1

HOMILIE DIVERSORVM

authorum in ſegmenta ex quattuor euangeliſtis excerpta: que diebus dominicis in re diuina per totum annum cantantur: nuper recognite & accuratiſſime emmendate: ad integritatemq; reſtitute cũ quibuſdam aliis que defuerāt additis: ac ſacre ſcripture locis aliiſq; rebus in marginibus omniũ adnotatis Hiſpali per Bacchallariũ Petrum Nuñez delgado Preſbyterum.

Hispali in Hispania 1517.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PROHEMIVM

PERQVAM REVERENDO ATq; ornatiſſimo domino eidemq; cordato uiro. D. Hieronymo pinello almę eccleſię Hiſpalenſis ſcholaſtico: canonicoq; meritiſſimo: academięq; noſtre preſuli ſapientiſſimo. Bacchalarius Petrus nuñez delgado preſbyter fœlicitatem.

Iuuenalis. Nil peius i gratitudine. Cicero. Ariſtoteles.

MEMORIA MECVM REPETEBAM diebus iſtis cordate præſul & perinde longe lateq; obſeruande quod potiſſimum orationis genus in mediũ afferre poſſem: tibiq; dedicare: cui tantum debeo. In quo & tuam in primis admirabilem uirtutem: magnificentiam: liberalitatemq; non ſilentio pretereundas omnibus predicarem. & tuis deinde immortalitatibus in me meritis gratias agendo reſponderem. Que ſi res ampla domi ſimiliſq; affectibus eſſet. (ut ait iuuenalis) erant proculdubio referendę ſaltem ut ingratitudinis uitium ſubterfugerem: qua nil peius. (ut Cicero in officiis & Ariſtoteles in ethicis teſtantur.) Sed me huius rei cupidum & puſillæ eruditionis conſcientia & tuorum meritorum magnitudo prohibuit. Neq; id immerito. nam que tanta poſſet exiſtere ubertas ingenii? que tanta dicendi copia? quod tam diuinũ atq; incredibile genus orationis quo quiſq̃ ualeat tua in me promerita non dicam complecti orãdo: ſed neq; percenſere numerando? quãtumq; moribus integerrimis: quantum ſapientia: quantum chriſtiane religionis nomine & opibus: cęteriſq; uirtutibus polleas. Igitur cum id quod tantopere cupiebã aſſequi nequirem: inueſtigare curaui: ſi quod ab ingenio meo poſſet opuſculum breui proficiſci: quod tibi offerrem: ne uacuus in conſpectu domini apparerem. Et licet ad hoc nonnulla inter ſcrinia mee officinæ forte uenalia (ut ita dicam) deprehendiſſem tuis delicatiſſimis palatis: acerrimæq; cenſuræ & emunctæ naris aſpectui: quodammodo preſentanda. Quibus nihil niſi exactiſſimum conſumatiſſimumq; placet. tamen ea nunc a nobis (ut res ipſa exigebat) & temporis anguſtia & horatianum preceptum. ſ. Nonnunq; prematur in annum. ſummis rationibus auertebant. Ideoq; obiter mentem manuſq; in has beati gregorii & aliorum ſacræ paginæ doctorum homilias: quæ ubiq; ſcholaſticis enucleari ſolent: uertere conſilium fuit. repaſtinatamq; aliquantulum elucubrationem: quam impreſentiarum offero: tibi dedicare: ueluti emmendaturo & ut tutius exirẽt auctoritatem fauoremq; preſtaturo. Non q; tam petuie diuinorum doctorum enucleationi ſuper hiſce do-

minicalibus euangeliis familiariorem ordinem quaſi uentilando pro
palauerim: Quandoquidem nobiliſſime præſul id foret actum agere:
lateremq̧ lauare. (ut Terentianus ille Sannio dicebat) pariterq̧ occa/
ſionem afferre qua omnimoda ſecuritate homiliarũ lectores aſſidue Terẽtianus. Sannio.
torperent. Illi precipue (ſi qui ſunt) qui cetera foſſores (ut Perſius re/
fert) uix ad tris numeros ſatyri batilli mouentur. Atq̧ etiam ut uenera
bilis Beda ſuper Lucam ait. Non ſolum indocti: ſed etiam imberbes Perſius. Beda.
ad docendum magis quam ad diſcendum prorumpere malunt (quod Nõ indocti
non eſt permittendum) puerorum miſerandas aures in perniciem toti nec īberbes
us didaſchaliæ nugis obtundendo. Sed q̧ ſatis eſſe crediderim impri/ debẽt eſſe ꝓ
mis maculoſa emaculare dillucidando non pauca quæ perperam ex feſſores.
impreſſorum incuria (que īterdum maxima eſt) uel alicuius temerarii
correctoris falſo interpoſita uel oblitterata erant. Et quia in quibuſ/
dam locis textus euangelicus deficiebat: & ſuperabundabat expoſitio.
uel e conuerſo. in quibuſdam autem nec euangelium erat nec homilia
legebatur. In illis: que imminuta fuerant ad integritatem reſtituere eti
am curaui. In iſtis uero neceſſaria addere. & id quidem intra modum:
ne tam legentium quam audientium animos lectionis obtunderem
prolixitate. Que omnia ex ueterum exemplaribus interſerui ad omni
fariam eruditionem lineamq̧ ueritatis redigendo. ut Luce clarius elu/
ceſceret bene intuenti totius litteræ ordo: quem ante hac mẽdoſus tex
tus turgidum & ampulloſum reddiderat ſcholipetis: clericuliſq̧ ad ſa
cros ordines promoueri cupientibus. Deinde quia homiliarum lectio
ſapientiſſime præſul non niſi a uiris ſacrarum litterarum peritis plene
percipi poteſt: ſacrę ſcripture locis aliiſq̧ notatu digniſſimis margines
ipſas adnotaui: adimens lectoribus laborem ſacrarũ litterarũ ſchedas
ſine indice uiſendi. Poſtremo ex adnotationibus quas in nouum teſta/
mentũ Laurentius ille ualenſis romanæ lingue pomeriũ amęniſſimũ Sine lauren
excuſſerat. (ſine quo uno ſimul cum Antonio nebriſſenſi claudicaret tio ⁊ antõio
ſermo latinus) appoſui in euangeliorũ marginibus nõnulla ex forma claudicaret
greca que ut ipſe probat nõ aliũ ſenſum redunt. uerũ eundem latinius ſermo latin⁹
repreſentant. Sed licet hæc omnia imprimis ſanctæ matris eccleſie &
doctorũ cenſure ſupponam (ſi forte parũ natura cauit) tamen nõ dubi
to affuturos quoſdam ex illis precipue qui magis apparere uolunt quã
eſſe ſapientes (refferente philoſopho) qui cum nihil boni peragant: &
more pecudum uitam ſub ſilentio tranſcurrant (ut inquit Saluſtius) Philoſo phus.
ſtudioſis tamen detrahere non deſiſtunt. qui me philomoſijm & non Saluſtius.
medius fidius Philotimũ forte ſubgillabunt. morſicabuntq̧. & ſepi/
cule cauillabuntur. non animaduertẽtes q̧ etiam male ſcribentibus Maleſcribẽ
gratia debetur ſaltem ut alios incitent. dicentq̧. tractent fabrilia fabri. tibus gratia
Quid tibi cum theologorum munere ſacrarũq̧ litterarũ paginis: cum debetur.

Bibl. ROMA VITTORIO EMANUELE

non Ciceronis facundia coruſces:non demoſthenis uehementia inſur-
gas:non uergiliana uirtute triumphes: non ariſtotelico acumine cur-
ras non deniꝗ pliniano flore niteſcas? Hos mitiſſime præſul tuo fauo-
re ueluti obſtriligatores atꝗ ut ita inquam uitilitigatores cū ſua igno-
Baſilius. rantia relinquere ſatius erat.neꝗ enim (ut baſilius eſt teſtis) digni ſunt
de quibus uerba fierent reſpondendo.quandoquidem ego ſacre ſcrip-
ture ſenſus obſtruſos nō inueſtigo:nec recōditos eos perſcrutor. quod
theologorum eſt.cętera uero facere potius mea quam theologorum
intereſt.aut hec ſi nolint meliora ipſi feriati cudant : eliment: edant: &
laudabimus ea.ſinant me interea meo uiuere more:modoꝗ. Ego qui
dem is ſum qui hanc loci temporiſꝗ inter capedinem quam pro uiriū
reſtaurandarum ratione aliquando nanciſcor:fraudando genium(dū
taxat ut aliis proſim)in labore potius conſumere mallim: quā in ocio.
Homines ad laborandum nati ſunt. Ad laborādum namꝗ irrequietos homines ut poeta ille aiebat natos
eſſe autumo:ueluti aues ad uolandum:& equos ad currēdum.ut apud
Iob. patientiſſimum Iob & Quintilianum uidere eſt. Proinde cordate inte
Quintilian⁹ gerrimeꝗ preſul ut eo unde digreſſa eſt redigā orationē:accipias nunc
leta fronte(ut ſoles)has ingenioli mei fruges in opere alieno:quas tuo
felici nomini ſum auſus dedicare.non ut te aliquo inſigni preconio de
corent.ſed ut ipſe potius tuo numine illuſtratę aliquam apud alios au-
ctoritatem comparent. Non enim me preterit ꝙ antiquorum illa fo-
rent opera tanto nomine digna:quorum ſingularem dicendi facundi
am tua diuina illa integritas expoſtulat.de qua nullę gentes:nulle litte
re:nulla deniꝗ tempora conticeſcent.Ego tamen interim dum illorū
ueſtigia ſequor:memoriam tuorum beneficiorum colam beniuolen-
tia ſempiterna.Subleuaſti quippe me (ut omnia alia omittam benefi-
cia)in cathedrariū hiſpalitanę huius tuę florētiſſime academię: quod
unum inſtar multorum habet:cuius monumenta non modo dum ani
Mātuanus homerus. ma exuperabo mea : uerum enimuero ut mātuanus Homerus ſcribit.
Cum frigida mors anima ſeduxerit artus in me mortuo permanebūt.
Quod tibi in referenda gratia repromitto:ſempꝗ preſtabo. Vale igi-
tur fauſtiter meꝗ clientulum tuum tibi mancipatū diligere non dedig
neris:qui te uenerot.& colo.Iterum uale & uiue diutiſſime preſul opti
me.Hiſpali quarto nonarum ſeptembrium.Anno.M.D.XIIII.

Homilia & non homelia dicendum.

HOmilia penul.cor. colloquium eſt uel ſermo ad populum ab
homilo uerbo gręco quod eſt ſermocinor latine & cum aſpira
tione in principio & cum.i.latino ante.l.unicum & non cum.e. ſcribē
Hieronym⁹. dum eſſe autumo ſecundum ueram & antiquam orthographiam quā
Aldus manutius. & Hieronymus ad Heraclium ſeruat.& Aldus manutius pius in homi
Tortelius. liis ueteris teſtamenti.cuiꝗ etiam Ioannes tortelius & Ambroſius cale

pinus non atiq; contemnendus: necnon & Antonius nebriſſenſis hiſpa Cortelius
norum doctiſſimus aſtipulantur. Quorum ductu atq; auſpiciis non ue Calepinus.
rebor decetero homiliam dicere cum neotericis. qui eo perſpicatiores Nebriſſenſis
ſunt: quo iuniores ut merito utendum ſit uerbis preſentibus: moribus
autem antiquis. ut ſentit Aulus gelius. Gelius

Segmentum.

SEgmenta proprie ſunt ſegmina: ideſt ſectiones a ſecando quaſi ſecamenta & ramenta. c. in. g. mutata ut ait Laurentius: ut a fingo figmentum. a ſtringo ſtrigmentum. Hiſpane pedaco cortado in qua ſignificatione ſumitur hic. quod ex Plinio intelligi poteſt: cũ ſecandorum marmorum rationem afferẽs ait libro. xxxvi. Craſſiot arena la xioribus ſegmentis terit & plus erodit marmoris. Hieronymus. Segmenta eboris in uarias medelas aſſumuntur. Partes etiam & membra mundi in que uniuerſa terra digeritur ſegmẽta dicuntur que greci paralellos appellant. Plinius libro. vi. Plura inquit ſunt ſegmẽta mũdi principium habet in die pars &c. Segmẽta etiam dicuntur ornamentum colli quod monile uocatur quod fit ex bracteolis argẽteis aurei ſue Vale. maxi. datum eſt mulieribus ut ſegmẽta aurea geſtarent. Iuuenalis. Segmẽta & longos habitus & flammea ſumit.

Laurentius. Plinius. Hieronimus. Plinius. Valerius maximus. Iuuenalis.

Euangelium.

ESt enim euangelium chriſti & apoſtolorũm predicatio nunciat quidem uitam poſt mortem: requiem poſt laborem: regnũ poſt ſeruitium. & dicitur ab eu quod eſt bonũ & aggelos grece quod eſt nũcius quaſi bonus nuncius. ſiue bona nunciatio. quod probat. Euſebius libro primo de preparatione euangelica his uerbis dicẽs. Euangelium igitur dicimus quod eternorum atq; incorruptibilium bonorum: que certe ſuprema & maxima ſunt & ex antiquiſſimis prędicta tẽporibus nuper uero ſplẽdore ſui orbem illuſtrantia cunctis hominibus nunciat quod nõ cecas caducaſq; huius ſeculi diuitias nec breuẽ hanc calamitoſamq; uitam nec inſtabilia corporis commoda: ſed animarum que intellectualis ſubſtantie ſunt: a quibus etiam corporum bona quaſi umbra conſequẽtia dependent ſummam propriamq; nobis affert felicitatem. cuius quaſi caput religio noſtra eſt. &c.

Eſebius

EIVSDEM EPIGRAMMA PHALEV ticum ad beatum gregorium papam huius nominis primū.

Salue pontificum dei uerende.
Iudex undiq; gloria probata:
Doctorum decus: omniumq; norma
Iuſtorum gregori: gregiſq; chriſti
Paſtor. qui miſeros pie ſue ſcis
Seruare. expetimus uelis rogantes
Audire: atq; moleſta damna ſeruis
Culparum procul a tuis mouere.
Peccata impediunt pium iuuamen
Ad nos q; ueniat dei potentis.
Intercede precamur aduocatus:
Nos ne cum reprobis premat redemptor:
Languentum ſtomacho feras ſalutem:
Infirmos recreans nimis benigne.
Te expertum medicum graui dolore:
Fas eſt auxilium refferre morbis.
Iuſte ſi petimus: dato petitum.
Dilectus fueras prius: modoq;
Gratus: pro meritis amicus illi:
Qui celi dominus. cui gerendo
Vitam ſeruieras ſenex puerq;:
Sanctis moribus imbuendo cunctos.
Letus nam merito tenes olimpi
Partem cum ſuperis: ubi perennis
Sanctorum requies deo fruendo.
Quem tu nos facias timore nullo
Poſt mortem aſpicere: ut canam' omnes
Nato: cum genitore gloriam. uel
Sancto ſpiritui. ſimul tibiq;
Laudes innumeras recantitemus.
Amen.

Telos.

SEGMENTA EX QVATTVOR

Euangeliſtis excerpta fœliciter incipiuntur. que diebus dominicis in re diuina per annum cantantur: cum homiliis diuerſorum authorum nu per recognitis: & accuratiſſime emmendatis: ad integritatemq; teſtitu tis: ac ſacre ſcripture locis in marginibus annotatis: per Bacchalarium Petrum nuñez delgado presbyterum.

Segmentum ex euãgelio Luce cap. xxi. littera. e. quod canitur dominica prima aduentus. hoc predixit ieſus anno eius. xxxiii. xi. kl's aprilis. Feria. iiii.

IN illo tpe. D. i. d. ſ. Erunt ſigna in ſole & luna & ſtellis & in terris pſſura gentiũ pre cõfuſione ſonitus. maris & fluctuũ areſcentib⁹ hoĩbus pre timore & expectatiõe q̃ ſupueniẽt uniuerſo orbi. Nã uirtutes celo℞ mouebũtur. Et tũc uidebunt filiũ hoĩs uenientẽ in nube cũ poteſtate magna & maieſtate. His aũt fieri incipientib⁹ reſpici te & leuate capita ueſtra qm̃ appropiquat redẽptio ueſtra. Et dixit illis ſi militudinẽ. Videte ficulneã & oẽs arbores cũ pducunt iã ex ſe fructũ: ſcitis qm̃ prope eſt eſtas. Ita & uos cũ uideritis hęc fieri ſcitote qm̃ ppe eſt regnum dei. Amẽ dico uobis quia nõ pteribit generatio hæc donec omnia fiant. Coelum & terra tranſibunt: uerba aũt mea nõ trãſibunt.

Homilia beati gregorii papæ de eadẽ lectione habita ad po/ populum in baſilica ſancti petri apoſtoli. Dñica. ii. aduẽtus dñi.

DOminus ac redemptor nr̃ paratos nos inuenire deſiderãs ſe/ neſcentẽ mundũ q̃ mala ſequanẽ denunciat: ut nos ab eius amore cõpeſcat. Appropinquãte eius termino quãte pcuſ/ ſiões pueniãt innotẽſcit: ut ſi deũ metuere in tranqlitate no/ lumus: uicinũ eius iudicium uel pcuſſionib⁹ attriti timeam⁹. Huic ete/ ni lectioni ſancti euangelii quã modo ueſtra fraternitas audiuit: paulo ſupius dñs pmiſit dicens. Surget gens cõtra gentẽ: & regnũ aduerſus regnum: & erunt terremot⁹ magni p loca: & peſtilentię: & fames: & q buſdã interpoſitis: hoc qd modo audiſtis adiunxit. (Erũt ſigna ĩ ſole & luna & ſtellis & in terris preſſura gentium pre cõfuſione ſonitus maris & fluctuũ.) Ex qbus pfecto oĩbus alia iã facta cernim⁹ alia e proximo uentura formidamus. Nã gentẽ ſup gentem exurgere: eatũq; pſſuram terris inſiſtere: plus iã in nr̃is tpibus q̃ in codicib⁹ legimus. Quod terre motus urbes innumeras ſubruat: ex aliis mũdi partibus ſcitis: q̃ frequẽ ter audiuimus. Peſtilentias ſine ceſſatione patimur. Signa uero in ſole & luna & ſtellis adhuc aperte minime uidemus: ſed quia & hæc nõ lõ/ ge ſint: ex ipſa iam aeris immutatione colligim⁹. Quãuis priuſq̃ italia gentili gladio ferienda traderetur: igneas in celo uidimus acies: ipſum qui poſtea humani generis fuſus eſt ſanguinem coruſcantes. Cõfuſio

Ficulnea nõ ẽ latine ſed ficus. Celũ & terra tranſi= bũt grece eſt trãſibit. pla= cet text⁹ iſte necnõ & ſeqn tiũ euãgelio= rũ eiſdemq; ſuffrago℞. tũ laurentii val lenſis in ad= notatiõibus noui teſtamẽ ti declarat in terpretem in multis a for ma greca de uiaſſe q̃ pote rãt latinius repreſentari vt infra pate bit ĩ quibuſ= dã qui nos lectorũ cau= ſa hic inſerui mus. ſapiẽtẽ vt aiunt i vi am ponẽtes. Marc. xiii. b

Italie perſe cutio ſignis oſtẽſa fuit.

aũt maris & fluctuũ necdũ noua exorta eſt. Sed cũ multa iã pnũciata cõ
pleta ſint: dubiũ nõ eſt qđ ſequãtur etiã pauca q̃ reſtãt: quia ſequẽtiũ re/
Seq̃ntiũ rerũ certitudo eſt p̃teritarũ exhibitio. rũ certitudo eſt p̃teritarũ exhibitio. Hec fratres chariſſimi iccirco dixi/
m⁹: ut ad cautele ſtudiũ ueſtre mẽtes euigilẽt: ne ſecuritate torpeãt: ne
ignorãtia lãgueſcãt: ſed ſemp eas & timor ſollicitet: & in bono ope ſol
licitudo cõfirmet: pẽſantes hoc quod redẽptoris nři uoce ſubiũgit. (A
reſcẽtibus hoĩbus pre timore & expectatiõe q̃ ſupueniẽr uniuerſo orbi.
Uirtutes celoꝝ q̃ dicũt. Nã uirtutes celoꝝ mouebũtur.) Quid eñ uirtutes cęloꝝ niſi angelos:
archãgelos: thronos: dñationes: principatus: & poteſtates appellat? q̃
in aduẽtu diſtricti iudicis nřis tũc oculis uiſibiliter apparebũt: ut diſtri/
ɫte tunc a nobis exigant hoc quod modo inuiſibilis cõditor ęquanimi
ter portat. Vbi & ſubditur. (Et tũc uidebũt filiũ hoĩs uenientẽ in nubi/
bus in poteſtate magna & maieſtate) ac ſi apte diceret: in poteſtate ma/
gna & maieſtate uiſuri ſunt, quẽ in humilitate poſitũ audire noluerũt:
ut uirtutẽ eius tanto tũc diſtrictius ſentiãt quãto nũc ceruĩcẽ cordis ad
eius patientiã non inclinant. Sed quia hæc contra reprobos dicta ſunt
mox ad electoꝝ cõſolationem uerba uertuntur. Nã ſubditur. (his aũt
fieri incipientibus: reſpicite & leuate capita ueſtra: quoniam appropin/
quat redẽptio ueſtra.) Ac ſi apte ueritas diſcipulos ſuos ammoneat di/
cens. Cũ plagæ mũdi crebreſcũt. Cũ terror iudicii uirtutibus commo/
tis oſtendit: leuate uos capita. i. exhylarate corda ueſtra: quia dum fini
Caput ꝓ mẽte ſepe ponit tur mũdus cuius amici nõ eſtis: prope fit redẽptio quã q̃ſiſtis. In ſcriptu
ra eteni ſacra ſepæ caput ꝓ mente accipitur. quia ſicut capite reguntur
mẽbra: ita cogitatiões mente diſponũtur. Leuare itaq; capita: eſt men/
tes nřas ad gaudia patriæ celeſtis erigere. Qui ergo deũ diligũt ex fine
mũdi gaudere atq; hylareſcere iubent: quia uidelicet eũ quẽ amãt mox
inueniũt: dũ trãſitis quẽ nõ amauerunt. Abſit enim ut fidelis quiſq; qui
deũ uidere deſiderat: de mũdi pcuſſionibus lugeat. quẽ finire eiſdẽ ſuis
Jacob. iiij. b pcuſſionibus nõ ignorat ſcriptũ nãq; eſt. quicũq; uoluerit amicus eſſe
huius ſeculi: inimicus dei cõſtituitur. Qui ergo appropinquãte mundi
fine nõ gaudet: amicum ſe illius eſſe teſtatur: ac p hoc inimicus dei eſſe
cõuincitur. Sed abſit hoc a fidelium cordibus: abſit ab his qui & eſſe ali/
am uitã p fidẽ credũt: & eã per operationẽ diligũt. Ex mundi eñ deſtru/
ɫtione lugere eorũ eſt: qui radices cordis in eius amore plantauerunt: q
ſequentẽ uitam nõ credunt qui eam nec eſſe ſuſpicantur. Nos aũt q cę
leſtis patriæ gaudia ęterna cognouimus: feſtinare ad ea quãtotius de/
bemus. Optandum nobis eſt citius pergere: atq; ad illam uia breuiore
peruenire. Quibus enim malis non mundus urgetur? Quæ nos triſti/
tia: quæ aduerſitas nõ anguſtat? Quid eſt uita mortalis niſi uia? Et q̃le
Uita mortalis uia eſt. ſit fratres mei perpendire in labore uiæ laceſſere: & tñ eadẽ uiam nolle
finiri? Quod autem calcari mundus ac deſpici debeat: redẽptor nř pro

nida cōparatione manifeſtat: cum ꝓtinus adiūgit. (Videte ficulneā & oēs arbores cū ꝓducūt iam ex ſe fructū: ſcitis qm̄ ꝓpe eſt eſtas. ita & uos cū uideritis hæc fieri: ſcitote qm̄ ꝓpe eſt regnum dei) ac ſi aꝑte dicat. Sicut ex fructu arboꝝ uicina eſtas agnoſcit: ita ex ruina mūdi ꝓpe eſſe cognoſcit regnū dei. Quib⁹ uerbis oſtēdit: qa fructus mūdi ruina eſt. Ad hoc em̄ creſcit ut cadat. ad hoc germinat ut queq̄ germinauerit cladibus conſumat. Bene aūt regnū dei æſtati cōparat: qa tunc meroris nr̄i nubila tranſeunt & uite dies eterni ſolis claritate fulgeſcunt. q̄ oia ſub magna certitudine cōfirmant cū dicit. (Amē dico uobis non ꝑteribit gñatio hæc donec oia fiant. celū & terra tranſibunt: uerba aūt mea nō tranſibunt.) Nihil in rerū corporaliū natura celo & terra durabili⁹. & nihil in rerū natura tā uelociter q̄ ſermo tranſit. Verba em̄ quouſq̄ ipfecta ſunt: uerba nō ſunt. Cū uero pfecta fuerint: oīno iam nō ſunt: qa nec pfici niſi tranſeundo poſſunt. Ait ergo celū & terra trāſibūt: uerba aūt mea nō trāſient. ac ſi dicat. Oē qd apud uos durabile eſt ſine mutatione: ad æternitatē durabile nō eſt. & oīe quod apud me trāſire cernitur fixū & ſine tranſitu tenet. quia ſine mutabilitate manētes ſententias exprimit meus ſermo q̄ tranſit. Ecce fratres iā cernim⁹ quod audiebamus nobis cotidie & crebreſcētibus malis mūdus urget. ex illa plebe inumera quanti remāſeritis aſpicitis. & tn̄ adhuc cotidie flagella urgēt. repentini caſus opprimūt. nouæ nos & īprouiſæ clades affligūt. Sicut em̄ in iuuentute uiget corpus: forte & incolume manet pectus: toroſa ceruix: plena ſunt brachia. inannis autē ſenilibus ſtatura curuatur ceruix exſiccata deponitur: frequentibus ſuſpiriis pectus urgetur. uirt⁹ deficit loquentis uerba anhelitus intercidit. Nam & ſi lāguor deſit plerumq̄ ſenibus ipſa tantum ſua ſalus ægritudo eſt. Ita mundus in annis prioribus uelut in iuuentute uiguit. ad propagādum humani generis prolē robuſtus fuit. ſalute corpoꝝ uiridis. opulentia rerum pinguis. At nunc ipſa ſenectute ſua deprimitur: & quaſi ad uicinam mortē moleſtiis crebreſcentibus urgetur. Nolite ergo fratres diligere quem uidetis diu ſtare nō poſſe. precepta apl̄i in animo ponite: quibus nos admonet dicens. Nolite diligere mūdum neq̄ ea q̄ in mundo ſunt. Quia ſi qs diligit mundū: nō eſt charitas patris in eo. Nudius tertius fratres agnouiſtis quod ſubito turbine annoſa arbuſta eruta: deſtructe domus: eccleſiæ a fundamentis euerſæ ſunt. Quanti ad ueſperū ſani atq̄ incolumes acturos ſe in craſtinum aliquid putabant: & tn̄ nocte eadem repentina morte defuncti ſunt: in laqueo ruinæ deprehenſi. Sed conſiderandum nobis eſt quod ad hæc agenda inuiſibilis iudex uenti tenuiſſimi ſpiritū mouit. unius procellā nubis excitauit. & terram ſubruit. caſura tot edificioꝝ fundamēta concuſſit. Quid ergo iudex iſte facturus eſt: cū p ſemetipſum uenerit & in ultionē peccatorum ita eius exarſerit ſi portari

Fructus mūdi ruina eſt.

Luce. xxi.

Sententie xp̄i ſunt manentes.

Senum ſalꝰ egritudo eſt

I. Joā. ca. ii. c Diligere mūdū periculoſum eſt.

Ad hebreos. x. f.

Pſal. xlix.

Judicij dies ſemper ante oculos ponē dus eſt.

Sophon. j. d

Aggei. ij. b

non pōt: cum pertenuiſſimam nubē ferit? In ire eius preſentia que cato ſubſiſtet? ſi uentum mouit & terrā ſubruit: cōcitauit aera & tot ędificia ſtrauit? Hanc diſtrictionē uēturi iudicis paulus cōſiderans ait. Horrendū eſt incidere in manus dei uiuētis: hinc pſalmiſta ait. Deus manifeſte ueniet deus noſter & nō ſilebit. ignis in cōſpectu eius ardebit. & in circuitu eius tēpeſtas ualida diſtrictionē quippe tātę iuſticie tēpeſtas ignisq̧ comitantur: quia tēpeſtas examinat quos ignis exurat. Illū ergo diē ante oculos ponite: & quicquid modo graue creditur: in eius cōparatione leuigatur. De illo enim die p ꝓphetā dicitur. Iuxta eſt dies dn̄i magna iuxta & uelox nimis. Vox diei dn̄i amara ualde. tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies ille. dies tribulationis & anguſtię. dies calamitatis & miſerie dies tenebrarū & caliginis. dies nebule & turbinis. dies tube & clāgoris. De hac die dn̄s iterū per ꝓphetā dicit. Adhuc unum modicū & ego mouebo nō ſolū terrā: ſed etiam celum. Ecce ut diximus aerē mouit: &

Terrores preſentes ſunt p̄cones ire ſequentis

terrā ſubruit. quis ergo ferat cum celos mouerit? Quid autē terrores quos cernimus niſi ſequētis ire precones dixerim? Vnde cōſiderare neceſſe eſt: quia ab illa tribulatiōe ultima tantū ſunt tribulatiōes iſte diſſimiles quantū a potētia iudicis pſona p̄conis diſtat. Illū ergo diē tota intentiōe cogitate: uitam corrigite: mores mutate mala tētamina reſiſtē do uincite. ꝑpetrata aūt fletibus punite. Aduētum namq̧ eterni iudicis tanto ſecuriores quandoq̧ uidebitis: quanto nunc diſtrictionē eius timendo preuenitis.

Audiſtis & uidiſtis. Quod multo uberioris ē ſenſus auditis & uidetis ſm lau rētiū in p̄ſenti quā in preterito

Uento agitā. grece eſt que uēto agitatur. Et ecce mollia ferentes in do. ⁊c.

Malach. ꝫ. a

Marci. j. a

❧ Segmētum ex euangelio Matthei capite. xi. A. quod canitur dominica. ii. aduētus. hoc predixit ieſus anno eius. xxxi. idus decembris feria. vi.

IN illo tempore. Cum audiſſet ioannes in uinculis opera chriſti mittens duos de diſcipulis ſuis ait illi. Tu es qui uenturus es: an alium expectamus. Et reſpondens ieſus ait illis. Euntes renunciate ioanni que audiſtis & uidiſtis. Ceci uident. Claudi ambulant. Leproſi mundantur. Surdi audiunt. Mortui reſurgunt. Pauperes euangelizantur: & beatus eſt qui nō fuerit ſcandalizatus in me. Illis autē abeūtibus cepit ieſus dicere ad turbas de ioanne. Quid exiſtis in deſertū uidere? Harundinē uento agitatā? Sed quid exiſtis uidere? Hominē mollibus ueſtitū? Ecce qui mollibus ueſtiuntur in domibus regum ſunt. Sed quid exiſtis uidere? prophetam? etiam dico uobis & pluſq̄ prophetam. Hic eſt enim de quo ſcriptum eſt. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui preparabit uiam tuam ante te.

❧ Homilia beati gregorii pape de eadem lectione. Habita ad populum in baſilica ſanctorū marcellini & petri: die natalis eorum dominica tertia aduentus.

Q Vetēdam nobis eſt fratres chariſſimi. ioannes propheta & pluſq̄ propheta: qui uenientē ad iordanis baptiſma dominū oſtēdit dicēs. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi: qui & humilitatē ſuā & diuinitatis eius potētiā cōſiderans ait Joan. j.c.
Qui de terra eſt: de terra loquitur: q aūt de celo uenit ſuper oēs eſt. cur in carcere poſitus reqrit? (Tu es q uēturus an aliū expectamus?) Tanq̄ ſi Joan. iij.d
ignoret quē oſtēderat: & an ipe ſit neſciat: quē ipm eſſe baptizādo pro‑ Mat. xj.
phetādo & oſtendendo clamauerat: ſed hec citius queſtio ſoluitur: ſi geſte rei tēpus & ordo pēſatur. ad iordanis eni fluēta poſitus qa ipe redēptor mūdi eſſet aſſeruit. miſſus uero in carcerē an ipe ueniat requirit. Nō qa ipm eē mūdi redēptorē ſubitet: ſed querit ut ſciat: ſi is qui per ſe in mūdū uenerat: per ſe etiā ad inferni clauſtra deſcēdat: quē eni p̄currēs naſcen‑ do mūdo nūciauerat: hūc moriēdo & ad inferos precurrebat. ait ergo (Tu es q uētur⁹ es: an aliū expectamus) ac ſi apte dicat. Sicut p hoibus naſci dignatus es: an ēt p hoib⁹ mori digneris inſinua: ut qui natiuita‑ tis tue p̄curſor extiti: mortis ēt p̄curſor fiā: & uēturū inferno te nunciē quem iā ueniſſe mūdo enūciaui. Vnde & inquiſitus dn̄s enumeratis po‑ tentie ſue miraculis de mortis ſue humilitate protinus reſpōdit dicens. Joānes baptiſta dubitauit an ad inferos xp̄s deſcēderet.
(Ceci uidēt: claudi ābulāt: leproſi mūdātur: ſurdi audiūt: mortui reſur‑ gūt: paupes euāgelizātur: & btūs eſt q nō fuerit ſcādalizatus in me.) Vi‑ ſis tot ſignis tātiſq uirtutib⁹ nō ſcādalizari potuit qſq̄ ſed mirari. Sed in‑ fideliū mēs graue i illo ſcādalū ptulit: cū eū poſt tot miracula morientē uidit. Vnde & paulus dicit. Nos autem predicamus xp̄m crucifixum iu‑ j. Corin. j.d
deis quidem ſcandalum: gentibus aūt ſtulticiam. Stultum quippe ho‑ minibus uiſum eſt ut pro hominibus auctor uite moreretur. & inde cō‑ tra eū hō ſcādalū ſumpſit: unde ei pl⁹ debitor fieri ut honoraretur de‑ buit. Nā tāto deus ab hoibus dignius honorādus eſſet: quāto p hoib⁹ indigna ſuſcepit. Quid eſt ergo dicere (btūs eſt q nō fuerit ſcādalizatus in me) niſi apta uoce abiectionē mortis ſcire. hūilitatēq ſignare? Ac ſi patēter dicat mira qdē facio ſed abiecta p̄peti nō dedignor. Quia ergo moriēdo te ſubſequor cauēdū eſt hoib⁹ ne in me mortē deſpiciāt q ſig‑ na uenerātur ſed dimiſſis ioānis diſcipulis: qd de eodem ioāne turbis di‑ cat audiam⁹ (Quid exiſtis i deſertū uidere arūdinē uēto agitatā?) Quid uidelicet nō aſſerēdo ſed negādo itulit arūdinem qppe mox ut aura cō‑ tingerit in ptem alterā flectit. Et qd p arūdinem niſi carnalis animus Carnalis animus per arūdinē deſignatur.
exprimitur? qui mox ut fauore uel detractiōe tāgitur in ptem quālibet inclinatur? Si enim ab humano ore aura fauoris flauerit: hylareſcit: extollitur: totumq ſe ad gratiam inflectit. ſed ſi inde uentus detractio‑ nis erupit: unde laudis aura ueniebat: mox hūc qſi in ptem alteram ad uim furoris inclinat. ſed arūdo uento agitata ioānes nō erat: quia hūc nec blandū gratia: nec cuiuſlibet ira aſperū faciebat. nec pſpera hunc

erigere:nec aduerſa nouerant inclinare. arũdo uẽto agitata ioãnes nõ erat:quẽ ab ſtatus ſui rectitudine nulla rerum uarieras inflectebat. Diſcamus igitur fratres arundo uento agitata non eſſe. Solidemus animũ inter auras linguarũ poſitũ.ſter inflexibilis ſtatus mẽtis. Nulla nos detractio ad irã prouocet.atq; ad remiſſionẽ inutilis gratię nullus fauor inclinet. Nõ nos proſpera eleuẽt:nõ aduerſa perturbent: ut qui in ſoliditate fidei figimur nequaq̃ rerũ trãſeuntiũ mutabilitate moueamur. Ad huc aũt de eius expreſſione ſubiũgitur.(Sed quid exiſtis uidere in deſertũ hoĩem mollibus ueſtitũ? Ecce qui mollibus ueſtiũtur in domibus regũ ſunt.) Camelorũ etẽm pilis contextis ueſtibus ioannes deſcribitur fuiſſe. Et quid eſt dicere. Ecce qui mollibus ueſtiũtur in domibus regũ ſunt: niſi aperta ſentẽtia demõſtrare:quia nõ celeſti ſed terreno regno militant hi qui pro deo perpeti aſpa fugiũt:& ſolis exterioribus dediti pręſentis uite molliciẽ & delectationẽ querunt? Nemo ergo eximet influxu atq; ſtudio precioſarũ ueſtium peccatũ de eſſe: quia ſi hoc culpa nõ eſſet nullo modo ioannẽ dñs de ueſtimẽti ſui aſperitate laudaſſet. Si hoc culpa nõ eſſet: nequaq̃ petrus apoſtolus per epiſtolã ſuã feminas a precioſarũ ueſtiũ appetitu cõpeſceret dicens. Non in ueſte precioſa. Pẽſate ergo que culpa ſit hoc etiã uiros appetere:a quo curauit paſtor eccleſie & feminas ꝓhibere. Quãuis hoc quod ioãnes nõ eſſe ueſtitus mollibus dicitur:p ſignificationẽ intelligi & aliter põt. Mollibus eñ ueſtitus nõ fuit quia uitã peccãtiũ non blandimẽtis fouit:ſed rigore aſperę inuectionis increpauit dicẽs.Genimina uiperarũ quis uobis demõſtrauit fugere a uẽtura ira? Vnde p ſalomonẽ dicitur. Verba ſapiẽtiũ quaſi ſtimuli:& ſicut claui in altũ defixi. Clauis quippe atq; ſtimulis ſapientiũ uerba cõparãtur:quia culpas delinquẽtium neſciũt palpare ſed pungere(Sed quid exiſtis uidere in deſertũ prophetã? Etiã dico uobis & pluſq̃ prophetã.) Prophete quippe miniſteriũ eſt uẽtura predicere:non etiam demõſtrare. Ioãnes uero pluſq̃ prophera eſt:quia eum quẽ precurrẽdo phophetauerat etiam oſtẽdendo mõſtrabat. Sed quia arũdo uẽto agitata eſſe denegatur:quia non eſſe mollibus ueſtitus dicitur: quia ꝓphete nomẽ huic impar eſſe phibetur:iam quid digne dici poſſit audiam⁹. Sequitur(hic eſt de quo ſcriptũ eſt. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam:qui preparabit uiam tuam ante te.) Quod enim grece angelus hoc latine nuncius dicitur. Recte ergo qui nunciare ſupernum iudicem mittitur:angelus uocatur: ut dignitatem ſeruet in nomine: quam explet in operatione. Altum quidem nomen eſt: ſed uita nomine inferior non eſt. Vtinam fratres non ad judicium noſtrum dicamus. quia omnes qui ſacerdotii nomine cenſentur angeli uocantur. propheta teſtante qui ait. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſciẽciam: & legẽ requirũt ex ore eius: quia angelus dñi exercituũ eſt. Sed hui⁹ altitudi-

Nõ debem⁹ ee arũdo agitata vento.

Veſtib⁹ ꝓcioſis vti peccatum eſt.

j. Thim. ij. c.

Math. iij. b.
Luce. iij. b.
Ecde. xij. d.

Angel⁹ grece nũcius latine.

Mala. ij. b.
Sacerdos ꝗlibet angel⁹ dicitur.

nem nominis etiam uos ſi uultis poteſtis promereri. Nā unuſquiſq; ue-
ſtrū in tantū ſufficit in quantū grām ſupernę aſpiratiōis accepit: ſi a pra
uitate proximū reuocat: ſi exhortari ad bene operādū curat ſi eternū re
gnum ſupliciū ue errāti denūtiat: eū uerba ſancte annūciationis impē-
dit: profecto angelus exiſtit. Et nemo dicat. ammonere nō ſufficio: ex-
hortari idoneus nō ſum. Quātū poteſt exhibe: ne male ſeruatū talētū Unuſquiſq; tenetur eroga re talētum.
quod accepas in tormētis exigaris. Neq; eni pluſq̄ unū talētum accepe
rat: qui hoc abſcōdere magis ſtuduit: q̄ erogare. Et ſcimus quoniā in ta
bernaculo nō ſolum phiale: ſed pręcipiēte dño etiā cyati facti ſunt. Per
phialas qppe doctrina exuberās: p cyatos uero pua atq; anguſta ſciētia
deſignatur. Alius doctrina ueritatis plen⁹ audiētiū mētes inebriat. Per
hoc ergo quod dicit: pfecto phialā porrigit. Alius explere quod ſentit
nō ualet ſed quia hoc utcūq; denūciat: pfecto pcyatum potū prębet. In
dei ergo tabernaculo. i. in ſancta eccleſia poſiti: ſi p doctrinę ſapientiā
miniſtrare phialas nō poteſtis: in quantū p diuina largitate ſufficitis: p
ximis ueſtris boni uerbi cyatos date. Inquantū uos profeciſſe penſatis
etiā uobiſcū alios trahite: in uia dei ſocios habere deſiderate. Si quis ue
ſtrū fratres ad forū aut fortaſſe ad balneū pergit: quē ocioſum ēē conſi
derat: ut ſecū ueniat inuitat. Ipſa ergo terrena actio uos ueſtra conue-
niat. & ſi ad deum tēditis: curate ne ad eum ſoli ueniatis. Hinc eni ſcrip
tum eſt. Qui audit dicat ueni. Ut qui iā in corde uocē ſupni amoris ac Apocalip. xxij d.
cepit: foris proximis uocē exhortationis reddat. & fortaſſe panē ut indi
genti elemoſinam porrigat nō habet. Sed maius eſt quod tribuere ua- Doctrina alimento corporis anteferenda eſt.
let qui linguā habet: plus eſt eni uerbi pabulo uicturā imppetuum men
tem reficere quā uentrē moriturę carnis terreno pane ſaciare. Nolite er
go fratres proximis ueſtris elemoſinam uerbi ſubtraere: mecū uos am-
moneo ab ocioſo ſermone parcamus: inutiliter loqui declinemus. In
quantū retinere linguā pualemus: in uētum uerba nō defluant cum iu
dex dicat. Omne uerbū ocioſum quod locuti fuerint homines: reddēt Mat. xij. c.
rationē de eo in die iudicii. Ocioſum uerbū quippe eſt quod aut utilita Uerbū ocioſum quale eſt
te rectitudinis aut ratione iuſte neceſſitatis caret. Ocioſa ergo collo-
quia ad edificationis ſtudium uertite. Quam celerrime huius uitę tēpo
ra fugiant cōſiderate: quam diſtrictus iudex ueniat attēdite. Hunc ante
oculos cordis ponite: hunc pximoꝝ ueſtrorū mētibus intimate: ut in-
quantum uires ſuppetunt ſi annunciare eum non negligitis: uocari an
geli ab eo cum ioanne ualeatis.

ℭ Segmentum ex euangelio ioannis capite. i. b. quod cani-
tur dominica. iii. aduentus. hiſtoria huius euangelii facta eſt
anno chriſti. xxxi. xvii. kls. maii. feria. iiii.

IN illo tpe. Miſerunt iudei ad hieroſolymis ſacerdotes & leuitas ad
ioannē: ut interrogarent eū. Tu qs es? & cōfeſſus eſt: & nō negauit:

& confeſſus eſt: quia nō ſum ego xp̄s. Et interrogauerūt eū: qd ergo? Helias es tu? Et dixit nō ſum. Propheta es tu? Et reſpōdit nō. Dixerunt ergo ei. Quis es? ut reſpōſum demus eis qui miſerunt nos. Quid dicis de teipſo? Ait. Ego uox clamātis in deſerto: dirigite uiam dn̄i ſicut dixit Eſaias ꝓpheta. Et quid miſſi fuerāt erant ex phariſeis: & interrogauerunt eū & dixerunt ei. Quid ergo baptizas ſi tu non es xp̄s: neq̄ helias: neq̄ ꝓpheta? Reſpōdit eis ioānes dicens. Ego baptizo in aqua. Medius aūt ueſtrū ſtetit quē uos neſcitis. Ipſe eſt qui poſt me uēturus eſt: qui ante me factus eſt: cui⁹ ego nō ſum dignus ut ſoluā corrigiā calciamēti. Hec in bethania facta ſunt trāſiordanē ubi erat ioānes baptizās. Et reliqua.

Eſaie.xl.a
Ipſe eſt qui poſt te.
Aliter in annotationib⁹ legit valla.ſ. Ipſe eſt qui poſt me veniens ante me genitus eſt

Homilia beati gregorii pape de eadem lectione.
Habita ad populum in baſilica ſancti Petri apoſtoli.
Dominica.iiii. aduentus.

Ex huius nobis lectionis uerbis fratres chariſſimi ioannis humilitas cōmendatur. Qui cum tante uirtutis eſſet ut chriſtus credi potuiſſet: elegit ſolide ſubſiſtere in ſe: ne humana opinione raperetur inaniter ſuper ſe. (Nam cōfeſſus eſt: & non negauit. Confeſſus quia non ſum ego chriſtus.) Sed quia dixit nō ſum: negauit plane quod nō erat: ſed nō negauit quod erat. Vt ueritatē loquens ei⁹ mēbrum fieret: cuius ſibi nomē fallaciter non uſurparet. Cū ergo non uult appetere nomē xp̄i: factus eſt mēbrum xp̄i. quia dū infirmitatē ſuā ſtuduit humiliter agnoſcere: illius celſitudinē meruit ueraciter obtinere. Sed cū ex lectione alia redēptoris noſtri ſentētia ad mentē reducitur ex huius nobis lectionis uerbis queſtio ualde īplexa generatur. Alio qppe in loco inquiſitus dn̄s a diſcipulis de helie aduentu reſpondit. Helias iā uenit & nō cognouerūt eū: ſed fecerunt in eū quecūq̄ uoluerunt. Et ſi uultis ſcire ioānes ipſe eſt helias. requiſitus aūt ioannes dicit (non ſum helias.) Quid eſt hoc fratres chariſſimi: quia quod ueritas affirmat: hoc propheta ueritatis negat? Valde nāq̄ inter ſe diuerſa ſunt: īpe eſt & non ſum. Quomodo ergo propheta ueritatis eſt: ſi eiuſdē ueritatis ſermonibus concors nō eſt? Sed ſi ſubtiliter ueritas ipſa requiratur: hoc qd inter ſe cōtrarium ſonuit: quomodo cōtrarium nō ſit inuenitur. Ad zachariā nāq̄ de ioannis ꝓmiſſione angelus dicit. Ipſe p̄cedet ante eū in ſpiritu & uirtute helie. Qui iccirco uenturus in ſpū & uirtute helie dicitur: quia ſicut helias ſecundū dn̄i aduentū preueniet: ita ioannes preuenit primum. Sicut ille precurſor uēturus eſt iudicis: ita iſte precurſor factus eſt redēptoris. Ioannes igitur in ſpiritu helias erat: in pſona helias non erat. Quod ergo dn̄s fatetur de ſpū: hoc ioānes denegat de pſona quia iuſtū ſic erat: ut & diſcipulis dn̄s de ioanne ſpūalem ſententiam diceret & ioānes idem turbis carnalibus nō de ſuo ſpū ſed de corpore reſponderet. Cōtrarium ergo ueritati ui detur eſſe quod ioannes ſonuit.

Mat.xvij.b.

Luce.j.b.

Ioānes baptiſta i q̄bus eſt imitatus heliam.

ſed tamē ueritatis trāmite non receſſit: quicumſe etiam ꝓphetam ne- gat: quia uidelicet non ſolum poterat redēptorē p̄dicareſed etiam de- mōſtrare: quiſnam ſit uero cōtinuo exprimit: cū ſubiungit. (Ego uox clamantis in deſerto.) Scitis fratres: quia unigenit⁹ filius uerbū patris uocatur ioāne atteſtante qui ait. In principio erat uerbū & uerbū erat apud deū: & de⁹ erat uerbū. Et ex ipſa ura locutione cognoſcitis: quia prius uox ſonat: ut uerbum poſt modū poſſit audiri. Ioānis ergo uocē ſe eſſe aſſerit: quia uerbū precedit. Aduētum itaq; dn̄icum p̄currēs uox dicitur: quia p ei⁹ miniſterium patris uerbū ab oībus auditur. Q ui etiā in deſerto clamat. Quia derelicte ac diſtitute iudee ſolatiū redēptoris annūciat. Quid autē clamet inſinuat cū ſubiungit. (Dirigite uiā dn̄i ſi cut dicit eſaias ꝓpheta.) Via dn̄i ad cor dirigitur cū ueritatis ſermo hu militer auditur. & ad eius p̄ceptum uita p̄paratur. Vnde ſcriptum eſt. Si quis diligit me ſermonē meū ſeruabit: & pater meus diliget eū: & ad eū ueniemus & māſionē apud eū faciemus. Quiſquis ergo in ſupbiam mētē eleuat quiſquis auaricię eſtibus anhelat: quiſquis ſe luxurie inqui nationibus polluit: cordis oſtium cōtra ueritatē claudit. & ne ad ſe dn̄s ueniat: clauſtra animi ſeris uitioꝝ dānat. Sed adhuc q miſi ſūt pcōtātur (quid ergo baptizas ſi tu nō ex xp̄s neq; helias neq; propheta?) Quod quia non ſtudio cognoſcēdę ueritatis ſed malicia exercēdę emulatiōis dicitur: euangeliſta tacite inotuit cum ſubiunxit.) Et q miſſi fuerant erant ex phariſeis) ac ſi aperte dicat. Illi ioannē de ſuis actibus requirūt qui doctrinam neſciūt querere: ſed inuidere. Sed ſanctus quiſq; etiā cū a pueris mēte requiritur: a bonitatis ſue ſtudio nō mutatur. Vnde ioan nes. quoq; ad uerba inuidę: p̄dicamenta reſpondit uite. Nam protinus adiūxit. (Ego baptizo in aqua medi⁹ aūt ueſtrm ſtetit quem uos neſcitis.) Ioānes nō ſpū: ſed aqua baptizat: qa peccata ſoluere nō ualens corpo- ra baptizatoꝝ aqua lauat: ſed tantū mente p ueniam non ſanat. Cur er go baptizat q peccata p baptiſmum nō relaxat? niſi ut precurſionis ſue ordinē ſeruans: qui naſcituꝝ naſcendo preuenerat baptizatuꝝ quoq; dominum baptizando preueniret. & qui predicando precurſor factus eſt chriſti: baptizando etiam precurſor eius fieri & imitatione ſacramē- ti. Qui inter hec miſterium noſtri redemptoris annuncians: hunc in me dio hominum & ſteriſſe aſſerit & neſciri: quia per carnem dominus ap parens & uiſibilis ext[illegible]pore & inuiſibilis maieſtate. De quo etiam ſubdidit. (qui poſt me [illegible] ante me factus eſt.) Sic namq; dicitur ante me factus eſt: ac ſi dicatur ante me poſitus: poſt me ergo uenit: quia poſt modum natus. Ante me autē factus: quia mihi prelatus. Sed hoc pau- lo ſuperius dicens etiā p̄lationis eius cauſas aperuit cum ſubiūgit. (quia prior me erat.) Ac ſi apte dicat. Inde me etiā poſt me nat⁹ ſuperat: quo cum natiuitatis ſue tpa nō anguſtāt. Nā qui p matrē in tēpore naſcitur

ſ. Ioā. ſ. a

Ioānes bap tiſta qre di- catur eſt uox

Ioānis. xiiij. c.

Cordis ho- ſtiū multi cō tra ueritatē claudūt

Baptiſmus ioānis erat i aqua.

Baptiʒādo & predicādo fuit ioānis p̄ curſor chriſti

Soluere corrigiã calciamẽti quid ſignat. Jo.iii.d.

ſine matre ante tẽpora eſt a patre generatus. Cui quantę reuerentię humilitatẽ debeat: ſubdẽdo manifeſtat (Cui⁹ nõ ſum dign⁹ ſoluere corrigiã calciamẽti) Mos apud ueteres fuit: ut ſi quis eã quę ſibi cõpeteret accipe uxorẽ nollet: ille ei calciamẽtũ ſolueret qui ad hãc ſpõſus iure propinquitatis ueniret. Quid igitur inter homines xp̃s niſi ſponſus ſanctę eccleſię apparuit? De quo & ipſe ioãnes dicit. qui habet ſponſam ſponſus eſt. Sed qa ioãnẽ homines xp̃m eſſe putauerũt: qđ idẽ ioãnes negat recte ſe indignũ eſſe adſoluẽdam corrigiã eius calciamẽti denũciat. Ac ſi aperte dicat. ego redẽptoris ueſtigia denudare nõ ualeo: quia nomen ſponſi mihi immeritus nõ uſurpo. Quod tamẽ intelligi & aliter poteſt. Quis eni neſciat quod calciamẽta ex mortuis animalib⁹ fiãt? Incarnatus uero dñs ueniẽs quaſi calciatus apparuit: qui in diuinitate ſua morticinia noſtrę corruptionis aſſumpſit. Vnde p ꝓphetã dicitur. In idumeã extẽdã calciamẽtũ meũ. Per idumeã qppe gẽtilitas. Per calciamentũ aſſumpta mortalitas deſignatur. In idumeã ergo dñs calciamẽtũ ſuũ ſe extẽdere aſſerit: quia dum p carnẽ gentibus innotuit: quaſi calciata ad nos diuinitas uenit. Sed huius incarnationis miſteriũ humanus oculus penetrare nõ ſufficit. Inueſtigari enim nullatenus poteſt quomodo incorporatur uerbũ: quomodo ſummus & uiuificator ſp̃us intra uterum matris animatur: quomodo is qui initiũ nõ habet exiſtit & concipitur. Corrigia ergo calciamẽti eſt ligatura miſterii. Ioannes itaq; ſoluere corrigiam calciamẽti eius non ualet: quia incarnationis eius miniſterium nec ipe inueſtigare ſufficit qui hãc per prophetię ſpiritũ agnouit. Quid eſt ergo dicere nõ ſum dignus ſoluere corrigiam calciamẽti eius: niſi aperte & humiliter ſuam ignorãtiam profiteri? ac ſi patenter dicat: quid mirũ ſi ille mihi prelatus eſt: quẽ poſt me quidẽ natum cõſidero: ſed natiuitatis eius miſteriũ nõ apprehẽdo. Ecce ioannes quia prophetię ſpiritu impletus eſt: mira ſcientia emicat. ſed tamẽ illud de ſe inſinuat quod ignorat. Qua in re penſandum nobis & tota intentione cogitandum quomodo ſancti uiri ut humilitatis in ſe uirtutẽ cuſtodiãt cum quedam mirabiliter ſciunt: illud ante mentis oculos ſtudent reuocare quod neſciunt. ut dum ex parte alia infirmitatem ſuam conſiderant: ex ea parte qua perfectus eſt eorum ſe animus nõ extollat. Scientia etenim uirtus eſt: humilitas etiã cuſtos uirtutis. Reſtat ergo ut in oẽ quod ſcit ſe mẽs deprimat: ne quod uittus ſcientię congregat uentus elationis tollat. cũ bona fratres agitis ſemper ad memoriam mala acta reuocate: ut dum culpa caute conſpicitur: nũq̃ de bono opere incaute anim⁹ letetur. Superiores inuicẽ in uia dei (eos maxime qui uobis comiſſi non ſunt) proximos ueſtros attendite. Quia & quos agere aliqua praua conſpicitis: que in eis lateant bona neſcitis. Magnus ergo unuſquiſq; ſtudeat eſſe: ſed tamen aliquo modo eſſe ſe neſciat: ne dum ſibi magnitudinem at-

Pſal. lix. et cvij.

Chriſti incarnatio vix inueſtigari poteſt.

humilitas eſt cuſtos virtutis.

roganter tribuit ammittat itus qd erat. Hinc etem̄ p ꝓphetā dicit̄. Ve Eſaie.v.d.
q ſapientes eſtis ī oculis ur̄is & corā uobis metipſis prudentes. Hinc pau Ad romañ.
lus ait: nolite prudentes eſſe apud uosmetipſos. Hinc contra ſupbien/ xii.d.
tem ſaul. dicit̄. Cū eſſes paruulus in oculis tuis caput in tribubus iſrael i.Reg.xv.d.
factus es. ac ſi apte diceret. Cū tu te paruulum cōſpiceres ego te præ cę
teris magnū feci. Quia uero tu te magnū cōſpicis: a me paruus eſtima
ris. Quod cōtra dauid cum regni potentiam coram archa federis dn̄i Dauid hūili
ſaltādo deſpiceret dixi. Ludam & uilior fiā pluſq̄ factus ſum: & ero hu/ tas ꝛ precla
milis in oculis meis. Quem nō extolleret ora leonum frangere: urſoꝝ ra geſta.
brachia diſſipare: deſpectis priorib⁹ fratribus eligi: reprobato rege ad i.Reg.xvi.d
regni gubernacula ungi: timēdū cūctis uno lapide goliā ſternere: a re
ge ꝓpoſita extīctis allophilis numeroſa ꝓpucia reportare: regnū ex ꝓ/
miſſiōe pcipe: cunctūq; iſraeliticū ppl̄m ſine ulla poſtmodum cōtradi
ctiōe poſſideret: & tñ in cunctis ſe deſpicit q in ſuis oculis eſſe ſe humilē
cōfitet̄. Si igit̄ ſancti uiri etiam cum agunt fortia de ſemetipſis uilia ſen
tiunt: q d in ſua excuſatiōe dicturi ſunt: q ſine ope uirtutis intumeſcūt:
Sed & ſi q̄libet bona aſſint opa nulla ſunt niſi ex hūilitate cōdiant̄. Mi/ Opera bo
randa qppe actio: cum elatione nō eleuat ſed grauat. Qui em̄ ſine hu/ na ſine hūili
militate uirtutes cōgregat q̄ſi in uentum puluerem portat. & unde fer/ tate nihil ſūt
re aliqd cernit̄: inde deterius cecat̄. In cunctis igitur q̄ agitis fratres: ra
dicem boni operis humilitatem tenete: nec quibus iam ſuperiores: ſed
quibus adhuc inferiores eſtis aſpicite: ut dum meliorum uobis exem/
pla proponitis: ad maiora ſemper aſcendere ex humilitate ualeatis.

Segmentum ex euangelio Luce capite.iiii. A. quod ca/
nitur dominica quarta aduentus: tempus hiſtorie deſignat
littera. & erat ioannes tunc. xxx. annorum.

ANno qntodecimo īperii Tiberii ceſaris ꝓcurante pōtio pila
to iudeam: tetrarcha autem galilee herode: philippo autem Et uēit ī om.
fratre ei⁹ tetrarcha ituree & trachonitidis regiōis: & lyſania regio.ior.ali
abiline tetrarcha ſub pricipib⁹ ſacerdotū anna & caipha fa/ ter adnota
ctū est uerbum dn̄i ſup ioannem zacharię filium in deſertum. Et uenit ī uit ualla. ſcʒ
oēm regionē iordanis ꝓdicās baptiſmū penitentię ī remiſſionē pctōꝝ: ſi Et uenit in
cut ſcriptū eſt in libro ſermonū eſaię ꝓphetę. Vox clamātis in deſerto: oēm regionē
parate uiam dn̄i: rectas facite ſemitas ei⁹. Oīs uallis iplebit̄. & oīs mons circa iorda
& collis humiliabit̄. Et erunt praua ī directa: & aſpa ī uias planas. Et ui nem.
debit oīs caro ſalutare dei. Dicebat ergo ad turbas q̄ exiebāt ut baptiza Eſaie.xl.a
rent̄ ab ipſo. Genimina uiperaꝝ qs oſtendit uobis fugere a uentura ira:
Facite ergo fruct⁹ dignos penitētię: & ne ceperitis dicere patrē habem⁹
abraā. Dico em̄ uobis: qa potens eſt deus de lapidib⁹ iſtis ſuſcitare filios
abrae. Iam em̄ ſecuris ad radicem arboris poſita eſt. Oīs ergo arbor nō
faciens fructum bonum excidet̄ & in ignem mittetur. Et interrogabāt

eű turbe dicētes. Quid ergo faciemus? Rńdens aűt dicebat illis. Qui
habet duas tunicas det nō habenti: & qui habet eſcas ſimiliter faciat.

Homilia beati Gregorii pape de eadem lectione. Habi
ta ad populum in baſilica ſancti Ioannis baptiſte ſabbato
quattuor temporum ante natale chriſti.

REdemptoris nr̄i p̄curſor quo tp̄e officiū p̄dicationis accepit
memorato romanæ reipublicæ principe: & iudee regib⁹ de
ſignat̄ cū dicitur. (Anno quintodecimo impii tiberii ceſa/
ris p̄curante pontio pilato iudeā: tetrarcha aūt galilee hero
de &c.) Quia eñ illum p̄dicare ueniebat: qui & ex iudea quoſdā & mul
tos ex gētibus redempturus erat: p regē gentiū & principes iudeorū p̄/
dicationis eius tēpora deſignant̄. Quia aūt gentilitas colligenda & iu
dea erat pro culpa p̄fidie diſpgenda: ip̄ſa quoq; deſcriptio terreni prin/
cipatus oſtēdit: qm̄ & in romana republica unus p̄fuiſſe deſcribit̄: & in
iudeæ regno p quartā partē plurimi principabātur. Voce etenī nr̄i re/
Luce. xi. c. demptoris dicit̄. Omne regnū in ſeipſum diuiſum deſolabitur. Liquet
Christus fuit rex & ſacerdos. ergo quod ad finē regni iudea p̄uenerat: quæ tot regibus diuiſa ſubia/
cebat: apte quoq; nō ſolū quibus ſub regibus: ſed quibus etiā ſacerdoti
bus actū ſit: demōſtratur. Et quia illū ioannes baptiſta p̄dicabat: qui ſi/
mul rex & ſacerdos exiſteret: lucas euāgeliſta p̄dicationis eius tp̄a p re
gnū & ſacerdotiū deſignauit. (Et uenit in oēm regionē iordanis p̄di/
cans baptiſmū penitentie in remiſſionē pc̄tōrum.) Cunctis legentibus
liquet: quia ioānes nō ſolum baptiſmū penitentiæ p̄dicauit: ſed etiā q/
buſdam dedit: ſed tamē baptiſmum ſuum in remiſſionē peccatorū da
re nō potuit. Remiſſio enim pc̄tōrum in ſolo nobis chriſti baptiſmate
tribuitur. Notandum itaq; quod dicitur prædicans baptiſmū peniten/
tiæ in remiſſionē pc̄tōrum: qm̄ baptiſmū quod peccata ſolueret: quia
dare nō poterat: p̄dicabat: ut ſicut incarnatū uerbum patris p̄currebat
uerbo p̄dicatiōis: ita baptiſmū penitentiæ quo peccata ſoluūtur p̄cur/
reret ſuo baptiſmate quo peccata ſolui nō poſſunt. Vt quia ei⁹ ſermo
p̄currebat p̄ſentiam redēptoris: ipſum quoq; eius baptiſmū p̄cedendo
fieret umbra ueritatis. Sequitur (ſicut ſcriptū eſt in libro ſermonū eſaie
pphetæ. Vox clamātis in deſerto. parate uiā dn̄i: rectas facite ſemitas
Joan. j. c. eius.) Idē uero ioānes baptiſta requiſitus quis eſſet: reſpōdit dicēs. Ego
uox clamātis in deſerto. Quia (ſicut antea uobis dictū eſt:) ideo uox a
ppheta uocatus eſt: quia uerbū præibat: quid aūt clamaret apuit cum
Joānis baptiſte clamor. ſubditur. (Parate uiā dn̄i rectas facite ſemitas eius.) Ois qui rectā fidē
& bona opa p̄dicat: quid aliud q̄ uenienti dn̄o ad corda audiētiū uiam
parat? ut hec uis gratie penetret: & lumen ueritatis illuſtret. Vt rectas
deo ſemitas faciat: dum mundas in animo cogitationes p ſermonē bo
næ p̄dicationis format. (Ois uallis iplebitur: & ois mons & collis humi

liabitur.)Quid hoc loco uallium nomine niſi humiles: quid mōtium & collium niſi ſuperbi homines deſignantur? In aduentu igitur redēptoris noſtri ualles implete: montes uero & colles humiliati ſunt: quia iuxta eius uocē. Omnis qui ſe exaltat humiliabitur: & qui ſe humiliat exaltabitur. uallis enim impleta creſcit: mons & collis humiliatus decreſcit. Quia nimirū in fide mediatoris dei & hominū hominis chriſti ieſu: & gentilitas plenitudinem gratiæ accepit: & iudea hoc per errorē perfidiæ unde tumebat: perdidit. (Oīs ergo uallis iplebitur) quia corda humiliū ſacræ doctrinæ eloquio uirtutū gratia replebunt. Iuxta hoc quod ſcriptū eſt. Qui emittit fontes in cōuallibus. & unde rurſum dicitur. Et cōualles abundabunt frumento. A mōtibus namq aqua dilabitur: qa ſupbas mētes ueritatis doctrina deſerit. Sed fontes in conuallibus ſurgunt: quia mētes humiliū uerbū pdicationis accipiunt. Iā uidemus: iā cōualles frumēto abūdare cōſpicimus: quia illorū ora pabulo ueritatis completa ſunt qui mites & ſimplices & huic mundo deſpicabiles eſſe uidebātur. Ipſum quoq ioannē baptiſtam quia mira ſanctitate præditum populus uiderat: hunc eſſe ſingulariter celſum ac ſolidum montē credebat. de quo ſcriptum eſt. In nouiſſimo dierum erit mons domus dn̄i pparatus in uertice montium. Nam hunc eſſe chriſtū putabāt: ſicut p euangeliū dicitur. Eſtimāte aūt populo & cogitātibus oib⁹ de ioāne ne forte ipſe eſſet xp̄s: quē & reqrebāt dicentes. Nūquid chriſtus es tu? Sed niſi idē ioannes apud ſe uallis eſſet repletus ſpū gratie nō fuiſſet. Qui ut hoc quod erat oſtēderet dixit. Venit fortior me poſt me cuius non ſum dignus ſoluere corrigiam calciamēti eius. Et rurſus ait. Qui habet ſponſam ſponſus eſt: amicus aūt ſponſi qui ſtat & audit eū gaudio gaudet ppter uocē ſponſi. Hoc autem gaudiū meū impletum eſt. Illū oportet creſcere me autem minui. Ecce cū p tæ mira opatione uirtutū talis eſſet ut xp̄s eſſe crederetur: nō ſolum xp̄m nō ſe eſſe rn̄dit ſed & corrigiā calciamēti eius ſoluere. i. incarnationis eius myſterium pſcrutari non ſe dignū eſſe phibuit. Eius ſpōſam eſſe eccleſiā credebāt qui hunc chriſtum eſſe eſtimabant. Sed ait. qui habet ſponſam ſpōſus eſt. ac ſi diceret. ego ſponſus non ſum: ſed amicus ſpōſi ſum. Nec ppter uocē ſuam ſed in uoce ſpōſi ſe gaudere perhibebat. Quia non ideo letabatur in corde: qm̄ a populis humiliter audiebatur loquēs: ſed quia ipſe ueritatis uocē audiebat itus: ut loqueretur foras. Quod bene gaudium impletum dicit: quia quiſquis de ſua uoce gaudet: plenum gaudium nō habet. A quo & ſubditur. Illū oportet creſcere: me aūt minui Qua in re qrendū eſt in quo creuit xp̄s: in quo minutus eſt ioannes: niſi quod populus ioannis abſtinētiā uidens: remotū hunc eſſe ab hoib⁹ cōſpiciens: eū eſſe xp̄m putabat: xp̄m uero cum publicanis comedētē: inter peccatores ambulantē intuens: eū nō xp̄m ſed prophetā eſſe cre-

Luce.xviij.c.
Pſalm.ciij
Pſalm.lxiiij.
michee.iiij.a.
Matth.iij.
Joan.j.c.
Marci.j.a.
Jan.iij.d.
Chriſtus creuit & ioānes minutus eſt.

debat. Sed dum p acceſſum tpis & xp̄s qui ꝓpheta eſſe putabatᷣ: xp̄s eſt
agnitus: & ioannes q xp̄s eſſe credebatᷣ ꝓpheta eſſe innotuit: ipletū eſt
qđ de chriſto ſuꝰ p̄curſor p̄dixit. Illum oportet creſcere: me aūt minui.
Ioan. iij. d. In eſtimatiōe quippe ppl'i & chriſtus creuit: qa agnitꝰ eſt quod erat: & io
annes decreuit: quia ceſſauit dici quod nō erat. Igitᷣ qm̄ & idem ioan-
nes ideo in ſanctitate pſtitit: qa in cordis humilitate pdurauit. Et multi
iccirco ceciderūt quia apud ſeipſos elata cogitatiōe tumuerūt: dicatᷣ re
Eſaie. xl. a. cte (ois uallis iplebitur: & ois mōs & collis humiliabitᷣ.) Quia humiles
donū accipiunt quod a ſe corda ſupbiētiū repellūt. Sequitur. (& erunt
praua idirecta & aſpera in uias planas) praua directa fiūt: cū maloꝝ cor
da p iniuſticiam detorta: ad iuſticiæ regulā dirigunᷣ. Et aſpera in uias
planas imutanᷣ: cū immites atqꝫ iracūdæ mētes p infuſionē ſupnę gra
tiæ ad lenitatē māſuetudinis redeūt. Quādo em̄ uerbū ueritatis ab ira-
cūdamēte nō recipitᷣ: q̄ſi aſperitas itineris greſſum pgētis repellit. Sed
cum mens iracūda p acceptā māſuetudinis gratiam correctiōis uel ex
hortatiōis uerbū recipit: ibi planā uiā prędicator iuenit. ubi prius ꝑ aſpe
ritate itineris pgere ideſt prędicatiōis greſſum ponere: nō ualebat. Seq
Salutare dī videbit omnis caro q̄lr ſit intelligendum. tur. (Et uidebit ois caro ſalutare dei.) Quia ois caro accipitᷣ ois homo:
ſalutare dei uidelicet chriſtū. chriſtū in hac uita ois hō uidere nō potuit
ubi ergo in hac ſentēcia ꝓpheta ꝓphetie oculum niſi ad extremum iu-
dicii diem tetendit? ubi cum aptis coelis: miniſtrātibus angelis: conſe-
dentibus apl'is in ſede maieſtatis ſuæ chriſtus apparuerit: omnes hunc
& electi & reprobi pariter uidebunt. Vt & iuſti de munere retributiōis
ſine fine gaudeant: & iniuſti in ultione ſupplicii imperpetuū gemant.
Nam qa hoc iſta ſententia intendit: qđ in extremo examine ab oi car-
ne uidebitᷣ: recte ſubiungitᷣ. (Dicebat autem ad turbas q̄ exiebāt: ut ba
ptizarenᷣ ab eo. Genimina uiperaꝝ quis oſtendit uobis fugere a uentu
ra ira?) Ventura em̄ ira eſt animaduerſio ultionis extremæ: quam tunc
peccator fungere nō ualet: qui nunc ad lamenta penitentiæ non recur
Viperarum genimina vocantur male ſoboles. rit. Et notandum quod malæ ſoboles maloꝝ parentum actiones imi-
tantes genimina uiperaꝝ uocantur: quia ꝑ hoc ꝙ bonis inuident: eoſqꝫ
pſequuntur: ꝙ quibuſdā mala retribuunt: ꝙ leſiones ꝓximis inquirūt:
qm̄ in his oibus priorum ſuorum carnalium uiam ſequuntur: q̄ſi uene-
nati filii de uenenatis parentibus nati ſunt. Sed quia iam peccauimus:
quia uſu male cōſuetudinis inuoluti ſumus: dicat quid nobis faciendū
ſit: ut fugere a uentura ira ualeamus. Sequitur. (Facite ergo fructus di
gnos penitētie.) In quibus uerbis notandū eſt: ꝙ amicus ſponſi non ſo
Fructū facere et dignum penitētie fructum facere ſunt diuerſa. lū fructus penitētiæ ſed dignos penitētiæ admonet eſſe faciendos. Ali-
ud namqꝫ eſt fruetū facere: aliud dignum penitentiæ fructū facere. ut
enim ſecundū dignos penitentiæ fructus loquamur: ſciēdum eſt quia
quiſquis illicita nulla cōmiſit: huic iure cōceditur: ut licitis utatur: ſic-

ꝗ pietatis opa faciat:ut tñ ſi uoluerit: ea q̃ mundi ſunt nõ relinq̃t. At ſi qs in fornicatiõis culpam uel fortaſſe (quod graui⁹ eſt) in adulterium lapſus eſt:tanto a ſe debet illicita abſcindere q̃nto ſe meminit & illicita ppetraſſe. Neq; eñ par fructus eſſe boni opis debet eius: q minus & ei⁹ q ampli⁹ deliquit:aut ei⁹ qui in nullis & eius qui in qbuſdã facinoribus cecidit:& ei⁹ qui in multis eſt lapſus. Per hoc ergo qđ dicitur facite fructus dignos penitentiæ:uniuſcuiuſq; cõſcientia cõuenit:ut tãto maiora q̃rat bonoꝝ opeꝝ lucra p penitentiam:q̃nto grauiora ſibi irulit damna p culpam. Sed iudei de generis nobilitate gloriãtes iccirco ſe agnoſcere pctõres nolebant. quia de abrae ſtirpe deſcẽderant. Quibus recte Luce.iii.a. dicit:& ne ceperitis dicere prem habem⁹ abraam:dico eñ uobis qa potens eſt de⁹ de lapidib⁹ iſtis ſuſcitare filios abrae. Quid eñ lapides niſi corda gentilium fuerunt ad intelligendũ uerbũ dei pris oĩpotentis inſenſibilia. Sicut etiam quibuſdã ex iudeis dicit. Auferã cor lapideũ de Ezechie.xi.d carne ura. Neq; immerito lapidis noĩe gentes ſignificatæ ſunt. quia lapides coluerunt. Vnde ſcriptum eſt. Siles illis fiãt qui faciunt ea: & omes Psal.cxiii. qui cõfidunt in eis. De quibus nimiꝝ lapidib⁹ filii abrae ſuſcitati ſunt. qa dũ dura corda gentiliũ in abraę ſemine.i. in xpo crediderũt: eius filii facti ſunt:cui⁹ ſemini uniti ſunt. Vnde & eiſdẽ gentibus p egregium pdicatorem dicit. Si aũt uos xpi ergo abraę ſemen eſtis. Si igit nos p fi Ad gal.iii.e dem chriſti:abraę iam ſemen exiſtimus:iudei propter pfidiam abraę filii eſſe deſierunt. Quia uero in illo tremẽdi examinis die parentes boni malis filiis prodeſſe non poterunt: teſtatur propheta qui dicit. Noe & Ezech.xiiii.c dauid & iob ſi fuerint in medio eorum: uiuo ego dicit dñs: quia filium & filiam non liberabunt:ſed ipſi in iuſticia ſua liberabunt animas ſuas: & rurſum:quia boni filii nihil malis parentibus proſint: ſed ad reatum potius malorum parẽtum proficiat bonitas filiorum ipſa p ſe ueritas Luce.xi.c. iudeis non credẽtibus dicit. Si ego in belzebub eiicio demonia: filii ueſtri in quo eiiciunt? Ideo ipſi iudices ueſtri erunt. Sequitur. (Iam enim ſecuris ad radicem arboris poſita eſt. Omnis enim arbor quæ nõ facit fructum bonũ excidetur:& in ignẽ mittetur.) Arbor huius mundi eſt uniuerſum genus humanum. Securis uero eſt redemptor nr qui uelut ex manubrio & ferro tenetur ex humanitate: ſed incidit ex diuinitate.

Redemptor noſter dicit ſecuris.

Que uidelicet ſecuris iam ad radicẽ arboris poſita eſt:quia & ſi p patiẽtiam expectat:uidet tñ quid factura eſt. (Omnis enim arbor non ferẽs fructum bonum excidetur & in ignẽ mittetur.) Quia unuſquiſq; puerſus paratam citius gehẽnæ concremationem inuenit: qui hic fructum boni opis facere contempſit. Et notãdum quod ſecurim non iuxta ramos poſitam:ſed ad radicem dicit. Cum enim maloꝝ filii tollũtur: quid aliud quam rami infructuoſe arboris abſcindũtur. Cum uero tota ſimul pgenies eũ parente tollitur:ifructuoſa arbor a radice abſciſa

Arbor nõ faciens fructũ in ignem mittetur.

eſt ne iam remaneat unde praua ite℞ ſoboles ſuccreſcat. In qbus ioan/
nis baptiſtæ uerbis cõſtat qđ audientiũ corda turbata ſunt: cum ꝓtinus
ſubinfert.(Et interrogabant eũ turbe dicentes. quid ergo faciem⁹?) per
cuſſæ em̃ terrore fuerant: q̃ cõſilium q̃rebant. Sequit̃.(Rñdens autem
dicebat illis. Qui habet duas tunicas det nõ habenti. Et q habet eſcas ſi
militer faciat) p hoc qđ tunica plus eſt neceſſaria uſui nr̃o q̃ palliũ: ad
fructum dignũ penitẽtiæ ptinet: ut nõ ſolũ exteriora q̃q; & minus ne/
ceſſaria: ſed ipſa ualde nobis neceſſaria diuidere cum proximis debea/
mus. ſ. uel eſcã qua carnaliter uiuimus uel tunicam q̃ ueſtimur. Quia
Mat.xxij.d. Leuiti.xix.d. em̃ in lege ſcriptum eſt. Diliges ꝓximum tuum ſicut teipſum: min⁹ pro
ximũ amare cõuincit̃ qui nõ cum eo in neceſſitate illius etiã ea q̃ ſibi
ſunt neceſſaria partit̃. Iccirco ergo de diuidẽdis cum ꝓximo duab⁹ tu/
nicis datur p̃ceptum: quia hoc de una dici nõ potuit q̃m ſi una diuidit̃:
nemo ueſtit̃. In dimidia quippe tunica & nudus remanet qui accipit: &
nudus qui dedit. Inter hæc autẽ ſciẽdum eſt q̃ntum miſericordiæ opa
ualeãt: cum ad fructus dignos penitẽtiæ ipſa præ ceteris p̃cipiunt̃. Hic
Luce.xi.f. etiã p ſemetipſam ueritas dicit. Date elemoſinã: & ecce oĩa mũda ſunt
Luce.vi.f. uobis. Hinc ruſus ait. Date & dabit̃ uobis. Hinc ſcriptũ eſt. Ignem ar
Ecclias.iij.d. dentem extiguit aq̃. & elemoſina reſiſtit p̃ctis. Hinc ite℞ dicit̃. Cõclu/
Eccli.xxix.b. de elemoſynã in corde paupis: & hæc pro te exorabit. Hinc bonus pa/
Thob.iiij.b. ter innocentẽ filium ammonet dicẽs. Si multũ tibi fuerit: abũdãter tri
bue. ſi exiguũ fuerit etiã exiguum libẽter ĩpartiri ſtude. Vt autem q̃nta
eſſet uirtus in cõtinẽtia & ſuſceptiõe indigentiũ redẽptor nr̃ oſtẽderet
Mat.x.d. dixit. Qui recipit ꝓphetam in noĩe ꝓphetæ: mercedẽ ꝓphete accipiet.
Et q recipit iuſtum ĩ noĩe iuſti: mercedẽ iuſti accipiet. In qb⁹ uerbis no/
tandum eſt quia nõ ait mercedẽ de ꝓphæta: uel mercedem de iuſto. ſed
Mercedẽ ꝓphete & mercedẽ de pro pheta recipe re differunt. mercedẽ ꝓphæte: & mercedẽ iuſti accipiet. Aliud eſt em̃ merces de pro/
pheta. aliud merces ꝓphetæ. atq; aliud merces de iuſto aliud merces iu
ſti. Quid eſt em̃ dicere mercedẽ ꝓphetæ accipiet: niſi q a is qui ꝓphetã
ſua largitate ſuſtẽtat: quãuis ipſe ꝓphetiã nõ habeat: apud oĩpotentem
tñ dñm prophetæ p̃mia habebit. Iſte em̃ fortaſſe iuſtus eſt. Et quãto in
hoc mũdo nihil poſſidet: tãto loquẽdi pro iuſticia fiduciã maiorem ha
bet. Hũc dum ille ſuſtentat: q in hoc mũdo aliqd poſſidet: & fortaſſe p
iuſticia adhuc loqui libere nõ p̃ſumit: iuſticiæ illius libertatẽ ſibi parti/
cipem facit: ut cũ eo pariter iuſticiæ p̃mia recipiat: quẽ ſuſtentãdo adiu
uit: quatenus eandẽ iuſticiã libere loqui potuiſſet. Ille ꝓphetiæ ſpiritũ
Corpus ſi nõ reficitur vox ipſa ſubtrahitur. plenus eſt: ſed tñ corporeo eget alimẽto. & ſi corpus nõ reficitur: certũ
eſt quod uox ipſa ſubtrahatur. Qui igitur alimentum ꝓphetæ propter
hoc quod propheta eſt tribuit: ꝓphetiæ illi⁹ uires ad loq̃ndũ dedit. Cũ
propheta ergo mercedẽ prophetæ recipiet. Quia & ſi ſpũ ꝓphetiæ ple/
nus nõ fuit: hoc tñ ante dei oculos exhibuit: quod habuit. Hinc eſt qđ

de quibuſdam peregrinantibꝰ fratribus. Caio p ioannē dicitur. Pro no/
mine. n. xp̄i profecti ſunt nihil accipiētes a gentilibus. Nos ergo debe/
mus ſuſcipe huiuſmodi: ut coopatores ſimus ueritatis. Qui eñ ſpūalia
dona habētibus temporalia ſubſidia tribuit: in ipſis donis ſpiritualibus
cooperator exiſtit. Nam cum pauci ſunt qui ſpiritualia dona pcipiunt
& multi qui rebus tēporalibus abūdant: p hoc ſe uirtutibus pauperum
diuites inſerunt: quod eiſdē ſanctis paupibus de ſuis diuitiis ſolatiātur.
Vnde cum p Eſaiæ uocē dominus derelictæ gentilitati. i. ſancte eccle/
ſiæ ſpiritualium uirtutum merita tanq̄ deſerto arbuſta promitteret: ul/
mum quoq; pariter promiſit dicens. Ponam deſertum in ſtagna aqua/
rum: & terrā inuiā in riuos aquarū dabo in ſolitudine cedrū & ſpinam
myrtum & lignū oliuæ: ponā in deſerto abietē ulmū & buxū ſimul: ut
uideāt & ſciāt & recogitēt & intelligāt pariter. Deſertū quippe dñs i ſta/
gna aquaꝶ & terrā inuiā in riuos aquaꝶ poſuit. quia gētilitati q̄ prius
p ariditatē mentis nullos bonoꝶ opeꝶ fructus ferebat: p fluenta ſctē p̄/
dicationis dedit. Et ipſa ad quā prius pro aſperitate ſue ſiccitatis uia p̄di/
catoribus non patebat: doctrinæ poſtmodum riuos emanauit. Cui ad/
huc ex munere magno promittitur. dabo in ſolitudinem cedrū & ſpi/
nam. Cedrum quia magni odoris eſt atq; imputribilis nature: iure acci/
pimus in promiſſione. De ſpina uero cum peccanti homini dictum ſit
Terra tua ſpinas & tribulos germinabit tibi. quid mirū ſi ſancte eccle/
ſie illud promittitur: quod peccanti homini pro pena multiplicatur?
Sed cedri deſignantur nomine hi qui uirtutes & ſigna exhibēt in ſua o/
peratione. Qui dicere cum paulo ualēt: chriſti bonus odor ſumus deo
Quoꝶ corda ita interno amore ſolidata ſunt ut eadē iam terreni amo/
ris putredo nulla corrūpat. Per ſpinam uero ſignati ſunt doctrine ſpi/
ritalis uiri qui dum de peccatis ac uirtutibus diſſerunt & modo eterna
ſupplicia minantur modo celeſtis regni gaudia promittunt: corde au/
dientium pungunt. Sicq; mentem doloꝛe compunctionis perforant
ut ab eorum oculis quaſi quidam ſanguis anime lachryme decurrant.
Myrtus uero temperatiue uirtutis eſt: ita ut diſſoluta membra tempe/
rando conſtringat. qui itaq; per myrtum niſi hi ſignificati ſunt qui af/
flictionibus proximorum cōpati ſciunt: eorūq; tribulationē p cōpaſſio/
nem temperāt: iuxta hoc qd ſcriptū eſt. Grās aūt deo q cōſolatur nos
ĩ omni tribulatiōe noſtra: ut poſſimus & ipſi cōſolari eos qui in oĩ pſſu/
ra ſunt. Qui dū afflictis pximis uerbū uel opem conſolationis ferunt:
eos pculdubio ad ſtatū rectitudinis reſtringunt: ne ĩmoderata tribula/
tione in deſperationē ſoluantur. Quos aūt p oliuam niſi miſericordes
accipimus? Quia & grece oleos miſericordia uocatur: & quaſi oliuæ
liquor ante dei omnipotentis oculos miſericordiæ fructꝰ lucent. Cui

Margin notes: j. Joan. iij. c. — Dona ſpūalia percipiūt pauci. — Eſaie. xlj. e — Deſertum in ſtagna aquarū poſuit dominus. — Ibidem. — Geñ. iij. c. — Cedrꝰ quos deſignat. — ij. Corin. ij. d. — Predicatores poſſunt ſpine dici. — ij. Corint. j. a — Oliue miſericordes uocat.

Eſaie.xli.c. adhuc in ꝓmiſſione ſubiungiť. Ponam in deſerto abietem ulmũ & bu
Abies quos repreſentat. xũ ſimul. Quid p abietem q̃ ualde creſcendo ad aeris alta ſuſtolliť: niſi
hi deſignati ſunt q intra ſc̄tam eccleſiam adhuc in terrenis corpib⁹ po
ſiti iam cęleſtia cõtemplanť? Et q̃uis de terra naſcendo exierunt: cõtem
Ulm⁹ quos deſignat. plando tñ iam iuxta ęthera uerticem mentis extollũt. Et qd p ulmũ ni
ſi ſeculariũ mentes expſſe ſunt? q̃ dũ terrenis adhuc curis iſeruiunt: nul
lum uirtutũ ſpũalium fructũ ferunt. Sed & ſi fructũ ꝓpriũ ulmus nõ ha
bet: portare tñ uitem cũ fructu ſolet. Quia & ſclares uiri intra ſacrã ec
cleſiã q̃uis ſpũaliũ uirtutũ dona nõ habeãt: dũ tñ ſc̄tõs uiros donis ſpiri
tualib⁹ plenos ſua largitate ſuſtentãt: qd aliud q̃ uitẽ cũ botris portãt?
Bux⁹ quos deſignat. Bux⁹ aũt quos alios deſignat q̃ in altum nõ ꝓficit: & q̃uis fructum non
habeat uiriditatem tñ habet: niſi eos q itra ſanctã ecc̃liam adhuc ex eta
tis iſirmitate bona opa facere nõ ualent. ſed tñ parentũ fideliũ creduli
tatem ſeqntes: fidẽ ppetuę uiriditatis tenent. Poſt q̃ oĩa apte ſubiungiť.
Vt uideant & ſciant & cogitent & itelligãt pariter. Ad hoc eñ cedr⁹ in
eccl̃ia poniť: ut q ſqs a ꝓximo odoramina uirtutũ ſpiritualiũ trahit: ipe
quoq; i ęternę uitę dilectiõe nõ torpeat: ſed ad donoꝝ cęleſtiũ deſideria
igneſcãt. Ad hoc ſpina poniť ut q p̄dicatiõis ei⁹ uerbo cõpunct⁹ fuerit:
Quare in eccleſia iſte arbores ponuntur. ipſe quoq; exemplo illi⁹ diſcat corda ſeqntiũ p̄dicatiõis uerbo cõpun
gere. Ad hoc myrt⁹ poniť. ut q in ardore tribulatiõis ab ore uel ope ꝓ
ximi cõpatientis temperamẽtũ cõſolatiõis accepit: ipſe etiã diſcat quẽ
admodum afflictis ꝓximis ſuę cõſolatiõis tempamẽtũ ꝓferat. Ad hoc
oliua poniť. ut q alienę miſericordię opa cognoſcit: diſcat queadmo
dum debeat indigenti ꝓximo & ipe miſereri. Ad hoc abies poniť ut q ſ
qs uim cõtemplatiõis ei⁹ agnouerit: ipſe quoq; ad contemplãda ęterna
pmia ſuccendať. Ad hoc ulm⁹ poniť. ut q ſqs ituet eum q habere fructũ
uirtutum ſpiritualium nõ ualet: ſed tñ & eos q ſpiritualib⁹ donis pleni
ſunt ſuſtentat. Ipſe quoq; ſanctoꝝ uitæ q̃nta ualet largitate iſeruiat: &
cęleſtium donoꝝ botros quos gignendo nõ ualet: ſuſtẽtãdo ferat. Ad
hoc bux⁹ poniť. ut q habere multos adhuc in iſirmã ętate poſitos uere
fidei uiriditatem cõſiderat eſſe etiã ipſe iſidelis erubeſcat. Bene ergo de
ſcriptis pri⁹ arboribus diciť. Vt uideãt ſciant & cogitent & intelligant.
Vbi & apte ſubiungiť pariter. Quia cum intra ſanctam ecc̃liam diuer
ſi hoim mores diuerſi ſunt & ordines: neceſſe eſt ut omes ſimul diſcant
dum ĩ ea ſpirituales uiri diuerſe q̃litatis: etatis: & ordinis ad imitandum
ſimul uideť. Sed ecce nos dum mõſtrare ulmum q̃rim⁹: p multa arbu
ſta lõgius euagati ſum⁹. Ad hoc itaq; ꝓpter qd' ꝓphete teſtimonium p
Mat.x.d. tulim⁹: reuertamur. Qui recipit ꝓphetã in noĩe ꝓphete: mercedem ꝓ
phete accipiet. Quia & ſi ulm⁹ fructum nõ habet: uitem tñ cum fructi
bus portans hec ipſa ſua efficit: q̃ bene ſuſtentat aliena. Quia uero ad
magna nos opa ioannes ammonet dicens. (Facite ergo fruct⁹ dignos

penitentie)& rurſus(Qui habet duas tunicas det nō habenti: & qui ha Mat.xſ.b
bet eſcas ſimiliter faciat) iā patenter datur intelligi quid eſt quod ueri-
tas dicit. A diebus ioānis baptiſte uſq; nūc regnū celorū uim patitur: uio
lenti rapiūt illud. Que ſupne uerba ſententie nobis ſunt magnopere p
ſcrutanda. Nā querendū eſt quomodo uim ppeti regnū celoꝝ poſſit.
Quis enim celo uiolentiā irrogat? Et rurſus querendū eſt: ſi pati uim Regnū celo-
regnum celoꝝ poteſt: cur eandem uim a diebus ioānis baptiſte: & non rū patitur vī.
etiā ante pertulerit? Sed cū lex dicat. Siqs hec uel illa fecerit morte mo-
riatur: cunctis legentibꝰ liquet: quia peccatores quoſq; pena ſue ſeueri-
tatis pertulit: nō aūt per penitentiā ad uitā reduxit. Cū uero ioānes ba-
ptiſta redemptoris gratiā percurrēs penitentiā p̄dicabat: ut peccator q
ex culpa eſt mortuus: p cōuerſionem uiuat. pfecto a diebus ioānis bap-
tiſte regnū celoꝝ uim patitur. Quid eſt aūt regnū celoꝝ niſi locus iuſto Regnū celo-
rū? Solis enim iuſtis celeſtis patrie premia debētur: ut humiles: caſti: mi rū ē locus iu
tes: atq; miſericordes ad gaudia ſupna perueniāt. Cū uero quis uel ſup ſtorum.
bia tumidus: uel carnis facinore pollutꝰ: uel iracūdie facibus accenſus:
uel crudelitate īpius poſt culpas ad penitentiā redit: & uitā eternā perci-
pit: quaſi in locū peccator intrat alienum. A diebꝰ ergo ioānis baptiſte Violēti rapi
regnū celoꝝ uim patitur & uiolenti rapiunt illud. Quia q penitentiam unt celum
peccatoribꝰ indixit qd aliud q̃ regno celoꝝ fieri uiolentiā docuit? Reco
gitemꝰ ergo fratres chariſſimi mala q̃ facimꝰ & noſmetipſos aſſiduis
lamentis atteramꝰ. Hereditatem iuſtoꝝ quā nō tenuimus p uitā: rapia-
mus p penitentiā. Vult a nobis oīpotens deus talem uiolentiā ppeniten
tiā ppeti. Nā regnū celoꝝ rapi uult nr̄is fletibꝰ: quod nr̄is meritis nō de Latro bonus
betur. A ſpei ergo certitudine nulla nos maloꝝ nr̄oꝝ q̃litas: nulla quā- qui vocaba-
titas frāgat. Preſtat magnā uenię fiduciā latro ille uenerabilis: q nō in- tur dimaſmas
de uenerabilis unde latro. Nā latro ex crudelitate: uenerabilis ex cōfeſ gnā p̄ſtat pec
ſione. Cogitate ergo cogitate q̃ ſint incōprehenſibilia in oīpotenti deo catoribus ve
miſericordię uiſcera? Latro iſte cruentis manibꝰ abſtractus a facie itine nie fiduciā
ris: ſuſpenſus eſt in patibulo crucis. ibi cōfeſſus eſt: ibi ſanatꝰ eſt: ibi audi
re meruit: hodie mecū eris in paradiſo. quid eſt hoc? Quis tātā bonita Luce. xxiij.f.
tem dei dicere: quis eſtimare ſufficiat? De ipſa pena criminis puenit ad Deus qn̄qꝫ
p̄mia uirtutis. Iccirco aūt oīpotens deus electos ſuos in qbuſdā lapſibꝰ ſuos electos
cadere pmiſit. ut aliis in culpa iacentibus ſi toto ad eū corde cōſurgant labi pmittit.
ſpem uenie reddat & eis per lamenta penitentie uiā pietatis aperiat. Exer
ceamus ergo noſmetipſos in lamentis: extinguamꝰ flectibus & dignis
penitentie fructibus culpas quas fecimus: tpa indulta nobis ad idulgē-
tiā nō pereāt: quia qui multos a ſuis iniquitatibus iā ſanatos aſpicimus
quid aliud q̃ ſupne miſericordie pignus tenemus? Adiuuat ipſe quem
amamus ieſus xp̄s dn̄s noſter. Qui cum patre & ſpiritu ſancto uiuit &
regnat deus per omnia ſecula ſeculorum. Amen. a

Segmētū ex pricipio euāgelii ioānis primo capite littera.a.qđ canitur in die natiuitatis dñi ad miſſam maiorem.

IN principio erat uerbum:& uerbū erat apud deū:& deus erat uerbum. Hoc erat in principio apud deum. Oia per ipm facta ſunt:& ſine ipſo factū eſt nihil. Quod factū eſt,in ipſo uita erat: & uita erat lux hoim:& lux in tenebris lucet:& tenebre eā nō cōprehenderūt. Fuit hō miſſus a deo:cui nomen erat ioānes. Hic uenit in teſtimoniū:ut teſtimoniū perhiberet de lumine:ut oēs crederent per illum. Non erat ille lux: ſed ut teſtimoniū perhiberet de lumine. Erat lux uera:que illuminat omnē hominē uenientē in hūc mundū. In mūdo erat & mūdus per ipſum factus eſt:& mundus eum nō cognouit. In propria uenit:& ſui eum nō receperūt. Quotquot aūt receperunt eum:dedit eis poteſtatem filios dei fieri: his qui credunt in noie eius. Qui nō ex ſanguinibus:neq; ex uoluntate carnis neq; ex uoluntate uiri: ſed ex deo nati ſunt. Et uerbū caro factum eſt:& habitauit in nobis: & uidimus gloriā eius:gloriā quaſi unigeniti a patre:plenū gratie & ueritatis.

Homilia beati auguſtini epiſcopi de eadem lectione.

QVia tēporalē mediatoris dei & hominis ieſu xp̄i natiuitatem que hodierno die facta eſt ſanctoꝝ uerbis euāgeliſtaꝝ matthei uidelicet & Luce manifeſtatā cognouimus: libet etiam de uerbi ideſt diuinitatis eius eternitate in qua patri manet ſemper equalis:beati ioānis euāgeliſte dicta ſcrūtari:qui ſingulari priuilegio meruit caſtitatis:ut ceteris altius diuinitatis ipſius caperet ſimul& patefaceret archanū. Neq; enī fruſtra in cena ſupra pectus dñi ieſu recubuiſſe perhibetur: ſed ꝑ hoc typice docetur: qa celeſtis hauſtū ſapiētie ceteris excellentius de ſanctiſſimo eiuſdē pectoris fonte potauit. Vnde & merito in figura quattuor aīalium aquile uolāti comparatur. Cunctis quippe auibus aquila celſius uolare: cunctis animātibus clarius ſolis radiis infigere cōſueuit obtutus. Et ceteri euāgeliſte quaſi in terra ambulant cum dño:qui tēporalē eius generationē pariter & tēporalia facta ſufficiēter exponentes:pauca de diuinitate dixerūt. Hic aūt quaſi ad celū uolat cum dño:qui per pauca de tēporalibus eius actibus ediſſerens: eternā diuinitatis eius potentiā:per quā oia facta ſunt: ſublimius mente uolādo:& limpidius ſpeculando cōgnouit. ac nobis cognoſcēdam ſcribendo tradidit. Ergo alii euangeliſte xp̄m ex tēpore natū deſcribunt. Ioannes eundē in principio teſtatur fuiſſe dicēs.(In principio erat uerbum.) Alii inter homines eum ſubito apparuiſſe commemorant. Ille ipſum apud deum ſemper fuiſſe declarat dicens.(Et uerbum erat apud deum.) Alii uerum hominem. Ille uerum confirmat deum eſſe dicens.(Et deus erat uerbum.) Alii hominem eum apud homines

Oia ꝑ ipm facta ſunt.ꝛc. aliter adnotauit ex grecis valla ꝛ ſic ipſi legūt modo ꝛ ſine ipſo factū eſt nihil qđ factū eſt.(ꝛ ſequitur diſtincta ſentētia.) In ipſo vita erat ꝛc.

In mundo erat.ꝛc. vſq; ad receperūt eum ponitur ter ipſꝫ eū eſt. vbi illud.i.id potius dicendū erat qđ ad verbū refert ꝛ ꝺclarat val. deceptū eſſe interpretē in genere. Qui credūt in nomine ei⁹ grece eſt i nomē eius. Itē ex deo nati.potius eēt geniti. Gloriā q̄ſi dicendū erat velut aut tanquam: qꝛ q̄ſi nō implet veritatē glorie. Plenū. non vt pleriq; putāt accuſatiui caſus ē ſed nolatiui.ſ. xp̄s.e.ſ. eſt plenū gratie ꝛ veritatis. verbū aūt apud grecos maſcu.g. eſt ꝛ ꝓpterea ꝑ

temporaliter conuerſatum. Ille deum apud deum in principio manentem oſtendit dicens.(Hoc erat in principio apud deum.) Alii magnalia: que in homine geſſit perhibent. Ille quod omnem creaturam uiſibilem & inuiſibilē per ipſum deus pater fecerit docet dicēs. (Oīa per ipſum facta ſunt: & ſine ipſo factū eſt nihil.) Et mire beatus ioannes in initio euāgelii ſui de diuinitate ſaluatoris & fidē recte credentium ſubli miter imbuit.& hereticorū perfidiā potēter exuperat. Fuerunt namq; heretici qui dicerent. Si ergo natus eſt xp̄s: erat tēpus quando ille non erat. Quos primo ſermone redarguit cum ait. (In principio erat uerbum) Neq; ait in principio cepiſſe eſſe uerbū: ut uidelicet eum nō ex tempore ortum: ſed ante ortum temporū exiſtentem: ac per hoc ſine ullo tēporis initio de patre natum monſtraret. Iuxta quod ipſe loquitur in prouerbiis. Dn̄s poſſedit me in initio uiarū ſuarū antequā quicquam faceret a principio: ab eterno ordinata ſunt. Item fuerūt heretici qui tres ſancte trinitatis perſonas eſſe negantes dicerēt. Idem deus quādo uult pater eſt: quando uult filius eſt. quando uult ſpiritus ſanctus eſt. ipſe tamen unus eſt. Quorum deſtruens errorem: ſubiungit (Et uerbum erat apud deum.) Si enim alius apud alium erat: duo ſunt profecto pater & filius: & non unus. Ipſe modo pater: modo filius: modo etiam ſpiritus ſanctus. quaſi mutabilis ſit diuine ſubſtantie natura. (cum apertiſſime iacobus dicat apoſtolus.) Apud quē non eſt tranſmutatio: nec uiciſſitudinis obumbratio. Item fuere quidam praui dogmatis autores qui chriſtum hominem tantum confitentes: deum prorſus eſſe non crederent. Quos conſequenter opprimit cum ait.(Et deus erat uerbum.) Fuere alii qui deum quidem illum: ſed ex tempore incarnationis factum: non autem eternum ante ſecula natum eſſe a patre putarent. Vnde quidam taliter dixiſſe commemoratur. Nō inuideo xp̄o facto deo: quoniā & ego ſi uolo poſſum fieri ſecundū ipſum. Et horū nephādam refellit ſententiam euangeliſta cum ait. (Hoc erat in principio apud eum.) id eſt hoc uerbum quod deus eſt: nō ex tēpore cepit: ſed in prīcipio erat deus apud deū. Item fuere ueritatis inimici: qui chriſtū & ante partum uirginis fuiſſe iam non negarent: non tamen natum ex patre deū ſed factum a patre. & ideo minorem patre: quia creaturam crederent. Etiam hos damnat euangelicus ſermo qui dicit. (Omnia per ipſum facta ſunt & ſine ipſo factum eſt nihil.) Si enim nihil creaturarum ſine ipſo factum eſt: patet profecto quia ipſe creatura non eſt: per quē omnis creatura facta eſt. Et ne quis audiens factam per deum creaturam mutabilem crederet: eius uoluntatem quaſi ſubito uellet facere creaturam: quam ab eterno nunq̄ feciſſet: manifeſte docet euangeliſta factam quidem in tempore creaturam: ſed in eterna creatoris ſapiētia quando & qualis crearetur ſemp fuiſſe diſpoſitum& hoc eſt

Id genus trāſferēdū erat inquit val.ſ.ſermo q: magis ſignificat quā verbū maxie q: de filio dei loquitur. Celſius cūctis auibus volat aquila.

Deſtruitur preſenti primus hereticorū error ex ꝗs q3 quos deſignat hic auguſtinus. puerbio.viij.c.

Secūdus hereticorum error.

Iaco.j.c.

Tertius deſtruitur.

Quartus error ſeu opinio damnatur

Quinta prauitas hereticorū refellit.

quod ait.(Quod factum eſt in ipſo uita erat)ideſt quod factum in tem pore ſiue uiuens:ſiue uita carẽs apparuit:omne hoc in ſpũali factoris ratione ſemper uixerat:& uiuit. Nõ quia coeternũ eſt creatori quod creauit:ſed quia coeterna eſt illi ratio uolũtatis ſue in qua ab eterno habuit & habet quid & quãdo crearet:qualiter creatũ gubernet:ut maneat ad quẽ finẽ ſingula que creauit:pducat. Sequitur.(Et uita erat lux hoim) Quo uerbo aperte docetur quod ipſa uitalis ratio per quã oĩa diſpoſita ſunt:& regũtur:nõ omnẽ creaturã ſed rationabilẽ tantum ut ſapere poſſit illuminat. Homines nãq qui ad imaginẽ dei facti ſunt percipere ſapiẽtiam poſſunt. animalia nõ poſſunt. Sed & animalis quicũq eſt hõ nõ percipit ea que ſunt ſpũs dei. Vnde bene cũ dixiſſet (& uita erat lux hoim) Subiunxit. & de his qui ab hũane cõditionis honore procul recedẽtes cõparati ſunt iumentis inſipiẽtibus & ſimiles facti ſunt illis:adeoq ideo recte ueritatis luce priuauit. (Et lux in tenebris lucet. & tenebre eã nõ cõprehenderunt.) Lux quippe eſt hominum xp̃s: qui omnia que illuminari merẽtur corda hominũ:ſue preſentia cognitionis illuſtrat. Tenebre autẽ ſtulti ſunt & iniqui : quorũ ceca precordia lux eterne ſapiẽtie qualia ſunt manifeſte cognoſcit:quãuis ipſos radios eiuſdẽ lucis nequaq capere per intelligentiã poſſint. Veluti ſi cuilibet ceco iubar ſolis oſtẽditur:nec tñ ipſe ſolẽ eius lumine pfuſus aſpiciat. Sed nec tñ tales oĩno ſuperna pietas deſpexit:ueꝝ medelã eis ſalutis q̃ ad uidendã lucẽ puenire poſſint adhibuit. Ipſa lux inuiſibilis. Ipſa dei ſapientia carne: in q̃ uideri poſſit induta eſt que in habitu hominis apparẽs & loquens hominibus paulatim fide purificata eorũ corda ad cognitionem ſue diuine uiſionis proueheret. Miſſus eſt ante illũ homo magni meriti cuius teſtimonio pararentur oẽs ad audiendã mox ut appareret: ipſam dei ſapientiã. Ad uidendũ ipſum ſolẽ iuſtitie nube iam corporis tectũ ideſt ad uidendũ audiendũq hominẽ:qui deus eſſet: plenũ gratie & ueritatis. Fuit homo inquit miſſus a deo:cui nomẽ erat ioannes. Hic uenit in teſtimoniũ ut teſtimoniũ perhiberet de lumine ut oẽs crederent per illũ.) Non ait ut oẽs crederent in illũ. Maledictus homo : qui confidit in homine:& ponit carnem brachiũ ſuum:ſed ut oẽs crederent per illũ. Hoc eſt per illius teſtimoniũ crederent in lucẽ: quã necdũ uidere nouerant: deũ uidelicet ad dominũ nr̃m ieſum xp̃m: qui de ſeipſo teſtatur. Ego ſum lux mũdi qui ſeqtur me:non ambulat in tenebris: ſed habet lumẽ uite. Sequitur.(Nõ erat ille lux:ſed ut teſtimoniũ perhiberet de lumine Erat lux uera que illuminat omnẽ hominẽ uenientẽ in hũc mundũ.) Et ſancti quidem hoies lux ſunt recte uocati:dicente ad eos domino. Vos eſtis lux mundi & apoſtolo paulo. Fuiſtis enim aliquando tenebre:nunc autẽ lux in domino. Sed multũ diſtat inter lucem que illuminatur & lucem que illuminat:inter eos q participationem uere lucis ac

Solã creaturã rõnalem: ut ſapere poſſit illũinat deus. Aialis hõ nõ percipit que ſunt ſpũs dei. Pſal. xlviii.

Stulti & iniqui tenebre ſunt.

Hiere. xvii.a.

Ioã. viii.b

Scti hoies lux vocãtur.

Mat. v. b
Eph. v. b.

cipiũt ut luceãt:& ipſam lucem ꝑpetuã:quę nõ ſolũ lucere in ſeipa: ſed
ſua pręſentia quoſcũq; attigerit illuſtrare ſufficit. Ad cuius cõparatio/ Mat.xi.b
nem uere lucis nõ tãtũ minores quilibet electi:uerũ etiã ipſe ioãnes quo
maior inter natos mulieꝝ nõ ſurrexit:lux nõ eſſe aſſeritur:ut uidelicet
nõ eſſe xp̄s quod putabatur:mõſtraretur. Ille enim (ut ſcriptũ eſt)erat
lucerna ardens. Ardens ſcilicet fide & dilectione. lucens uerbo & actio Ioã.v.f.
ne. Gratiã uere lucis pectoribus infundere ſolius eſt eius de quo dicitur
(Erat lux uera que illuminat oẽm hominem ueniẽtem in hũc mũdũ.)
Oẽm uidelicet qui illuminatur ſiue naturali ingenio: ſeu ſapiẽtia diui/ Sicut a ſeip
na. Sicut eni nemo a ſeipſo eſſe poteſt:ita etiã nemo a ſe ipſo ſapiens eē ſo nemo eſſe
poteſt:ſed illo illuſtrãte de quo ſcriptũ eſt. Oĩs ſapiẽtia a dño deo eſt. Cu põt.ita a ſeip
ius utraq; naturã :& diuinã uidelicet: qua ſemper ubiq; totus manet: & ſo nemo ſapi
humanã:ex qua in tẽpore natus:loco incluſus apparuit:cõſequẽter euã ens eſſe põt.
geliſta deſcribit.dicẽs.(In mũdo erat:& mũdus per ipſum factus eſt: & Eccleſia.i.a.
mũdus eũ nõ cognouit)In ꝓpria uenit & ſui eũ nõ receperũt. In mũdo
quippe erat:& mũdus p ipſum factus ē qa deus erat:quia totus ubiq; quia
ſue pſentia maieſtatis ſine labore regit & ſine onere cõtinet. quod fecit.
(Et mũdus eũ nõ cognouit :quia lux i tenebris lucet: & tenebre eã nõ
cõprehenderũt.)Mũdũ nãq; hoc loco dicit homines mũdi amore dece Mũdus quos
ptos:atq; in herendo creature ab agnoſcenda creatoris ſui maieſtate re deſignat.
flexos. In propria uenit.quia in mũdo.quẽ p diuinitatem fecit: per hu/
manitatẽ apparuit. In propria uenit quia in gẽte iudea: quã ſibi prę cęte
ris nationibus ſpeciali gr̃a copulauerat:incarnari dignat⁹ eſt. In mun
do ergo erat:& in mũdũ uenit. In mũdo erat per diuinitatẽ. In mundũ Venire hũa
uenit per incarnationẽ. Venire quippe uel abire humanitatis eſt;mane nitatis: ma
re diuinitatis. Quia ergo cũ in mundũ eſſe per diuinitatẽ: mũdus eum nere. diuini
nõ cognouit.dignat⁹ eſt uenire in mũdũ per hũanitatem: ut uel ſic eũ tatis eſt.
mũdus cognoſceret. Sed uideamus quod ſequitur.(In propria uenit:&
ſui eũ nõ receperũt.)Quẽ enim in potẽtia deitatis cũcta creantẽ regen
tẽq; nõ cognouerãt:ipm in carnis infirmitate miraculis coruſcantẽ reci
pere noluerũt. Et quod grauius eſt:ſui eũ nõ receperunt. hoies. ſ. quos
ipſe creauit. Iudei quos peculiarẽ ſibi elegerat in plebem.quibus ſuę co
gnitionis reuelauerat archanũ:quos mirificis patrũ glorificauerat acti
bus.quibus ſuę legis doctrinã cõtulerat. Ex quibus ſe incarnandũ pro/
miſerat:& in quibus ſe incarnatũ ut ꝓmiſerat oſtendit. Ipſi eũ recipere
uenientẽ magna ex pte recuſaꝝ. Neq; eni oẽs recuſarũt:alioquin null⁹
eſſet ſaluus. Nũc aũt multi eũ ex utroq; populo credendo receperunt.
De quibus euãgeliſta cõſequenter inſinuat dicens. (Quotquot aũt re
ceperũt eum dedit eis poteſtatem filios dei fieri:his qui credunt in nomi
ne eius.)Cõſideremus fratres chariſſimi quãta gr̃a redemptoris nr̃i:ꝗ̃
magna ſit multitudo dulcedinis eius. Vnicus ex patre natus eſt: & no/

luit remanere unus. Deſcendit ad terram ubi fratres ſibi. quibus regnũ
Quare deus patris ſui dare poſſet acquireret. Deus ex deo natus eſt: & noluit eſſe dei
dignatus eſt tantum filius. Fieri homo dignus eſt: non amittens quod erat: ſed aſſu
fieri homo mens quod nõ erat ut per hoc hoies in dei filios transferret: glorieq́ ſue
faceret coheredes: q quod ipſe ſemp habebat per naturã: ĩciperẽt ha-
bere per gratiã Cõſideremus quãta uirtus eſt fidei: cuiꝰ merito poteſtas
Abacuc. ij. a datur hoibus filios dei fieri. Vnde bene ſcriptũ eſt qa iuſtus ex fide uiuit
Fides ſine o Viuit eni iuſtus ex fide: nõ illa quę labioꝝ tãtũ cõfeſſione profertur ſed
peribus mor ea que per dilectionẽ operatur. Alioquin fides ſi nõ habeat opa: mor-
tua eſt. tua eſt in ſemetipſa. Nullus ſeipſum deſpiciat. Nullus de ſua ſalute deſ-
peret. Curramus oẽs: curramus ſinguli. ut qui eramus lõgę: mereamur
fieri prope in ſanguine xp̃i. Videamus quod dicitur (Quia quotquot
Actuũ. x. c receperũt eũ: dedit eis poteſtatẽ filios dei fieri) Quotquot inqt recepe-
rũt. Nõ eſt eni perſonaꝝ acceptor deus: ſed in oĩ gẽte quę timet eum: &
operatus iuſtitiã acceptus eſt illi. Quo aũt ordine credẽtes filii dei poſ-
ſunt fieri & quãtũ hęc generatio a carnali diſtet ſubſecutus euangeliſta
deſignat (qui nõ ex ſanguinibus inqt: neq́ ex uolũtate carnis: neq́ ex
uolũtate uiri ſed ex deo nati ſunt.) Carnalis quippe nr̃a ſingulorũ gene
ratio ex ſanguinibus. i. ex natura maris & femine a cõplexu coniugii
duxit originẽ. At uero ſpũalis ſpũs ſc̃ti gr̃a miniſtratur: quã a carnali di
Joã. iij. a. ſtinguẽs dñs ait. Niſi qui renatus fuerit ex aqua & ſpũ ſc̃tõ: nõ poteſt in
troire in regnũ dei. Quod natũ eſt ex carne caro eſt. & quod natum eſt
Joã. ibidem de ſpũ: ſpũs eſt. Verũ ne quis hoim dubitet filiũ eſſe dei: dat exẽplũ euã
geliſta. Quia & ipſe filius dei hõ fieri & inter hoies habitare dignatus ẽ
ut hũanę particeps exiſtẽdo fragilitatis hoies diuinę uirtutis ſue dona-
ret eſſe participes. (Et uerbũ caro factum eſt & habitabit in nobis.) qd
eſt dicere: & filius dei hõ factus eſt: & inter hoies conuerſatus eſt. Solet
Gene. xlvj. c. nãq́ ſcriptura modo anime: modo carnis uocabulo totũ deſignare ho
minẽ. Animę uidelicet ut ſcriptũ eſt. Quia deſcẽdit iacob in egyptũ in
animabus ſeptuaginta. Carnis uero ut rurſus ſcriptũ eſt. Et uidebit oĩs
caro ſalutare dei. neꝝ eni uel animę ſine corporibus deſcẽdere in egyp
Luce. iij. b tum: uel caro ſine aĩa uidere aliquid poteſt: ſed hic p aĩam totus hõ. ibi
ſignatur p carnẽ. Sic ego hoc loco quod dicitur. Et uerbũ caro factum
eſt nihil aliud debet intelligi q̃ ſi diceret: & deus hõ factus eſt: carnẽ uide
licet induẽdo: & aĩam: ut ſicut quiſq́ noſtrũ unus hõ ex carne cõſtat: &
aĩa ita unus ab incarnationis tpe xp̃s ex diuinitate: carne & aĩa conſtet.
Xp̃s ab icar- Deus ab ęterno in ęternũ exiſtẽs uerus ut erat: hominẽ ex tẽpore aſſu-
nationis tẽ- mẽs in unitatẽ ſuę perſone uerã quã nõ habuerat: induit carnẽ. Seqtur.
pore ex diui- (Et uidimus gloriã eius: gloriã quaſi unigeniti a patre: plenũ gratie &
nitate carne ueritatis.) Gloriã xp̃i quã ante incarnationẽ uidere non poterãt hoies
& aĩa conſtat post incarnationẽ uiderunt. Aſpiciẽtes humanitatẽ miraculis refulgẽ-
uerus hõ.

tem & intelligentes diuinitatẽ intus latitantẽ. Illi maxime: qui & eius claritatẽ ante paſſionẽ transfigurati in monte ſancto contẽplati merue runt: uoce delapſa ad eum huiuſcemodi a magnifica gloria. Hic eſt fi lius meus dilectus in quo mihi cõplacui. Et poſt paſſionẽ reſurrectionis aſcẽſioniſq; ipſius gloria conſpecta: ſpũs eius ſunt dono mirifice refecti Quibus oĩbus manifeſte cognouerunt quod huiuſmodi gloria nõ cui libet ſanctoꝝ: ſed illi ſolum homini q eſſet in diuinitate unigenit⁹ a pa tre cõueniret. Quod aũt ſeqtur. (Plenum gr̃e & ueritatis) Gr̃a plenus erat idẽ hõ xp̃s ieſus: cui ſingulari munere p̄ceteris mortalibus datũ eſt: ut ſtatim ex quo in utero uirginis cõcipi: & homo fieri inciperet: ue rus eſſe & deus. Vnde & eadẽ glorioſa ſemp uirgo maria nõ ſolum ho minis xp̄i: ſed & dei genitrix recte credẽda & confitẽda eſt. Idẽ ueritate plenus erat & ip̄e eſt. Ipſa uidelicet uerbi diuinitate quę hominẽ illum ſingulariter electũ cũ quo una xp̄i pſona eſſet aſſumere dignata ẽ. Nõ aliqd ſuę diuinę ſubſtãtię (ut heretici uolũt) i faciẽdã hoĩs naturã cõmu tãs ſed ipſe apud patrẽ manẽs totum quod erat totã de ſemine dauid na turã ueri hominis quã nõ habebat ſuſcipiẽs. Vnde oportet fratres cha riſſimi, ut qui humanã rẽdẽptoris nr̃i natiuitatẽ hodie annua deuotio ne recolimus: diuinã pariter & humanã eius naturã nõ ãnuo ſed cõtinuo ſemper amplectatur amore. Diuinã per quã creati ſumus: cũ non eſſe mus. Humanã per quã recreati ſumus cũ perditi eſſemus. Et quidẽ diui na conditoris nr̃i uirtus ſine aſſumptione hũanitatis nos recreare erat idonea. Vna aũt eiuſdẽ redẽptoris noſtri infirmitas ſine aſſumẽte ſe: & inhabitante in ſe: & operãte p ſe diuinitate nos recreare nequiuit. Atq; ideo (uerbũ caro factũ eſt) idest deus hõ factus eſt. Et habitauit in no bis: ut per cognitũ nobis hominis habitũ in nobis conuerſando cõgrue nos ad loquẽdum inſtrueret: nobis uiuẽdi uiã preberet: pro nobis contra hoſtẽ confligere: noſtrã mortẽ moriẽdo ac reſurgẽdo poſſet deſtruere. Per coeternã uero deo patri diuinitatẽ nos interius uiuificando ad diui na ſuſtolleret: remiſſionẽq; nobis peccatoꝝ pariter & ſpũs ſancti dona cõcederet: & poſt bonoꝝ pfectionẽ opeꝝ: nõ ſolũ nos ad uidẽdã gloriã clarificatę ſuę pducerẽt hũanitatis: ſed incõmutabilẽ nobis eſſentiã ſuę diuinę maieſtatis oſtẽderet. In q̃ uiuit & regnat cũ prẽ &. ſ. ſ. &c.

Luce.ij.c.

Glorioſa vir go maria nõ ſolũ xp̄i ſed & dei genitrix credẽda eſt

Humanitas xp̄i nequiuit nos recreare ſine diuinitate. diuinitas vero recte potuit

¶ Segmẽtum ex euangelio luce ſecundo capite. c. quod canitur in die circunciſionis dñi noſtri.

IN illo tẽpore: poſtq̃ conſumati ſunt dies octo ut circunciderẽtur puer. uocatum eſt nomẽ eius ieſus. Quod uocatum eſt ab angelo priuſq; in utero conciperetur.

¶ Homilia uenerabilis bedę presbyteri.

SAnctam uenerandamq; preſentis feſti memoriam paucis qui dem uerbis euangeliſta comprehendit. Sed non pauca cele

ſtis miſterii uirtute grauidam reliquit. Expoſita namq; natiuitate domi nica: cuius gaudia mox angeli dignis laudibus extulerunt. paſtores de noua uiſitatione celebrarunt: omnes qui tunc audiere mirati ſunt. Nos quoq; p modulo nr̃o: prout potuimus proxime dño largiente cõgruis miſſarũ hymnorumq; ſollenniis exigimus. Subiungit atq; ait. (Et poſt q̃ cõſumati ſunt dies octo ut circuncideretur puer: uocatum eſt nomen eius ieſus: quod uocatum eſt ab angelo priuſq̃ in utero cõciperetur.) Hec ſunt feſtiuitatis hodiernę gaudia ueneranda. Hec ſolennitas diei. Hec illa ſuperne pietatis munera ſacro ſancta: quę fidelium cordibus cõmendans apoſtolus ait. Quia ubi uenit plenitudo tpis: miſit deus filium ſuũ natum ex muliere factum ſub lege: ut eos qui ſub lege erant redemeret: ut adoptionem filioꝝ reciperemus. Magna nãq; diſpẽſatiõe pietatis ad redẽptionẽ generis humani deus pater nõ angelum: nõ archangelũ: ſed filium ſuum unigenitum mittere dignatus eſt. Quem qa in diuinitatis ſue ſpecie uidere nequiuimus: magna rurſus dilectionis arte prouidit: ut hunc factum ex muliere. hoc eſt ex maternę carnis ſubſtantia ſine uirili admixtione conceptum ad humanos ueꝝ hominem proferret aſpectus. Qui in diuina uirtute ac ſubſtantia manens per oia quod erat: uerã nature mortalis infirmitatem: quã nõ habebat indueret. Et ut nobis neceſſariã obediendi uirtutem precipuo cõmẽdaret exẽplo: factum ſub lege filiũ ſuum miſit deus in mũdum. Non quia ipſe legi quicq̃ debeat: qui unus magiſter nr̃: unus eſt legiſlator & iudex: ſed ut eos qui lege poſiti onera portare nequiuerant: ſua cõpaſſione iuuaret: ac de ſeruili cõditione: que ſub lege erat: ereptos in adoptionem filiorum que p grãm eſt ſua largitate reduceret. Suſcepit igitur circunciſionem lege decretã in carne qui abſq; oĩ prorſus labe pollutionis apparuit in carne. Et qui in ſimilitudinem carnis peccati: nõ aũt in carne peccati aduenit: remedium quo caro peccati cõſueuerat mundari: nõ reſpuit. Sic etiã undã baptiſmatis: q̃ noue gratię populos a peccatoꝝ ſordelauari uoluit: ipſe non neceſſitatis: ſed exẽpli cauſa ſubiit. Scire eteni debet ur̃a fraternitas: quia idẽ ſalutifere curationis auxilium circunciſio in lege cõtra originalis peccati uulnus agebat: quod nunc baptiſm⁹ agere reuelãte gratie tpe conſueuit. excepto quod regni celeſtis ianuã necdũm intrare poterãt: donec adueniens benedictionem daret: qui legem dedit: ut uideri poſſit deus deorum in ſyon. Tãtum in ſinu abrahe poſt mortem: btẽ requiei conſolati ſupne pacis ingreſſum ſpe felici expectabant. Qui.n. nunc p euangelium ſuum terribiliter: ac ſalubriter clamat. Niſi qui renatus fuerit ex aqua & ſpũ ſancto non põt introire in regnum dei. Ipſe dudum per legẽ ſuã clamabat. Maſculus cuius preputii caro circunciſa nõ fuerit: peribit anima illa de populo ſuo: quia pactum meũ irritum fecit. i. quia pactum uite in paradiſo hominibus mã

Marginalia: Ad galatas iiii. a. — Xp̃s factus ſub lege nihil legi debebat. — Circũciſio in lege ueteri q̃d gebat. — Jo. iii. a. — Gene. xvii

datũ adã p̃uaricãre trãſgreſſus eſt: in quo oẽs peccauerũt: pibit de cetu i. Corin. xv. e
ſanctoꝝ: ſi nõ ei fuerit remedio ſalutari ſubuentũ. Vtraq; ergo purifica
tio & circũciſionis uidelicet in lege & in euãgelio baptiſmatis tollẽdæ
p̃uaricationis primæ grã poſita eſt. Et ne cui ſclo labẽtis ætatis ſupni
reſpect⁹ munera deeſſent: illi quoq; q mũdi in exordio uſq; ad tpa datę
circũciſiõis: uel poſt datã circũciſionẽ de aliis natiõibus deo placuerũt
uel hoſtiaꝝ oblatiõib⁹: uel certæ ſola fidei uirtute: ſuas ſuorumq; aĩas Hebræ. xi. b
creatori cõmẽdãtes a primi reat⁹ uinculis abſoluere curabãt. Sine fide
enim impoſſibile eſt placere deo. Et ſicut alias ſcriptũ eſt. Iuſtus autẽ ex Abacuc. ii. a
fide uiuit. Sed ueniens in carne dei filius ſolam carnis naturã: nullã aũt
pcti contagionẽ traxit de adam. Et quia ſpũs ſancti uirtute de uirgie cõ Ad ro. x. g.
ceptus & natus eſt: & nullo eguit munere gratie renaſcentis: utrũq; ge-
nus purificatiõis ſubire dignatũs eſt. Et circũciſus uidelicet a parẽtibus
octaua die natiuitatis: & triceſimo ætatis anno baptizatus a ioãne. Im
mo etiam tertiũ ſalutaris hoſtiæ munus ipſe dñs templi pro ſe non reſ-
puit offerri: cuius die hinc triceſima tertia dño opulante ueſtra charitas
auditura ſimul eſt: & celebratura miſteriũ. Cuncta inq̃ & legalis & euã Dñs quare ſuſcepit cuncta gña purificationis.
gelicæ purificationis gña: qui nullo indiguit: dñs ſuſcipe non deſpexit
ut & cõſumandæ iam legis decreta ſuo tpe doceret eſſe ſaluberrima:
& aduenĩẽtis euangelii cunctis fidelibus oſtẽderet aquæ ſubeũda reme
dia. Sed & hoc quod eodẽ die ſuæ circunciſiõis nomen ut ieſus uocare-
tur accepit: ad imitationẽ priſcæ fecit obſeruatiõis. Quam ex eo credi
mus ſumptam qđ abraam patriarcha: q primũ circunciſiõis ſacramen
tũ in teſtimoniũ ſuæ magnæ fidei & diuinæ ad eũ factæ promiſſionis
accepit: eodẽ die ſuæ ſuorumq; circunciſionis: etiam nois amplificatio
ne ſimul cum ſua cõiuge bñdici promeruit. Vt qui eatenus abram pa-
ter excelſus dictus eſt deinde abraam ideſt pr̃ multarum gẽtiũ uocaret
quia patrem inquit multaꝝ gentiũ cõſtitui te. Quę fideliſſima promiſ Gen. xvii. a.
ſio tam late p orbẽ iam patet impleta: ut etiam nos ipſi de gentibus ad
fidei illius deuotionẽ uocati ipſum nos patrẽ ſpiritualiter hr̃e gaudea-
mus. Dicente etiam nobis apl'o. Si autem uos chriſti: ergo ſemẽ abrę Ad gal. iii. d
eſtis ſecundũ promiſſionem & heredes. Et ſaray inquit uxorem tuam
nõ uocabis ſaray: ſed ſarram. i. nõ uocabis principẽ meam: ſed princi- Gen. xvii. a.
pem. Videlicet aperte docens ut eam q̃ tante fidei particeps & ſocia fa-
cta eſt: nõ proprie principem ſue domus ſed abſolute principem: ideſt
omniũ recte credentium feminaꝝ uocaret & itelligeret eſſe parentem
Vnde btũs petrus apoſtolus credentes de gentibus foeminas ad humili i. petri. iii. b.
tatis: caſtitatis & modeſtie uirtutem prouocans eiuſdem matris no-
ſtrę ſarræ debita cũ laude meminit, Sicut ſarra inquit obediebat abrę
dñm eum uocans. cuius eſtis fili bñfacientes & non ptimentes ullam
pturbationem. Necnon dilectionem ueſtram fratres ammonere cu-

rauimus:ut ſinguli ueſtrũ meminerint etiã ſeipſos pcepta fide xp̃i cum patriarchis nõ ſolum nois excelſi meruiſſe cõſortiũ:ſed pcepta in xp̃o purificatiõe baptiſmi ſalutaris deriuatum a noie xp̃i gaudeãt mutaſſe cognomen. & hoc uſq; ad finem firmũ intemeratumq; ſeruare conten
Eſaie.lxv.c dant. Gaudẽtes in ſe illud Eſaie uaticinium eſſe cõpletũ. Et ſeruos ſuos uocabit noie alio hoc eſt noie xp̃iano:quo oẽs nũc ſerui xp̃i ſe delectã tur inſigniri. Neq; em̃ nomen aliud ſub cœlo datum eſt hoibus:in quo oporteat nos ſaluos fieri. Vnde ꝓpheta cõſequenter adiungit. In quo
Eſaie ibidẽ. q bñdicendus eſt ſup terram:bñdicetur in dño amen. Dicit & alias de eodem multiplicanda etiam degentibus eccleſiam alloqns. Videbunt
Eſaie.lxij.a. gentes iuſtum tuum:& cuncti reges inclitum tuum: & uocabit tibi no men nouum:qd os dñi noiauit. Quare aũt puer q natus eſt nobis:& fi
Quare filius dei vocat' eſt ieſus lius datus eſt nobis Ieſu.ideſt ſaluatoris nomen accepit: nõ expoſitiõe ut a nobis poſſit intelligi:ſed ſollicita ac uigilli eget intentione:ut etiã nõ poſſimus eiuſdem nois participatione ſaluari. Legimus quippe an
Mat.j.d. gelo interp̃tante qa ipſe ſaluũ faciet ppl̃m ſuum a pc̃tis eoꝝ. Et indubi tanter credimus ac ſpamus:qa qui a peccatis ſaluat:ipſe etiam a corru ptionibus q̃ ob pc̃tã contingerunt:& ab ipſa morte ſaluare nõ ommit
Pſalm'.cij. tit:pſalmiſta teſtante:qui ait. Qui ꝓpitius fit oibus iniquitatibus tuis.q ſanat oẽs infirmitates tuas. Dimiſſis qppe oibus iniqtatib' nr̃is:ad inte grũ oẽs languores nr̃i ſanabunt:quum reſurrectiõis gloria apparẽte:
Circuncisio xp̃i annoꝝ quãdo erit. nouiſſime inimica deſtructa fuerit mors. Et hec eſt uera ac plenaria no ſtra circuncíſio:quum in die iudicii cunctis ſimul aie carniſq; corruptio nibus exuti mox pacto iudicio ad uidendã ꝑpetuo creatoris faciem au lam regni cœleſtis ingredimur. quod eſt typice paruulos circunciſos ad templũ dñi ieroſolymã cum laudibus hoſtiaꝝ munus acceptabile deferre. Vera etenim circunciſione purgatus tẽplum dñi cũ muneríb' ingreditur:q gloria reſurrectionis ab oi labe mortalitatis excoct':cũ bonoꝝ fructibus operũ ſupne ciuitatis gaudia ſempiterna ſubit. Diru
Pſal.cxv. piſti inquiens uincula mea tibi ſacrificabo hoſtiam laudis. Vota mea dño reddã in atriis domus dñi.in cõſpectu ois ppl̃i eius: in medio tui ie ruſalẽ. Quod deſideratiſſimum tp̃s cœleſtis introitus illa dies octaua q̃
Etates ſex huius ſeculi. circũciſio celebrat:indicat. Sex etenim ſunt huius ſeculi etates notiſſi mis tẽpoꝝ diſtincte articulis:in qbus pro deo laboribus inſiſtere: & pro
Septia etas adipiſcẽda requie ſempiterna ad tp̃s opari neceſſe eſt. Septima eſt ætas
Octaua q̃n do. nõ in hac:ſed in alia uita quieſcentiũ uſq; ad tẽpus reſurrectiõis aiarũ. Octaua aũt ætas ipſa eſt dies reſurrectiõis ſine ullo tp̃is fine btã. Quan do uero oino de circũciſionis gl̃ia coruſcãte nõ ultra corpus quod cor rũpit̃ agrauabit aiam:nõ terrena ihabitatio deprimet ſenſũ multa co gitantẽ:ſed corpus iam icorruptibilẽ letificabit aiam.& ſubleuabit cę leſtis habitatio totum nominẽ uiſioni ſumi conditoris inherẽtẽ. Cuius

æterni diei btitudinē ꝓpheta in illo cuiꝰ ſupra meminimꝰ pſalmo cōſe
quēter exponit. aīam ſuā ipſe & oēs interioris ſui hoīs affectus ad bn̄di-
cēdū dn̄m recordās oēſq; retributiones eiꝰ excitās. Qui redimit de inte Pſal.cij.
ritu inqt uitam tuam. Qui ſatiat in bonis deſideriū tuū. q coronat te in
miſeratiōe & miſericordia: renouabit̃ ut aql æ iuuētus tua. Et ideo ne- Ut perueniamus ad gloriam quid agendum.
ceſſe eſt frēs chariſſimi ut qui ad huius pulcherrimæ renouatiōis quaſi
ſummæ circūciſiōis deſideramꝰ ꝑmia cōtingere: curemꝰ primitiuæ cir
cūciſionis & renouatiōis: q̄ quotidianis uirtutū exercitatiōibꝰ fit: ſubi-
re remedia. Deponamꝰ ſecundū priſtinā cōuerſationē ueterē hominē:
qui corrūpitur ſecundū deſidæria erroris. Renouemur ſpū mentis no
ſtre: & induamur nouū hoīem: qui ſecundum deum creatꝰ eſt in iuſti-
cia & ſanctitate ueritatis. Neq; audiētes circunciſionē: in uno corporis Circunciſio multipliciter accipitur.
nr̄i membro nos caſtigare ſufficere credamꝰ. Sed ſicut idē alibi monet
apl̄s mūdemur ab oī labe & inqnamēto carnis & ſpūs ꝑficientes ſctifi-
cationē in timore dei. Relegamꝰ facta apoſtoloꝝ: uideamꝰ ꝓthomar ij. Cor. vij. a.
tyrē beatiſſimū ſtephanū iudeis ſecum dn̄o ꝑſeq̄ntibus terribiliter into
nātem. Duri ceruice & incircunciſi cordibus & auribus: uos ſemꝑ ſpiri Actuū. vij. g
tui ſancto reſiſtitis. Si ergo incircunciſi cordibus & auribus ſunt: q ſpi-
ritus ſancti monitis reſiſtunt: eſt utiq; cordium & aurium circunciſio. Circūciſio interius & exterius eſt oīm ſenſuum.
Et ſi eſt cordium & aurium: & eſt omnium exterioris interioriſq; hoīs
noſtri ſenſuum. Qui eñ uiderit mulierem ad cōcupiſcēdam eam: qui
habuerit oculos ſublimes: huius incircūciſus eſt uiſus. Quibus uoce ue Joan. viij. f.
ritatis dicitur. Qui eſt ex deo: uerba dei audit: propterea uos non audi
tis: quia ex deo non eſtis. Incircunciſi ſunt auribus. incircunciſi ſunt
lingua & manibus: quorum os locutum eſt uanitatem: & dextera eo-
rum dextera iniquitatis. Qui loquuntur pacem cum proximo ſuo:
mala autem ſunt in cordibus eorum & dextera eorum repleta eſt mu-
neribus. Incircunciſi ſunt geſtu quos propheta redarguit dicēs. Ve qui Eſaie. v. a.
potentes eſtis ad bibendum uinum. & uiri fortes ad miſcēdam ebrieta
tem. Incircunciſi ſunt olfatu & tactu: qui unguento & uariis ſunt deli
buti odoribus qui ſequuntur amplexus meretricis aſpergentis cubile
ſuum myrrha & aloe & cinamomo. Incircunciſi greſſibus ſunt: de qui
bus Pſalmiſta commemorat. Contritio & infelicitas in uiis eorum: & Pſal. xiij.
uiam pacis non cognouerunt. At qui omni cuſtodia ſeruant ſuum cor
qui auertunt oculos ſuos ne uideant uanitatem: qui ſepiunt aures ſu-
as ſpinis ne audiant linguam nequam. qui guſtant & uident quam ſua
uis eſt dominus. quam beatus uir qui ſperat in eo: qui cuſtodiunt uias
ſuas ut non delinquant in lingua ſua. qui donec ſupereſt halitus in
eis: & ſpiritus dei in naribus eorum. Non loquuntur labiis iniquitatē:
nec lingua eorum meditatur mendaciū. qui leuant manus ſuas ad mā
data dei: qui diligunt. qui ab omni uia mala prohibent pedes ſuos:

Petrinis cultris circuncisio fiebat.

ſit cuſtodiāt uerbū dei. Iſti oēs ſenſus ſuos petra ſpūalis exercitii ſe oſtē-dūt habere circunciſos. Petrinis quippe cultris circunciſionē fieri legi-mus. Petra erat chriſtus: cuius fide & ſpe & charitate nō ſolū in bapti-ſmate ſed in omni prorſus actione deuota purificātur corda bonorum. Que & ipſa quotidiana noſtra circunciſio ideſt cōtinua cordis munda-tio ſemp octaue diei ſacramentū celebrare non deſiſtit. quia nos in exē-plum dñice reſurrectiōis: que octaua die ideſt poſt ſeptimam ſabbati fa-cta eſt: ſanctificare conſueuit: ut quomodo reſurrexit chriſtus a mortu-is per gloriam patris: ita & nos in nouitate uite ambulemus. Preſtante deo qui uiuit & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Segmentum ex euangelio Matthei ſecundo capite littera. A. quod canitur in epiphania domini.

Venimus a-do. āte penultimā acuitq; tpis pteriti ē Miche. v. a. Exiet dux lau-rē. exibit legē dñi erat. Et intrantes do-mum. &c. Nō eſt grece itrātes ſed ve-niētes in do-mū. q. veniē-tes ad domū ne videātur qd abſit itrā-do irrupiſſe in domum. Cum maria matre ei⁹ di-cēdū erat cū maria matre ſua qm̄ reci-procū eſt ſed greca vox in-quit laurēti⁹ decepit itērp̄-tē vt in aliis qbuſdā locis in qb⁹ ſui per ei⁹ & ecōuerſo ſepe poſuit. Quare gētiles ad cognoſcendū dñm p ſigna perducti ſunt.

Cum nat⁹ eſſet ieſus in bethleē iudę in dieb⁹ herodis regis: ecce magi ab oriēte uenerūt ieroſolymā dicentes. Vbi eſt q nat⁹ eſt rex iudeo℞? Vidim⁹ eñ ſtellā eius in oriēte: & uenim⁹ adorare eum. Audiēs aūt herodes rex turbatus eſt: & oīs ieroſolyma cū illo. Et cōgregās oēs pricipes ſacerdotū & ſcribas ppli: ſciſcitabatur ab eis ubi xp̄s naſceret. At illi dixerūt ei. In bethleē iudæ. Sic eñ ſcriptum eſt p prophetā. Et tu bethleē terra iuda nequaq̄ minima es in pricipibus iuda. Ex te eñ exiet dux q regat ppl̄m meū iſrael. Tunc herodes clā uo-catis magis diligēter didicit ab eis tp̄s ſtellæ q̄ apparuit eis: & mittens il-los in bethleem dixit. Ite & iterrogate diligēter de puero: & cū iueneri-tis renūciate mihi: ut & ego ueniens adorem eum. Qui cū audiſſent re-gem abierūt. Et ecce ſtella quam uiderāt in oriēte antecedebat eos uſq; dū ueniens ſtaret ſupra ubi erat puer. Vidētes aūt ſtellā gauiſi ſunt gau-dio magno ualde. Et intrantes domū iuenerunt pue℞ cū maria matre eius: & procidētes adorauerunt eū: & apertis theſauris ſuis obtulerūt ei munera aurum thus & myrrham. Et reſpōſo accepto in ſomniis ne re-dirent ad herodem: per aliam uiam reuerſi ſunt in regionem ſuam.

Homilia beati gregorii papæ de eadē lectione habita ad populum in baſilica ſancti Petri apoſtoli in die epiphanie.

Sicut in lectione euangelica fratres chariſſimi audiſtis: celi nato re-ge rex terrę turbatus eſt: quia nimi℞ terrena altitudo cōfunditur: cū celſitudo celeſtis apitur. Sed q̄rēdum nobis eſt quid nam ſit qd redēptore noſtro nato paſtoribus angelus apparuit: atq; ad adorā-dum hūc ab oriente magos nō angelus ſed ſtella pduxit? Quia uideli-cet iudeis tanq̄ ratiōe utētibus rationale aial (ideſt angelus) pdicare de-buit. Gentiles uero quia uti ratione neſciebant: ad cognoſcēdum dñm nō per uocem: ſed p ſigna pducunt. Quia & illis prophetiæ tanq̄ fide-libus nō ifidelibus: & iſtis ſigna tanq̄ infidelibus nō fidelibus data ſunt. Et notādum qd redemptorem noſtrū cū iam pfectæ eſſet ætatis eiſdē

gentibus apoſtoli prædicant: eumq́ꝫ paruulum & necdũ p humani cor poris officiũ loquentẽ: ſtella gentibus denunciat: quia nimirum ratio nis ordo poſcebat: ut & loquentẽ iam dñm loqntes nobis pdicatores innoteſcerent: & necdum loquentẽ elementa muta pdicarent. Sed in omnibus ſignis q̃ uel naſcẽte dño uel moriente eo monſtrata ſunt: con ſiderandũ nobis eſt q̃nta fuerit in quorundã iudeoꝝ corde duricia: quę hũc nec p prophetiæ donum: nec per miracula agnouit. Omnia quip pe elementa auctorẽ ſuum ueniſſe teſtata ſunt. Vt enim de his q̃dã uſu humano loquar: deũ hunc celi eſſe cognouerunt: quia protinus ſtellã miſerunt. Mare cognouit quia ſub plantis eius ſe calcabile pbuit. Ter ra cognouit: quia eo moriẽte cõtremuit. Sol cognouit: quia lucis ſuæ radios abſcondit. Saxa & parietes cognouerunt: quia tpe mortis eius ſciſſa ſunt. Infernus cognouit: quia hos quos tenebat mortuos reddi dit. Et tñ hunc quem deum omnia inſenſibilia elementa ſenſerunt: ad huc infidelium iudeoꝝ corda deum eſſe minime cognoſcunt: & durio ra ſaxis ſcindi ad penitẽdũ nolunt: eumq́ꝫ confiteri abnegant: quem ele menta (ut diximus) aut ſignis aut ſciſſionibus deum clamant. Qui etiã ad damnatiõis ſuę cumulũ eum quẽ natũ deſpiciunt: naſcituꝝ lõge an te pſciuerunt. Et nõ ſolum quia naſceretur nouerant: ſed etiã ubi naſce retur. Nã ab herode reqſiti: locũ natiuitatis eius exprimũt. quẽ ſcriptu re auctoritate didicerunt. Et teſtimonium pferunt quo bethleem ho norari natiuitate noui ducis oſtẽditur: ut ipſa eoꝝ gẽmina ſciẽtia & il lis fieret ad teſtimoniũ damnationis: & nobis ad adiutoriũ credulitatis Quos profecto bñ iſaac cũ iacob filium ſuũ bñdiceret deſignauit: qui & caligans oculis & profetans in pſenti filiũ non uidit: cui tã multa i po ſterũ puidit. Quia nimiꝝ iudaicus ppl's prophetię ſpũ plenus & cecus: eum de quo multa in futurũ pdixit in pſenti poſitũ nõ agnouit. Sed na tiuitate regis nři cognita: herodes ad callida argumenta conuertit. Et ne terreno regno priuaretur renunciari ſibi ubi puer inueniretur poſtu lat: adorare eũ uelle ſe ſimulat ut quaſi hunc ſi inuenire poſſit extiguat Sed quãta eſt humana malicia cõtra cõſilium diuinitatis? Scriptũ quip pe eſt. Nõ eſt ſapiẽtia nõ eſt prudẽtia nõ eſt conſiliũ cõtra dñm. Nã ea q̃ apparuit ſtella: magos pduxit. Natũ regẽ reperiunt: munera deferunt: & ne redire ad herodẽ debeãt in ſomnis ammonẽtur. Sicq́ꝫ fit ut ieſum quẽ q̃rit herodes inuenire nõ poſſit. Cuius pſona qui alii q̃ hypocritę deſignãtur? qui dum ficte q̃runt inuenire deum nunq̃ merentur. Sed i ter hec ſciẽdum eſt quod priſcillianiſte heretici naſci unũquẽq́ꝫ hoiem ſub cõſtitutiõibus ſtellaꝝ putãt & hoc in adiutoriũ ſui erroris aſſumũt: q̃d noua ſtella exiit cũ dñs i carne apparuit. Cuius fuiſſe fatũ eãdẽ q̃ ap paruit ſtellã putant. Sed ſi euangelii uerba penſamus quibus de eadem ſtella dicitur. (Vſq́ꝫ dum ueniens ſtaret ſupra ubi erat puer.) dũ nõ puer

[Margin: Oĩa elementa deum veniſſe teſtata ſunt.]

[Margin: Gen.xxvij.d.]

[Margin: Prou.xxi.d.]

[Margin: Vita humana nec a ſtellis nec a fato ſed a ſolo deo adminiſtrat]

ad ſtellam: ſed ſtella ad puerum cucurrit (ſi dici liceat) non ſtella fatum
pueri: ſed fatū ſtelle is qui apparuit puer fuit. Sed abſit a fidelibus ut eſ-
ſe aliquid fatū dicant. Vitam quippe hominū ſolus conditor qui crea-
uit adminiſtrat. Neq; enim propter ſtellas homo: ſed ſtelle propter ho
minē facte ſunt. Et ſi ſtella fatū hominis dicit: ipſis ſuis miniſteriis ſub

Gen. xxv. c.

eſſe homo phibetur. Certe cum iacob de utero egrederetur: & prioris
fratris plantam teneret manu: prior pfecte nequaq̄ egredi potuit niſi
ſubſequens inchoaſſet. Et tamē cum uno tpe eodēq; momēto utrumq;
mater fuderit: nō una utriuſq; uite eq̄litas fuit. Sed ad hec ſolēt mathe-
matici reſpondere. quia uirtus cōſtellationis in ictu puncti eſt: quibus
e diuerſo nos dicim⁹: quia magna eſt mora natiuitatis. Si igitur in ictu
pūcti conſtellatio permutatur: neceſſe iam erit ut tot dicant fata quod
ſunt membra naſcētium. Fateri etiā mathematici ſolent: quod q̄ſquis

Piſcatores getulia nō habet.

ſigno aquarii naſcit: in hac uita piſcatoris miniſterium ſortiatur. Piſca
tores uero (ut fertur) getulia non habet. Quis igitur dicat: quia illic ne
mo i ſtella aquarii naſcitur ubi piſcator oīmodo nō habetur? Rurſum
quos ſigno naſci libræ aſſerunt: trapezitas futuros dicunt. Et trapezi-
tas multaꝝ gentium prouintie ignorant. Fateantur ergo neceſſe eſt:
aut hoc in eis ſignū deeſſe: aut effectum fati nullo modo habere. In p-
ſaꝝ quoq; francorumq; terra reges ex genere prodeūt. Quibus profe
cto naſcentibus: quis eſtimet q̄t̄i eiſdē momētis horarū ac tempoꝝ ex
ſeruili conditione naſcuntur? Et tñ regū filii uno eodēq; ſydere cū ſer-
uis nati ad regnū proficiunt: cum ſerui qui ſecū fuerant nati in ſeruitu-
te morantur. Hec de ſtella breuiter diximus: ne mathematicorum ſtul

Regū munera xpo oblata quid ſignificant.

titiam īdiſcuſſam p̄teriiſſe uideamur. Magi uero aurū thus & myrrhā
deferūt. Aurū quippe regi cōgruit. Thus uero in dei ſacrificiū poneba
tur. Myrrha aūt mortuorū corpora cōdiuntur. Cū ergo magi quē ado
rant etiam myſticis muneribus p̄dicant. auro regē. thure deū. myrrha
mortalē. Sunt uero nōnulli heretici qui hunc deum credunt: ſed ubiq;
regnare nequaq̄ credunt. Hi profecto thus ei offerunt: ſed offerre etiā
aurum nollūt. Et ſunt nōnulli qui hunc regē exiſtimant: ſed deum ne-
gant. Hi uidelicet aurū offerunt: ſed offerre thus nollunt. Et ſunt non
nulli qui hunc & deū & regem fatentur: ſed aſſumpſiſſe carnem morta
lē negant. Hi nimirū ei aurū & thus offerunt: ſed offerre myrrham aſ-
ſumpte mortalitatis nolunt. Nos itaq; nato dño offeramus aurum: ut

Aurū ſapiētiā ſignificat thus orationem. &c.
Prou. xxi. c.

hunc ubiq; regnare fateamur. Offeramus thus: ut credamus quod is q
in tpe apparuit: deus ante tēpora extitit. Offeramus myrrham: ut eum
quē credimus in ſua diuinitate impaſſibilē: credamus etiā in noſtra fu-
iſſe carne mortalē. Quamuis in auro thure & myrrha itelligi & aliud
pōt. Auro namq; ſapiētia deſignatur: ſalomone atteſtante qui ait. The
ſaurus deſiderabilis requieſcit in ore ſapientis. Thure autem quod deo

incēditur uirtus orationis exprimitur: pſalmiſta teſtante qui dicit. Diri gatur oratio mea ſicut incēſum in conſpectu tuo. Per myrrhā uero car nis noſtre mortificatio figuratur. Vnde ſancta eccleſia de ſuis operari is uſq; ad mortē pro deo certantibus dicit. Manus meæ diſtillauerunt myrrhā. Nato ergo regi aurū offerimus ſi in cōſpectu illius claritate ſu pne ſapiētie reſplēdemus. Thus offerimus ſi cogitationes carnis p ſan cta orationū ſtudia in ara cordis incendimus: ut ſuaue aliqd deo p cele ſte deſiderium redolere ualeamus. Myrrham offerimus ſi carnis uitia p abſtinentiam mortificamus. Per myrrham namq; (ut diximus) agi tur ne mortua caro putrefiat. Mortuam uero carnē putreſcere eſt: hoc mortale corpus fluxui luxurie deſeruire. Sicut de quibuſdā per prophe tam dicitur. Computruerunt iumenta in ſtercore ſuo. Iumenta quip pe in ſtercore ſuo putreſcere eſt: carnales homines in fetore luxurie ui tam finire. Myrrham deo ergo offerimus quando hoc mortale corp⁹ a luxurie putredine per condimentum continētie cuſtodimus. Magnū uero aliquid nobis magi innuunt: quod in regionem ſuam per aliam uiam reuertuntur. In eo namq; quod ammoniti faciunt: nobis profe cto inſinuāt quid faciamus. Regio quippe noſtra paradiſus eſt: ad quā ieſu cognitio redire per uiam qua uenimus prohibeamus. A regione etenim noſtra ſuperbiendo: inobediēdo: uiſibilia ſequendo: cibum ue titum guſtando: diſceſſimus. Sed ad eam neceſſe eſt ut flendo: obediē do: uiſibilia contemnendo: atq; appetitū carnis refrenando redeamus. Per aliam ergo uiam ad regionē noſtram regredimur: quoniam qui a paradiſi gaudiis per delectamenta diſceſſimus: ad hec per lamēta reuo camur. Vnde neceſſe eſt fratres chariſſimi ut ſemp pauidi: ſempq; ſuſ pecti ponamus ante oculos cordis. Hinc culpas operis: illinc iudicium extreme diſtrictionis. Penſemus ergo q̄ diſtrictius iudex ueniat qui iu dicium minatur & latet. Terrores peccatoribus intentat. & tamen ad huc ſuſtinet. Et iccirco uenire citius differt ut minus inueniat quos cō demnet. Puniamus fletibus culpas: & cum pſalmiſte uoce pueniamus faciem eius in confeſſione. Voluptatum nos ergo fallacia nulla deci piat. nulla uana leticia ſeducat. In proximo namq; eſt iudex qui dixit. Ve uobis qui ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis. Hinc enim Salo mon ait. Riſus dolore miſcebitur: & extrema gaudii luctus ocupat. Hinc rurſus ait. Riſum reputaui merorem & gaudio dixi. Quid fru ſtra deciperis? Hinc rurſus ait. Cor ſapientium ubi triſticia eſt: & cor ſtultorum ubi leticia. pertimeſcamus igitur precepta dei: ſi celebram⁹ ueraciter ſolemnitatem diei. Gratum namq; deo ſacrificium eſt: affli ctio contra peccatum. Pſalmiſta teſtante qui ait. Sacrificium deo: ſpi ritus contribulatus. Peccata noſtra præterita in baptiſmatis perce ptione laxata ſunt. Et tamen poſt baptiſma multa commiſimus: ſed

Pſal.cxl.
Canti.v.b.
Iohel.i.d. Iumenta in ſtercore pu treſcere quid eſt.
Regio nſa paradyſus ē ſed per aliaz viā querēdā.
Pſal.xciiii.
Luce.vi.d.
Prou.xiiii.b.
Eccleſia.ii.a.
Eccleſ.vii.a
Pſalm⁹.l.

ſauati iterũ baptiſmatis aqua nõ poſſum⁹. Quia ergo & poſt baptiſmũ iquinauimus uitam: baptizemus lachrymis cõſciẽtiam: quatin⁹ regionẽ noſtram p aliam uiã repetẽtes: qui ex ea bonis delectati diſceſſimus: ad eam malis amaricati redeamus. Preſtante domino. &c.

❧ Segmẽtum ex euangelio Luce. ii. cap. F. quod canitur dominica infra octauas epiphanie domini. Hiſtoria facta eſt anno chriſti. xii. vii. kl's maii. Feria. iiii.

IN illo tpe. Cũ factus eſſet dñs ieſus annorum duodecim aſcẽdentibus parentibus eius in ieroſolymam ſecundum conſuetudinem diei feſti: cõſumatiſq; diebus cũ redirent: remanſit puer ieſus in ierusalem: & nõ cognouerũt parentes eius. Extimantes autẽ illum eſſe in comitatu: uenerunt iter diei. Et requirebant eum iter cognatos & notos. Et nõ inuenientes regreſſi ſunt i ieruſalem requirentes eũ. Et factũ eſt. poſt triduum inuenerũt illum in templo ſedentem in medio doctorum audiẽtẽ illos & interrogantẽ eos. Stupebant autẽ omnes q eum audiebant: ſuper prudẽtia & reſponſis eius. Et uidentes admirati ſunt. Et dixit mater eius ad illum. Fili quid feciſti nobis ſic? Ecce pater tuus & ego dolẽtes querebamus te. Et ait ad illos: quid eſt quod me q̃rebatis? neſciebatis quia in his que patris mei ſunt oportet me eſſe? Et ipſi nõ intellexerũt uerbum quod locutus eſt ad eos. Et deſcẽdit cũ eis & uenit nazareth: & erat ſubditus illis. Et mater eius conſeruabat oĩa uerba hæc conferẽs in corde ſuo. Et ieſus proficiebat ſapientia: etate & gratia apud deum & homines.

Remãſit puer ieſus & nõ cognouerũt parẽtes eius. Dicendũ eſt inquit laurẽ. Non cognouit ioſeph et mater eius & ſic eſt grece.

❧ Homilia uenerabilis bedæ præſbyteri.

QVeri poteſt cur dei filius ad orationem in tẽplũ aſcẽderit: q expiari per orationem nõ indigebat? Nobis utiq; exemplũ reliquit: ut frequentaremus ſanctas eccleſias: ubi deo offerre debemus orationes noſtras. Quod duodecim annorum fuiſſe dicitur: pfigurabatur quia ipſe erat dies: q duodecim horas: ideſt duodecim apoſtolos erat electurus. (Conſumatiſq; diebus cum redirent: puer Ieſus remanſit in ieruſalem. Et non cognouerunt parentes eius.) Parentes Chriſti typum ſinagoge tenent. quia iudæi in comitatu ſuo deum querunt. ideſt in cultu ueteris legis: qui uere habitat in Ieruſalem: ideſt inter nos. ſcilicet in ſancta eccleſia. (Et requirebant eum inter cognatos & notos) uidelicet per cerimonias legis putabant ſe habere deum. (Et non inuenientes regreſſi ſunt in Ieruſalem inquerentes eum.) Quia in fine ſeculi omnis iſrael saluus fiet. & per predicationem Helie & Enoch: Chriſtum deum habitare in eccleſia recognoſcẽt: quẽ p obſeruationẽ ueteris legis ſe promereri putant. Vnde recte ſubditur quod. (Poſt triduum inuenerunt illum in medio doctorũ ſedẽtẽ audiẽtẽ & interrogantẽ illos?) Poſt triduum. i. poſt hoc

Chriſt⁹ duodecim annorũ quid figurabatur.

quod fuit ante legem & ſub lege & ſub gratia ad ultimũ credent : & inter medios doctores inuenient quia dei filius inter omnes ſancte eccleſie alũnos ſpecioſior ſpũali grã corporali i exiſtit Stupebãt aũt oẽs quieũ audiebã: ſup prudentia & reſpõſis eius. Quia paucitatem dierũ uidẽtes cõtẽnebãt par uitatẽ admirabãtur tñ eius ſapiẽtiã. Et dixit mater eius ad illũ. (Fili quid feciſti nobis ſic? Qui reſpõdit. Quid eſt quod me quereſbatis.) Nõ hoc quis puer eſſet interrogauit neſciẽter quid eſt hoc quod me querebatis: ſed qa oculos cordis eorũ uolebat extollere ad itelligendã diuinitatẽ ſuã. A cſi diceret. Nõ me tantũ hoiem debetis querere: ſed deũ teiã ſimul & hominẽ oportet uos intelligere. Vnde bñ ſubintulit. (Quia in his q̃ patris mei ſunt oportet me eſſe) in legis uidelicet inquiſitiõe. Quia ut ſupius legimus interrogabat legis doctores deq̃ſtionib⁹ legis. Alio modo & hoc põt intelligi quod parẽtibus ſuis: q typũ iudeorũ tenẽt reſpõdit: q̃ſi diceret. Quid eſt quod me queritis in cerimoniis legis hũanitus: quẽ in eccleſia debetis intelligere manentem diuinitus. Humanitas nãq; legis eſt carnẽ ꝑpucii abſcindere: & mala ꝑ malis repẽdere. Diuinitas eccleſie ſacro baptiſmate remiſſionẽ peccatoꝝ ſperare & grã ſancti ſpũs interueniente & bona ꝑ malis reddere. (Et ipſi nõ intelligerũt.) quia iudei eccleſie ſacramenta ignorãt. Iuxta litterã cetera ſunt intelligenda. (Quia uenit nazareth: & quod mater eius cõſeruabat omnia.) .i. cogitabat hec. (Et ieſus plenus ſapientia & grã apud deum ꝓficiebat: & etate apud homines.) Quod ergo dñs p oẽs annos in paſcha cũ parentib⁹ Ieroſolimã uenit: hũane nimiꝝ humilitatis indiciũ eſt. Hominis nãq; eſt ad offerenda deo ſacrificiorũ ſpũaliũ uota concurrere: & auctorẽ ſuũ oratiõibus lachrymiſq; ſibi cõciliare ꝓfuſis. Fecit ergo dñs inter homines hõ natus: quod faciendũ hominibus p angelos imperauerat deus. Seruauit ipe legẽ quã dedit ut nobis q puri homines ſumus ſeruãdũ p oĩa quicq̃d deus iubet: oſtẽderet. Sequamur interim humane cõuerſatiõis eius exẽplũ: ſi deletatis gloriã delectamur intueri. Si optamus habitare in domo ei⁹ eterna in celis oĩbus diebus uite noſtre Si iuuat uidere uolũtatem dñi & ꝓtegi a tẽplo ſctõ ei⁹: & ne ulla in eternũ maloꝝ aura pulſemur. Meminerimus pſentis eccleſie domũ neceſſariis precũ mũdarũ frequentare munerib⁹. Quod ipſe duodenis in tẽplo ſedit in medio doctorũ audiens & interrogãs illos hũane eſt humilitatis indiciũ: immo etiã eximiũ diſcende humilitatis exẽplo. Dei uirtus & dei ſapientia eternaq; diuinitas loq̃tur. Ego ſapientia habito in cõſiliis: & eruditis interſum cogitationibus. Meum eſt conſiliũ: & equitas mea: prudentia mea eſt & fortitudo. Per me reges regnant & conditores legum iuſta decernunt. Beatus homo qui audit me: & qui uigilat ad fores meas quotidie: & obſeruat ad poſtes oſtii mei. Ipſa homine induta ad audiendos homines aduenire dignata eſt: ut nimirum homi-

Hũanitas: & diuinitas legis diuerſare pendunt.

Deus q̃ reſeruauit legem.

Prouerbiorum viii.b.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Ut ꝓrogaret nobis diſcendi formã: audiuit xp̃s doctores legis.

nibus quãuis ſummo ingenio ꝑditis neceſſariam diſcendi uerbi for-
mã prerogaret: ne ſi qui diſcipuli ueritatis fieri refugerẽt: magiſtri efice-
rẽtur erroris. Et bene q iuuenis erat doctrine ſubiturus officiũ puerulus
adhuc ſeniores audit & interrogat: ut uidelicet eorũ prouida diſpẽſatio-
ne cõpeſcat audaciã: q nõ ſolum indocti ſed etiã impubes ad docendũ
prorũpere magis quã ad diſcendũ uolũt ſumitti. Sequamur iter eius

Nõ indocti nec impubes debẽt eſſe doctores.

humanitatis ſi nos mãſio diuine delectat uiſionis memores ſemp illius
precepti. Audi fili mi diſciplinã patris tui & ne dimittas legẽ matris tue:

Prouer. i. a.

ut addatur gr̃a capiti tuo: & torquis collo tuo per auditũ quippe diſci-
pline paterne ac per obſeruantiã materne legis gr̃a capiti nr̃o: & collo
torquis addicitur: quia quãto quis diuinis intẽtus fuerit auſculare pre-
ceptis: quãto ea q̃ didicerit in unitate matris eccleſie diligẽtius obſerua-
re ſtuduerit: tãto & nunc dignius ad honorẽ ꝑdicandi: & in futuro ſu-
blimius aſcẽdet ad beatitudinẽ cum xp̃o ſine fine regnãdi. Verũ neq̃s
exiſtimet dñm ſaluatorẽ ob imperitie neceſſitatẽ adiſſe: audiſſeq; & in-
terrogaſſe magiſtros: uideamus quid loquitur. (Stupebant aũt oẽs qui
eũ audiebãt. ſup prudentia & reſpõſis eius & uidẽtes mirati ſunt.) Qui
enim uerus homo & uerus erat deus: ad oſtendẽdũ quia hõ erat homi-
nes magiſtros hũiliter audiebat. Ad cõprobãdum quis erat eiſdẽ loquẽ-
tibus ſublimiter reſpõdebat. Quod matri querẽti ac dicenti. (Fili quid
feciſti nobis ſic? Ecce pater tuus & ego dolẽtes querebamus te? reſpõdit
Et quid eſt quod me q̃rebatis: neſciebatis quia in his que patris mei ſunt
oportet me eſſe?) Diuine maieſtatis indiciũ fuit: de qua alibi dicit. Oĩa

Joã. xvi. c

quecũq; habet pater: mea ſunt. Atq; ideo rectiſſime tẽplũ nõ minus ad
ſe: quã ad patrẽ pertinere teſtatur. Inuẽtus quippe in tẽplo dicit. (Quia
in his q̃ patris mei ſunt oportet me eſſe.) q̃a nimiꝝ quorũ una eſt maie-
ſtas & gloria: horũ etiã una ſedes ac domus eſt. Non ſolũ materialẽ dei
domũ: q̃ ad adorãdum eũ tpaliter fieri ſolet: ſed etiã domũ intellectua-
lem que ad laudandũ eũ in eternũ conſtruitur: eque patri & filio immo

Joã. xiiii. c.
Ibidẽ. b.

etiã ſanctis conſtat eſſe cõmune. Deniq; idem filius qui de ſe ac patre di-
lectori ſuo promittit. Veniemus ad eũ & manſionem apud eũ faciem⁹
dicit de ſpũ ſancto. Et ego rogabo patrem & aliũ paraclitum dabit uo-
bis: ut maneat uobiſcũ in eternũ ſpiritũ ueritatis: quia apud uos manẽ-
bit & in uobis erit. Quia uidelicet eiuſdẽ ſancte trinitatis: cuius una atq;
inuiſibilis natura diuinitas eſt: mãſio in cordib⁹ electorũ diſpar eſſe nõ
põt. Ergo quod dñs in templo ſedens dicit. (In his que patris mei ſunt
oportet me eſſe) declaratio eſt cũ ſempiterno deo patre poteſtatis & glo-

In humanitate ſubditus erat xp̃s hominibus.

rie. Quod igitur rediens dñs nazareth erat ſubditus parentibus: huma-
ne eſt ueritatis indicium ſimulq; hũilitatis exẽplũ. In ea nãq; natura ſub-
ditus erat hoĩbus in quã minorẽ patre. unde ipſe dicit. Vado ad patrẽ q̃a
pater maior me eſt. In qua etiã minoratus eſt paulomin⁹ ab angelis. In

illa autem in qua ipſe & pater unum eſt: in qua nõ in tẽpore uadit ad pa- Ioã.xiiij.d.
trem ſed ſemper in ipſo eſt omnia per ipſum facta ſunt & ipſe eſt ante om- Hebr.ii.d.
nes. Multum eſt miranda magne diſpenſatio pietatis: qui dum paren- Pſal.viij
tes ſuos myſterium diuine ſue maieſtatis necdum capere uidiſſet: exhi-
buit eis humane ſubiectionem humilitatis: ut per hãc eos paulatim ad
agnitionem diuinitatis inſtitueret. Cum enim dixiſſet. (Quid eſt hoc
quod me querebatis: neſciebatis quia in his que patris mei ſunt opor-
tet me eſſe? Et ipſi non intellexerunt uerbum quod locutus eſt ad illos)
Sicut euangeliſta conſequẽter inſinuat. (Deſcendit cum eis & uenit na
zareth: & erat ſubditus illis.) Dicebat ergo archanum ſue diuine uir-
tutis parentibus humane ſue fragilitatis matri ſue. ſ. uere ſue carnis: &
caſtiſſimo tutori caſtitatis illius: qui per id temporis necdum prolata lu
ce euangelica: ab omnibus pene qui eos noſſe poterant carnali cõiun-
ctione uir eius: & carnali adminiſtratione pater extimabatur ſimul &
uocabatur ipſius domini ſaluatoris. Dicebat inquam his (Quia in his
que patris mei ſunt oportet me eſſe.) Qui cum arcem tãti myſterii aſ-
cendere intelligẽdo nõ poſſent: neq; aliter eum in his q̃ uere patris eius
eſſent manere diſcernerent: niſi ut comprehendere noſſent: deſcendit
ipſe cum eis ad inferiora conuerſationis eorum cepitq; manere in his q̃
illoꝶ erant & erat eis pia diſpenſatione ſubiectus: donec proficiente hu
militatis magiſterio: quãtũ oibus creaturis eſſet pferendus agnoſcerẽt
Quid ꝓ his nr̃a agat ſupbia obſecro paucis attendamus. Certe quum
ea q̃ nõ eternaliter nouimus: ſed iuuãte dño ex tpe didicimus archana
ſcripturaꝶ: ſimpliciores quoſq; fratres loquentibꝰ nobis intelligere nõ
poſſe ſentimus. Statim attolli cõſueſcimus: eiſq; deſpectis de nr̃a nos q̃ſi
ſingulari ac p plurima eruditiõe iactamꝰ quaſi nõ ſint pplures etiã mul
to nobis doctiores: & q a doctoribus nolumus deſpici: ipſi indoctiores
nobis deſpicere: immo etiã irridere gaudemus. Neq; reminiſci curamꝰ
quia nõ eis: q uel myſteria fidei: uel ſui precepta cõditoris tãtum medi-
tando pcipiunt: ſed iis potius qui ea que diſcere potuerũt: operãdo exer
cent: regni aditus patet. Inſup etiã ſcienti bonũ facere & nõ facienti pec
catũ eſt illi. Et ſicut dñs ipſe teſtatur: omni cui multũ datũ eſt: multum Peccatũ eſt
queretur ab eo. Ne nos ergo ſcientia inflet: ſed charitas potius edificet: ſcienti bonum
ſequamur exemplum apparentis in homine filii dei: qui eis: quos ſe ad facere & non
ſublimia diſcenda ſequi necdum ualere conſpexit: ſeipſum benigna facienti.
humilitate ſubiecit: cuius exemplo imbutos eorum animos celeſti gra Multũ quere-
tia dignos celeſtis archani redderet eſſe capaces. (Et mater inquit eius tur ab eo
conſeruabat omnia uerba conferens in corde ſuo.) Omnia que de do cui multũ da
mino uel a domino dicta uel acta cognouerat mater uirgo: diligenti- tum eſt
us in corde retinebat: ſollicite cuncta memorie commendabat. Vt cũ
demum tempus predicande ſiue ſcribende incarnationis eius aduenit

ret: ſufficienter uniuerſa prout eſſent geſta poſſet explicare querētibus

Imitāda eſt pia mater do mini.

Imitemur & nos fratres m ei piā dñi matrem. Ipſi quoq; oīa uerba & facta dñi ac ſaluatoris nr̄i fixa in corde cōſeruando: horum meditatione diurna & nocturna importunos inanium nocentiumq; cogitationū repellamus incurſus: harū crebra collatione & nos & proximos noſtros a fabulis ſupuacuis & male dulcoratis detractionū colloquiis caſtigare atq; ad diuinę frequētiā laudis accēdere curemus. Si enī fratres chariſſimi ut participes futuri beatitudine ſęculi habitare in domo dñi: ac ppetuo illum laudare deſideramus: oportet nimi҃ & in hoc ſęculo quid in futuro quęramus: ſollicite ꝓmoſtremus: frequentādo uidelicet eccleſię limina: & nō ſolū in ea laudes dñi canēdo: ſed & in oī loco dominationis eius ea quę ad laudem gloriāq; cōditoris nr̄i proficiant: uerbis pariter & factis oſtēdendo. (Et ieſus inquit proficiebat ſciētia: ętate & gratia apud deū & hoīes.) Naturā uere humanitatis: indicat: in qua proficere ad tempus uoluit: qui in diuinitate idē eſt: & anni eius nō deficiēt. Iuxta hoīs quippe naturā proficiebat ſapiētia. Nō quidē ipſe ſapiētior exiſtendo ex tpe qui a prima cōceptionis hora ſpū ſapiētie plenus pmanebat: ſed eandē: qua plenus erat ſapiētiā: cęteris ex tēpore paulatim demonſtrando. Iuſta hominis naturā proficiebat ętate. Quia de infantia ad pueritiā. de pueritia ad iuuentutē cōſueto hominibus creſcēdi ordine puenit. Iuxta hominis naturā proficiebat gratia: nō ipſe per acceſſum tēporis accipiēdo quod nō habebat: ſed pandendo donum gratię: quod poſſidebat. Et bene quum dictum eſt quia ieſus proficiebat ſapientia: ętate & gratia: adiunctum eſt apud deum & homines: quia quātum proficiēte ętate hominibus ſapientie & gratie: quę ſibi inerat: dona patefaciebat: tātum eos ad laudem dei patris ſemp excitare curabat peragens ipſe quod cęteris agendum precepit. Luceat lux ueſtra corā hominibus ut uideāt opera ueſtra bona: & glorificēt patrem ueſtrum qui in celis eſt Atq; ideo nō ſolum apud homines gratia & ſapientia proficere dicitur in quantum ipſi eius ſapientiā gratiāq; potuere cognoſcere: ſed etiam apud deum inquātum ad eius laudem: gloriam: ſapientiā & gratiā: quā in eo cognouere: retulerunt. cuius beneficiis & muneribus ęternis ſit laus gratiarum actio in omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Xp̄s a prīma conceptionis hora ſpū ſapientie plenus erat.

Mat. v. b.

Segmentū ex euangelio Ioannis ſecundo capite. A. quod canitur dñica. i. poſt octauas epiphanie. Miraculū hoc fecit ieſus anno eius. xxxi. octauo kl's Ianuarii. Feria. ii.

NVptie facte ſunt in chana galilee: & erat mater ieſu ibi. Vocatus autem eſt ieſus & diſcipuli eius ad nuptias. Et deficiente uino dicit mater Ieſu ad eum. Vinum non habent. Et dicit ei Ieſus. Quid mihi & tibi mulier? Nondum uenit hora mea. Dicit mater eius miniſtris. Quodcumq; dixerit uo

biſ facite. Erant aũt ibi lapide hydrie ſex poſite ſecũdũ purificationem iudeorũ: capiẽtes ſingule metretas binas uel ternas. Dicit eis ieſus: implete hydrias aque. Et impleuerũt eas uſq; ad ſummũ. Et dicit eis ieſus Haurite nunc & ferte architriclino. & tulerunt. Vt aũt guſtauit architriclinus aquã uinũ factum & non ſciebat unde eſſet: miniſtri aũt ſciebant: qui hauſerãt aquã: uocat ſponſum architriclinus: & dicit ei. Omnis homo primũ bonũ uinũ ponit: & cũ inebriati fuerint: tũc id quod deterius eſt. Tu aũt ſeruaſti bonũ uinum uſq; adhuc. Hoc fecit initium ſignorũ ieſus in chana galilee. Et manifeſtauit gloriã ſuã: & crediderũt in eum diſcipuli eius.

Homilia uenerabilis bede preſbyteri.

QVod dñs noſter atq; ſaluator ad nuptias uocatus nõ ſolũ uenire: ſed etiã miraculũ ibidẽ: quo cõuiuas letificaret: facere dignatus eſt: exceptis cęleſtiũ ſacramẽtorũ figuris: etiã iuxta litterã fidem recte credẽtiũ confirmat. Porro taciani & marciani cęterorũq; qui nuptiis detrahunt perfidia q̃ ſit dãnabilis inſinuat. Si enim thoro imaculato & nuptiis debita caſtitate celebratis culpa in eſſet: nequaq̃ dñs ad has ueniret. & nequaq̃ eas ſignorũ ſuorũ initiis cõſecrare uoluiſſet. Nunc aũt quia bona eſt caſtitas cõiugalis. Melior cõtinẽtia uidualis. Optima perfectio uirginalis: ad cõprobandã omnium electionẽ graduũ & diſcernẽdum meritũ ſingulorũ: ex intemerato utero naſci dignatus eſt. A prophetico anne uidue ore mox natus benedicitur. A nuptiarũ celebratoribus iam iuuenis inuitatus: & hos ſue preſentia uirtutis honorat. Sed hoc eſt ad altiorẽ cęleſtiũ letitiã figuratum

Dãnatur pfidia taciani & marciani & ceterorũ nuptijs detrahẽtiũ

Tres viuendi ordines

Facturus nãq; miraculũ in terra dei filius uenit ad nuptias: ut ipſum ſe eſſe doceret: de quo ſub typo ſolis pſalmiſta precinit. In ſole poſuit tabernaculũ ſuum. Et ipſe tanquam ſponſus procedens de thalamo ſuo. Exultauit ut gigas ad currẽdam uiã: a ſummo celo egreſſio eius: & occurſus eius uſq; ad ſummũ eius. Qui & ipſe quodã loco de ſe ſuiſq; fidelibus ait. Nũquid poſſunt filii ſpõſi lugere: quãdiu cum ipſis eſt ſpõſus? Veniẽt aũt dies cũ auferetur ab eis ſpõſus & tunc ieiunabũt. Quia nimirum incarnatio nr̃i ſaluatoris ex quo patribus cepit ꝓmitti: multis ſanctoꝝ eſt lachrymis & luctu ſemper expectata donec ueniret. Similiter ex quo poſt reſurrectionẽ aſcendit in celũ: oĩs ſctõrũ ſpes ad ei⁹ pẽdet reditũ. Solo aũt quo cũ hoĩbus cõuerſatus eſt tp̃e: flere ac lugere nequiuerunt: quia iam ſecũ etiã corporaliter eũ quẽ ſp̃ualiter dilexerunt: habebãt. Spõſus ergo xp̃s: ſponſa eius eccleſia. Filii ſpõſi uel nuptiarũ ſinguli quiq; fideles eius ſunt. Tẽpus nuptiaꝝ eſt tẽpus illud quãdo per incarnationis eius myſteriũ ſanctã ſibi eccleſiã ſociauit. Nõ igitur caſu: ſed celeſtis gr̃a miſterii uenit ad nuptias in terra carnali more celebratas: qui ad copulandã ſibi ſp̃uali amore eccleſiã de celo deſcendit ad terrã. Cu-

Pſal. xviij

Mat. ix.

Significatio perſonarum & tẽporis nuptiarum.

ſus quidē thalamus incorrupte genitricis uterus fuit:in quo deus hūa ne nature cōiūctus eſt.& ex quo ad ſociandā ſibi eccleſiā tanꝗ ſpōſus ꝓ ceſſit. Primus nuptiaꝝ locus iudea extitit:in qua filius dei hō fieri & ec cleſiā ſui corpis participatiōe cōſecrare:ſuiqꝫ ſpūs pignore in fide cōfir mare dignatus eſt. Sed uocatis ad fidē gentibꝰ uſqꝫ ad fines orbis terre earūdē nuptiaꝝ uotiua gaudia peruenerūt. Nec uacat a myſterio quod die tertia poſt ea quę ſuperior euāgelii ſermo deſcripſerat: nuptie facte referūtur.ſic tertio tpe ſeculi dūm adoptādā ſibi eccleſiā ueniſſe deſig nat primum qppe ſeculi tēpus ante legē:patriarchaꝝ exēplo. Secundū ſub lege ꝓphetaꝝ ſcriptis. Tertiū ſub gr̄a:ꝑconiis euāgeliſtaꝝ quaſi ter tie diei luce mūdo refulſit:in quo dn̄s & ſaluator nr̄ pro redēptiōe gene ris humani incarnatus apparuit. Sed& hoc quod in cāna galilee.i.in ze lo trāſmigratiōis:perpetrate eedē nuptie facte perhibētur.typice denū ciat eos maxime xpi gr̄a dignos exiſtere:quę zelo feruere pie deuotiōis & emulari chariſmata maiora:ac deuitiis ad uirtutes bona operādo de terrenis ad eternoꝝ gaudia ſperādo & amādo:ſciunt trāſmigrare. Diſ cūbēte aūt dn̄o ad nuptias uinū deficit:ut uino meliori ꝑ ipſum mirabi li ordine facto manifeſtaretur gloria latētis in hoīe dei & credētium in eum fides aucta ꝓficeret. Quod ſi myſteriū querimus apparēte in carnę dn̄o meraca illa legalis ſenſus ſuauitatis paulatim cepetat ob carnalem phariſeoꝝ interꝑtationē a priſca ſua uirtute deficere: quia mox ea quę carnalia uidebātur mādata:ad ſpūalē cōuertit doctrinā. Cūctāqꝫ littere legalis ſupficiē celeſti gr̄a uirtutis euāgelicę mutauit:quod eſt uinū fe ciſſe de aqua. Sed primū ſtudeamus indagare quid ſit:quod deficiēte ui no cum diceret mater ieſu ad eum. (Vinum nō habent.) Reſpondit. (Quid mihi & tibi mulier? Nōdum uenit hora mea.) Neqꝫ enī ut ma trem ſuā inhonoraret: hoc ait. Qui nobis iubet honorare patrē & ma trē:aut eā ſibi matrem eſſe negaret:ex cuiꝰ carne uirginea carnē ſuſcipe re nō deſpexit:etiā apoſtolo teſtāte:q ait. Qui factus eſt ei ex ſemine da uid ſecūdum carnē. Quomodo ex ſemine eſt dauid ſecundū carnem: ſi nō ex corpore marie ſecundū carnē:ꝗ ex ſemine dauid deſcendit? ſed in eo quod miraculū facturus erat ait(Quid mihi& tibi ē mulier?)Sig nificat ſe nō diuinitatis:qua miraculū erat patrādum:pricipium tpali ter accepiſſe de matre ſed ꝑ eternitatē habuiſſe de patre. (Erāt ergo la pidee hydrie ſex poſite ſecundum purificatiōem iudeoꝝ:capiētes ſingu le metretas binas uel ternas.) Hydrie uocātur uaſa aquaꝝ receptui pa rata. Grece nāqꝫ aqua hydor dicitur. Aqua aūt ſcriptura ſacre ſciētiā de ſignat.ꝗ ſuos auditores & a peccatoꝝ ſorde abluere:& diuine cognitio nis ſolet fonte potare. Vaſa ſex quibus cōtinebatur corda ſunt deuota ſanctoꝝ quoꝝ pfectio uite & fidei exēplum ręcte uiuendi ac credendi ꝓ poſita eſt generi hūano. Per ſex ſeculi labentis etatis. i. uſqꝫ ad tēpus do

Chana interpretatur zelus.

Quare dixit mulier non mater.

Roma.j.a

Hydor grece aqua latine.

minice prędicatiōis. Et bene lapidea ſunt uaſa: quia fortia ſunt precor-
dia iuſtoꝝ: ut pote illius fide & dilectiōe ſolidata lapidis: quem uidit da-
niel preciſſum de mōte ſine manibus: factumq; in mōte magnum: & Danie. ij. g
impleſſe oēm terrā. Vnde zacharias in lapide uno ſeptem oculi ſunt. i. Zacha. iij. d.
in xp̄o uniuerſitas ſcientie ſpūalis ihabitat. Cui⁹ & apoſtolus petrus me- j. petri. ij. a
minit dicens. Ad quem accedentes lapidem uiuū & ipſi tanq̄ lapides ui-
ui ſupedificamini. Bene ſecundum purificatiōem iudeoꝝ ſ ratum poſite
erāt hydrie: qa iudeoꝝ tātum populo lex p moyſen data eſt. Nā grā &
ueritas euāgelii nō min⁹ gentib⁹ q̄ iudeis p ieſum xp̄m facta eſt. Capiē-
tes inqt ſingule metretas binas uel ternas. Quia ſcripture ſancte auto-
res: miniſtri pphete modo de patre tm̄ loquuntur eſt filio ut eſt illud oīa
in ſapientia feciſti. Virtus eni & ſapientia dei xp̄s eſt: modo etiā ſpūs ſcti Pſal. ciij
faciunt mentionem: iuxta illud pſalmographi. Verbo dñi celi firmati Pſal. xxxij
ſunt & ſpū oris ei⁹ oīs uirtus eoꝝ. Verbum dñi & ſpūm torā quę unus eſt
deus itellige trinitatem. Sed quātum inter aquā & uinum: tātum diſtat
inter ſenſum illū: quo ſcripture ante aduentū ſaluatoris itelligebātur &
eum quē ueniens ipſe reuelauit apl̄is eorūq; diſcipulis: ppetuo ſequēdū
reliqt. Et qdem potuit dñs uacuas iplere hydrias uino: q in exordio mū- Dñs quare nō impleuit hydrias uacuas vino.
dane creatiōis cūcta creauit ex nihilo. Sed maluit de aqua facere uinū
quo typice doceret nō ſe ad ſoluēdū iprobādumq; ſed ad iplendū poti⁹
legē pphetaſq; ueniſſe. Neq; alia ſe p euāgelicā grām facere & docere
quā quę legalis & pphetica ſcriptura eū factuꝝ doctorūq; ſignauit. Vi-
deamus ergo fratres ſex hydrias ſcripturaꝝ aq̄ ſaluati repletas. Videa-
mus eādem aq̄ in ſuauiſſimum uini odorē: guſtūq; cōuerſam. In prima Prima etas ſeculi quid repreſentat in nouo teſtamēto ꝛ ſic de ceteris.
ętate ſeculi: abel iuſtum frater inuidens occidit: & ob hoc ipſe ppetuam
martyrii gloriā beatus etiā in euāgelicis & apoſtolicis litteris iuſticie lau-
dem acceppit. Fratricida impius eterne maledictionis penas luit. Qui-
cunq; his auditis: metuunt cum impiis damnari: cupientes benedici
cum piis omnium odiorum & inuidie fomitem abiiciunt. Deo place-
re per ſacrificium iuſticie: modeſti: innocentie ac patientie curant. Vas
plenum aqua in ſcriptura inueniunt unde ſalubriter abluti: potatiq;
gaudeant. Sed ſi intellexerint caym homicidam: iudeorum eſſe perfi-
diam: occiſionem abel: paſſionem eſſe domini ſaluatoris. Terram que Gene. iiij. b
apperuit os ſuum & ſuſcepit eius ſanguinem ad manu caym: eccleſi- Caym homicida iudeorū perfidiā deſignat. ꝛ occiſio.
am eſſe quę effuſum a iudeis Chriſti ſanguinem in myſterium ſue re-
nouationis acceperit: nimirum aquam in uinum mutatam reperiunt:
quia ſacre dicta legis ſacratius dicta intelligunt. Secunda ętate ſeculi Abel paſſionē dñi ꝛ terra eccleſiā. ꝛc.
inchoante deletus eſt aquis diluuii mundus ob peccatorum magnitu-
dinem: ſed ſolus noe eſt propter iuſticiā cum domo liberatus in archa. Gene. vij. c
Hui⁹ plage audita uaſtatione orribili paucorūq; liberatiōe mirabili: qſ- Secūda etas ſeculi
quis emēdati⁹: uiuere ceperit liberari deſiderās: cum electis: timens ex-

terminari cum reprobis: hydriam profecto qua mũdaretur aque uel re
ficeretur accipit. Ad uero dum altius aſpicere cepit & in archa eccleſiã &
in noe xp̃m: & in aqua diluente peccatores: aquã baptiſmi que peccata
diluit. In animalibus que archa cõtinuebat: multipharia baptizatoꝝ di
ferentiã. In colũba que poſt diluuiũ ramum oliue intulit in archã: un
ctioné ſpũs ſancti: qua baptizati imbuuntur intellixerit: iã in ueteris hi
ſtoria facti ſuã ablutione: ſanctificationé iuſtificationé prophetari cõtẽ
Tertia etas ſeculi. platur: q̃ utiq̃ cõtẽplatio dulcior eſt oĩ ualerno. Tertia etate ſeculi deus
tentãs obedientiã abrahe filiũ unicũ eius eũ quẽ dilexit: in holocauſtũ
ſibi offerri p̃cepit. Nõ differt abraam facere que iubetur: ſed pro filio
immolatur aries. Ipſe tñ pro obedientie uirtute eximia ppetue benedi
ctionis hereditate donatur. Ecce habes hydriã tertiã. Audiẽs enim quã
ta uirtus obediẽtie quãta mercede remuneretur & ipſe obedientiã diſce
Mat. iij. d re atq̃ habere ſatagis. Quod ſi immolationẽ filii unici dilecti: paſſionẽ
eius intelligis de quo dicit pater. Hic eſt filius meus dilectus in quo mi
hi bene cõplacuit. In qua quia diuinitate impaſſibilis permanet: ſola
humanitas mortẽ paſſa eſt: & dolorẽ attẽderis: quo quaſi filius offertur
ſed aries mactatur. Si intelligis benedictionẽ: que promiſſa eſt abrae in
te & in ceteris gẽtibus credẽtis munus eſſe cõplectum: nimirum tibi de
Quarta etas ſeculi aqua uinum facit: quia ſpũalem ſenſum cuius noua fragrãtia debriaris
aperuit. Quarte etatis initiis dauid p̃ ſalute regnũ iſraelitice gẽtis ſorti
tur: humilis innocẽs & mitis: exul p̃ illo: cuius in iuſta diu perſecutione
cruciabatur. Ecce hydria quarta fonte ſalutari repleta. Quiſq̃ hec au
diens hũanitati atq̃ innocẽtie ſtudere: & ſuperbiã atq̃ inuidiã ceperit de
ſuo corde repellere: quaſi hauſtũ aque limpidiſſime quo reficiatur inue
nit. At ſi in ſaule pſequẽtes iudeos in dauid xp̃m & eccleſiam ſignificari
cognouerit: illoꝝ ob perfidiã & carnale ſimul imperiũ & ſpũale ſimul
deſtructũ: xp̃i aũt & eccleſie regnũ eſſe mãſuꝝ: poculũ utiq̃ uini de aq̃
factum ſentiet: quia ſe ſuã q̃ uitã & regnũ: ſed & ſe ipſum regẽ ibi ſcrip
Quinta etas ſeculi. tum legere noui ubi quaſi de aliis ueterem legebat hiſtoriã. Quinta eta
te ſeculi populus peccãs captiuitate nabuchodonoſor babiloniã tranſ
migrat: ſed poſt ſeptuaginta annos penitẽs & correctus in patriã per ie
ſum ſacerdotem magnum reducitur. ubi domũ dei: que incẽſa eſt: & ci
uitatẽ ſanctã que deſtructa eſt: reedificat. Hec audiens ſiue legens quiſq̃
peccãdi metum arripit. ad penitẽdi remediũ cõfugit. aq̃ hydrie purificã
tis ablutus eſt. Si uero intelligere didicerit ieruſalẽ & tẽplum eccleſiã xp̃i
Babilonẽ cõfuſionẽ pctõꝝ. Nabuchodonoſor diabolum. Ieſum ſacer
dotem magnum ueꝝ eternũq̃ põtificem eſſe ieſum xp̃m: ſeptuaginta
annos bonoꝝ plenitudinem operum: q̃ per ſpũs ſancti dona largiun
tur: uidelicet p̃pter decalogum & ſeptiformen eiuſdem ſpiritus grãm
uideritq̃ hoc quotidie fieri: aliis nimirum a diabolo de eccleſia peccan

do raptis. Aliis grã ſpũſſancti per xp̃m reſipiſcẽdo ac penitẽdo reconci
liatis: uinũ de aqua factũ habet quia ad ſe ptinere q̃ ſcripta ſunt intelli-
gens: magno mox cõpũctionis ardore q̃ſi muſto icaleſcens qcqd ſibi
pc̃ti captiuitatis ineſſe dep̃hẽderit p chriſti gratiã liberari depoſcit. Sex
ta inchoãte ſeculi ætate dñs in carne appatẽs octaua die natiuitatis iux
ta legẽ circũciſus eſt trigeſima tertia poſt hec delat' ad tẽplũ: & legalia
ſunt pro eo munera oblata. Hęc intuẽtes ad litterã apte diſcimus q̃nta
nobis diligẽtia ſunt euangelice fidei ſubeunda myſteria: q̃n ipſe bñdi-
ctionẽ grę afferẽs: qui legẽ l'ræ dedit. ueteꝫ primo cerimoniarũ ritu cõ
ſecrari: q cũcta diuinitus cõſecrat & ſic noue grę ſacramẽta ſuſcipe ſi-
mul & tradere curauit. Ecce hydria ſexta ad obeũda pc̃ti cõtagia & po
tãda uite gaudia mũdiorẽ cæteris afferẽs undam. Verũ ſi in octaui diei
circuncĩſiõe baptiſma: qđ in myſteriũ dñice reſurrectionis a pc̃ōꝫ nos
morte redemit itelligis: in inductione in tẽplũ & oblatiõe hoſtie purificã
tis cognoſcis fideles quoſqꝫ de baptiſterio ad altare ſanctũ ingredi: ad
dñici corporis & ſanguinis uictima ſingulari debere cõſacrari: uino q
dẽ de aqua facto & quidẽ meraciſſimo donatus es. Porro ſi circunciſio
nis diẽ ad gñalem humani gñis reſurrectionẽ quando mortalis ꝓpago
ceſſabit: & mortalitas tota imortalitate mutabitur interp̃tatis. & circũ
ciſos includi in templũ cũ hoſtiis intellexeris: quãdo poſt reſurrectionẽ
uniuerſali expleto iudicio ſancti icorruptibiles iam facti ad contẽplan-
dũ ppetuo ſpeciẽ diuine maieſtatis cũ bonorum operũ muneribus in-
trabunt: mirãdũ ꝑfecto uinum de aqua fieri uidebis: cuius cõditori re-
cte proteſteris & dicas. Et poculũ tuũ inebrians quã præclaꝝ eſt. Ergo
dñs uinũ in gaudia nuptiarum nõ de nihilo facere uoluit: ſed hydrias
ſex repleri aq̃ ꝑcipiens hanc mirabile cõuertit in uinũ: quia ſex mundi
ætates ſapiẽtie ſalutaris largitate donauit. quã tñ ipſe ueniẽs ſublimio-
ris ſenſus uirtute fecundauit. Nã quæ carnales carnaliter tantum ſapie
bant: ipſe ſpiritualiter ſentiẽda reſerauit. Vultis audire fratres qualiter
de aqua fecerit uinum? Apparuit poſt reſurrectionẽ ſuam duobus diſci
pulis ambulãtib' in uia: ibatqꝫ cũ illis & incipiẽs a moyſe & omnibus ꝓ
phetis interp̃tabatur in oĩbus ſcripturis q̃ de ipſo erãt. Vultis iterũ audi
re quomodo eodẽ uino ſunt inebriati? Poſtmodũ cognoſcẽtes q̃s eſſet
qui eis uerbum uite propinabat: dicebant ad inuicẽ. Nonne cor noſtrũ
ardẽs erat in nobis: cũ loqueretur in uia: & apiet nobis ſcripturas? (di-
cit ergo miniſtris. implete hydrias aqua. Et impleuerũt eas uſqꝫ ad ſum
mũ.) Quid per miniſtros: q hec iubentur facere: niſi chriſti ſignantur
diſcipuli? Qui impleuerunt hydrias aqua: non quidem ipſi prȩteritas
mundi ętatis legalibus ac propheticis implendo ſcriptis: ſed ipſas intel
ligendo prudẽter & apeiẽdo fideliter: quia ſcriptura q̃ a prophetis mi-
niſtrata eſt: & ſalubris eſt ad hauſtum ſapiẽtie cœleſtis: & ad operũ caſti

Sexta etas.

In circunciſiõe nota reſurrectiones humani generis.

Pſal. xxij.

Luce. xxiiij.

Per miniſtros diſcipuli ſignantur.

gationem utilis. (Impleuerunt eas uſq; ad ſummũ.) quia recte intelle-
xerunt nullũ fuiſſe tps ſeculi a ſanctis alienũ doctorib⁹: qui ſiue uerbis
ſiue exẽplis. ſiue etiam ſcriptis uiã uite mortalibus pãderẽt. (Et dicit eis.
Architriclinus. Haurite nunc & ferte architriclino. Et tulerunt.) Architriclinus aliqs
legiſpitus illi⁹ tpis eſt. fortaſſe nichodem⁹. uel gamaliel uel diſcipulus
tũc eius ſaulus: nunc autẽ magiſter totius eccleſie paulus apls. Et quũ
talibus uerbũ euangelii credit: quod in littera legis & pphetie latebat
occultum: uinũ utiq; architriclino de aqua factũ ppinatur. Vnde cõue
nienter phibet quod architriclin⁹ uocato ſpõſo dixerit. (Oĩs hõ pri
mũ bonũ uinum ponit. & cũ inebriati fuerit: tũc id hoc deterius eſt. tu
autẽ ſeruaſti bonum uinum uſq; adhuc.) Quia doctorum eſt cognoſce
re diſtantiam legis & euangelii ueritatis & umbre: cunctiſq; ueteribus ĩ
ſtitutis. cunctis terreni regni pmiſſis nouã euangelice fidei gratiã ppe-
tue patrie celeſtis dona pferre. (Hoc fecit initiũ ſignorũ ieſus in chana
galilee. & manifeſtauit gloriã ſuã.) Manifeſtauit hoc ſigno qa ipſe eſſet
rex glorie. & ideo ſpõſus eccleſie: qui ut homo cõmunis ueniret ad nu-
ptias. ſed quaſi dñs celi & terræ elemẽta prout uoluiſſet cõuerteret. Pul
chra autẽ rerum conuenientia qui initio ſignoꝶ: quæ mortalis adhuc
mortalibus erat oſtenſurus aquam cõuertit in uinũ. Ipſo utiq; initio ſi-
gnorũ: q̃ imortalis iam p reſurrectionẽ effectus imortalis uitæ ſtudia
ſola ſectantibus oſtenderet: carnalẽ prius & quaſi inſipidam mentẽ eo-
rũ ſapore ſciẽtie celeſtis ĩbuit. Nã & primo cõſiſtens in terra ſuis ſpiritu
munere apuit illis ſenſum ut itelligerent ſcripturas. Et poſtmodũ miſ-
ſo eodẽ ſpũ de celis: maiorem ſupni amoris ſimul & ſapientie ſpiritalis
fragrantiam eoꝶ cordibus infudit. Data inſuper oĩum cognitione lin
guarum: qbus uniuerſo orbi eam quã pceperãt uite gratiam ppinare
ſufficerent. Has ergo chriſti & eccleſie nuptias fratres chariſſimi: q̃ &
tunc una in ciuitate figurabant: & nunc uniuerſo celebrant in orbe ter
rarum: diligamus tota mẽte. haꝶ gaudiis celeſtibus indefeſſa bono-
rũ opeꝶ intentione iungamur: has quidẽ per fidem uocati intrem⁹. &
mũdo dilectionis habitu celebrare curem⁹. noſtreq; actiõis ſimul & co
gitationis maculas ante diẽ extremi diſcriminis ipſi ſolicitius examinã
do diluam⁹. ne forte tunc ingrediẽs rex: qui has filio nuptias fecit: ſi ui-
derit nos nuptialẽ charitatis ueſtẽ nõ habere eiiciat nos. & ligatis a be-
ne agendi facultate pedibus noſtris ac manibus exteriores mittat in te
nebras. Mundemus fide fortia cordium noſtrorum uaſcula ſecundum
purificationẽ pceptorum cœleſtium. Impleamus hec aqua ſapiẽtie ſa-
lutaris: ſacre lectioni crebrius attendendo. Regemus deũ ac ut ipſam
quam nobis ſcientie gratiam contulit: ne forte inſtet charitatis ſuæ fer
uore calefaciat: & ad ſuperna querenda ſola hac ſapientia conuertat:
quatinus ſpiritualiter inebriati poſſimus & ipſi cum propheta cantare.

Potaſti nos uino compunctionis. Sicq; fit ut nobis quoq; bene proficiẽ- tibus & nunc ex parte prout capere ſufficimus. & in futuro perfecte ie- ſus manifeſtet gloriam ſuam: in qua uiuit & regnat cum patre in unita te ſpiritus ſancti deus. Per omnia ſecula ſeculorum. Amen. Pſal.lix.

Segmentum ex euangelio Matthei octauo capite. A.
quod canitur dominica ſecunda poſt octauas Epiphanie.
Hiſtoria facta eſt anno chriſti. xxxiii. idus iulii. feria. v.

Cum aũt deſcendiſſet ieſus de mõte ſecute ſunt eũ turbe mul te. Et ecce leproſus ueniẽs adorabat eum dicens. Dñe ſi uis potes me mũdare. Et extendens ieſus manũ tetigit eũ dicẽs. Volo: mũdare. Et confeſtim mundata eſt lepra eius. Et ait il li ieſus. Vide: nemini dixeris: ſed uade: oſtende te ſacerdoti: & offer mu nus tuũ quod pcepit moyſes in teſtimoniũ illis. Cum autem introiſſet dñs ieſus capharnaum acceſſit ad eũ centurio rogãs eum & dicẽs. Do- mine puer meus iacet in domo paraliticus: & male torquetur. Et ait il li ieſus. Ego ueniã & curabo eũ. Et rñdens centurio ait. Dñe nõ ſum di gnus ut intres ſub tectũ meũ: ſed tñ dic uerbo & ſanabitur puer meus. Nã & ego homo ſum ſub poteſtate cõſtitutus habẽs ſub me milites. Et dico huic. Vade: & uadit. & alio ueni: & uenit. & ſeruo meo fac hoc: & facit. Audiens aũt ieſus miratus eſt: & ſequentibus ſe dixit. Amen dico uobis nõ inueni tantã fidem in iſrael. Dico autẽ uobis quod multi ab oriente & occidente ueniẽt: & recumbent cum abraam & Iſaac & Ia- cob in regno cœlorum. Filii autem huius regni eiicientur in tenebras exteriores. Ibi erit fletus & ſtridor dentium. Et dixit Ieſus centurioni. Vade & ſicut credidiſti fiat tibi. Et ſanatus eſt puer ex illa hora.

Dñe ſi vis potes. grece eſt ſi velis.

Leuiti.xiiii.a

Homilia origenis.

Docente in monte domino diſcipuli uenerunt ad eum ſicut alacres ſicut domeſtici ſicut proximi ſicut amici uel fratres. Ideo ait dñs ad eos. Vos eſtis ſal terre. & uos eſtis lux mũdi. Nunc uero deſcendente eo de mõte: turbe ſecute ſunt eum: que in mõte aſcẽdere nõ potuerunt ut pigri populi. ut negligentes. ut imperfecti. Ita & filii iſrael primitus in mõtẽ ſynai aſcendere nõ ualue runt ad obuiandum deo pgere non potuerũt: ppter ſuam irreligioſita tem & ipietatem. ſed ſolus moyſes aſcendit & pauci ſeniorũ filiorũ iſra- el. Ita & cũ domino diſcipuli ſoli in montem aſcenderunt: & tardio- res deorſum ſteterunt. Sic & modo uigilantes & alacres & fideles ani- me deum timentes: & dominum diligentes: regna celeſtia deſideran- tes: dominum ſemper ſequentes: poſt dominum in illum celeſtẽ mon tem aſcendetunt: audientes apoſtolum dicentem. Que ſurſum ſunt ſapite: ubi Chriſtus eſt in dextera dei ſedens. Deſcendente nunc domi- no hoc eſt inclinante ſe ad infirmitatem & impotentiam cæterorum

Mat.v.b.

Exo.xix.a

Coloſ.iii.a

miſertus imperfectioni eorum uel infirmitati: ſecute ſunt eũ turbe multe. Aliquanti propter charitatẽ. Aliquãti propter doctrinã. Aliquanti propter admiratione & curatione. Et ecce homo leproſus unus ex illis qui curari q̃rebant: qui leuamẽ deſiderabant. (Et ecce leproſus ueniẽs adorabat eum dicẽs. Dñe ſi uis potes me mũdare.) Deorſum currens rogas o homo. & in mõte nihil dicis? quare ſic? Quia tempus & tẽpora omni rei ſub celo. Tẽpus doctrinę: & tps curationis. In monte docuit. illuminauit. monuit. animaſq; curauit corda ſanauit. Propterea ergo illa maiora tentari uoluit. illa ſumma tardari paſſus eſt. Ipſis ergo ab illo cõpletis deorſum eo de mõte ad curandũ deſcẽdẽte ſicuti de celo: ſicuti de celeſtibus montibus ad ſanandos carnales deſcẽdẽte. Venit ergo ad eum homo leproſus adorãs eũ. Anteq̃ peteret adorare cepit. Anteq̃ rogaret culturã oſtendit. Adorauit aũt pro hoc ipſo dñm & deum inuocans: adorabat eũ. Sic & illi beati magi prius adorauerunt eum: & ita demũ munera obtulerũt. Eodẽ modo & nũc iſte cadens adorabat. & ſic ſupplicẽ obtulit poſtulationẽ. Dñe deus tu qui digne adoraris: q merito coleris: te ego ut dñm adoro. ideoq; & dñm dico opa prius conteſtãs: & ſic uerba loquẽs p te em̃ oia facta ſunt. tu ergo dñe ſi uis: potes me mũdare. Voluiſti ergo dñe ut hec immũdiſſima lepra ſupueniret: ſiue ,ppter mea pctã ut correptus penituiſſem. ſiue propter tuã prudentiã: ut mirabiliter me mundãs magnificeris. Oia diſpenſanter & prudẽter facis: & ſalutem largiter tribuis. Siue hanc ergo leprã propter mea pctã portaui: dimittens culpas meas mũdame: ſiue ,ppter ,puidentiam tuã mirabiliter me munda: ut ab omnibus magnificeris. (Dñe ſi uis potes me mũdare.) Volũtas tua opus eſt quia & opa uolũtati tue obediũt (ideo ſi uis potes me mũdare) nõ dubito: nõ fallor: non dico ſicut ille q filii ſalutem depcabat. Si quid poteſt adiuua nos. Sed ſcio quia oia potes. Ideo nõ potentiã peto nõ fortitudinem q̃ro. Has em̃ ſcio indeficientes: ſed tm̃ uolũtatem tuã depcor & ſeq̃ns uirtus ſtatim hanc gratiã adimplebit. (Dñe ſi uis: potes me mũdare.) Mihi ad bñficium: tibi ad laudem: uidentibus autem admiraculum: & proficiendi doctrinã. (Dñe ſi uis potes me mundare.) Tu prius Naaman ait pricipem ſyrie p helyſeum in iordane tingens a lepra mundaſti: tu & modo ſi uis potes me mundare. Cui reſpondens dñs ait. Confiteris quia ego poſſum? profiteris quia ſi ego uolo fit? ideo (uolo: mundare.) Volũtatem p̃caris: potentiã confiteris: (uolo mũdare.) Magnifice credis: magnifice & mundaris. pleniſſime confiteris: pleniſſime letificaris. (uolo: mũdare.) Nõ dubitaſti cedere. non tardo ſanare. Non diſtuliſti confeſſionẽ: nõ differam te mũdare. ut & magnam gratiam tibi oſtendam: manũ ad te porrigo. (Extendens manum itaq; ieſus tetigit eum dicens. Volo: mũdare.) Et quare tetigit eũ dñs: cum lex prohibuiſſet leproſum tãgere?

Tẽpus & tẽpora omni rei ſub celo. Eccleſi. iij. a.

Mat. ij. b.

Mat. ix. c.

iiij. Reg. v. a.

Et propter hoc enim tetigit:ut oſtẽderet quia oia munda mundis:quia aliorũ aliis non adderẽt inquinamẽta. Quia extranea imũdicia im/ maculatos nõ coinquinat.Sed adhuc ꝓpter qd tetigit? Vt humilitatẽ demonſtraret.ut nos doceret nullum ſpernere. nullũ horrere.nullum contẽptibilẽ ducere:propter corporis leſionẽ aut maculationẽ q̃ a deo immittit:ꝑ qua ipſe ſcit ratione. (Extendit ergo manũ Ieſus & tetigit eũ.)Medicus ait ſum celeſtis: corpora cũ animabus curare poſſum:ꝓ/ pterea oẽs tango:non ut infirmitas mihi adhereat. ſed ideo ut ab his q̃ eam habẽt:expellam.Sol ſum ait incorruptibilis: & luna iuſticie. Ideo q̧ ad oẽs appropinquo:& omnes meis ſplẽdoribus ad ſalutem irradio. Ipſe uero ſicut fui permaneo: in ſingulari mee ſanctitatis pulchritudi/ ne.(Extendens manũ tetigit eum.)nõ ſperno legem:ſed curo uulnus: non deſtruo mãdatum:ſed fugo atq̧ mũdo leprã.Ideoq̧ cũ extẽdo ma num:mox effugit hec cõtaminatio.Mee uirtuti proximare. uel reſiſte re mee potẽtie non poterit.Dico:mundare: & manũ ad tangendũ ex/ tendẽs effugo illico leprã:& inuenta eſt manus dñi nõ lepram:ſed mũ dũ tetigiſſe corpus.Cõſideremus & nunc dilectiſſimi: ut nullus p̃ti le/ prã in ſua habeat aĩa. Vt nullus cõtaminationẽ delictorũ in ſuo retine at corde.& ſi habeat:inſtãter orans dñm: dicat ad eũ.(Dñe ſi uis potes me mũdare.)Tu illũ prius multa delicta cõmittentẽ mundaſti manaſ/ ſem:tu innumerabilibus aliis a ſeculo peccantibus miſertus es. Tu er/ go ſi uis potes me mũdare. Et dñs mox miſericordie porrigens manũ dicit.(Volo:mũdare.)At ieſus ait illi mũdato a lepra. Huic: cui miſer tus eſt. Huic credenti dño qui confeſſus eſt in uirtute eius: huic ergo di xit ieſus. Credidiſti:ſanus es.Speraſti:mũdus effectus es. Noli obliuiſci qualis fueris & qualis factus ſis.non ceſſes gratias agere:nõ taceas con fiteri. Hoc & nos debemus facere chariſſimi q̃ndo a dño de aliquo pe/ riculo liberamur.quãdo ab aliquo dolore ſanamur ſiue infirmitatis.ſi ue uulneris.ſiue de qualibet neceſſitate.nõ efficiamur ingrati:nõ relin quamus liberatorẽ noſtrũ ſed alacriter gratiaꝝ actiones ei reddamꝰ.ſ. munera ſancta:ſubſtantiã noſtrã ad honorificandũ eum exhibeamus. Hoc eñ & illi mandauit dñs.(Vade ait ad ſacerdotẽ & offer munus tu um.)Dixit ergo ei ieſus.(Vade nemini dixeris.)Et quare o dulciſſime dñe nunc dicis nemini dixeris? propter meã ait humilitatẽ: ꝓpter meã dulcedinẽ.ut uos doceamini quando aliquid boni facitis:non gloria/ ri:nõ extolli.nõ inaniter placere uelle in cõſpectu hoim. ſicut cõſuetu do eſt aliq̃ntis:ſiue cũ aliqd boni fecerint.ſiue cum ieiunauerint:ſiue in pauperũ helemoſynis & largitatibus. ſiue in altaris honore. ſiue in ſan ctoꝝ honorificentia. Etenim ipſi ante hoies uolũt gloriari & ſibi place re:ante dñm mercedẽ ꝑdentes.(Vide nemini dixeris.) Te enim tacẽte hoc mirabiliter clamabit. te enim os nõ aperiente omnis tui corporis

Oĩa munda mũdis ſunt.

iiij.Reg.v.

Nõ debemꝰ eſſe ingrati deo.

Quare dixit ieſus nemini dixeris.

Qui gloriantur apud homines ꝑdet mercedem apud deum.

ſubſtantia iubilabit. Heſterna die immūdus: & hodie mūdus. ante pu/
ſillus horribilis: & nunc decorus. (Vide ergo nemini dixeris: ſed uade
oſtende te ſacerdoti. Ambulante ad templū uidentes mirabuntur: & ſa
cerdos uidens expaueſcet: quoniam ſecundum legem ab eo ablutus: &
oſtendens ipſe mundari non potuiſti. Vade ergo oſtēde te ſacerdoti: &
uidens cognoſcat: quia nō ꝑ legis cōſuetudinem mundatus es: ſed per
gratiæ operationem. nō per terrenorū ſacerdotū imaginem: ſed ꝑ cæ/
leſtem ſummi ſacerdotis ſplendorem. (Vade oſtende te ſacerdoti.) Sa
cerdoti te oſtende a ſummo ſacerdote dei patris mundatus. ſed nō ui/
dearis in conſpectu dn̄i inanis. Non uidearis ſacerdoti manu uacua ad
eum uenire. nō uenies in cōſpectu ſancti templi infructuoſus: ſed offe/
res munus tuū. Ad illū enim tunc hoc dictū nos ammonet oēs. Ad illū
loquens nobis omnibus dicit: ut & nos dona & munera noſtra non te/
neamus apud nos: ſed reddamus deo. maxime quum de aliqua libera/
mur tribulatione. (Offeres inquit munus tuum.) Quare? ut omnes q̄
uident te portare & offerre: credāt his mirabilibus & magnificēt deū:
qui miſertus eſt tui. & infidelibus ꝑ hoc increpatio & teſtimonium duri
Joan.v.a. tiæ cordis ipſoꝝ fiet. Sic & illū triginta & octo annis iacentem in infir/
mitate erigens a lāguore iuſſit portare grabatū & ire in domū ſuam ut
hūc ipſum lectū portatū ab eo per mediā ciuitatē clamaſſet ſaluantem
ſe inuocādo & laudando. Sic & illum cecū i natatoria ſyloe miſit: ut ui/
dentes ambulare illuc eūdē cecum & iterum remanētē mirati & obſtu
peſcentes: crederent huic talia miracula facienti. Poſt hec q̄ ſupius di/
cta ſunt. (Quū introiſſet caphatnaū ciuitatē galileæ.) Sic cognomina
ta eſt caphatnaū: in qua dn̄s ſepius uirtutis ſue magnificentiā monſtra
Joan.iv.a uit. Ingrediēte eo caphatnaū. Cur ibi ingreſſus eſt? propter hoc qđ &
inuenit: & ſtatim manifeſtū eſt. (Acceſſit ad eū centurio.) Acceſſit uere
nō dimidius ſed totus: nō aſpectu corporis tm̄: ſed & aīe plenitudie. nō
facie tm̄: ſed imaculato corde. Acceſſit cēturio alienus gn̄atiōe: ſed do
meſticus corde. alienus natiōe: ſed alacer fide. militū princeps ſed plus
angeloꝝ gaudiū. Acceſſit ad eū centurio. Increpatio illoꝝ: qui quon/
iiij.Reg.xviij dam ad Heliā carmelo aſcendētes qnquagenarii mox in īfidelitate ſua
igne cōbuſti ſunt: & iſte in fide mox in ſinu deputatus eſt abrahæ. (Acceſ
ſit ad eū centurio rogans eū & dicens.) Dn̄e puer meꝰ iacet i domo pa/
raliticus: & male torquetur.) Multi in illo tp̄e pro diuerſis rogabāt in/
firmitatibus. Alius pro filio. alius pro aliquo alio. Sed nullus pro ſeruo
niſi iſte ſolus. Et hoc ei in augmētū beatitudinis: ad coronā glorię erat.
Quid enim cogitabat iſte btūs? Quid eſtimabat in oībus bonis plenus
cēturio? Iſte aiebat. mihi ſeruus eſt. & ego ſeruus creatori ſum. Iſte me
habet ſup terrā dn̄m. & hunc ego magnū in cęlis habeo dn̄m. Si ergo
ei nō miſereor: quomodo ille miſerebitur. Si ergo huic non ſubuenio:

quomodo mihi ille ſubueniet? Sic debent oẽs q̃ famulos habent & fa/ Dñi miſereri debent ſeruorum.
mulas cogitare. ſic miſereri. ſic cõdolere eis. ſic ſupplicare. ſic curã ha/
bere de ſeruis ſuis. uel de ancillis ſuis: ſicut & ille btũs centurio puer me
us inqt in domo nõ in una re tm̃ miſerabilis ꝙ iacet: ſed in alia ꝙ parali
ticus: tertia ꝙ male torquet. Oĩa enim iſta dolore cõgeminauit. & iacẽ
tem. & paraliticũ. & dure detentum. Ideo ut ſuæ aĩæ anguſtias demon
ſtraret: & dñm cõmouiſſet: q̃tenus & illius cruciatũ demõſtraret: & dñi
beniuolentiã inuitaret. Puer meus iacet in domo. Et huc quare non at Math.viii.
tuliſti eũ: ſicut illi illũ paraliticũ in lecto portauerũt? Ideo ait: quia non
opus eſt oſtẽdere illi oĩa uidenti. Nõ opus eſt in cõſpectu eius aferri: cu/
ius potentia non terminat: nec includitur. neq; excluditur. Iacet in do
mo paraliticus & male torquet. Quid ergo uis? Quid cupis? Quid de/
ſideras? Nõ multũ loquor ait. ſcio em̃ quia ad oĩa cognoſcẽtẽ loquor.
Nõ uerboſor. ſcio enim quia ad oĩa præſcientẽ reſpõdeo. Ideoq; iſte co
gnoſcẽs corda reſpõdens dicit. (Ego ueniã & curabo eũ.) Ego ad abra Gene.xxi.a.
am ueniens ſenilem ſarræ uterum ſanaui: in ſenectute eis Iſaac filium
donans. ego & ueniens ad te curabo eũ. Et quomodo domine promit
tis aduentum tuum huic? Neq; petit: neq; querit: ſciens ꝙ nõ acceptabi
le ſit ei: ut uenias in domũ eius propter quid omnino hoc profers? Ob
hoc: ut & uos præualeatis: & eius fidei ſimiletis. uel cognoſcatis quis ſit
iſte. uel qualis in eo fidei theſaurus habet occultus. Iã enim & primitus Gene.xxii.a
abraam tentaui: non pro hoc ut cognoſcerem quem ante ſciebam: ſed
ut uos & ſimiles in omni tentatione & fortiſſimi inueniamini. Et iob ꝓ Iob.i.c.
baui. Non propter hoc probaui. quem iuſte teſtificatus ſum: ſed ut uo/
bis ſpem & fiduciam: uel confidentiam demonſtrarem. Ideo & huic di
co. Ego ueniam & curabo eum: ut & ipſe magnam ſuam fidẽ proferẽs
dicat. Dñe terruiſti me de hoc promiſſo. cõturbaſti me de hoc dicto in
terfeciſti fortitudinem aĩe meæ in hoc uerbo. Non ſum dign⁹ aſpectu.
Nõ ſum dignus appropinquatiõe. Nõ ſum dignus acceſu. uel introitu
tuo. (Dñe nõ ſum dignus ut intres ſub tectũ meum.) Moyſes primit⁹
ille magn⁹ & tuus confabulator. ille mirabilis narrator opeꝝ tuorum.
ille fidelis in tota domo tua nimiũ ſe humiliauit dicens. Non ſum dig/
nus ante heſternum & tertium diẽ. Quantomagis ego dicã. Dñe non
ſum dignus ut ſub tectum meũ intres. alienigena ſum. genatilis ſum.
miles ſum. gladio accinctus: ſanguinẽ fundens ad ꝑlium exiẽs. Ideoq;
non ſum dignus ut intres ſub tectum meum. ſed tm̃ dic uerbo. ſed tm̃
ueni uerbo. Verbum tuum aſpect⁹ tu⁹ eſt. Verbum tuum op⁹ cõſuma
tum eſt. Ideoq; dic uerbo. oſtẽde abſens corpore: qđ p̃ſens ſpiritu cõſu
mare potens es. Vbiq; indeficiens tua præſentia. ubiq; preſens tu⁹ aſpe/
ctus. Idcirco ego acceſu & introitu tuo indignus ſum: & iſte ĩfirm⁹ uer
bi tui uiſitatiõe indiget & ideo. (Dic uerbo: & ſanabit puer me⁹.) Sed

Deus intrat ſub tectū credentium duplici figura.

& hoc nullū noſtrū ptráſeat ſicut puſillū aliqd quod dixit ille btūs. Nō ſum dignus ut ſub tectū meū intres. Intrat & nūc dn̄s ſub tectū credentiū duplici figura: uel more. Nūc enim qn̄ ſcti & religioſi & deo acceptabiles eccleſiarū antiſtites ſub tectū tuū intrant: tunc ibidē dn̄s p eos ingreditur: & tu ſic eſtimes. tanquam dn̄m ſuſcipias. Et aliud quando ſanctū ſumis cibum. quādo illud incorruptū accipis epulum: qn̄ uitę pane & poculo fueris: quādo māducas & bibis carnē & ſanguinem dn̄i: tunc dn̄s ſub tectū tuū ingreditur. Et tu ergo humiliās temetipſum imitare hunc centurionē & dicito. Dn̄e nō ſum dignus ut ītres ſub tectū meū. Vbi enim indigne īgreditur: ibi ad iudiciū ingreditur illi accipiēti. Sed adhuc quid adiecit ille btūs inſequētibus? (Nā & ego hō ſum ſub poteſtate cōſtitutus. & habeo ſub me milites: & dico huic uade: & uadit & alio ueni & uenit. & ſeruo meo fac hoc. & facit.) O prudentia: o intellectus anime. o mūditia cordis. Prior oīm manifeſte ueritatis confeſſionē reuelauit. & noui teſtamēti myſteriū declarauit & eccleſiæ i ſeſe mōſtrauit imaginē. primitiæq; ex gētibus dn̄o credentiū fact⁹ eſt. Ego ait hō ſum ſub poteſtate regis: uel principis indign⁹. ego habeo ſub poteſtate mea milites & ſeruos: & tu habes ſub poteſtate tua angelos ſicut milites. & oēs ſctōs ſeruos. ego mādo unicuiq;: & facit ſecundū preceptū meū. & tu mādas: quod & ſtatim cōplet. Quod em̄ mandas & dicis fit. Mandas & ſine mora pficitur. Omnis enim creatura ſeruit tibi. & ideo dic uerbo. & pficietur uelociter. & ſanabitur puer meus. O fides uiri. o religioſitas militis. Quanto te magnificemus o dulciſſime amice ueritatis? Te admiratur dn̄s: & tuam indeficiētem magnificat fidem. Quomodo de tenebris gentium tantum lumen proceſſit? Quomodo de errore eorū deū non cognoſcētiū tāta manifeſta iuſtitia. Quomodo ex ore ſtultorum idolis ſeruiētium tam limpida effulſit fides? Audiens ergo dn̄s admirabatur eū. Et quid deus unigenitus miratur? quantū ſit ęquale & quam enarrabile & ineſtimabile? Recipe ſenſu chariſſime q̄ deo nihil eſt mirabile. nec aurū. nec diuitie. nec regna. nec principatus. Iſta oīa ſunt in cōſpectu eius tanquā umbra. & ſicut nihil. ſicut flos decidēs. Nihil ergo in cōſpectu dei mirabile eſt. nihil magnū nihil præcioſum: niſi tantum una fides. Hanc miratur. hanc honorificat. hanc acceptabilem ſibi eſtimat. Ideoq; conuertēs ſe ad ſequētes turbas dixit. (Amen dico uobis.) hoc eſt uere dico uobis (non inueni tātā fidem in iſrael.) Non in illo priore iſrael beato Iacob tantam abnegat ſe dominus fidem inueniſſe. ille enim non tantum credidit dominum ſed & prophetauit de eo. & apertius eius iuſtitiam demonſtrauit. & manifeſtum in carne aduētū eius prolocutus eſt. Niſi enim crediſſet ei: quomodo de eodē pphetaſſet? Sic & ii qui de iſrael proceſſerunt. iſrael etenim & ipſi nominati ſunt prophetæ & iuſti. Dauid. Eſaias. & Hiere-

Nihil in conſpectu dei mirabile preter fidem.

mias. Hi omnes clare & manifeſte eius aduentum prenunciauerunt.
Oẽs nãq; hi habuerũt fidem habebãt etiã & prophetiã. Et iſte beatus cẽ-
turio fidẽ habuit: ſed prophetiã nõ habuit: ideoq; dñs admirãs magnifi
cat fidem eius ſuper illũ: qui tunc fuit iſrael. hoc eſt ſup oẽs q tunc fue-
rũt tribus iſrael & nõ ſup eos: qui poſtea prophete & iuſti inuẽti ſunt in
iſrael. (Amẽ dico uobis: nec in iſrael tantã fidẽ inueni) ſicut in gẽtibus
ſicut in barbaris: ſicut in alienigenis: gẽtes filiũ dei inuocant oĩpotentẽ.
unigenitũ cõfitentur dñm aſſerũt: & ſicut dñm diligũt & ſicut bene oĩ
diſpẽſantem adorãt: & iſrael me nõ cognouit & populus meus hic me
nõ itellexit. Ideoq; beelzebub & ſamaritanũ appellant & peccatorẽ eſti
mant. Iairus iſrael princeps pro filia ſua me petẽs nõ dixit dic uerbo ſed Ioã.iii.b.
ueni ait uelociter antequã moriatur filia mea. Nicodem⁹ doctor iſrael Ioã.xi.c.
de fidei ſacramẽto audiens ait. Quomõ poteſt hoc fieri? Maria & mar
tha me nimiũ diligẽtes dicunt. Dñe ſi fuiſſes hic: nõ eſſet mortuus fra-
ter meus: tanquã dubitãtes quod ubiq; nõ uelox ſcit adeſſe mea poten-
tia. Ideoq; nõ inueni tantã fidẽ in iſrael: ſicut in iſto alienigena. (Dico
aũt uobis quod multi ab oriẽte & occidẽte ueniẽt: & recũbent cũ abraã
Iſaac & iacob in regno celo℞.) Dico uobis: teſtor uobis: ãnũcio uobis
predico uobis quod multi ueniẽt: de quibus iam propheta locutus eſt dĩ
cẽs. Et uenient gentes multę & dicẽt. Venitę aſcendamus in mõtẽ dñi: Eſaie.ii.a.
& in domũ dei iacob ingrediamur: & oſtẽdat nobis uias ſuas & ambu- Ioã.x.c
lemus in eis. Multi ueniẽt: de quibus ait dñs. Et alias oues habeo quę nõ
ſunt de hoc ouili: & illas adducã & erit unus grex & unus paſtor. Multi
ueniẽt: de qbus dictũ eſt. Vt & filii dei: qui diſpſi ſunt: congregentur in
unum. Iſti ergo oẽs uenient? unde uenient? ab oriẽte & occidente. Hoc
eſt ex omni gẽte q̃ ſub celo eſt ab oriẽte uſq; ad occidentẽ. Sicut eni per
oẽs gẽtes debet hoc euãgeliũ pdicari: ſic ex oĩbus gentibus uẽturi ſunt:
ad regnũ cęlorũ. Vel adhuc ab oriente ii qui ſtati illuminati trãſeũt: et
ab occidente ii q paſſiones & perſecutiones uſq; ad mortẽ tollerarunt
pro fide. Multi ergo ueniẽt. Et quomõ alibi dicis o dulciſſime dñe mul Mat.xx b
ti uocati pauci uero electi. Multi ait uocati. Oẽs enim tribus hominum Oẽs tribus
ab initio ſeculi uocati ſunt & pauci electi. Simul uero ueniẽtes & ſimul hominũ uoca
cõgregati in tẽpore uiſitationis multi inueniẽtur nimiũq; innumerabiles ti ſunt ſz pau
Multi eni ueniẽt ab oriente & occidẽte: & recũbent nõ carnaliter iacen ci electi.
tes: ſed ſpũaliter requieſcẽtes: nõ tẽporaliter potantes: ſed ęterne epulã
tes. Recumbent in regno dei. ubi lux eſt & ſpes: ubi letitia & exultatio.
Vbi eſt gloria & benedictio. ubi lux oculo℞: & longęuitas uitę eternę. Regnũ diua
ubi oẽs iucundãtur: ubi omnes gaudẽt: ubi patres illi btĩ recumbũt: ubi ria dilectio
omnes prophete requieſcunt: ubi apoſtoli & euangeliſte ſup glorioſus ne completũ
ſedent thronos: ubi multitudo martyrum in ęterna gloria gloriatur: eſt.
ubi copioſitas uirginum in ſecula exultat portans coronam immacu-

late uirginitatis. O dulciſſimi fratres unanimis cõſentio. Hilaris con/ gregatio fulgens cõiũctio. iſta eſt a ſeculo bñ pdicata & annunciata. iſta eſt exultatio iſta eſt ab initio narrata requies. In iſtã feſtinauerũt om nes dñm diligentes. ad iſtã colligũtur oẽs ex gentibus dño credentes re ligioſitatẽ ſeruãtes. In eã & nos oẽs pgamus o religioſi filii dei: ad iſtã oĩ uirtute nr̃a feſtinemus. Nihil nos reuocet. nihil nos retardet: nihil nos impediat ad hoc deſiderabile pperare cõuiuiũ. Omnẽ negligẽtiã a nobis pellamus: oẽmq; deſidiã ab animo: & corporis ipedimenta a no/ bis proiiciamus ut huius beatitudinis & requiei domeſtici efficiamur: quatenus ſanctę huius (ut dictũ eſt) epulatiõis digne iueniamur. (Vade ſicut credidiſti: fiat tibi.) Sic fiet uere unicuiq; homini ſicut crediderit ſe cũdũ menſurã fidei metietur ei & iſta a dño gr̃a. Ideoq; dixit ad illum dñs. (Sicut credidiſti fiat tibi) credidiſti qa oĩa poſſum: credidiſti qa ego ſum dñs oĩm: ſicut credidiſti: ita fiat tibi: credamus & oẽs fratres chariſ/ ſimi ieſum xp̃m deũ ac dñm noſtrũ oĩa poſſe: ubiq; pſentem eſſe: remiſ ſionẽ nobis cunctoꝝ peccatoꝝ eius idulgentia. (ſi tamen eius pcepta ſer uemus) largiri: ut & unuſquiſq; noſtrũ cum centurione iſto audire me reamur. Vade & ſicut credidiſti: fiat tibi. Adiuuante ip̃o dño noſtro ieſu xp̃o: qui cum deo patre in unitate ſp̃us ſancti uiuit & regnat in ſeculo/ rum ſecula. Amen.

Reiectis ipe dimentis ad regnũ celoꝝ pperãdũ eſt

Segmentũ ex euãgelio matthei octauo capite. C. quod cani/ tur dñica quarta poſt octauas epipha. Hyſtoria huius euangelii facta eſt anno xp̃i. xxxiii. kl's auguſti. feria. v.

IN illo tpe. Aſcendente ieſu in nauiculã ſecuti ſunt eũ diſcipuli ei⁊ Et ecce motus magnus factus eſt in mari: ita ut nauicula operire/ tur fluctibus. Ipſe uero dormiebat. Et acceſſerunt ad eũ diſcipuli eius: & ſuſcitauerunt eum dicentes. Dñe ſalua nos: perimus. Et di cit eis ieſus. Quid timidi eſtis puſille fidei? Tũc ſurgens imperauit uẽtis & mari: & facta eſt tranquillitas magna. Porro hoies mirati ſunt dicen tes. Qualis eſt hic quia uenti & mare obediunt ei.

Homilia origenis.

Quales erãt diſcipuli dñi.

INgrediente domino in nauiculam ſecuti ſunt eum diſcipuli eius & non imbecilles: ſed firmi & ſtabiles in fide: manſueti & pii: ſpernen/ tes mundum: nõ duplici corde: ſed ſimplici. Hi ergo ſecuti ſunt eũ non tantũ greſſus eius ſequentes: ſed magis ſanctitatem comitantes: & iu/ ſticiam eius cõſectantes. (Et ecce tempeſtas magna facta eſt in mari ita ut nauicula opiretur fluctibus.) Cum eni multa & magna & miranda oſtendiſſet in terra: trãſit in mare: ut ibidem adhuc excelentiora & ma/ iora opera demonſtraret: quatinus terre mariſq; dominus ſe eſſe cũctis

pſal. cxxxiiii.

oſtenderet. Ingreſſus ergo in nauiculam fecit turbari mare: commo/ uit uentos: concitauit fluctus. Cur hoc? ideo ut diſcipulos mitteret in ti

morem & ſuum auxilium poſtularent: ſuamq; potentiam rogantibus manifeſtaret. Illa tempeſtas nõ ex ſe orta eſt: ſed poteſtati paruit imperã tis eius: qui educit uentos de theſauris ſuis: qui terminũ maris arenam conſtituit. Dixit enĩ ei. Vſq; huc uenies & nõ ſuperegredieris: ſed in te- metipſo cõſtringentur fluctus tui. Huius ergo iuſſione & precepto orta eſt tẽpeſtas in mari propter occaſiones ſuperius memoratas. Facta eſt tẽ peſtas magna: ut nõ puſillum miraculũ oſtenderetur. Et quanto fluct⁹ nauicule irruebãt: tanto magis timor diſcipulos conturbabat: ut plus magis deſiderarent ad liberãdũ ſe mirabilia ſaluatoris. (Dñs uero dor miebat.) O res mirabilis & ſtupenda: is q nunq̃ obdormit dormit: is q celũ & terrã gubernat dormit: is q nunq̃ dormit neq; dormitat ipſe dor mire dicitur. Dormiebat qdem corpe: ſed uigilabat deitate. Dormie- bat corpore: ſed cõturbabat mare. Erigebatq; fluctus: & apoſtolos con terrebat: ſuã oſtenſurus potentiã. Dormiebat corpore ſicuti & ad pute um laſſus de itinere uel fatigatus ſedebat demõſtrans qa uere humanũ portabat corpus quod corruptibile induerat: ipſo corpe dormiebat dei tate uero cõcitabat mare: & iterũ deplacabat. Dormiebat itaq; corpe: ut apoſtolos ſuſcitaret & uigilare faceret. Precipue aũt oẽs nos ne unq̃ animo dormiamus ne uel intellectu aut prudentia dormitare: ſed uigi lare in oĩ tpe & iubilare deo: & ſalutẽ ab eo poſtulare ſtudeamus. Nãip̃e qui dormiebat corpe: illud ſanctũ uerbũ dicit. Ego dormio & cor meũ uigilat. (Ad quem accendentes diſcipuli ſuſcitabãt eũ dicẽtes. Dñe ſal ua nos: perimus.) O beati & ueraces dei diſcipuli dñm ſaluatorem uo- biſcum habetis: & periculũ timetis? Vita uobiſcũ eſt: & de morte ſolli- citi eſtis? maris turbinem trementes? Creatorem eius ita ſuſcitaris pre- ſentem: quaſi non poſſit dormiens corpore fluctus ſedare uel mitigare Sed quid reſpondeant hi dileſtiſſimi diſcipuli. Paruuli inquiunt ſumus adhuc infirmi: & nõdum robuſti: ideoq; timemus ideoq; trepidamus: nec dum uidimus crucem: nec dũ nos confirmauit paſſio dñi & reſur- rectio: non aſcenſio in celis: nec miſſi deſcẽſio ſpũs ſancti parácliti. prop terea fragilitate mutamur. Propterea & ſepe audiuimus a dño increpa tionem puſille fidei. Supportamus: tolleramus libenter: uoluntarie ſu- ſtinemus. Vnde & nunc dicente domino audiuimus. (Quare turbati eſtis puſilli fidei.) & non habetis fortitudinem? Cur confidentiam & fi duciam apud uos non tenetis? Sed ſi mors irruerit nonne eam debuiſſe tis conſtantiſſime ſuſtinere? Ad omne enim quicquid euenerit fortitu- do neceſſaria eſt & ad omne periculum uel tribulationẽ: uſq; ad anime exitum. Similiter & contra delitias & diuitias & amores terrenos anime fortitudo tenẽda eſt. Vt neq; extollaris o homo: neq; in ſupbiã eriga ris: non deſpicias inimicos: neq; humiles ſpnas: neq; obliuiſcaris dñm: neq; derelinquas creatorẽ: nec exiſtas ingratus. Si ergo in neceſſitate &

Job. xxxviii. b.

Pſal. cxx.

Joã. iiii. a

Cãti. v. a.

Joã. j. t. v. d.

Quare pſen te dño diſcipu li timebãt tẽ peſtatẽ ma ris.

Luce xij. d

Fortitudo ad oẽ quicquid euenerit ne ceſſaria eſt.

in periculis fortitudo neceſſaria eſt: ut uiriliter cum fide tolleres uniuer
ſa: multo magis cõtra delitias ut dictũ eſt. Fortitudo luxurie ẽ neceſſa
ria: ne in muſcipulã incidas diaboli. Quare ergo turbati eſtis puſille fi
dei? Si potentẽ me ſup terrã cognouiſtis: quare non creditis quod & in
mari potẽs ſum? Si deũ me uere eſſe & creatorẽ omniũ ſuſcepiſtis quare
nõ creditis quod ea q̃ a me facta ſunt in mea habeã poteſtate? quare er
go dubitatis puſille fidei? Qui puſillũ credit arguetur. Et qui nihil cre
dit cõtẽnetur. Fragiles inde corripientur: & alieni omnino a fide puniẽ
tur. Tales fuerũt iudei & pagani ideoq; in malis euanuerũt. Tales etiã
heretici ideoq; in die iudicii dãnabuntur. (Tũc ſurgens imperauit uen
tis & mari. Et facta eſt trãquillitas magna) Scriptũ fuit. Et ſurrexit tan
quã dormiẽs dñs: tanquã potens crapulatus uino. Et pcuſſit oẽs inimi
cos ſuos in poſteriora. Et nũc ſurgẽs imperat uẽtis: & facta eſt trãquilli
tas magna. Decet eni hũc magnũ: magna facere: imperauit uentis &
mari ſicut creatur: ſicut ſuis. Vt potens ut dñs iperauit uentis: & mari.
Primitus ante diſcipulos ut audiẽtes firmarentur in fide: & potentia dei
tatis occulta iperabat & cõminabatur. Magis aũt regebat & placebat
illud ſecũdũ quod quidã ait. Potentia mitigauit mare. Imperauit ergo
uentis & mari: & facta eſt trãquillitas magna. De magno uento & ma
gna tẽpeſtate mari cõturbato & tumenti facta eſt tranquillitas magna
Ideoq; paulo ante magna accinctus eſt potentia: magnifice conturba
uit profundũ maris. Et nũc iterũ in eo ipſo oſtendens ſue magnificẽtiã
poteſtatis: tranquillitatem magnam fieri iuſſit. Dedit p hec oĩa enim
nobis dñs figurã & doctrine imaginẽ ut & nos in omni cõturbatione &
contumelia patientiam teneamus: ſtabiles ſimus in fide & non diſceda
mus. Et ſi oĩs iſte mundus tanq̃ mare ebulliat: atq; in furore conſurgat
Et ſi omnes uẽti & uertigines demonum undiq; ſeuiant. Et ſi omnes ut
diximus tempeſtates: ideſt omnes principatus & poteſtates mundi hu
ius concitentur: & in tumorem iracundie ſpument & furiant ſup ſan
ctos: & ſi adhuc uſq; ad celos ſeſe extollant ut tẽpeſtates maris maligni
tates & dolos & fremitus: cõcitantes aduerſus aliquem ueſtrum: nolite
timere: nolite turbari: nolite cõttemiſcere: nolite deficere. Omnes eni
quotquot in fidei nauicula cum dño nauigatis: omnes quotquot i hac
ſancte eccleſie nauicula cum domino per hunc undoſum mundum ſu
per natatis: & ſi ipſe dñs dormiat pio ſomno ueſtram patientiam & tol
lerantiam expectãs: uel impiorum penitentiam & conuerſionem ſuſti
nens alacriter accedite ad eum oratiõibus inſtãtes: atq; cũ ꝓpheta dicẽ
tes. Exurge quare obdormis dñe exurge: & ne repellas nos in finem. Et
iterũ. Exurge dñe adiuua nos: & redime nos propter nomẽ tuum. Et
ipſe ſurgens impauit uentis ideſt aeris demonũ ſpiritibus. Ipſi eñ maris
tempeſtates cõmouẽt: hoc eſt amaros & elatos cõcitãt fluctus. Hui⁹ pti

Muſcipula diaboli infernus eſt

Pſal. lxxvii.

Decet magnũ magna facere.

In tribulationibus conſtãtes debemus eſſe.

Pſal. xliii.
Ibidem.

cipes mundi ad perſecutiones ſanctis oībus immittendas ad contume lias fidelibus ingerēdas. Oībus dñs imperat: oībus cōminatur: oīa miti gat: facitq̧ tranqlitatē magnam circa corpus & ſpūm pacem eccleſie & ſerenitatē mūdo. Quomō nāq̧ ſepius cōcilia infideliū cōmota ſunt ad uerſus uerā eccleſiā & firmā aliquotiēs paganoꝝ: aliquotiēs hereticoꝝ queadmodū ſepius ſicut maris fluctus irruebāt: cōminantes & cōteren/ tes huius principes per oīa mūdi pdere ſe eccleſie filios arbitrantes. Sed ſurgēs dñs impauit demonum uētis: & oēs euaneſcere fecit audaces ad uerſarios fidei: magnāq̧ pacē & tranquillitatē dedit eccleſie ſue. Hoīes aūt illi in nauicula mirati ſunt? qui hoīes? ſcilicet hanc habētes nauicu/ lam & ei intendētes nauicule. nō putes hic p hoīes apoſtolos ſignifica/ tos. Nuſq̄ enim inuenimus preter honorē cognominari diſcipulos: ſed ſemp aut apoſtoli aut diſcipuli nominātur. Mirabātur ergo illi hoīes: hi q cum eo nauigabāt: hi quorū erat nauicula hi qui in ea nauicula ſe ſe trāſigebāt hi mirabātur. Et admiratiōe dignū fuit mare a profundo cōmotū mitigari: eiuſq̧ elatos deplacari fluctus uētos furentes cōpeſci Mirabantur ergo dicētes. (Qualis eſt iſte: quia uēti & mare obediūt ei) nō interrogātes dicūt qualis eſt iſte? ſed aſſerentes quod hic talis eſt: cui mare & uēti obediūt. Qualis eſt iſte: hoc eſt quantus q̄ fortis: q̄ potens q̄ magnus. qualis eſt iſte? Maior moyſe. Potentior helia. Illi enim ambo ex quibus unus ligno mare pcuſſum cū labore diſcidit. Alius ictu melo te iordanē ptranſit. Iſte uero uno uerbo mādat illis qui nō habēt uerba & obediūt ei. Hi qui nō habent auditū obtēperāt. Hi qui prudentie & in tellectus expertes ſunt inclinātur iubēti: quibus neq̧ loquela: neq̧ ut di/ ximus ſermo eſt: obediūt. In eadē aūt ſubſtātia in qua ſunt: & ſua natu/ ra mouētur: & iuſſioni deſeruiūt ad cōfuſionē mortaliū: ad cōdēnatio nē corruptibiliū iubet mari & nō cōtemnit. Dicit uentis & tēpeſtatibus & mox cōpeſcūtur: iubet omni creature: & nō ſupgreditur iuſſionem eius: & unum hoīm genus: & unū quod ſecādū ſimilitudinē dei hono/ rificatū eſt: cui uerbū & prudētia data eſt. Hi ſoli hoīes reſiſtūt: hi tantū inobedientes ſunt. Hi ſolū cōtemnunt: ideoq̧ & hi ſoli in iudicio dāna būtur: & a iuſticia punientur uel ut deteriores mutis animalibus uel his qui ſine ſpū ſunt & ſine anima in iſto mundo. Mirabātur ergo illi quia mare cōpeſcuit. & uenti mitigati ſunt. Admiremur & nos quādo benig nitates & beniuolentias oſtēdit circa nos dñs: quādo de periculis nos ſal uare dignatur: quādo de tumultibus & tribulationibus nos liberat. qñ ab inimicis inſequentibus eruit nos. Miremur: & mirātes grās agamus gratie obaudiamus: obaudientes timeamus: timētes diligamus ut ēter ne charitatis ab eodē heredes efficiamur. Mirabātur dicentes qualis eſt iſte qui ſicut homo uidetur. & ſicut deus potentiā oſtēdit? Sicut unus car naliū putatur eſſe: & ſuper oīa carnalia magna oſtendit mirabilia. Do

Cōcilia infi= deliū cōtra ec cleſiā ſepius exorta ſunt: ſed ſtatī eua nuerunt.

Apoſtoli nō quā preter ho norē cogno= minati ſunt

Exodi. xiiij. c

iiij. regū. ij. b

mit ſicut homo: & imperat mari & uentis ſicut deus. In nauicula ſe-
det: & omnẽ creaturã iuſſione inclinat. Vbi uult ieſus xp̃s dñs noſter:
qui cum deo patre & ſpũ ſancto uiuit & regnat in unitate eiuſdem ſpũs
ſancti deus. per oĩa ſecula ſeculorũ. Amen.

Segmẽtũ ex euãgelii matthei cap. xiii. littera. C. quod cani
tur dñica quarta poſt octauas epipha. Hiſtoria huius euangelii
facta eſt in menſe aprili anno xp̃i. xxxiii.

Serui aũt. d. &c. uſq; ad et radicetis ſimul & tritici grece inquit laurẽtius eſt. Serui aũt di xerunt ei. vis igitur ꝑfecti colligamus: hic aũt ait nõ ne qñ colligẽ tes zizania. &c.

IN illo tp̃e. d. d. i. d. ſ. Simile factũ eſt regnũ celorũ homini qui ſe
minauit bonũ ſemẽ in agro ſuo. Cum aũt dormirent hoĩes uenit
inimicus eius & ſuperſeminauit zizania in medio tritici: & abiit. Cũ
aũt creuiſſet herba & fructũ feciſſet: tũc apparuerũt & zizania.
Accedentes aũt ſerui patriſfamilias: dixerunt ei. Dñe nõne bonũ ſemẽ
ſeminaſti in agro tuo? Vnde ergo zizania habet? Et ait ad illos inimic⁹
homo hoc fecit. Serui aũt dixerũt ei. Vis? imus & colligimus ea? Et ait
Nõ, ne forte colligẽtes zizania: eradicetis ſimul & triticũ. Sinite utra
ꝗ creſcere uſq; ad meſſem. & in tp̃e meſſis dicã meſſorib⁹. Colligite pri
mum zizania: & alligate ea in faſciculos ad cõburendum. triticum au-
tem congregate in horreum meum.

Homilia beati auguſtini epiſcopi.

Filii mali he retici dicuntur

CVm negligenter agerent prepoſiti eccleſie aut dormitionẽ
mortis acciperent apoſtoli: uenit diabolus: & ſuperſeminauit
eos quos malos filios dñs interpretatur. Sed recte queritur
utrũ heretici ſint: an male uiuẽtes catholici. Poſſunt etenim
dici filii mali etiã heretici: quia ex eodẽ euãgelii ſemine: & xp̃i nomine
procreati: prauis opinionibus ad falſa dogmata cõuertũtur. Sed quod
dicit eos in medio tritici ſeminatos: quaſi uidentur illi ſignificari: qui
unius cõmunionis ſunt. Verũtñ quod dñs agrũ illum nõ eccleſiã: ſed
hũc mũdũ interp̃tatus eſt. Bene intelligũtur heretici: qa nõ ſocietate
unius eccleſie uel uni⁹ fidei: ſed ſocietate ſolius noĩs xp̃iani in hoc mun
do pmiſcentur bonis: ut illi q in eadẽ fide mali ſunt: paleis potius ꝗ ziza
niis deputẽtur: quia palea etiã fundamentũ habet cũ frumento: radicẽ-
ꝗ cõmunẽ. In illa plane ſagena qua cõcludũtur: & boni & mali piſces
nõ abſurde mali catholici intelliguntur. Aliud eſt enĩ mare quod ma-
gis iſtũ mundũ ſignificat. Aliud ſagena: ꝗ unius fidei uel unius eccleſie
cõmunionẽ uidetur oſtendere. Inter heriticos & malos catholicos hoc
intereſt: quod eretice falſo credunt illi autem falſo non credentes: non
uiuunt ita ut credunt. Solet autem queri etiam ſciſmatici quid ab here
ticis diſtant: & hoc ideo inueniri quod ſciſmaticos non fides diuerſa fa
ciat ſed communionis dirupta ſocietas: ſed utrum inter zizania nume-
randi ſint dubitari poteſt. Magis enim uidentur ſpicis corruptis eſſe ſi-
miliores. ſicut ſcriptum eſt. Vento autem corrumpetur filius iniquita-

Mat. xiii. f

Differẽtia in ter hereticos & malos catholicos.

tis. Vel paleis ariſtaꝫ fractis uel ſciſis: & de ſegete arreptis. Quo enim altiores ideſt ſuperbiores eo fragiliores: leuioreſq; ſunt. Nec tamen cõſequens eſt ut ois hereticus aut ſciſmaticus ab eccleſia corporaliter ſeparetur. Si enim falſa de deo credit: uel de aliqua parte doctrine q̃ ad fidei pertinet edificationem: ita ut non querentis cunctationem temperatus ſit: ſed inconcuſſe credentis: nec omnino ſcientis opinione atq; errore diſcordans: hereticus eſt: & foris eſt animo. q̃uis corporaliter intus eſſe uideatur. Multos enim tales portat eccleſia q ita non defendũt falſitatẽ ſententię ſuę ut intentam multitudinem faciant. quod ſi fecerint tunc pelluntur. Regnum cęlorum per diuerſas ſacrę ſcripturę paginas multifarie ſentitur: aliquando anima ſancta: non nunquam agio. gtapha interdum filius hominis cuius exempla aſſiduo lectori uolumina perſcrutanti non ignobiliter patent. Ad hęc prout cepimus regnum celeſte non ſimpliciter intelligitur ut ſatis euidenter liquet: cum hoc dei filius per ſpeciem hominis frumento agrum ſetentis cui illud comparatur. Alias anima iuſti figuretur. Vt eũ illut. Celum mihi ſedes eſt. Bene ut dictum eſt: per ſatorem tritici qui in luce peruigil laborat: deus qui uera lux eſt animaduertitor: ipſo dicente. Ego ſum lux mundi. Qui ſequitur me non ambulat in tenebris: ſed habebit lumen uitę. Vigilare proprium eſt diei: & in bonam partem accipitur. Dormire noctis: & ad ſiniſtram pertinet. Et cõgrue uigilare dici ẽ: ſub quo dies diei ideſt chriſtus typice figuratur. Cuius pſalmiſta meminit dicens. Dies diei eructat uerbum. Quem rurſus uociferans uigilantem indicat aiens. Non dormitabit neq; dormiet qui cuſtodit iſrael. Cuius diei ueſtigia uigilantes ideſt in bonis operibus uacantes. Chariſſimi ſectari pro uiribus ſtudeamus: ut uigilantes chriſto deo nos aduocante inueniamur. Sicut euangeliſta ait. Beati ſerui illi quos cum uenerit dominus inuenerit uigilantes. Econtrario zizaniorum ſator leuiatam qui inimicus dei: & hominũ neceſſario inteligendus eſt: qui omnibus dormientibus nocte ueniens lolium tritico ſuperſeminauit & abiit. Semen tritici filios dei figurat. Lolium uero filios iniquitatis: Ager autem mundum. Quid eſt enim in tempeſtiuo noctis dormientibus mortalibus inimicum uenire: zizaniam in agro diſſeminare: niſi antiquum ſerpentem humani generis inſidiatorem: qui nox noctis dicitur homines circuire? Qua hora ſancte matris eccleſię prelatos: uel quoſq; corde rectos dormientes ideſt negligentes: uel illicita cogitatione ebetatos inueniet: ſeu quia phantaſtica machinatione minus armatos animus latenter ſurripiat. Et ad incentiua uana carnis precipitet: et cum lolii nigredine triticicandorem perfuſce ideſt per membra ſua ſimplicitatem iuſtorum diſcindere tentet: qualiter eos a ueritate que eſt deus recedere faciat? Ager in quo zizanium cum tritico creuit mundi globus (prout di

ſ. ad thef. ſ.

Hereticus nõ eſt ſeparandus ab eccleſia corporaliter

Regnũ celorũ multipharie ſentitur

Eſa.lxvi.a

Joã.viij.b

Uigilare & dormire

Pſal.xviij

Pſal.cxx.

Luce.xij.e

Semẽ lolium ager quos deſignãt.

Diabol' nox noctis dicitur

ximus) accipitur: in quo diuerſa genera hereticorum ſeu ceterorũ pũer ſorum cũ bonis inhabitant qui obſtinata pertinacia erroris ac nefando domate hereſum eccleſiã catholicam dilacerare preſumũt: & ſeducere cõtendũt. Cõtra quos nimirum multiplices eccleſie rectores conſtituti ſunt: qui ſtatũ ipſius eccleſiaſtico iure ordinẽ atq̧ defendant: & arrianis ſabellianis accephallis: ceteriſq̧ prauis obiectoribus norma ueritatis reſiſtant. Adhuc de ſatorib⁹.i. xp̃o & aduerſario eius reſtat quidẽ quod logice intelligatur: qui in quãtum diuerſi: intantũ diuerſa ſeminarant. Quorũ uterq̧ uſq̧ hodie ſemẽ proprium ſpargere nõ ceſſant. Hic charitatem: ille diſcordiã: iſte obedientiã: ille inobedientiã: iſte humilitatem: ille ſupbiam: per quã quidem omne humanũ genus in morte iacebat niſi xp̃s erigeret. Omne enim peccatũ prout ſacrę pagine tradunt ex ſuperbia eſt: que totius mali radix penitus cõprobatur: primũ nãq̧ xp̃s in prothoplauſto.i. primo parente adã omne pulchritudinem eternitatis: omneq̧ delectamentũ ſapientie infixerat: unde teterrimus draco arbiter inuidie emarcuerat: deceptionis elationiſq̧ ſchemate ſparſo a deo ſupradictum parentẽ uerbis ſuis ſupbire fecerat: & credulũ uelut deũ fieri ex guſtu pomi effecerat: ut ſupbia qua ip̃e corruerat: primũ hominẽ tranſgreſſorẽ conditoris pręcepti ſibi fraudulenter perſuadendo cõpelleret. (Cum aũt creuiſſet herba & fructũ feciſſet: apparuerũt & zizania.) Sunt quidem nõnulli intra ſanctã eccleſiam degentes habitu.ſ. forim ſecus quaſi digni: intrinſecus autẽ omni dolo & malicia cordis occulta peſſimi: quorum iniquitas a parua ſcintillula primitus inchoans: & in modũ edacis ignis cui eſtrues lignorum large ſuperponitur: in dies ampliatur: quę ad tẽpus latens nõ illico propalatur: ſed quãdo creſcendo ad maturitatem meſſis puenerit ſuſcindenda manifeſtabitur. Et tunc ipſe arbores ex fructu q̃ iniquitas & peccatũ eſt facili eretione cognoſcuntur: ipſa ueritate dicente. A fructibus eorũ cognoſcetis eos. Hi profecto hypocrite dicuntur: & alienam culpã acriter increpant & grauiter diiudicant: propria aũt quamuis flagicioſiſſima uilipendũt: & ſcelus quaſi nõ ſcelus in ſemetipſis conſpiciunt. Hi ergo dominica uoce redarguuntur dicente. hypocrita eiice primum trabẽ de oculo tuo: & tunc perſpicies ut educas feſtucã de oculo fratris tui.

Rectores eccleſie ad q̃d cõſtituti ſunt

Oẽ peccatũ ex ſupbia eſt Eccleſia.x.b. Gene.ij.b.

Gene.iij.a

Mat.vij.a Luce.vj.f. Laurẽ. ex forma greca ſic legit. Cõfi.ti. p.c. & ter. q̧. abſcondiſti hec a ſapiẽtibus & intelligẽtibus et reuelaſti: ipſa paruulis. certe pater q̧ ſic fuit bona uolũtas in conſpectu tuo.

❧ Segmẽtũ ex euãgelio Luce.x.capi.D. quod canitur dñica quarta poſt octauas epiphanie. Hyſtoria huius euãgelii facta eſt anno xp̃i.xxxi.idus decẽbris. Feria quarta.

Exultauit ieſus in ſpũ ſancto & dixit. Confiteor tibi dñi pater cęli & terre q̃d abſcõdiſti hec a ſapientibus & prudẽtibus: & reuelaſti ea paruulis. Etiam pater quoniã ſic placuit ante te. Omnia mihi tradita ſunt a patre meo. Et nemo ſcit quis ſit filius niſi pater: & quis ſit pater niſi filius: & cui uoluerit filius reuelare. Et conuerſus

ad diſcipulos ſuos dixit. Beati oculi qui uident q̄ue uos uidetis. Dico
enim uobis quod multi prophetæ & reges uoluerunt uidere quæ uos
uidetis & non uiderunt: & audire quę auditis & non audierunt.

Homilia beati Auguſtini epiſcopi ex libro de uerbis domini.

SAnctũ euãgelium cum legeret̃ fratres audiuim⁹ exultaſſe dñm
ieſum in ſpũ & dixiſſe. (Cõfiteor tibi dñe pr̃ cęli & terrę qa abſ⸗
Mat.xi.d.
cõdiſti hæc a ſapiẽtib⁹.) Hucuſq̃ uerba dñi ſi digne ſi diligenter
ſi qđ primũ eſt pie cõſiderem⁹. Inueniem⁹ primit⁹ quod nõ ſem
p cũ in ſcripturis legimus cõfeſſioné debemus intelligere uocẽ pc̃tõris
Maxime aũt hoc dicendũ fuit: & hinc ammonenda charitas ur̃a: quia
mox ũt hoc uerbũ ſonuit lectiõis ſecut⁹ eſt etiã ſonus tũſionis pectoris
ur̃i audito. ſ. quod dñs ait. Cõfiteor tibi pater. In hoc quod ſonuit cõfi
teor: pectora tutũdiſtis. Tundere aũt pect⁹ quid eſt niſi arguere quod la
tet in pectore: & euidenti pulſu occultũ caſtigare peccatũ? Quare hoc
feciſtis niſi quia audiſtis. Cõfiteor tibi pr̃? Cõfiteor audiſtis: quid cõfite
tur nõ attẽdiſtis. Nũc igitur aduertite. Si cõfiteor xp̃s predixit: a quo lõ
ge eſt omne peccatũ. nõ ſolius eſt cõfiteri pc̃tõris: ſed aliqñ etiã lauda⸗
toris. Cõfitemur ergo ſiue laudãtes deũ: ſiue accuſantes nos ipſos: pia
eſt utraq̃ cõfeſſio ſiue cũ te reprehẽdis qui nõ es ſine peccato: ſiue cũ illũ
laudas: qui nõ poteſt habere peccatũ. Si aũt bene cogitemus rep̃henſio
tua: laus eſt ipſius. Quare enim iam confiteris in accuſatione peccati in
accuſatiõe ipſius tui? Quare confiteris niſi quia ex mortuo uiuus es fa⸗
ctus? Scriptura quippe ait. A mortuo quaſi qui non ſit perit confeſſio.
Si perit a mortuo confeſſio: qui cõfitetur uiuit. Et ſi peccatũ confitetur
utiq̃ a morte reuixit. Si peccati cõfeſſor reuixit a morte: quis eũ ſuſcita
uit? nullus mortu⁹ eſt ſui ipſius reſuſcitator. Ille ſe potuit ſuſcitare: qui
mortua carne nõ mortuus eſt. Etẽim hoc quod mortuũ fuerat ſuſcita⸗
uit. Ille ſuſcitauit q uiuebat in ſe. In carne aũt ſuſcitãda mortuus erat.
Nõ enim pr̃ ſolus filiũ ſuſcitauit: de quo dictũ eſt ab ap̃lo. Propter qđ
deus illũ exaltauit: ſed etiã dñs ſeipſum. i. corpus ſuũ: unde dicit. Solui⸗
te tẽplũ hoc. & in triduo ſuſcitabo illud. Mortuus eſt aũt pc̃tõr: maxi⸗
me ille quẽ moles cõſuetudinis p̃mit: quaſi ſepultus eſt lazarus. Parum
enim erat qa mortuus: niſi etiã ſepultus eſſet. Quiſquis igitur malę cõ⸗
ſuetudinis: malæ uitæ terrenarũ ſcilicet cupiditatũ mole premitur: ita
ut in illo iã factũ ſit: quod in quodam pſalmo miſerabiliter dicit̃. Dixit
ſtultus in corde ſuo: nõ eſt deus: fit talis de q̃li dictũ eſt. A mortuo uelut
q nõ ſit: perit cõfeſſio. Et qs eũ ſuſcitauit: niſi q remoto lapide clamauit
dicẽs. Lazare ueni foras? Quid eſt aũt p̄dire foras niſi quod occultum
erat foras prodire? Qui confitetur: foras prodit. Foras prodire nõ poſ⸗
ſet niſi uiueret. Viuere nõ poſſet niſi reſuſcitatus eſſet. Ergo in cõfeſſio
ne ſui accuſatio: dei laudatio eſt. Dicet ergo aliqs. Quid p̄deſt eccleſię

Non ſemp p confeſſionẽ intelligit̃ uox peccatoris.

Tundere pectus quid.

Confiteri nõ ſolius eſt peccatoris.

Eccle.xvij.d.

Ad phil.ij.b

Joan.ij.d.

Pſal.liij.
Eccle.xvij.d.
Joan.xi.f.

Mat.xvi.e.

Quid prodeſt eccleſia confitenti nota.

Ioan.xi.f.

Ephe.vi.b.

Portauimus pō. diei et eſtus.

Vlgata dicit legendū eſſe pondus diei et eſtū. Item ibi an non licet mihi qd volo etc. dicitque littera .eſt decurtata et quod ſic erat legendū. An nō licet mihi facere quod volo in rebus meis: ſi oculus tuus malus eſt quia ego bonus ſum.

ſiam confeſſor uoce dominica reſuſcitatus prodiit? Quid prodeſt eccleſie confitenti? Cui dominus ait. Quæ ſolueris in terra. ſoluta erunt & in celo. Ipſum lazarum attende cū uinculis prodit. Iam uiuebat confitendo: ſed nondū liber ambulabat uinculis irretitus. Quid ergo fecit eccleſia cui dictum eſt: que ſolueris ſoluta erunt: niſi quod ait dominus continuo ad diſcipulos. Soluite illum: & ſinite abire. Siue ergo nos accuſamus: ſiue deū laudemus: bis deū laudamus. Quando deum laudamus: tanq̄ eū qui ſine peccato eſt predicamus. Quādo aūt nos ipſos accuſamus: ei per quem reſurreximus gloriam damus. Hoc ſi fecerimus nullam occaſionem inueniet inimicus: qua circūueniat apud iudicem. Cum enim tu ipſe fueris accuſator & dominus liberator: quid erit ille niſi calumniator? Merito ille hinc ſibi tutelam preuidit aduerſus inimicos: non conſpicuos: carnem & ſanguinem miſerandam potius q̄ cauendam. ſed aduerſus illos inimicos contra quos apoſtolus nos hortatur armari. Non eſt inquit uobis conluctatio aduerſus carnem & ſanguinem. i. aduerſus homines quos uidetis ſeruire in uos.

❧ Segmentum ex euangelio Matthei. xx. cap̄. A. quod canitur dominica in ſeptuageſima.

IN illo tp̄e. d. i. d. ſ. parabolā hanc. Simile ēſt regnum cœlorū homini patrifamilias: qui exiit primo mane conducere operarios in uineam ſuā. Cōuentione aūt facta cū opariis ex denario diurno: miſit eos in uineam ſuam. Et egreſſus circa horam tertiam uidit alios ſtantes in foro ocioſos & dixit illis. Ite & uos in uineam meam: & quod iuſtū fuerit dabo uobis. Illi aūt abierūt. Iterū autē exiit circa ſextā & nonam horam & fecit ſilr. Circa undecimam uero exiit: & īuenit alios ſtātes. Et dixit illis. Quid hic ſtatis tota die ocioſi? Dicūt ei. Quia nemo nos cōduxit. Dicit illis. Ite & uos in uineam meam. Cū ſero autem factum eſſet dixit dn̄s uineæ procuratori ſuo. Voca operarios & redde illis mercedē incipiens a nouiſſimis uſq; ad primos. Cū ueniſſent ergo qui circa undecimam horam uenerant: acceperunt ſingulos denarios. Venientes autē & primi arbitrati ſunt quod plus eſſent accepturi: acceperunt aūt & ipſi ſingulos denarios. Et accipiētes murmurabāt aduerſus patrē familias dicētes. Hi nouiſſimi una hora fecerunt: & pares illos nobis feciſti qui portauimus pondus diei & eſtus? At ille reſpōdens uni eorum dixit. Amice non facio tibi iniuriam: nonne ex denario conueniſti mecum? tolle quod tuū eſt & uade: uolo aūt & huic nouiſſimo dare ſicut & tibi: aut non licet mihi quod uolo facere? an oculus tuus nequam eſt: quia ego bonus ſum. Sic erunt nouiſſimi primi: & primi nouiſſimi. Multi enim ſunt uocati: pauci uero electi.

❧ Homilia beati Gregorii papæ de eadem lectione. Habita ad populum in baſilica beati laurentii martyris in ſeptuageſima.

IN explanatiõe ſua multa ad loquendũ ſcti euãgelii lectio poſtulat:quã uolo ſi poſſum ſub breuitate pſtringere ne uos & extenſa proceſſio & ꝑlixa expoſitio uideat̃ onerare. Regnum celoꝝ prĩ familias ſimili dicit̃ q ad excolendam uineam ſuam oparios conducit. Quis uero prĩs familias ſilitudinẽ rectius tenet quã cõditor nr̃:q regit quos cõdidit.& electos ſuos ſic in hoc mũdo poſſidet quaſi ſubiectos dñs in domo? Qui hic habet uineã:uniuerſam.ſ.eccleſiã q ab abel iuſto uſq; ad ultimũ electũ qui in fine mũdi naſciturus eſt:quod ſctõs ꝑtulit quaſi tot palmites miſit.

Eccleſia ab abel iuſto incepit.

Hic itaq; pater ad excolendam uineam ſuam mane:hora tertia:ſexta:nona: & undecima oparios cõduxit: qa a mũdi huius initio uſq; ad finẽ ad erudiendã plebẽ fideliũ pdicatores mittere nõ deſtitit. Mane etem̃ mũdi fuit ab adã uſq; ad noe. Hora uero tercia a noe uſq; ad abraam. Sexta quoq; ab abraã uſq; ad moyſen. Nona aũt a moyſe uſq; ad aduẽtũ dñi. Vndecima uero ab aduẽtu dñi uſq; ad finẽ mũdi:in qua pdicatores ſancti apl̃i miſſi ſunt: q mercedẽ plenã & tarde ueniẽtes accepũt.

Mũdus varias habet etates.

Ad erudiẽdam ergo dñs plebem ſuã: quaſi ad excolendã uineã ſuam nullo tpe deſtitit oparios mittere: qui & prius p patres & poſt modũ p legis doctores & p prophetas ad extremũ uero p apl̃os dum plebis ſuæ mores excoluit: qſi per oparios in uineæ cultura laborauit. Quãuis in quolibet modulo uel mẽſura qſquis cũ fide recta bone pdicator actionis extitit:huius uineæ oparius fuit. Opator ergo mane:hora tertia:ſexta:& nona:antiquus ille & ebraicus populus deſignatur.q in electis ſuis ab ipſo mũdi exordio:dum recta fide deum eſtuduit colere:quaſi nõ deſtitit in uineæ cultura laborare. Ad undecimã uero gentiles uocant̃:qbus & dicitur.(Quid hic ſtatis tota die ocioſi?) Qui enim trãſacto tam lõgo tpe mũdi pro uita ſua laborare neglexerant quaſi tota die ocioſi ſtabãt. Sed pẽſate fratres qd inqſiti reſpondeant.(Dicunt ei qa nemo nos cõduxit)nullus quippe ad eos patriarcha nullus propheta uenerat.& quid eſt dicere ad laborem nemo nos conduxit niſi qa uitæ nobis uias nullus prædicauit. Quid ergo nos a bono opere ceſſantes in excuſatione noſtra dicturi ſumus? qui pene a matris utero ad fidem uenimus: qui uerba uitæ ab ipſis cunabulis audiuimus. qui ab uberibus ſanctæ eccleſiæ potum ſuperne predicationis ſuximus cum lacte carnis?

Chriſtiani a bono opere ceſſantes vix ſe excuſabũt apud dñm.

Poſſumus uero & eaſdem diuerſitates horarum etiã ad unumquemq; hominem per ętatum momenta diſtinguere. mane quippe intelectus noſtri pueritia eſt. Hora autẽ tertia adoleſcentia intelligi poteſt:quia quaſi iam ſol in altum ꝓficit: dum calor ætatis creſcit. Sexta uera iuuentus eſt. quia uelut in centro ſol figitur : dum in ea plenitudo roboris ſolidatur. Nona autẽ ſenectus intelligitur: in qua ſol uelut ab alto axe deſcendit: quia ea ætas a calore iuuentutis deficit. Vndecima uero hora eſt ea ætas que decrepita uel ueterana dicitur.

Vnde & greci ualde ſeniores nõ gerontas: ſed preſbyteros appellãt ut
pluſquã ſenes eſſe iſinuent: quos prouectiores uocãt. Quia ergo ad ui-
tã bonã alius in pueritia alius in adoleſcẽtia alius in iuuẽtute alius in ſe
nectute alius in decrepita ętate pducitur: q̃ſi diuerſis horis oparii ad ui-
neã uocãtur. mores ergo ur̃os fratres aſpicite & ſi iã dei oparii eſtis ui-
dete. Pẽſet unuſquiſq; q̃d agat & cõſideret ſi in dñi uinea laborat. Qui
eñ in hac uita ea q̃ ſunt huius mũdi q̃rit: adhuc ad dñi uineã nõ uenit.
Illi nãq; deo laborãt q non ſua: ſed lucra dñica q̃rũt. Qui zelo charita-
tis ſtudio pietatis inſeruiũt. aĩabus lucrandis inuigilãt. pducere & alios
ſecũ ad regnũ feſtinãt. Nã q ſibi uiuit: q carnis uoluptatibꝰ paſcitur: re-
cte ocioſus redarguit̃: quia fructũ diuini opis non ſectat̃. Qui uero &
uſq; ad ætatẽ ultimã deo uiuere neglexerit: q̃ſi uſq; ad undecimã ocio-
ſus ſtetit: unde recte uſq; ad undecimã torpẽtibus dicitur. (Quid hic ſta-
tis tota die ocioſi.) Ac ſi apte dicatur: & ſi deo uiuere in pueritia & in iu-
uẽtute noluiſtis. ſaltẽ in ultima ętate reſipiſcite: & ad uite uias cũ iam la-
boraturi multũ nõ eſtis: uel ſero uenite. Et tales ergo pr̃ familias uocat
& plerũq; ante remunerat̃: quia priꝰ ad regnũ de corpore exeũt: quã hi
q iã a pueritia uocati eſſe uidebant̃. An nõ ad undecimã uenit latro? q
& ſi non habuit p ætatẽ: habuit tñ ſero p penã: qui deũ in cruce confeſ-
ſus eſt: & pene cum uoce ſentẽtiæ ſpũm exalauit uite? A nouiſſimo aũt
reddere denariũ paterfamilias cepit: qa ad paradyſi requiẽ prius latro-
nẽ quã petrũ pduxit. Quanti pr̃es ante legẽ: quãti ſub lege fuerunt? &
tñ hi qui in dñi aduẽtũ uocati ſunt: ad celoꝝ regnũ ſine aliqua tardita-
te puenerũt. Eundẽ ergo denariũ acceperũt qui laborauerũt ad unde-
cimã: quẽ expectauerũt toto deſiderio q laborauerũt ad primã: qa eq̃lẽ
uitæ ęterne retributionẽ ſortiti ſunt: cũ his q a mundi initio uocati fue-
rant hi q in mũdi termino ad dñm uenerũt. Vnde & hi in labore p̃ceſ-
ſerãt. Murmurãtes dicũt. (Hi nouiſſimi una hora fecerũt: & pares no-
bis illos feciſti: q portauimꝰ põdus diei & eſtus.) Põdus eñ diei & eſtus
portauerũt hi quos a mũdi initio quãdiu hic cõtigit uiuere: neceſſe fu-
it etiam lõgiora carnis tẽtamẽta tollerare. Vnicuiq; eñ pondus diei &
eſtus ferre eſt: p longioris uite tẽpora carnis ſue calore fatigari. Sed q̃ri
poteſt quomodo murmuraſſe dicti ſunt: q ſaltẽ ſero ad regnũ uocant̃?
Cęloꝝ etenim regnũ nullus murmurãs accipit: nullus qui accipit mur-
murare poteſt. Sed quia antiqui patres uſq; ad aduentũ dñi quantũli-
bet iuſte uixerint: ducti ad regnum non ſunt: niſi ille deſcenderet q pa-
radyſi clauſtra hoĩbus interpoſitione ſue mortis aperiret. Eorum ergo
hoc ipſum murmuraſſe eſt: quod & recte pro pcipiẽdo regno uixerunt
& tñ diu ad pcipiẽdum regnum dilati ſunt. Quos enim poſt peractam
iuſticiam inferni loca (quam uix tranquilla) ſuſceperunt eis profecto
& laboraſſe fuit in uinea: & murmuraſſe. Quaſi ergo poſt murmura-

[Margin notes:]

Vineam dñi qui dicitur recte colere.

Qui ſine fructu iuuentutẽ p̃terit ſaltem in ſenectute nitat̃ bñ viuere.

Regnũ celorũ an poſſit dari murmurantibus.

tionem denariũ accipiunt:qui poſt lõga inferni tempora ad gaudia re
gni puenerunt. Nos aũt qui ad undecimã uenimus poſt laborem non
murmuramus:& denariũ accipimus:quia poſt mediatoris aduentũ:in
hoc mundo uenientes ad regnũ ducimur: mox ut de corpore eximus:
& illud ſine mora pcipimus:quod antiqui pr̃es cũ magna pcipe dilatio
ne meruerunt. Vnde idẽ paterfamilias dicit.(Volo & huic nouiſſimo
dare ſicut & tibi.)Et qa ipſa regni pceptio ei⁹ eſt bonitas uolũtatis: re-
cte ſubiũgit̃ (an nõ licet mihi quod uolo facere.)Stulta em̃ q̃ſtio eſt ho
minis cõtra benignitatẽ dei. Cõquerendũ qppe eſſet ſi non daret qđ de
beret:ſed nõ ſi daret qđ debuerit. Vñ apte ſubdit̃ (an oculus tuus neq̃
eſt qa ego bon⁹ſum)Nemo aũt ſe de ope:nemo de tpe extollat:cũ hac
expleta ſentẽtia ſubſequẽter ueritas clamet. (Sic erũt nouiſſimi primi
& primi nouiſſimi.)Ecce em̃ & ſi iã ſcimus que.i.quãta bona egim⁹:ad
huc ſupnus iudex qua ſubtilitate hec examinet ignoramus. Et qdẽ gau
dendũ cuiq; ſumope eſt in regno dei eſſe ſe uel ultimũ. Sed poſt hec ter
ribile eſt ualde qđ ſequitur. (Multi em̃ ſunt uocati pauci uero electi.)
Quia ad fidẽ plures ueniũt:& ad celeſte regnũ pauci perducũtur. Ecce
enim ad hodiernã feſtiuitatẽ quã multi cõuenimus:eccleſie parietes im
plem⁹:ſed tñ quis ſciat quã pauci ſunt q in illo electoꝝ grege numerãn
tur. Ecce uox oim chriſtũ clamat. Sed uita oim xp̃m nõ clamat. pleriq;
deũ uocibus ſequunt̃ moribus fugiũt. Hinc etem̃ paulus dicit. Qui cõ Timot. j.d.
fitent̃ ſe noſſe deũ factis aũt negãt. Hinc iacobus ait. Fides ſine opibus Jaco.ij.d.
mortua eſt. Hinc p pſalmiſtã dñs dicit. Annũciaui & locutus ſum mul Pſal.xxxix.
tiplicati ſunt ſup numerũ. Vocãte em̃ dño ſup numerũ multiplicãtur
fideles:qa nõnunq̃ etiã hi ad fidẽ ueniunt:q ad electoꝝ numerũ nõ per
tingũt. Hic em̃ fidelibus p confeſſionẽ admixti ſunt: ſed pp̃ter uitã re-
probã illic numerari i ſorte fideliũ nõ merẽtur. Hoc ouile ſancte eccle Mat.xxv.c
ſie hedos cũ agnis recipit:ſed atteſtãte euãgelio cũ iudex uenerit bonos
a malis ſeparat ſicut paſtor ſegregat oues ab hedis. Nec em̃ poſſũt qui
hic carnis ſue uoluptatibus ſeruiũt: illic in ouiũ grege numerari. Illic
eos a ſorte humilium iudex ſeparat: qui ſe hic in ſuperbie cornib⁹ exal
tant. Regnũ celi pcipere nequeunt: qui hic & in celeſti fide poſiti toto Regnum ce
deſiderio terrã querunt. Et multos tales ĩtra ſanctã eccleſiã fratres cha lorum quib⁹
riſſimi cernitis:ſed eos nec imitari nec deſpicere debetis. Quid enim ſit denegatũ eſt
hodie aſpicim⁹:ſed quid cras futurus ſit unuſq̃ſq; neſcim⁹. Plerũq; & q
poſt uos uenire cernit̃:p agilitatẽ nos boni opis antecedit: & uix eum
cras ſeqmur quẽ hodie preire uidebamur. Ecce cũ ſtephanus certe pro Actuũ.vij.g
fide moreretur:ſaulus lapidantiũ ueſtimẽta ſeruabat. Omniũ ergo ma
nibus ipſe lapidauit:q ad lapidãdũ oẽs expeditos reddidit: & tñ eũdem
ipſum in ſctã eccleſia laborib⁹ anteceſſit: quẽ pſequẽdo martyrẽ fecit.
Duo ergo ſunt q̃ ſollicite penſare debem⁹. Quia em̃ multi uocati ſed

cto uulnere cruentant. Quas bene hoc in loco (alio euangeliſta teſtan te) nequaq̄ dn̄s diuitias: ſed fallaces diuitias appellat. Fallaces em̄ ſunt que nobiſcū diu permanere nō poſſunt. Fallaces ſunt q̄ mentis noſtre inopiā nō expellunt. Sole aūt diuitie uer æ ſunt q̄ nos diuites uirtutibus faciūt. Si ergo fratres chariſſimi diuites eſſe cupitis: ueras diuitias ama te. Si culmē ueri honoris q̄ritis: ad celeſte regnū tendite. Si gloriā dig nitatū diligitis: in illa ſupna angelorꝫ curia aſcribi feſtinate. Verba dei q̄ aure percipitis mente retinete. Cibus enim mentis ſermo dei eſt. Et q̄ ſi acceptus cibus ſtomacho languente reiicitur: quando auditus ſermo in uentre memoriæ non tenetur. Sed ſi quis alimenta non retinet: hu ius uita pr ofecto deſperatur. Eternæ ergo mortis periculum formida te: ſi cibum quidē ſancte exhortationis accipitis: ſed uerba uite: ideſt ali menta iuſticie in memoria nō tenetis. Ecce tranſit omne quod agitis & ad extremū iudiciū ſine ulla momenti interpoſitione quotidie uolētes nolenteſq; properatis. Cur ergo amatur quod relinquitur? Cur negli gitur quo peruenitur? Mementote quod dicitur. (Si quis habet aures au diendi audiat.) Omnes enim qui illic aderāt: aures corporis habebant. Sed qui cunctis aures habentibus: ſi quis habet aures audiēdi audiat di cit: aures ꝓculdubio cordis requirit. Curate ergo ut acceptus ſermo in cordis aure remaneat. Curate ne ſemen iuxta uiam cadat: ne malign⁹ ſpiritus ueniat: & a memoria uerbum tollat. Curate ne petroſa terra ſe men excipiat: & fructum boni operis ſine perſeuerantie radicibus mit tat. Multis enim libet quod audiunt: boni operis initia proponunt: ſed mox ut fatigari aduerſitatibus ceperint: inchoata derelinquunt. Petro ſa ergo terra humorem non habuit: quia hoc quod germinauerat: ad fructum perſeuerantie non perduxit. Multi namq; cum uerbum cōtra auariciā audiunt: eandem auariciam deteſtantur: rerum omnium con temptū laudant: ſed mox ut uiderit animus quod cōcupiſcat: obliuiſci tur quod laudabat. Multi cū uerbum contra luxuriam audiunt: pollu tiones carnis nō ſolū ꝑpetrare nō appetunt: ſed etiā perpetratas erube ſcunt. Sed mox ut carnis ſpecies eorum oculis apparet: ſic mens ad deſi derium rapit: ac ſi adhuc ab ea nihil ſit cōtra hec eadē deſideria delibe ratū. Dānanda agit: qui quicq̄d egiſſe ſe meminit iam & ipſe dānauit. Sepe etiam contra culpas compungimur: & tamen poſt fletum ad eaſ dem culpas redimus. Sic Balaam iſraelitici populi tabernacula con templatus fleuit: eiſq; ſe ſimilem fieri in morte depopoſcit dicens. Mo riatur anima mea morte iuſtorum: & fiant nouiſſima mea iſtorum ſi milia: ſed mox ut hora compunctionis tranſiit: in auaritie nequitiam exarſit. nam propter promiſſa munera in eiuſdem populi mortem con ſilium dedit: cuius morti in morte ſe fieri ſimilem optauit. Er oblit⁹ eſt quod planxerat: cum extinguere noluit quod per auariciam ardebat.

Mat. xiij.c. | *Diuitie dicū tur fallaces.* | *Cib⁹ mētis eſt ſermo di.* | *Judiciū ad extremum ſi ne intermiſ ſione prope ramus.* | *Nume. xxiij. b.* | *Balaam ꝓ pter auariti am ſui popu li necem con ſenſit.*

Notãdũ uero eſt qđ exponẽs dñs dicit. Quia ſollicitudines & uolupta
tes & diuitie ſuffocãt uerbũ. Suffocãt eñ quia ipõrtunis cogitatiõibus
ſuis guttur mẽtis ſtrãgulant:& dũ bonũ deſideriũ intrare ad cor nõ ſi-
nunt:q̃ſi aditũ flatus uitalis necãt. Notandũ etiã qđ duo ſunt quæ diui
tiis iũgit:ſollicitudines uidelicet & uoluptates:q̃a ꝑfecto & p curã mẽ-
tẽ opprimũt:& p affluentiã reſoluunt. Res eñ cõtrarie poſſeſſores ſu-
os afflictos & lubricos faciũt. Sed quia uoluptas cõuenire nõ poteſt cũ
afflictione:alio quidẽ tpe per cuſtodie ſue ſollicitudinẽ affligunt: atq̃
alio p abundantiã ad uoluptates emolliũt. Terra aũt bona: fructũ per
patientiã reddit:quia uidelicet nulla ſunt bona q̃ agimus: ſi nõ equani
miter etiã ꝓximoꝝ mala tolleramus. Quãto eñ quiſq; altius profece-
rit:tanto in hoc mũdo inuenit qđ durius portet. Quia cũ a p̃ſenti ſecu
lo mẽtis nr̃e delectatio uel dilectio deficit eiuſdem ſeculi aduerſitas cre
ſcit. Hinc eſt eñ qđ pleroſq; cernimus & bona agere:& tñ ſub graui tri
bulationũ faſce deſudare. Terrena nãq; iam deſideria fugunt:& tamẽ
flagellis durioribus fatigantur. Sed iuxta uocẽ dñi fructum per patien
tiam reddunt:quia cum humiliter flagella ſuſcipiunt : poſt flagella ad
requiem ſublimiter ſuſcipiuntur. Sic uua calcibus tũditur: & in uini ſa
porem liquatur. Sic oliua contuſſiõibus expreſſa amurcham ſuam de
ſerit:& in olei liquórem pingueſcit. Sic per trituram areę a paleis gra-
na ſeparantur:& ad horreum purgata perueniunt. Quiſquis ergo ap-
petit plene uitia uincere:ſtudeat humiliter purgationis ſue flagella tol
lerare:ut tanto poſt ad iudicium mundior ueniat:quanto nunc eius ru
biginem ignis tribulationis purgat.

Bonis quãdoq; graues cõtingũt afflictiones.

Segmentum ex euangelio Luce. xviii. capite. E. quod
canitur dominica in quinquageſima.

IN illo tpe aſſumpſit aũt ieſus duodecim diſcipulos ſuos & ait il-
lis. Ecce aſcẽdimus ieroſolymã:& conſumabunť oĩa que ſcripta
ſunt p prophetas de filio hoĩs. Tradetũr eñ gẽtibus & illudetur:
& flagellabitur: & conſpuetur. Et poſtq̃ flagellauerint occident
eũ:& die tertia reſurget. Et ipſi nihil horũ ĩtellexerũt. Erat aũt uerbum
iſtud abſcõditũ ab eis & nõ intelligebãt q̃ dicebanť. Factũ eſt aũt cum
appropinq̃ret hierico:cecus quidã ſedebat ſecus uiã mẽdicans. Et cum
audiret turbã p̃tereuntẽ interrogabat qd hoc eſſet. Dixerũt autem ei:
quod ieſus nazaren⁹ tranſiret. Et exclamauit dicẽs. Ieſu fili dauid:miſe
rere mei. Et q preibãt increpabãt eũ ut taceret. Ipſe uero multomagis
clamabat. Fili dauid:miſerere mei. Stans autẽ ieſus iuſſit illum addu-
ci ad ſe. Et cum appropinquaſſet interrogauit illum dicens. Quid tibi
uis faciam? At ille dixit. domine ut uideam. Et ieſus dixit illi. Reſpice.
fides tua te ſaluum fecit. Et confeſtim uidit:& ſequebatur illum mag-
nificans deum. Et omnis plebs ut uidit:dedit laudem deo.

Homilia beati gregorii pape. Habita ad populũ in baſilica beati petri apoſtoli. Dñica in quinquageſima.

Redemptor noſter pre uidens ex paſſione ſua diſcipulorum animos perturbãdos: eis lõge ante & eiuſdẽ paſſionis penã: & reſurrectionis ſue gloriã predixit. ut cũ eũ morientẽ (ſicut predictũ eſt) cernerẽt: etiã reſurrecturũ nõ dubitarent. Sed q̃a carnales adhuc diſcipuli nullo modo ualebãt capere uerba myſterii: uenitur ad miraculũ. Ante eoꝝ oculos cecos lumẽ recepit. ut qui celeſtis myſterii uerba non caperẽt eos ad fidẽ celeſtia facta ſolidarẽt. Sed miracula dñi & ſaluatoris noſtri: ſic accipiẽda ſunt fratres mei: ut & in ueritate credãtur facta: & tñ per ſignificationẽ nobis aliquid innuant. Opera quippe eius & per potẽtiam aliud oſtendũt: & per myſteriũ aliud loquũtur. Ecce enim quis iuxta hyſtoriã cecus iſte fuerit: ignoramus ſed tamen quid per myſteriũ ſignificet nouim⁹. Cecus quippe eſt genus humanũ quod in parẽte primo a paradyſi gaudiis expulſum: claritatem ſuperne lucis ignorans: damnationis ſue tenebras patitur: ſed tamẽ per redemptoris ſui preſentiã illuminatur: ut interne lucis gaudia iã per deſideriũ uideat atq; in uia uite boni operis greſſus ponat. Notãdum uero eſt quod cũ ieſus hierico appropinquare dicitur: cecus illuminatur. Hierico quippe interpretatur luna. Luna aũt in ſacro eloquio pro defectu ponitur carnis: quia dum menſtruis momẽtis decreſcit defectũ nr̃e mortalitatis dẽſignat. Dũ igitur conditor noſter appropinquat hierico cecus ad lumẽ redit: quia dum diuinitas defectũ nr̃e carnis ſuſcepit: humanũ genus lumen quod amiſerat recepit. Vnde eñi deus humana patitur: inde homo ad diuina ſubleuatur. Qui uidelicet cecus recte & iuxta uiã ſedere & mendicans eſſe deſcribitur. Ipſa eñi ueritas dicit. Ego ſum uia. Qui ergo eterne lucis claritatem neſcit: cecus eſt. Sed ſi iam in redẽptorem credit iuxta uiam ſedet: ſi aũt iam credit: ſed ut eternũ lumen recipiat rogare diſſimulat: atq; a precibus ceſſat: cec⁹ equidẽ iuxta uiam ſedet: ſed minime mendicat. Si uero & crediderit: & cecitatẽ cordis ſui cognouerit: ſed ut lumen ueritatis recipiat poſtulat: iuxta uiam cecus ſedet & mẽdicat. Quiſquis ergo cecitatis ſue tenebras agnoſcit: quiſquis hoc quod ſibi deeſt: lumẽ eternitatis intelligit: clamet medulis cordis: clamet uocibus mentis dicẽs (Ieſu fili dauid miſerere mei.) Sed quid clamãte ceco ſubiũgitur audiamus. (Et qui preibant increpabãt eũ ut taceret) Quid aũt ſignificant iſti qui ieſum uenientẽ precedũt: niſi deſideriorũ carnalium turbas: tumultuſq; uitioꝝ: qui priuſq̃ ieſus ad cor nr̃m ueniat: tentatiõibus ſuis cogitationem noſtrã diſſipant: & uoces cordis in oratione perturbant. Sepe nãq; dũ cõuerti ad dñm poſt perpetrata uitia uolumus: dum cõtra hec eadẽ exorare uitia q̃ perpetrauimus conamur occurrũt cordi noſtro phantaſmata peccatorũ que fecimus: mẽtis nr̃e a/

Miracula xp̃i vltra ipſam veritatẽ aliquid innuunt.

Hierico luna interp̃tatur. Luna p̃ defectu ponitur i ſacro eloq̃o. Genus hũanũ q̃ñ receꝑit lumẽ q̃d amiſerat. Joã. xiiij. a.

Conuerſio peccato: frãd ad dñm q̃bus impeditur.

ciem reuerberãt: cõfundunt animũ: & uocẽ noſtre deprecatiõis ꝑmunt (Qui preibãt ergo increpabãt eũ ut taceret.) Quia priuſq̃ ieſus ad cor noſtrũ ueniat: mala q̃ fecimus cogitatiõi noſtre ſuis imaginibus illiſa: in ipſa nr̃a nos oratione pturbãt. Sed quid adhuc illuminãd⁹ iſte cecus fecit: audiamus. ſequitur (Ipſe uero multo magis clamabat. Fili dauid miſerere mei.) Ecce quẽ turba increpat ut taceat: magis ac magis clamat: qa quãto grauiori tumultu cogitationũ carnaliũ ꝑmimur: tanto orationi inſiſtere ardẽtius debemus. Contradicit turba ne clamemus: quia peccatorũ noſtrorũ phãtaſmata plerũq̨ in oratione patimur. Sed nimirũ neceſſe eſt ut uox cordis noſtri quo durius repellitur: eo ualẽtius inſiſtat: quatinus cogitatiõis illicite tumultũ ſuperet: atq̨ ad pias aures dñi nimietate ſue importunitatis erũpat. In ſe (ut ſuſpicor) recognoſcit unuſquiſq̨ quod dicimus: quia dũ ab hoc mũdo animũ ad deũ mutamus: dũ ad oratiõis opus conuertimur: ipſa q̃ prius delectabiliter geſſimus: importuna poſt & grauia in oratiõe nr̃a tolleramus. Vix eoꝝ cogitatio manu ſancti deſiderii ab oculis cordis abiicitur. Vix eorũ phantaſmata p penitẽtie lamẽta ſuperãtur. Sed cũ in oratiõe noſtra uehemẽter inſiſtimus trãſeuntem ieſum menti figimus. Vnde illic ſubditur. (Stãs aũt ieſus iuſſit illũ adduci ad ſe.) Ecce ſtat q ante tranſiebat: quia dũ adhuc turbas phãtaſmatũ in oratiõe patimur: ieſum aliquaten⁹ trãſeũtem ſentimus. Cũ uero orationi uehemẽter inſiſtimus: ſtat ieſus ut lucẽ reſtituat: qa deus in corde figitur: & lux amiſſa reparatur. Qua tñ in re & aliud aliqd nobis dñs innuit: quod intelligi de hũanitate ac diuinitate illius utiliter poſſit. Clamãtẽ eteni cecũ ieſus trãſiens audiuit: ſed ſtãs miraculũ illuminatiõis exhibuit. Tranſire nãq̨ hũanitatis eſt: ſtare diuinitatis. Per hũanitatem qppe habuit naſci creſcere mori reſurgere de loco ad locũ uenire qa ergo in diuinitate mutabilitas nõ eſt: atq̨ hoc ipſum mutare trãſire eſt: pfecto iſte trãſitus ex carne eſt: nõ ex diuinitate. Per diuinitatẽ uero ei ſemp ſtare eſt qa ubiq̨ pſens nec p motũ uenit: nec p motũ recedit. Cecũ igitur clamãtẽ dñs trãſiens audiuit: ſtans illuminauit: quia nõ ſolũ per hũanitatẽ ſuã uocibus noſtre cecitatis cõpatiẽdo miſert⁹ eſt ſed & lumẽ gratie nobis p diuinitatis potentiã infudit Et notãdum qd ceco uenĩeti dicat. (Quid tibi uis faciã?) Nũquid q lumẽ reddere poterat: qd uellet cecus ignorabat? Sed peti uult hoc quod nos & petere: & ſe cõcedere prenoſcit. Importune nãq̨ ad orationẽ nos ammonet: & tñ dicit. Scit nãq̨ pater ueſter quid opus ſit uobis anteq̃ petatis eũ. Ad hoc ergo requirit ut petatur: ad hoc requirit ut cor ad orationẽ excitet. Vnde & cecus ꝓtinus adiunxit. (Dñe ut uideã.) Ecce cecus a dño nõ aurũ: ſed lucẽ querit. Paruipendit extra lucẽ aliquid petere: quia & ſi habere cecus quodlibet poteſt: ſine luce nõ poteſt uidere qd habet. Imitemur igitur fratres chariſſimi eũ quẽ & corpore audium⁹:

Tp̃alibus dediti vix ſpũalia amplectũtur.

Hũanitatis xpi eſt trãſire ſed ſtare diuinitatis.

Mat. vi. a

& mente illuminatum: nō falſas diuitias: nō terrena dona: nō fugiti-
uos honores a dn̄o: ſed lucē queramus: nec lucē que loco clauditur: q̄ tē- Lucē ꝛ nō ter
pore finitur: q̄ noctiū interruptione uariatur: q̄ nobis cōmuniter cū pec- rena quera
coribus cernitur: ſed lucē queramus quā uidere cum ſolis angelis poſſi- mus a dn̄o.
mus: quā nec initium inchoat: nec finis anguſtat. Ad quā profecto lu-
cem uia fides eſt: unde recte & illuminādo ceco ꝑtinus reſpōdetur (Re-
ſpice: fides tua te ſaluū fecit.) ſed ad hoc cogitatio carnalis dicit. Quo
modo poſſum lucē ſp̄ualem querere: quā uidere nō poſſum? Vnde mi
hi certū eſt ſi ſit: que corporeis oculis nō īfulget? Cui ſcilicet cogitatiōi
eſt quod breuiter quiſq̄ reſpōdeat: dicens: quia & hec ipſa q̄ ſentit: non
per corpus ſed per animā cogitat. Et nemo ſuā animā uidet nec tamē ſe
dubitat habere animā quā nō uidet: ex inuiſibili nāq̄ anima: uiſibile re-
gitur corpus ſi auferatur quod eſt inuiſibile: protinus corruit hoc quod
uiſibile ſtare uidebatur. Ex inuiſibili ergo ſubſtātia in hac uita uiſibili ui
uitur: & eſſe uita inuiſibilis dubitatur. Sed iam petēti ceco quid factum
eſt: uel quid ipſe fecerit audiamus. ſequitur. (Et cōfeſtim uidit & ſeque-
batur eū.) Videt & ſequitur: qui bonū quod intelligit operatur. Videt
aūt ſed nō ſequitur: qui bonū quidē intelligit ſed bona operari cōtēnit.
Si ergo fratres chariſſimi cecitatem iā noſtre peregrinationis agnoſci-
mus: ſi credēdo in redēptoris noſtri myſterium iuxta uiā ſedemus ſi exo
rando cotidie ab auctore noſtre uite lucē petimus: ſi eadē luce iam per
intellectū uidendo illuminati poſt cecitatem ſumus: ieſum quē mente
cernimus: opere ſequamur. Aſpiciamus qua graditur: & eius ueſtigia
imitando teneamus. Ieſum eni ſequitur qui imitatur. Huic namq̄ dicit
Sequere me. Et dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos: ſequere enim Mat. viij. c
dicitur. i. imitare. Hinc rurſus āmonet dicēs. Si quis mihi miniſtrat: me
ſequatur. Cōſideremus ergo qua graditur: ut ſe qui mereamur. Ecce Ioā. xij. d
cum ſi dn̄s & creator angelorum: ſuſcepturus naturā noſtrā quā condi
dit in uterum uirginis uenit. Naſci tamen in hoc mundo per diuites no
luit: parentes pauperes elegit. Vnde & cum agnus qui pro illo offerre-
tur defuit: columbarum pullos & par turturum ad ſacrificium mater in
uenit. Proſperari in mundo noluit: opprobria irriſioneſq̄ tolerauit ſpu Xp̄s ꝓ hoīb
ta: flagella: alapas: ſpineam coronā: crucem ſubſtinuit. Et qui rerum multa tole
corporalium delectatione a gaudio interno cecidimus: cum qua ama rauit.
ritudine illuc redeatur oſtendit. Quid itaq̄ homo pro ſe pati debet ſi tā
ta deus pro hominibus pertulit? Qui ergo in chriſtum iam credit: ſed
adhuc auaritie lucra ſectatur: in ſuperbia honoris extollitur: inuidie
faſcibus inardeſcit: libidinis ſe immunditia polluit: proſpera que in mū Xp̄m ſuo iti
do ſunt concupiſcit: ieſum in quem credidit ſequi contemnit. Diuer- nere ābulan
ſo quippe itinere ambulat ſi gaudia delectationeſq̄ appetit. Cui dux inueniemus.
ſuus uiam amaritudinis oſtendit. Reuocemus ergo ante oculos pec- tes.

cata que fecimus: conſideremusq̃ terribilis iudex hec punitur⁹ aduen-
niat. Mentē formemus ad lamēta. Vita nr̃a ad tēpus amareſcat in pe-
Mat.v.a nitētię ne eternā amaritudinē ſentiat in uindicta. Per fletus quippe ad
gaudia perducimur ueritate pollicente q̃ ait. Beati qui lugent: quoniā
ipſi cōſolabuntur. Ad fletū uero per gaudia peruenitur hac eadē ueritate
Luce.vi.d te atteſtante q̃ ait. Ve uobis qui ridetis nūc: quia lugebitis & flebitis. Si
ergo retributionis gaudiū in peruentione querimus: penitentię amari
tudinē in uia teneamus. Sicq̧ fit: ut nō ſolū nr̃a in deū uita proficiat ſed
hec ipſa noſtra cōuerſatio ad laudē dei: & alios aſcēdat. Vnde illic ſub
ditur. (Et omnis plebs ut uidit dedit laudem deo)

Segmentū ex euāgelio matthei .iiii. capite. A. quod canitur dn̄ica prima in quadrageſima.

IN illo tēpore ductus eſt ieſus in deſertū a ſpū: ut tentaretur a diabolo. Et cū ieiunaſſet quadraginta diebus & quadraginta nocti
bus poſtea eſuriit. Et accedens tentator dixit ei. Si filius dei es dic
Deut.viii.a ut lapides iſti panes fiant. Qui reſpōdens dixit. Scriptū eſt non in
ſolo pane uiuit homo: ſed in omni uerbo quod procedit ex ore dei. Tūc
aſſumpſit eū diabolus in ſanctā ciuitatē: & ſtatuit eum ſupra pinaculū
Pſal.xc tēpli & dixit ei. Si filius dei es mitte te deorſum: ſcriptū eſt enim quia an
gelis ſuis mādauit de te: & in manibus tollent te: ne forte offendas ad la
Deute.vi.c pidem pedē tuū. Ait illi ieſus rurſum. Scriptum eſt. Non tentabis dn̄m
deum tuum. Iterum aſſumpſit eū diabolus in mōtem excelſum ualde:
& oſtendit ei omnia regna mundi & gloriam eorum: & dixit ei. Hec
Deute.vi.b omnia tibi dabo: ſi cadens adoraueris me. Tunc dicit ei ieſus. Vade ſathana. Scriptum eſt enim. Dominum deum tuum adorabis: & illi ſoli
ſeruies. Tunc reliquit eum diabolus & ecce angeli acceſſerunt: & miniſtrabant ei.

Nō in ſolo pane viuit homo: grece eſt viuet in futuro. Et ſimiliter angelis ſuis mandabit in futuro: ⁊ nō mādauit in preterito: ⁊ in pſalmo ſimiliter ē erratū hoc dicit laurentius culpa librarij vel alicuius temerarij correctoris. Itē ibi ne forte offen. dicit legēdū eſſe neq̄ſi vel ne vnq̄: ſicut in pſalmo. neq̄ſi dicat inimicus ⁊c. Itē. Vade ſathana. grece eſt abi poſt me ſathana. habet aūt ſathanas acctū in penultima q̄: lōga eſt.

Homilia beati gregorii pape de eadem lectione. Habita ad populum in baſilica ſancti ioannis que dicitur conſtantiniana dominica .i. in quadrageſima.

Ieſus ſpū ſācto ductus ē in deſertū

DVbitari a quibuſdam ſolet: a quo ſpiritu ſit Ieſus ductus in deſertum: propter hoc quod ſubditur. Aſſumpſit eum diabolus in ſanctam ciuitatem. Et rurſus. Aſſumpſit eum in montem excelſum. Sed uere & abſq̧ ulla queſtione conuenienter accipitur: ut a ſancto ſpiritu in deſertum ductus credatur: ut illic eum ſuus ſpiritus duceret ubi hunc ad tentandum ſpiritus malignus inueniret. Sed ecce cum dicitur deus homo: uel in excelſum mon

tem uel in ſanctam ciuitatem a diabolo aſſumptus: mens refugit cre/
dere: humana hoc audire aures expaueſcunt. Qui tamē nō eſſe incre/
dibilia iſta cognoſcimus: ſi in illo & alia facta pēſamus. Certe iniquorū
omniū diabolus caput eſt: & hui⁹ capitis mēbra ſunt oēs iniqui. An nō
diaboli mēbrū fuit pilatus. An nō diaboli mēbra iudei perſequētes: &

Pilatus fuit mēbrū diaboli.

milites crucifigētes xp̄m fuerunt? Quid ergo mirū ſi ſe ab illo permiſit
in mōtē duci: qui ſe pertulit etiā & a mēbris illius crucifigi? Nō eſt ergo
indignū redēptori nr̄o quod tētari uoluit qui uenerat occidi. Iuſtū q̄p
pe erat ut ſic tētationes noſtras ſuis tentationibus uinceret: ſicut mortē
noſtrā uenerat ſua morte ſuperare. Sed ſciendum nobis eſt quia tribus

Tentatio tripliciter agitur.

modis tētatio agitur: ſuggeſtione: delectatione conſenſu. Et nos cum
tentamur plerū q̄ in delectationē: aut etiā in cōſenſum labimur: quia
ex carnis peccato propagati in nobis etiā ipſis gerimus unde certamina
tolleramus. Deus uero qui in utero uirginis incarnatus in mundū ſine
peccato uenerat: nihil cōtradictionis in ſemetipſo tollerabat. Tenta/
ri ergo per ſuggeſtionē potuit: ſed eius mētē peccati delectatio nō mo
mordit: atq; ideo omnis diabolica illa tētatio foris non intus fuit. Sed
ſi ipſum ordinē tentationis eius aſpicimus: penſemus quanta magnitu
dine nos a tentatione liberamur. Antiquus hoſtis cōtra primum homi

Adā triplici tētatiōe tētatus fuit.

nem parentē noſtrū in tribus ſe tētationibus erexit: quia hunc uidelicet
gula: uanagloria & auaritia tentauit: ſed tentādo ſuperauit quia ſibi eū
per cōſenſum ſubdidit. Ex gula quippe tētauit: cū cibū ligni uetitū oſtē
dit: atq; ad comedēdum ſuaſi. Ex uana aūt gloria tentauit cum diceret

Gene. iij a

Eritis ſicut dii. Et ex prouectu auaritie tētauit cū diceret. Sciētes bonum
& malū. Auaritia enim nō ſolū pecunie eſt ſed etiam altitudinis. Re/
cte enim auaritia dicitum: cum ſupra modum ſublimitas ambitur. Si
enim nō ad auaritiam honoris rapina pertineret: neq̄quā paulus de uni
genito dei filio diceret. Non rapinā arbitratus eſt eſſe ſe equalē deo. In

Ad filip. ij. a

hoc ergo diabolus parētem noſtrū ad ſupbiam traxit: quo eū ad aua/
ritiā ſublimitatis excitauit. Sed quibus modis primum hominem ſtra
uit: eiſdem modis ſecūdo homini tētator ſuccubui. Per gulam quippe
tentat cū dicit. (Dic ut lapides iſti panis fiant.) Per uanā gloriam tentat
cum dicit. (Si filius dei es mitte te deorſum?) per ſublimitatis auaritiā
tentat: cū oīa regna mundi oſtēdit dicens (Hec oia tibi dabo ſi procidēs
adoraueris me.) Sed eiſdē modis a ſecundo homine uincitur: quibus
primū ſe uiciſſe gloriabatur: ut a noſtris cordibus ipſo aditu captus exe
at quo nos aditu intromiſimus tenebat. Sed aliud eſt fratres chariſſimi
quod in hac tentatione dn̄ica cōſiderare debeamus: quia tentatus a dia
bolo dn̄s: ſacri eloquii precepta reſpondit: & qui eo uerbo quod erat tē
tatorē ſuū mergere in abyſſum poterat: uirtutē ſue potentie nō oſtēdit.
Sola diuine ſcripture precepta edidit: quatinus ſue nobis pacientie pre/

beret exemplum: ut quotiens a prauis hominibus aliquid patimur: ad doctrinã excitemur potius q̃ ad uindictã. Penſate quãta eſt patiẽtia dei quãta eſt impatiẽtia nr̃a. Nos ſi iniuriis aut aliqua leſione prouocamur furore permoti aut quãtũ poſſumus noſmetipſos ulciſimur: aut quod nõ poſſumus facere minamur. Ecce aduerſitatem diaboli dñs pertulit: & nihil ei niſi mãſuetudinis uerba reſpõdit. Portat quẽ punire poterat: ut hoc in laudem eius latius creſceret: ſi hoſtẽ ſuũ nõ extinguendo: ſed interim patiendo ſuperaret. Notandũ uero quod ſubditur: quia recedẽte diabolo angeli miniſtrabãt ei. Ex qua re qd aliud quã unius perſone utraq̧ natura oſtẽditur. Quia & hõ eſt quem diabolus tentat: & idẽ ip̃e deus eſt: cui ab angelis miniſtratur. Cognoſcamus in eo igitur naturã nr̃am: quia niſi hũc diabolus hoiem cerneneret: nõ tentaret. Veneremur in illo diuinitatẽ ſuã: quia niſi ſup oĩa deus exiſteret: ei nullo mõ angeli miniſtrarent. Sed quia his diebus quadrageſime lectio cõgruit: nã quadraginta dietũ abſtinentiã nr̃i redẽptoris audiuimus: quia quadrageſime tẽpus inchoamus: diſcutiendũ nobis eſt: cur hec ipſa abſtinẽtia per quadraginta dierũ numerũ cuſtoditur. Moyſes enim ut legem acciperet ſecũdo: diebus quadraginta ieiunauit. Helias in deſerto quadraginta diebus abſtinuit. Ipſe auctor hoim ad homines ueniẽs in quadraginta diebus: oĩmodo nullũ cibũ ſumpſit. Nos quoq̧ in quantũ poſſumus: annuo quadrageſime tpe carnem nr̃am per abſtinentiã affligere conemur. Cur ergo in abſtinentia quadragenarius numerus cuſtoditur? niſi quia uirtus decalogi p libros quattuor ſancti euãgelii impletur. Denarius etenim numerus quater ductus in quadragenariũ ſurgit: quia tũc decalogi mãdata perficimus: cũ ꝑfecto quattuor libros ſancti euãgelii cuſtodimus. Ex qua re ſentiri & aliud poteſt. In hoc enim mortali corpe ex quattuor elementis ſubſiſtimus: & per uoluptates eiuſdẽ corporis preceptis dñicis cõtraimus. Precepta aũt dñica per decalogum ſunt accepta. Quia ergo p carnis deſideria decalogi mãdata cõtẽpſimus: dignũ eſt ut eãdem carnem q̃terdecies affligamꝰ. Quãuis de hoc quadrageſime tpe eſt adhuc aliud quod poſſit intelligi. A p̃ſenti eni die uſq̧ ad paſchalis ſolẽnitatis gaudia ſex hebdomade ueniũt. Quarũ uidelicet dies: quadraginta duo fiunt. Ex quibꝰ dũ ſex dies dñici abſtinentie ſubtrahũtur: nõ plus in abſtinentia quã triginta & ſex dies remanent. Dũ uero per trecẽtos & ſexaginta quinq̧ dies annus ducitur: nos aũt per triginta & ſex dies affligimur: quaſi anni noſtri decimas deo damus: ut q nobis metipſis per acceptum annum uiximus: auctori noſtro nos in eiꝰ decimis per abſtinentiam mortificemus. Vnde fratres chariſſimi: ſicut offerre in lege iubemini decimas rerum: ita ei offerre contendite & decimas dierum. Vnuſquiſq̧ in quãtum uirtus ſuppetit: carnem maceret eiuſq̧ deſideria affligat concupiſcentias turpes interficiat. Vt iuxta pau

Marginal notes: Hoies vt plurimũ ſunt impacientes. — Quadrageſima quare cẽ in abſtinentia. xl. dierũ. Exo. xxxiiii d iii. reg. xix. b — Eccl. xxviii. d

li uocem: hoſtia uiua fiat. Hoſtia quippe & immolatur & uiua eſt: quan Decimas re
do & ab hac uita homo nõ deficit & tñ ſe a carnalibus deſideriis occidit rũ z diuerſis de
Caro nos leta traxit ad culpã. afflicta reducat ad ueniã. Author etenim bem' offerre
mortis noſtre per fructũ ligni uetiti uite precepta trãſgreſſus eſt. Qui er Ad ro. xij. a
go a paradyſi gaudiis per cibũ cecidimus: ad hec in quãtũ poſſumus p
abſtinentiã reſurgamus. Sed nemo ſibi eãdem abſtinentiã ſolã credat
poſſe ſufficere: cum per prophetã dñs dicat. Nõne hoc eſt maius ieiuni Eſai. lviij. d
um quod elegit? Subiiciens. Frãge eſurienti panem tuũ: & egenos ua/
goſq; induc in domũ tuam. cũ uideris nudũ: operi eũ: & carnem tuã ne
deſpexeris: Illud ergo ieiuniũ deus ap̄pbat: quod ad eius oculos manᵒ
helemoſynarũ leuat. Quod cũ proximi dilectione agitur: quod ex pie
tate cõditur. Hoc ergo quod tibi ſubtrahis alteri largire ut unde tua ca
ro affligitur inde egentis proximi caro reparetur. Hinc enim per ꝓphe
tam dñs dicit. Cum ieiunaretis & plangeretis: nunquid ieiuniũ ieiuna/ Zacha. vij. b
ſtis mihi? Et cum comediſtis & bibiſtis: nunquid nõ uobis comediſtis &
uobis metipſis bibiſtis? Sibi eñ comedit & bibit qui alimenta corpis q̃
ſunt cõmunia dona conditoris: ſine indigentibus percipit. Et ſibi quiſ/
q; ieiunat: ſi ea que ſibi ad tempus ſubtrahit nõ pauperibus tribuit: ſed
uentri poſtmodũ offerenda cuſtodit. Hinc per iohelem dicitur. Sancti Joelis. i. c
ficate ieiuniũ. Ieiuniũ quippe ſanctificare eſt: adiunctis bonis aliis dig/
nam deo abſtinentiã carnis oſtendere. Ceſſet ira. ſopiãtur iurgia. In caſ
ſum eñ caro atteritur: ſi a prauis ſuis uoluptatibus animus nõ refrena/
tur. Cũ per prophetã dñs dicat. Ecce in die ieiunii ueſtri inuenitur uolu Iſaie. lviij. a
ptas ueſtra & oẽs debitores ueſtros repetitis. Ecce ad lites & contentio/
nes ieiunatis: & pcutitis pugno impie. Neq; eñ qui a debitore ſuo hoc
quod dedit repetit: aliquid iniuſtum facit: ſed dignum eſt ut quiſquis ſe
in penitentia macerat: etiam hoc quod ſibi iuſte cõpetit iterdicat. Sic ſic
nobis afflictis & penitentibus a deo dimittitur quod iniuſte egimus: ſi
pro amore illius & hoc quod nobis iuſte cõpetit relaxamus.

Segmentum ex euangelio. Matthei. xv. ca/
pite littera. B. quod canitur dominica ſecunda
in quadrageſima.

IN illo tempore. Egreſſus inde Ieſus ſeceſſit in partes tyri & ſido
nis. Et ecce mulier chananea a finibᵒ illis egreſſa clamauit dicẽs
ei. Miſerere mei domine fili dauid: filia mea male a demonio ue
xatur. Qui non reſpondit ei uerbum. Et accedentes diſcipuli
eius rogabãt eũ dicentes. Dimitte eã: quia clamat poſt nos. Ipſe autem
reſpondens ait. Nõ ſum miſſus niſi ad oues que perierunt domus iſrael
At illa uenit & adorauit eũ dicens. Dñe adiuua me. Qui reſpõdens ait.
Nõ eſt bonũ ſumere panem filiorum: & mittere canibus. At illa dixit.

Etiam dñe: nam & catelli edunt de micis q̄ue cadunt de mēſa dñorum ſuorū. Tunc reſpondens ieſus ait illi. O mulier magna eſt fides tua: fiat tibi ſicut uis. Et ſanata eſt filia eius ex illa hora.

Homilia uenerabilis bedę preſbyteri.

Lex diuinit° inſpirata ad q̄d vtilis eſt.

AVdiuit ueſtra dilectio in preſenti ſancti euāgelii lectione de dñi noſtri mirabilibus: enūciantē atq; canētē euāgeliſtā. (Et egreſſus inde ieſus ſeceſſit in partes tyri & ſidonis.) ois enim lex diuinitus inſpirata ſemp utiles eſt ad docēdū ad audiendū ad intelligēdum. Ergo ſi omnis lex diuinitus inſpirata a qua prophetę & apoſtoli fuerūt per ſpūm ſanctū locuti in oibus anime noſtre utilis eſt: quāto magis quod ipſe dñs nr̄ per ſeipſū nobis oſtēdit. Ergo. (egreſſus inde ieſus abiit in partes tyri & ſidonis.) ideſt reliquit iudeos: & uenit ad gētes. Quos reliquit remāſerūt in pditione ad quos uenit de pditione ſalui facti ſunt. (Egreſſa mulier clamauit dicētes. Miſerere mei dñe fili dauid.) O magnū myſteriū: dñs egreſſus es a iudeis: & mulier egreſſa eſt a finibus ſuis. Ille reliquit iudeos: & illa mulier reliquit idolatriā & cōuerſationē peſſimam: quod illi perdiderunt iſta inuenit quem illi in lege negauerāt: iſta per fidē cōfeſſa eſt. Mulier hec mater eſt gētiū quę ex fide xp̄m cognouit. Pro filia itaq; ſua. i. populo gētiū dñm depcatur quia errando per idolatrias & peccata diuerſa: male a demonio uexabatur. Ergo hec mulier pro filia. i. pro eccleſia gentiū rogat (Qui nō reſpōdit ei uerbū) Nō quia nolebat dñs curare eam: ſed ut maiorē fidem & humilitatē eius oſtēderet. Nam & diſcipuli cōmoti mia rogauerunt dñm dicentes. (Dimitte eā quia clamat poſt nos.) quibus reſpōdit (Non ſum miſſus niſi ad oues perditas domus iſrael.) Hic iam ad cumulum iudeorū: ut nulla ſit eis in die iudicii excuſatio dicentibus: quia plus ad gētes q̄ ad nos uoluit uenire. Ecce iudeis negantibus: mulier gētilis rogat ſanitatē filię ſue: ſed dñs excuſat & iterū procidit & adorauit dicens. (Dñe adiuua me.) Cui iterū dñs ait. (Non eſt bonum ſumere panē filiorū & mittere canibus.) quid ad hec dicturi ſunt iudei? Ecce illos filios dixit: & gētes canes appellauit. Et iterū. Mulier cōſentiens ſaluatori ait. (Etiam dñe.) hoc eſt ſcio dñe: quia populus gētiū canes ſunt idolis ſeruiēdo: & cōtra deum latrando: ſed & catelli edunt de micis q̄ cadunt de mēſa dominoꝝ ſuorū ideſt ueniſti ad iudeos & teipſum eis exhibuiſti & non te excipere uoluerunt. Certe uel quod illi repulerūt hoc nobis petētibus dona. Cuius dñs nr̄ importunam fidē cognoſcēs ait. (O mulier magna eſt fides tua: fiat tibi ſicut uis.) Accepit fides quod opera non merētur. Gētes pfidem de canibus ſunt filii effecti. Dicente dño p prophetam. Vocabo non plebē meam: plebem meam: & nō dilectam meam: dilectam meam erit enim in loco ubi uocabūtur filii dei uiui. E contrario nō recipentes iudei: de filiis canes odibiles effecti ſunt.

Mulier chananea mater eſt gētiū

Gētes p fidē de canib° ſūt effecti filij

Ad ro. vſ. c

ſicut ipſe dñs in paſſiõe ſua loquit̃ p ꝓphetá dicens. Circũdederunt me canes multi: thauri pingues obſederunt me. Vnde dilectiſſimi nobis cognouimus de quo ad quid puenimus. Nõ aliud ſapiamus ſed ſemp & ſine ceſſatione dñm timeamus. nam ſi peccauerimus: quia naturalibus ramis nõ pepercit: ne forte nec nobis parcat. Dicente dño. Ecce ſanus effectus es iam noli peccare: ne quid deterius tibi aliquid cõtingat. Quia omnes nos manifeſtati oportet ante tribunal chriſti ut recipiat unuſquiſq; ſecundum quod geſſit ſiue bona: ſiue etiam mala.

Pſal. xxi. Ioan. v. c. ij. corin. v. b.

Segmẽtum ex euangelio Luce. xi. cap. littera. B. quod canitur dominica tertia in quadrageſima.

ET erat ieſus eiiciẽs demoniũ & illud erat mutum. Et cũ eieciſſet demonium: locutus eſt mut⁹: & admirate ſunt turbe. Quidam aũt ex eis dixerunt. In beelzebub principe demoniorum eiicit demonia. & alii tentãtes ſignum de celo querebãt ab eo. Ipſe aũt ut uidit cogitatiões eoꝶ dixit eis. Omne regnũ in ſeipſum diuiſum deſolabitur: & dom⁹ ſupra domũ cadet. Si aũt & ſathanas in ſeipſum diuiſus eſt quomodo ſtabit regnum eius: quia dicitis in beelzebub me eiicere demonia? Si aũt ego in beelzebub eiicio demonia: filii ueſtri in quo eiiciũt? ideo ipſi iudices ueſtri erunt. Porro ſi in digito dei eiicio demonia: profecto peruenit in uos regnũ dei. Cũ fortis armatus cuſtodit atriũ ſuũ in pace ſunt ea q̃ poſſidet. Si aũt fortior illo ſupueniens uicerit eũ: uniuerſa arma eius auferet: in quibus cõfidebat: & ſpolia ei⁹ diſtribuet. Qui nõ eſt mecũ: cõtra me eſt. Cũ immundus ſpũs exierit ab homine: ambulat p loca inaquoſa: q̃rens requiẽ: & nõ inueniẽs dicit. Reuertar in domũ meã unde exiui: & cũ uenerit inuenit eã ſcopis mundatam & ornatã. Tũc uadit & aſſumit ſeptẽ alios ſpũs nequiores ſe: & ingreſſi habitant in eo. Et ſunt nouiſſima hoĩs illius peiora prioribus. Factum eſt autẽ cũ hec diceret: extollens uocem quedá mulier de turba dixit illi. Beatus uenter q te portauit & ubera q̃ ſuxiſti. At ille dixit. Quinimo. Beati qui audiunt uerbum dei: & cuſtodiunt illud.

Illud erat mutũ et locutus eſt mut⁹ grece eſt illõ erat ſurdum et locutus eſt ſurdus. Item oẽ regnũ. &c. grece eſt deſolatur et cadit de p̃ſenti et nõ ð futuro deſolabitur. Si aũt et ſathanas in ſe ipſum diuiſus eſt. dicit valla in ſeipſo diuiſus eſt vel ſup ſeipꝫ

Homilia uenerabilis bedæ præſbyteri.

DEmoniacus iſte apud mattheũ nõ ſolũ mutus ſed & cecus fuiſſe narratur. Curatuſq; dicit̃ a dño ita ut loq̃ret̃: & uideret. Tria gñalia ſigna ſimul in uno hoĩe ppetrata ſunt. Cecus uidet. mutus loq̃tur. poſſeſſus a demone liberat̃. Quod & tũc quidẽ carnaliter factũ eſt: ſed & quotidie cõplet̃ in cõuerſione credentium: ut expulſo primũ demone fidei lumẽ aſpiciãt: deinde ad laudes dei tacẽtia prius ora laxent̃. (Quidã aũt ex eis dixerũt: in beelzebub principe demonioꝶ eiicit demõia) nõ hoc aliqui de turba: ſed phariſei calumniabant̃ & ſcribe: ſicut alii euãgeliſte teſtant̃. Turbis q̃ppe q̃ minus erudite uidebant̃ dñi ſemp facta mirãtibus: illi cõtra uel negare hec. Velq̃

Mat. xii. b.

Beelzebub muſcarū de⁹

Arrianorū prauitas.

negare nequerāt: ſiniſtra interꝑtatiōe puertere laborabāt q̄ſi hec nō diuinitatis ſed imūdi ſpūs opa fuiſſent. i. beelzebub q de⁹ erat acharō. nā beel qdē ipſe eſt baal. zebub muſca uocat. nec iuxta q̄dā mēdoſa exemplaria. l. littera uel. d. in fine eſt nois legēda: ſed. b. Beelzebub ergo baal muſcaꝝ. i. deus muſcaꝝ: ſiue hñs muſcas interꝑtat. Ob ſordes uidelicet imolaticii cruoris ex cui⁹ expurciſſimo ritu uel noie principē demonioꝝ cognominabāt. (Et alii tētantes ſignū de cœlo q̄rebāt ab eo) uel ī morē helie ignē de ſublimi uenire cupiebant. uel in ſiſitudinē ſamuelis tpe eſtiuo mugire tonitrua: coruſcare fulgura: ībres ruere. q̄ſi non poſſint & illa calūniari & dicere ex occultis & uariis aeris paſſiōib⁹ accidiſſe. At tu q calūniaris ea q̄ oculis uides manu tenes utilitate ſentis: qd facies de his q̄ de celo uenerint? Vtiq; rñdebis. & magos in egypto multa ſigna feciſſe de celo. (Ipſe aūt ut uidit cogitatiōes eoꝝ dixit eis. Oē regnū in ſeipſum diuiſum deſolabit: & dom⁹ ſupra domū cadet.) Non ad dicta ſed ad cogitata rñdit: ut uel ſic cōpellerent credere potentiā eius: q cordis uidebat occulta. Si aūt omne regnū in ſeipſum diuiſum deſolat: ergo patris & filii & ſpūs ſancti regnū nō eſt diuiſum qd ſine ulla cōtradictiōe nō aliquo unq̄ poterit labefactari ipulſu. Si uero ſancte & indiuidue trinitatis indiuiduum: imo quia indiuiduū manet regnū. Deſiſtant arriani minorē patre filium: minorē filio ſanctum dicere ſpm̄. qa quoꝝ unū eſt regnū: horum eſt & una maieſtas. (Si autē & ſathanas in ſeipſum diuiſus eſt: quō ſtabit regnum ipſius: qa dicitis in beelzebub eiicere me demonia?) Hec dicens ex ipſoꝝ cōfeſſione uolebat ītelligi qd in eū nō credendo: in regno diaboli eſſe dixiſſent: quod utiq; aduerſum ſe diuiſum ſtare nō poſſit. Eligāt ergo phariſei quod uoluerint ſi ſathanas ſathanā nō poteſt eiicere: nihil cōtra dñm quod dicerent: inuenire potuerūt. ſi aūt poteſt: multo em̄ magis ſibi ꝓſpiciant: & recedāt de regno eius quod aduerſum ſe diuiſum ſtare nō poteſt. In quo aūt dñs eiiciat demones: ne demonioꝝ principē exiſtiment: attendant quod ſeq̄tur. (Si autem ego in beelzebub eiicio demonia: filii uři in quo eiiciūt? Ideo ipſi iudices ueſtri erūt.) Dixit hoc utiq; diſcipulis ſuis illius populi filiis: qui recte dñi diſcipuli ieſu xp̄i bene ſibi cōſcii fuerāt: nihil ſe malarum artium a bono magiſtro didiciſſe ut in principe demonioꝝ eiicerent demones: ideo inquit. Ipſi iudices ueſtri erūt. ipſi inquit. ipſi ignobilia & contēptibilia huius mundi in quib⁹ nō artificioſa malignitas: ſed ſctā ſimplicitas mee uirtutis apparet. ipſi teſtes mei iudices ueſtri erunt. Aliter filios iudeoꝝ exorziſtas gentis illi⁹ ex more ſignificat: q ad inuocationem dei eiiciebāt demones: & coarctat eos interrogatiōe prudenti ut confiteant ſpūs ſancti eſſe opus. Quod ſi expulſio inquit demonū in filiis ueſtris deo nō demonib⁹ deputat: quare idē in me opus nō eandem habet cauſam? (Ergo ipſi iudices ueſtri erunt) nō poteſtate ſed cō-

paratione: dũ illi expulſionem demonũ deo aſſignant: uos beelzebub principi demoniorum. (Porro ſi in digito dei eiicio demonia: profecto peruenit in uos regnũ dei.) Iſte eſt digitus: quẽ & confitentur magi: qui cõtra moyſen & aaron ſigna faciebant dicẽtes. Digitus dei eſt iſte. quo & tabule lapidee ſcripte ſunt in mõte ſynai. Igitur manus & brachium dei filius eſt. & digitus eius ſpirit⁹ ſanctus. Patris & filii & ſpũs ſcti una ſubſtantia eſt. Nõ te ſcãdalizet membrorũ inequalitas quũ edificet cor poris unitas. Aliter. Digitus dei uocaẽ ſpũs ſanctus propter partitionẽ donorũ: quæ in eo dantur unicuiq; propria ſiue hoim ſiue angelorum. In nullis eñ mẽbris nñs magis apparet particio quã in digitis. Quod autẽ dixit. Peruenit in uos regnum dei: regnum dei nunc dicit: quo dã nantur ipii. & a fidelibus de pctis ſuis pænitentiam nunc agentibus ſe cernunẽ. (Quũ fortis armatus cuſtodit atriũ ſuũ: in pace ſunt ea q̃ poſ ſidet.) Fortem diabolũ. atriũ uero eius: mundũ qui in maligno poſitus eſt appellat. in quo uſq; ad ſaluatoris aduentum male parto potiebatur iperio: quia in cordib⁹ infideliũ ſine ulla contradictiõe quieſcebat. Vn de & alibi princeps mundi uocatur: dicente dño. Venit enim princeps mundi huius: & in me nil inuenit. Et iterũ. Nunc princeps huius mun di eiicietur foras. De qua hic eiectione ſubiungitur. (Si autem forti or illo ſuperueniens uicerit eum: uniuerſa arma eius auferet: in qui bus confidebat. & ſpolia eius diſtribuet.) De ipſo quippe loquitur: ꝙ non concorde fallax operatione: quemadmodum calũniabantur: ſed fortiori potentia uictor homines a demonio liberaret. Arma in quibus male fortis ille confidebat: aſtutiæ doliq; ſunt nequitiæ ſpi ritualis. Spolia uero eius ipſi homines ſunt ab eo decepti: quæ uictor Chriſtus diſtribuit: quod eſt inſigne triumphantis. quia captiuam du xit captiuitatem: dedit dona hominibus. quoſdam quidem apoſtolos. alios euangeliſtas. hos prophetas. illos paſtores ordinans & doctores. (Qui non eſt mecum aduerſum me eſt. & qui non colligit mecum diſpergit.) Non putet quiſquam de hereticis hoc dictum & ſciſmati cis: quamquam & ita ex ſuperfluo poſſit intelligi: ſed ex ſequentibus textuq; ſermonis ad diabolum refert. & ꝙ non poſſunt opera ſaluato ris Beelzebub operibus comparari. Ille cupit animas hominum te nere captiuas. dominus liberare. Ille prædicat idola. hic unius dei noticiam. Ille trahit ad uitia. hic ad uirtutem reuocat. Quomo do ergo poſſunt habere concordiam inter ſe: quorum opera diui ſa ſunt? (Quum immundus ſpiritus exierit ab homine: ambulat per loca inaquoſa.) Quamuis ſimpliciter intelligi poſſit dominum hæc ad diſtinctionem ſuorum & ſathane operum adiunxiſſe. ꝙ ſi li cet ipſe ſemper polluta mundare. Sathanas uero mundata grauiori bus feſtinet attaminare ſordibus. Tamen & de heretico quolibet uel

Exodi. viii. c.

In nullis mẽ bris magis apparet par titio quã in digitis.

Joã. xiiii. d.
Joan. xii. c.

Opera ſal uatoris & be elzebub di uerſa.

de ſciſmatico:uel etiā malo catholico poteſt nō incōuenięter accipi. de quo tpe baptiſmatis ſpūs imūdus:qui in eo prius habitauerat: ad cōfeſſionē catholicæ fidei abrenūciationē𝆑 mundanæ cōuerſatiōis eiiciat: loca𝆑 inaquoſa pagret.i.corda fideliū: q̄ a mollicie fluxe cogitatiōis expurgata ſint callidus tentator exploret: ſi quos ibi forte ſue nequitie greſſus figere poſſit. Sed bene dicit (q̄rens requiē & nō inueniēs.) quia caſtas mētes effugiēs in ſolo diabolus corde prauorū gratā ſibi poteſt i

Job.xl.c. uenire quietē. Vnde & de illo dn̄s. Sub umbra inqt dormit. in ſecreto calami.in locis humētibus. In umbra uidelicet tenebroſas cōſciētias (i. calamo q̄ foris nitidus:intus eſt uacuus ſimulatrices:in locis humētib⁹ laſciuas molleſ𝆑 mētes)inſinuās. Tūc dicit. (Reuertar in domū meā unde exiui.) Timendus eſt iſte uerſiculus nō exponēdus: ne culpa: quā in nobis extinctā credebam⁹:p incuriā nos uacātes opprimat. (Et cum uenerit iuenit ſcopis mūdatā.) Hoc eſt gratia baptiſmatis a peccatorū

Mat.xij.d. labe caſtigatā:ſed nulla boni opis induſtria cumulatā. Vnde bene mattheus hanc domū uacantē ſcopis mundatā: at𝆑 ornatā dicit inuētam. Mundatam uidelicet a uitiis priſtinis poſt baptiſmū. Vacātem a bonis actibus p negligentiam.ornatā ſimulatis uirtutibus p hypocriſim.(Et tunc uadit & aſſumit ſeptē alios ſpūs nequiores ſe: & ingreſſi habitant

Septē ſpiritus vniuerſa vitia deſignant. ibi.) Per ſeptē alios ſpūs uniuerſa uitia deſignat. Quecū𝆑 eñ poſt baptiſmū ſiue prauitas heretica:ſiue humana cupiditas arripuerit:mox oīum proſternet in ima uitiorū. Vnde recte nequiores tunc eū ſpūs dicuntur ingreſſi:q͡a non ſolū habebit illa ſeptē uitia:q̄ ſeptē ſpiritualib⁹ ſunt cōtraria uirtutib⁹:ſed p hypocriſim ipſas ſe uirtutes habere ſimulabit.

Meli⁹ eſt nō agnoſcere viam veritatis quā agnitā relinquere. (Et ſunt nouiſſima hoīs illius peiora priorib⁹.) Melius eſt enim uiā ueritatis nō agnoſcere:quā poſt agnitionē retrorſum cōuerti. Quod in iuda traditore:uel in Symone mago:cæteriſ𝆑 talibus ſpecialiter legim⁹ īpletū. Quo aūt gn̄aliter hec parabola tēdat ipſe ſecundū mattheū ſal

Ibidem. uator expoſuit:ubi ea terminata mox ſubdidit dicēs. (Sic erit & gn̄ationi huic peſſime)ideſt qđ de uno quolibet ſpecialiter geri ſolere narraui:hoc in tota gn̄aliter huius pp̄li gēte geri nō deſinit. Immūdus q̄ ppe ſpūs exiuit a iudeis quādo acceperūt legē. & ambulauit p loca arida q̄rens ſibi requiē. expulſus uidelicet a iudeis ambulauit p gentiū ſolitudines. Quæ cū poſtea dn̄m credidiſſent:ille nō inuento loco in natiōibus dixit. Reuertar in domū meā priſtinam:unde exiui. habeo iudeos: quos ante dimiſerā. (Et ueniēs inqt iuenit uacātē & ſcopis mūdatam.) Vacabat eñ tēplū iudeorū. & xp̄m hoſpitē nō habebat dicentē. Dimit

Mat.xxiij.d tetur uobis domus ueſtra deſerta. Quia igitur dei & angelorū preſidia nō habebāt:& ornati erāt ſupfluis obſeruationibus phariſeorū: reuertet ad eos diabolus:& ſeptenario ſibi numero demonū addito: habitat priſtinā domū. (Et ſunt poſteriora hoīs illius peiora priorib⁹.) Mul

to enim nunc maiore demonũ numero poſſidentur blaſphemantes in ſinagogis ſuis xp̃m ieſum quã in egypto poſſeſſi fuerant ante legis noticiam. Quia aliud eſt uentutũ non credere. aliud enim non ſuſcepiſſe cũ uenerit. Septenarium enim numerum adiunctum diabolo uel propter ſabbatum intellige. uel propter numerum ſpiritus ſancti: ut quomodo in Eſaia per uirgam de radice ieſſe. Et florem qui de radice aſcẽdit: ſeptem ſpiritus uirtutum deſcendiſſe narrantur: ita & econtrario uitioꝝ numerus in diabolo conſecratus ſit.

Eſaie. xi. a.

❧ Segmentum ex euãgelio Ioannis ſexto capite littera A. quod canitur dominica quarta in quadrageſima.

IN illo tpe. Abiit ieſus trans mare galilee quod eſt tyberiadis. Et ſequebat eũ multitudo magna: quia uidebat ſigna que faciebat ſuper his qui infirmabãtur. Subiit ergo in montẽ ieſus. & ibi ſedebat cũ diſcipulis ſuis. Erat autẽ proximum paſcha dies feſt⁹ iudeorum. cum ſubleuaſſet ergo oculos ieſus: & uidiſſet quia multitudo maxima uenit ad eum: dicit ad philippũ. Vnde ememus panes ut manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eũ. Ipſe enim ſciebat quid eſſet facturus. Reſpondit ei philippus. Ducentorum denariorum panes non ſufficiunt eis: ut unuſquiſq; modicũ quid accipiat. Dicit ei unus ex diſcipulis eius andreas frater ſymonis petri. Eſt puer unus hic qui habet quinque panes ordeaceos: & duos piſces: ſed hec quid ſunt inter tantos? Dicet ergo ieſus. Facite homĩes diſcumbere. Erat autem fenum multũ in loco. Diſcubuerũt ergo uiri numero q̃ſi quinq; milia. Accepit ergo ieſus panes: & cum gratias egiſſet: diſtribuit diſcumbẽtibus. Similiter & ex piſcibus quantum uolebant. Vt autem impleti ſunt: dixit diſcipulis ſuis. Colligite q̃ ſuperauerunt fragmẽta ne pereant. Colegerunt ergo & impleuerunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinq; panib? ordeaceis & duobus piſcibus: que ſuperfuerunt his qui manducauerãt. Illi ergo homines cum uidiſſent quod ieſus fecerat ſignum dicebant: Quia hic eſt uere propheta qui uenturus eſt in mundum.

Accepit Jeſus panes et cũ gratias egiſſet diſtribuit diſcumbentibus. dicit lauren. q̃ tam apð ioannẽ quam apð ceteros euãgeliſtas: ſic hiſtoria narrat grece.

Accepit autẽ panes ieſus τubi gratias egit diſtribuit diſcipulis diſcipuli diſcumbẽtibus.

Cophinos. idest accẽtũ habet in tertia a fine.

❧ Homilia uenerabilis bedæ.

QVi ſigna & miracula domini ac ſaluatoris recte cum legunt uel audiunt accipiunt: non tam in his quid foris ſtupeant attendant: quam quid horum exemplo ipſi intus agere. quid in his myſticum p̃pẽdere debeant. inſpiciant. Ecce etenĩ appropinquante paſcha dies feſtus iudeorum ſequẽtẽ ſe multitudinẽ dominus uerbo ſalutis pariter & ope curationis erigebat. Nam ſicut euangeliſta alius ſcribit: loq̃batur illis de regno dei: & eos qui curari indigebant ſanabat. Eadẽq; doctrina & ſanatione completa: paucis decibariis abundantiſſime refecit. Et nos ergo fratres chariſſimi huius rei exẽplo imitatores facti: appropinquante paſcha die feſto noſtrę redẽptio

nis adiuncta fratrum caterua dñm toto corde ſequamur. Quo actio-nū itinere ingreſſus ſit diligentiſſime contẽplemur: ut ueſtigia eius ſeq mereamur. Qui eñ dicit ſe inipſo manere: debet ſicut ille ambulauit & ipſe ambulare. Quicquid in nobis impericie nocentis ineſſe deprehen dimus: crebra uerbi illius auditione tergam⁹. Quicquid uitii tentamẽ ti morbi uidelicet ſpũalis nos interius uaſtare ſenſerimus: ſolicite pieta tis illius munere poſtulemus emundari. Sed & ſi ei unitos nos celeſtis ui te dulcedine cõſpexerimus: ei⁹ gratiã flagitemus: ut neceſſarie nos cõ-punctionis & ceterarum uirtutũ ſpiritualium donis ſaciare dignetur: quatinus tpe ſacroſanc̃te reſurrectionis illius interius exteriuſq; decen ter ornati ſacramẽta ſalutis puro corpore ſimul & corde ſumamus. Ve rum quia breuiter iſta p̄libauimus: libet diligentius totã ſacre ſeriem le ctionis intueri. & quicqd in ea myſticum indagare ualemus ueſtre pan dere charitati. (Abiit ieſus trans mare galilee quod eſt tyberiadis.) Pri-mo dicendũ eſt iuxta hiſtoriã: quia mare galilee: quod multis diuerſita te circũiacenciũ regionũ uocabulis diſtinguit̃. Illis tñ in locis tyberia-dis uocatur: ubi apud tyberiadẽ ciuitatẽ aquis ut aiũt calidis ſalubrẽ ha bitationem p̄mõſtrat. Siquidẽ interfluente iordane duode uiginti paſ-ſuum milibus in longũ. & quinq; extenditur in altũ. Myſtice aũt mare turbida ac tumẽtia ſeculi huius uolumina ſignificat: in quibus praui q libet iniuſte delectati quaſi profundis dediti piſces: mẽtẽ ad ſupna gau-dia non intendunt. Vnde bene idem mare galilee rota cognominatur quia nimirum amor labẽtis ſeculi quaſi in uertiginẽ corda mittit: q̃ ad phennis uite deſideria ire nõ permittit. De quibus pſalmiſta. In circui-tu inquit impii ambulãt. Sed abeuntẽ trans mare galilee Ieſum multi-tudo maxima ſeq̃batur: q̃ doctrine ſanationis & refectiõis ab eo mune ra ſumma pcipit. Quia priuſq̃ dñs in carne appareret: ſola illũ gens iu daica ſeq̃batur credendo. poſtquã uero p incarnationis ſue diſpẽſatio-nem fluctus uite corruptibilis adiit: calcauit trãſiit. Maxima mox eum multitudo credentiũ ſecuta eſt nationũ: ſpiritualiter inſtrui: ſanari: ac ſaciari deſiderans: & cũ pſalmiſta deprecãs. Dñe ad te cõfugi doce me facere uolũtatem tuã. Miſerere mihi dñe quoniam infirmus ſum ſana me domine quoniã cõturbata ſunt oſſa mea. Et iterũ de pcipiendis ab eo uite ppetue alimoniis cõfiſa: dñs inquit. Paſcit me. & nihil mihi dee rit in loco paſcue ibi me collocauit. Quod aũt ſubiẽs montẽ ieſus ibi ſe debat cũ diſcipulis ſuis: ſed ueniente ad eũ multitudine deſcendit: atq; hanc inferioribus paulo ante curauerat: nequaquam fruſtra credam⁹: ſed ad ſignificandum myſtice: quia doctrinam & chriſmata ſua domi nus iuxta percipientium capacitatem diſtribuit. Infimis quidem adhuc mentibus: ac paruulis ſpiritu ſimpliciora credens ſacramenta. celſiori-bus autem quibuſq; & perfectioribus ſenſu: ſecretiora ſue maieſtatis ar

Qui in deo manet debet ſicut ipſe am bulauit am-bulare.

Mare galilee multis diſtinguit̃ vocabulis.

Mare quid myſtice ſignificat. Mare gali. rota cognominatur.

Pſalm⁹. xi.

Pſal. cxlij.

Pſal. vj.

Pſal. xxij.

Doctrinam et chriſmata ſua iuxta percipientiũ capacitatem diſtribuit de⁹.

chana referans: arctiora deuote conuerſationis itinera ſuggerens: & altiora præmiorum celeſtium dona promittens.

❧ Segmentum ex euangelio Ioannis octauo capite. F. quod canitur dominica in paſſione.

IN illo tpe. Dixit ieſus turbis iudeorum: & principibus ſacerdotū. Quis ex uobis arguet me de peccato? Si ueritatem dico uobis: q̄re uos non creditis mihi? Qui eſt ex deo: uerba dei audit. Propterea uos non auditis: quia ex deo non eſtis. Reſponderunt ergo iudei & dixerunt ei. Nonne benedicimus nos: quia ſamaritanus es tu & demonium habes? Reſpondit ieſus. Ego demoniū non habeo: ſed honorifico patrem meū: & uos inhonoraſtis me. Ego autem non quero gloriam meam: eſt qui querat & iudicet. Amen amen dico uobis: ſi qs ſermonem meum ſeruauerit: non uidebit mortem in eternum. Dixerunt ergo iudei. Nunc cognouimus quia demoniū habes. Abraham mortuus eſt & prophete: & tu dicis. Si quis ſermonem meū ſeruauerit: non guſtabit mortem in eternum. Nunquid tu maior es patre noſtro abraam qui mortuus eſt? Et prophete mortui ſunt: quē teipſum facis? Reſpondit ieſus. Si ego glorifico meipſum gloria mea nihil eſt: eſt pater meus qui glorificat me quem uos dicitis: quia deus ueſter eſt: & non cognouiſtis eum. Ego autem noui eum. Et ſi dixero quia non noui eū. ero ſimilis uobis mendax: ſed ſcio eum: & ſermonem eius ſeruo. Abraam pater ueſter exultauit ut uideret deum meum: uidit & gauiſus eſt. Dixerunt ergo iudei ad eum. Quinquaginta annos nondum habes & abraam uidiſti? Dixit eis ieſus. Amen amen dico uobis: anteq̄ abraam fieret ego ſum. Tulerunt ergo lapides iudei ut iacerēt in eum. Ieſus autem abſcondit ſe & exiuit de templo.

❧ Homilia beati gregorii pape de eadē lectiōe. Habita ad populum in baſilica ſancti petri apoſtoli dominica in paſſione.

PEnſate fratres chariſſimi manſuetudinem dei. Relaxare peccata uenerat & dicebat. (Quis ex uobis arguet me de peccato?) non dedignatur ex ratione oſtēdere ſe peccatorē non eſſe: qui ex uirtute diuinitatis poterat peccatores iuſtificare. Sed terribile eſt ualde quod ſubdidit. (Qui ex deo eſt: uerba dei audit. Propterea uos non auditis: quia ex deo non eſtis.) Si enim ipſe uerba dei audit qui ex deo eſt: & audire uerba eius non poteſt quiſquis ex illo non eſt: interroget ſe unuſquiſq; ſi uerba dei in aure cordis percipit: & intelligit unde ſit. Cœleſtem patriam deſiderare ueritas iubet. carnis deſideria conteri mundi gloriam declinare: aliena non appetere: propria largiri. Penſet ergo apud ſe unuſquiſq; ueſtrum: & ſi hec uox dei in cordis eius aure conualuit: quia iam ex deo ſit agnoſcet. Nam ſunt nonnulli qui pcepta dei nec aure corporis percipere dignantur. Et ſunt non Verbo:ū domini audito res ſunt triplici differentia.

nulli q hec qdem corporis aure percipiunt: ſed nullo ea mentis deſiderio cõplectunt. Et ſunt nõnulli q libēter uerba dei ſuſcipiũt: ita ut etiã ĩ fletibus cõpungant: ſed poſt lachrymaꝝ tẽpus ad iniqtatem redeunt. Hi ꝑfecto uerba dei nõ audiunt: qui hec exercere in ope cõtemnũt. Vitã ergo ueſtrã fratres chariſſimi ante mẽtis oculos reuocate: & alta cõſideratiõe ptimeſcite. Hoc quod ex ore ueritatis ſonat. Propterea uos nõ auditis qa ex deo nõ eſtis. Sed hoc quod de reprobis ueritas loqtur: ipſi hoc de ſemetipſis reprobi iniqs ſuis opibus oſtẽdunt. Nã ſeqtur. reſponderunt ergo iudei & dixerũt ei. (Nõne bñdicimus nos: quia ſamaritanus es tu: & demoniũ habes?) Accepta aũt tãta cõtumelia: quid deus reſpõdeat audiamus. (Ego demoniũ non habeo: ſed honorifico patrem meũ: & uos inhonoraſtis me.) Quia eñ ſamaritanus itẽpretatur cuſtos. & ipſe ueraciter cuſtos eſt. De quo pſalmiſta ait. Niſi dñs cuſtodierit ciuitatem: in uanum uigilant qui cuſtodiunt eam. Et cui per eſaiam dicitur. Cuſtos quid de nocte? Cuſtos qd de nocte? Reſpõdere noluit dñs: ſamaritanus nõ ſum. ſed ego demonium nõ habeo. Duo qppe ei illata fuerant: unũ negauit: aliud tacendo cõſenſit. Cuſtos namqꝫ humani gñis uenerat. & ſi ſamaritanũ ſe nõ eſſe diceret: eſſe ſe cuſtodẽ negaret. Sed tacuit quod recognouit: & patiẽter repulit quod dictum fallaciter audiuit. (Ego demoniũ nõ habeo.) In qbus uerbis qd aliud niſi ſupbia noſtra cõfundit? quæ ſi ex agitata uel leuiter fuerit attrociores iniurias reddit: q̃ acceperat. Facit mala que poteſt: minatur & quæ non poteſt facere. Ecce iniuriam ſuſcipiens deus non iraſcitur. Non cõtumelioſa uerba reſpondit: q ſi eiſdem iſta dicentibus reſpondere uoluiſſet: demoniũ uos habetis: uerum ꝑfecto diceret: quia niſi ĩpleti demonio fuiſſent: tam peruerſa de deo loqui nõ poſſent. ſed accepta iniuria etiam quod uerũ erat dicere ueritas noluit: ne nõ dixiſſe ueritatem: ſed prouocatus cõtumeliã reddidiſſe uideretur. Ex qua re qd nobis innuitur niſi ut eo tpe quo a ꝓximis ex falſitate cõtumelias accipimus: eorũ etiam uera mala taceamus: ne miniſteriũ iuſte correptiõis in arma uertamus furoris. Sed quia qſquis dei zelo utitur: a prauis hoĩbus ſepe dehoneſtatur: in ſemetipſo nobis dñs patientie præbuit exemplũ: qui ait. (Sed honorifico patrem meũ: & uos inhonoraſtis me.) Sed quid nobis ad iſta faciendũ ſit: adhuc exẽplo nos ammonet cũ ſubiungit. (Ego autem nõ quero gloriam meã: eſt qui quærat & iudicet.) Scimus certe qd ſcriptũ eſt. Quia pater omne iudicium dedit filio. Et tamen ecce idem filius iniurias accipiens gloriam ſuam non querit. illatas contumelias patris iudicio reſeruat: ut nobis profecto inſinuet quantum nos eſſe patientes debemus dum adhuc ſe ulciſci nõ uult: & ipſe qui iudicat. Cum uero malorum peruerſitas creſcit non ſolum frangi prædicatio nõ debet ſed etiam augeri. Quod ſuo dominus exemplo nos ammonet: qui

Samaritanus cuſtos ĩterpretatur.
Pſal. cxxvi.
Eſaie. xxi. c.
Patientia xpi nos ad patientiã exhortari dbet
Ioan. v. b.

poſtquam habere demonium dictus eſt: predicationis ſue beneficia lar
gius impendit dicens. (Amen amen dico uobis: ſi quis ſermonē meum
ſeruauerit mortē nō guſtabit ī eternū.) Sed ſicut bonis neceſſe eſt ut me
liores etiā per cōtumelias exiſtant: ita ſemp̱ reprobi de beneficio peio/
res fiunt: nam accepta predicatione iterū dicunt (Nūc cognouimus qa
demonium habes.) Quia eni eterne morti inheſerant: & eandē mortē
cui inheſerant nō uidebāt: dum ſolam mortem carnis aſpicerēt in ueri
tatis ſermone caligàbāt: dicentes. (Abraam mortuus eſt & ꝓphete mor
tui ſunt: & tu dicis. Si quis ſermonē meū ſeruauerit mortē non guſtabit
in eternū.) Vnde & ipſi ueritati eundē abraam & ꝓphetas quaſi uenerā
tes preferunt. Sed aperta nobis ratione oſtēditur quia qui deū neſciunt
dei quoq̃ famulos falſo uenerantur. Et notādum quod uidit eos dn̄s a
perta ſibi impugnatione reſiſtere: & tn̄ eis ſe iterata nō deſinit uoce prę/
dicare dicens. (Abraam pater ueſter exultauit ut uideret diē meum: ui/
dit & gauiſus eſt.) Tūc quippe diē dn̄i abraam uidit: cum in figura ſum
me trinitatis tres angelos hoſpitio recepit. Quibus ꝓfecto ſuſceptis ſic
tribus quaſi uni locutus eſt. Quia & ſi in ꝑſonis numerus trinitatis eſt:
in tn̄ natura unitas diuinitatis. Sed carnales mentes audientiū oculos a
carne nō ſubleuāt: dum in eo ſolā carnis etatem ꝑēſant: dicētes (Quin
quaginta annos nōdū habes & abraā uidiſti?) Quos benigno redem/
ptor noſter a carnis ſue intuitu ſubmouet: & ad diuinitatis cōtēplationē
trahit dicens. (Amen amē dico uobis āteq̄ā abraā fieret ego ſum) An
te enī preteriti tp̄is eſt: ſum p̄ſentis. Et qa p̄teritum & futurum tēpus di
uinitas non habet: ſed ſemp̱ eſſe habet: non ait ante abraam ego fui:
ſed ante abraam ego ſum. Vnde & ad moyſen dicitur. Ego ſum q̄ ſum
hec dices filiis iſrael. Qui eſt miſit me ad uos. Ante ergo uel poſt abraā
eſſe habuit q & accedere potuit p̱ exhibitionē p̄ſentie & recedere p̱ curſū
uite. Veritas uero ſemp eſſe habet: qa ei quicquam nec priori tp̄e inci/
pitur nec ſubſequēti terminatur. Sed ſuſtinere iſta eternitatis uerba mē
tes infidelium nō ualētes ad lapides currunt. Et quē intelligere nō pote
rant obruere querebant. Quid aūt contra furorē lapidāntium dn̄s fece/
rit: oſtēditur: cum ꝓtinus ſubinfertur. (Ieſus aūt aſcondit ſe & exiuit de
tēplo.) Mirum ualde eſt fratres cum pſecutores ſuos dn̄s ſe abſconden
do declinauerit: qui ſi diuinitatis ſue potētiam exercere uoluiſſet: taci
to nutu mētis in ſuis eos ictibus ligaret: aut in pena ſubite mortis obrue
ret. Sed quia pati uenerat exercere iudicium nolebat. Certe ſub ipſo paſ
ſionis tempore: & quantum poterat oſtendit: & tamen hoc ad quod ue
nerat pertulit: nam cum perſecutoribus ſuis querentibus ſe diceret: ego
ſum: ſolla hac uoce eorum ſuperbiam pertulit: & omnes in terram
ſtrauit. Qui ergo & in loco hoc potuit manus lapidantium non ſe abſcō
dendo euadere: cur abſcondit ſe: niſi quod homo inter homines fa/

Deū neſcientes dei famulos falſo uenerantur

Gene. xviij. a

Exo. iij. d.

Xp̄s ſi voluiſſet facile ſuos perſecutores extermináſſet.

Joā. xviij. a

ctūs redēptor noſter: alia nobis uerbo loquitur alia exēplo? Quid aūt nobis hoc exēplo loquitur: niſi ut etiam cum reſiſtire poſſumus iram ſu
Roma.xij.d. perbiētium humiliter declinemus? Vnde & per paulum dicitur. Date locum ire. Quanta humilitate iram proximi ferre debeat: perpēdat homo ſi furores iraſcētiū abſcondēs ſe declinauit deus: nemo ergo ſe contra acceptas contumelias erigat: nemo cōuiciis cōuitia reddat. Imitatione eteni dei glorioſus eſt iniuriā tacēdo fugere: quā reſpondendo ſuperare. Sed contra hoc ſuperbia dicit in corde. Turpe eſt ut accepta iniuria taceas. Quiſquis conſpicit quia contumeliā accipis & taces: non putat quia patientiā exhibes ſed crimina cognoſcis. Sed unde uox iſta in corde noſtro cōtra paciētiā naſcitur niſi quia nimis cogitationē figim⁹ & dum in terra gloriā querimus placere ei qui nos de celo conſpicit nō curamus. Accepta ergo cōtumelia meditemur in opere uocē dei (Ego non quero gloriā meā: eſt qui querat & iudicet.) Hoc aūt quod de deo ſcriptū eſt. Abſcondit ſe: intelligi & aliter poteſt. Multa quippe iudeis p̄dicauerat: ſed p̄dicationis eius uerba deridebāt. Deteriores quoq; ex p̄dicatione facti ſunt: qui uſq; ad iacēdos lapides peruenerūt. Et quid abſ
Veritas ipſa abſconſa fuit iudeis. cōdēdo ſe dn̄s ſignificat: niſi quod eis ipſa ueritas abſconditur qui eius uerba ſequi contēnūt? Eam quippe quam non inuenit humilē: ueritas fugit mentē. Et quā multi ſunt hodie qui iudeoꝝ duritiam deteſtantur quia p̄dicationē dn̄i audire noluerunt: & tamē quales illos arguūt fuiſſe ad fidē: tales ipſi ſūt ad operationē. Precepta dn̄i audiūt: miracula cognoſcunt: ſed conuerti a ſuis prauitatibus renuunt. Ecce uocat & redire nolumus. Ecce ſuſtinet: & eius patiētiam diſſimulamus. Dum ergo tēpus habemus fratres prauitatē ſuam unuſquiſq; deſerat: dei patiētiā pertimeſcat ne quē nunc tranquillum deſpicit: iratum poſtmodum nequaquam euadere poſſit.

Segmētum ex euangelio Matthei. xxi. capite. A. quod canitur dominica in ramis palmarum.

IN illo tp̄e. Cum appropiquaſſet dn̄s ieſus Ieroſolymis & ueniſſet bethphage ad mōtē olueti: tūc miſit duos diſcipulos dicēs eis Ite in caſtellū quod contra uos eſt & ſtatim inuenietis aſinam alligatam & pullum cum ea: ſoluite & adducite mihi. Et ſi quis aliquid uobis dixerit: dicite quia dominus his opus habet: & confeſtim dimittet eos. Hoc aūt factum eſt: ut adimpleretur quod dictum eſt p propheta dicentem. Dicite filie ſyon: ecce rex tuus uenit tibi manſuetus
Eſaie.lxij.d Zacha.ix.b. ſedens ſup aſinā & pullum filiū ſubiugalis. Euntes autem diſcipuli fecerunt ſicut precepit illis ieſus. Et adduxerunt aſinam & pullum: & impoſuerunt ſuper eos ueſtimenta ſua: & eum deſup ſedere fecerunt. Plurima aūt turba ſtrauerunt ueſtimenta ſua in uia. Alii aūt cedebant ramos de arboribus & ſternebant in uia. Turbe aūt q̄ p̄cedebant & q̄ ſequebā

tur clamabant dicentes. Oſanna filio dauid: benedictus qui uenit in nomine domini: oſanna in altiſſimis. Et cum intraſſet Ieroſolymam: cõmota eſt uniuerſa ciuitas dicens. Quis eſt hic? Populi aũt dicebãt. Hic eſt ieſus propheta a nazareth galilee.

Homilia uenerabilis bedę preſbyteri.

MEdiator dei & hoĩm homo xp̃s ieſus: qui pro humani generis ſalute paſſurus de cęlo deſcenderat ad terras: appropinquante hora paſſionis: appropinquare etiã uoluit loco paſſionis: ut etiam per hoc clareſceret: quia non inuictus: ſed ſponte pateretur. In aſina uenire & a turbis rex appellari ac laudari uoluit: ut etiam per hoc eruditus quiſq; agnoſceret ipſum eſſe chriſtum: quẽ ſic illo uẽterũ prophetia olim ꝓmiſſa ſignauerat. Ante dies quinq; paſche uenire uoluit ſicut ex ioãnis euãgelio didicimus. Vt etiã p hoc oſtẽderet agnũ imaculatũ ſe eſſe: qui peccatũ tolleret mũdi. Agnus qppe paſchalis: cuius imolatione populus iſraeliticus ab egyptia eſt ſeruitute liberatus: ante quinq; dies paſche. i. decima luna domũ inferri & ipſa die paſche. i. quartadecima luna ad ueſpeꝛ iuſſus eſt imolari ſignificãs eũ: qui nos ſuo ſanguine redẽpturus: ante quinq; dies paſche. i. hodierno die magno ꝑcedentiũ ſequentiũq; populoꝝ gaudio ac laudatione deductus uenit in tẽplũ dei: & erat quotidie docẽs in eo. Quinta demũ peracta die: ubi ueteris paſche ſacramẽta hactenus obſeruata cõſumauit: ac noui deinceps obſeruandi diſcipulis ſacramenta contradidit egreſſus in montẽ oliueti tẽtus eſt a iudeis: & mane crucifixus. Ipſa nos die a demoniaca dominatiõe redemit qua antiquus ille hebreoꝝ populus per imolationẽ agni iugũ egyptie ſeruitutis abiecit. Ergo dñs inſtar agni paſchalis ante quinq; dies quã pati inciperet locũ paſſionis adiit: ut ſe inſinuaret illũ eſſe: de quo predixit Eſaias. Sicut ouis ad occiſionẽ ducetur: & quaſi agnꝰ coram tondẽte ſe obmuteſcet: & nõ aperiet os ſuũ. Et paulo ſupius. Ipſe enim uulneratus eſt ꝓpter iniquitates noſtras: & liuore eius ſanati ſumus. Sed inuidorũ corda principũ in cunctis q̃ proui de geſſit: eũ pſeq quã in eũ credere maluerũt. Et multũ miſeri auctorẽ uite morti potius dare: quã per eũ ipſi uiuificari ſtudebant. Verũ nos pfidiorũ cecitate declinata: eorum magis exẽpla: qui fideliter dñm laudauerunt ſequamur: & iter eius miſticum miſtica ut decet interpretatione ſcrutemur. Aſina & pullus quibus ſedẽs ieroſolymam uenit: utriuſq; populi iudei uidelicet & gẽtilis ſimplicia corda deſignant quibus preſidẽs ipſe queq; noxia libertate ſuo frenans impio ad uiſionẽ ſuperne pacis inducit. Ieroſolyma etenim uiſio pacis interpretatur. Et bene cum ad montẽ oliueti ueniſſet dominus: diſcipulos qui hęc animalia adducerent miſit: quia non noſtris ad eum meritis: ſed ſola ipſius gratia largiente peruenimus. Ioanne atteſtante qui ait. Et in hoc eſt chari

Ioã. xii. a. | Eſaie. liii. a | Ibidem | Per aſinã et pullũ quid: eſignatur | Ieroſolyma viſio pacis dicitur. | i. Ioã. iiii. b

Mōs oliueti quid insinuat tas nō q̄ſi nos dilexerimus deū: ſed quod ipſe prior dilexit nos. Mōs
Olei natura qualis eſt nāq; oliueti celſitudinē dñice dilectiōis: qua nos miſericorditer illuſtra
re ac ſaluare dignatus eſt inſinuat. Nō ſolū quia olei natura lucis mini
j. Corin. xiij. d ſtra eſt: & labo⁊ dolorūq; ſolamē: uerū etiā quia cūctis quibus miſcetur
ſolet excellere liquoribus. Et apoſtolus de charitate locuturus adhuc in
quit excelletiorē uiā uobis demōſtro. Ad mōtem igitur oliueti ueniēs
j. Joā. iiij. b dñs aſinos ſibi: quibus Ieroſolymā petat: pcepit exhiberi figurate ſigni
ficās hoc: quod alibi dicit. Quia ſic deus dilexit mūdū: ut filium ſuum
unigenitū daret: ut oēs qui credūt in ipſo: nō pereant: ſed habeant uitā
eternā. Duos ad exhibenda ſibi iumenta miſit diſcipulos: ut ſignifica
rent in utrūq; populū circuncīſionis. ſ. & prepucii predicatores eſſe de
ſtinādos. Vel certe duos miſit: ut eoſdē predicatores doctrina ſimul: &
operatione pfectos eſſe moneret: ne uel erroris uerba indocti ueritati
miſcerent: uel ea q̄ rectius docuiſſent: peruerſe uiuēdo negarent. (Inue
Luce. xix. c nietis inquit aſinā alligatā: & pullum cū ea. Soluite & adducite mihi.)
Marci. xj. a Pullum quoq; alligatū fuiſſe: alii euāgeliſte teſtātur. Vterq; populus fu
nibus peccato⁊ erat circūplexus & ſolutione diuina opus habebat. iſte
Ad ro. x. c. lege quā acceperat male utēdo ille nunq̄ accipiēdo peccauerunt. Vnde
bene dicit apoſtolus. Quia nō eſt diſtinctio: oēs eni peccauerunt & egēt
gloria dei: iuſtificati gratis p grām ipſius. Et pulchre alii tres euāgeliſte
qui gentib⁹ ſcripſerūt: pullū ſolūmodo alligatū memorāt. Mattheus
aūt euāgeliſta qui & hebreis & hebreo ſermone ſcripſit euāgeliū: etiam
aſine facit mentionē: prouida utiq; diſpenſatione: ut quo⁊ ſalutē ſcribē
do queſierāt: hos ſaluādos a dño miſtice docerēt eſſe figuratos. (Et ſi qs
uobis inquit aliquid dixerit: dicite qa dñs his opus habet & cōfeſtim di
mittet eos.) Et doctoribus pcipitur: ut ſi quid eis obſtiterit aduerſitatis
ſiquis phibuerit peccatores a laqueis diaboli ſolui: & p cōfeſſionē fidei
dño adduci: non tamē predicādo deſiſtant ſed conſtanter inſinuent: qa
Seuus perſecutor nō pōt reſiſtere ſaluatiōi fideliū dñs ad edificandum eccleſiam talibus opus habet. Quāuis enim ſeuus
ſit perſecutor & immanis: non poteſt tñ eorum obſiſtere ſaluatiōi quos
nouit dñs: quia ſunt eius: quos ad uitam preordinauit ęternam. Adhi
betur aūt huic facto prophete teſtimonium: ut appareat dñm quidemō
Eſaie. lxij. d. nia que de ipſo erant ſcripta cōpleſſe: ſed inuidia cecatos ſcribas & pha
Zacha. ix. b. riſeos ea q̄ ipſi legebant intelligere nequiuiſſe. (Dicite filie ſyon: ecce
Filia ſyō eccleſia eſt rex tuus uenit tibi manſuetus ſedens ſuper aſinam & pullum filium ſub
iugalis.) Filia ſyon: eccleſia eſt fidelium pertinens ad ſupernā Ieruſalē
que eſt mater omnium noſtrum. Cuius portio tunc nō minima erat in
Mat. xj. d. populo iſrael: regem habens manſuetum: quia non terrena in miti
bus: ſed manſuetis celeſtia regna dare conſueuit dicens. Diſcite a me
Pſal. xxxvj quia mitis ſum & humilis corde: & inuenietis requiem animabus ue
ſtris. De quibus pſalmiſta. Manſueti inquit poſſidebunt terram: & dele

ſtabuntur in multitudine pacis. Rex uero māſuetus manſuetis.i.humilibus corde terrā pacis tribuit: quos in terra belli & tribulationū quondā rex impius.i.diabolus ſupbie uulnere ſtrauit (Sedēs inquit ſup aſinā & pullū filiū ſubiugalis) q̄a requieſcit ſup corda humiliū & quietorū & trementia uerba eius ſiue eoꝝ. qui in ſinagoga iugū legis trahere nouerūt: ſeu illoꝝ qui gentili diu libertate effrenes eiuſdē ſinagogę inſtantia ad fidei & ueritatis ſunt grām cōuerſi. (Adducētes aūt aſinā & pullū diſcipuli īpoſuerunt ſup eos ueſtimēta ſua: & dn̄m deſuper ſedere fecerūt.) Veſtimēta diſcipuloꝝ opera ſunt iuſtitię pſalmiſta teſte: qui ait. Sacerdotes tui induātur iuſticiā. Aſinos quos nudos īueniūt diſcipuli: ſuis ſternunt ueſtimētis: & ita deſup dn̄m īponūt: quū pdicatores ſancti quoſlibet a ſanctitatis habitu uacuos inueniūt: hoſq; uirtutū ſuaꝝ exēplis ad ſuſcipiendā fidē & dilectionē ſui cōditoris ībuunt. Nō eni nudā dn̄s aſinā: nō nudū uoluit aſcēdere pullū: quia ſiue iudeus ſiue gētilis niſi ſanctoꝝ fuerit dictis ornatus & actis: nō poteſt dn̄m habere rectorē: ſed regnat potius peccatū in mortali eius corpe ad obediēdū concupiſcentiis eius. (Plurima aūt turba ſtrauerūt ueſtimenta ſua in uia.) Plurima hec turba innumerabilē martyꝝ deſignat exercitū: qui corpera ſua animarū uidelicet tegumēta pro dn̄o dabāt: quo ſequētibus electis planiorē recte uiuendi callē facerēt: ne q uidelicet dubitarent ibi pedem bonę actionis ponere in pace: ubi nō paucos uiderēt in bello preceſſiſſe martyrii. (Alii aūt cedebāt ramos de arboribus: & ſternebāt in uia.) Rami arborū dicta ſunt patrū pręcedentiū exēpla. Et q̄ſquis in exēplū recte credendi ſi te operādi quid pphete: quid apoſtoli: quid cęteri ſancti dixerūt ſeu fecerūt: pādit: ramos pfecto de arborib⁹ cedit: qbus iter aſini dn̄m portātis cōplanet: quia ſentētias de ſanctoꝝ libris excerpit: p quas ſimpliciū xp̄i corda ne in uia ueritatis errent edificet (Turbe aūt que precędebāt & quę ſequebātur clamabāt dicentes. Oſanna filio dauid.) Vna eadēq; cōfeſſiōis & laudatiōis uoce deū qui p̄cedūt & qui ſequuntur exaltāt: quia una nimirū fides eſt eoꝝ: qui ante īcarnationē dn̄icā & qui poſt hęc fuerunt pbati quāuis ſacramēta habuerint pro tēpoꝝ ratione diſparia. Petro atteſtāte: qui ait. Sed p grām dn̄i ieſu credimus ſaluari: quemadmodū & illi. Quod aūt aiunt oſanna filio dauid: hoc eſt quod in pſalmo legitur. Dn̄i eſt ſalus: & ſup populū tuum bn̄dictio tua: hoc ēquod in magne deuotiōe laudis in apocalipſi ſanctoꝝ chorus reſonat Salus deo nr̄o qui ſedet ſup thronū & agno. (Bn̄dictus qui uenit in nomine dn̄i.) In noīe dn̄i: in noīe dei patris ſignificat. Quod ipſe alibi iudeis nō credentibus dicit. Ego ueni in noīe pr̄is mei: & nō recepiſtis me. Alius ueniet in noīe ſuo: illum recipietis. Venit eni xp̄s in noīe dei pr̄is quia in oībus que geſſit & dixit: patrē glorificare & glorificādū hoībus predicare curauit. Veniet antichriſtus in noīe ſuo: qui cum ſit hō oīm

[Margin notes: Pſal.cxxxi. — Quare non aſcēdit dn̄s nudā aſinā aut pullū — Actuū.xv.c. — Pſal.iij. — Apoca.vij.c. Ioā.v.g.]

nequiſſimus: & diabolo comite plenus: nō dedignabitur ſe filium dei
2.Theſſa.ij.b cognominari. Aduerſatur eni & extollitur ſup omne quod dicitur de⁹
aut quod colitur. Aſſumunt aūt uerſiculū laudis turbę de pſalmo cente
ſimo decimo ſeptimo: quē de dn̄o cātatum nemo eſt qui dubitet. Vnde
pulcrę pręmittitur lapidē quē reprobauerūt ędificātes: hic factus eſt in
caput anguli: qa uidelicet xp̄s quē repbauerūt iudei: ędificātes ſua de-
creta traditionū: factus eſt in monimētū utriuſq; ppl̄i credētis iudei.ſ.&
gentilis. Quod eni in pſalmo lapis angularis uocatur xp̄s hoc eſt utriq;
quod in euāgelio p̄cedentiū ſequentiūq; collaudatur uoce turbarum.
Quod aūt in eiuſdē laudis proſecutiōe ſubiūgitur. (Oſanna.i.ſalus ſiue
ſaluifica in altiſſimis: pſpicue docet aduētum dn̄i i carne: nō ſolū hūa-
ni generis in terra: ſed & angelo⁊ in celis eſſe ſalutē: quia dū nos redē-
pti ad ſupna pducimur: eo⁊ pfecto numerus: qui ſathana cadente erat
Ephe.j.b. minorat⁹ ipletur. Hinc eni paulus ait. Inſtaurari oīa in xp̄o q̄ in celis & q̄
in terra ſunt in ipſo. Recte igitur oſanna in altiſſimis in eiuſdē laudē ca
nitur: cuius tota incarnatiōis diſpenſatio ꝑimplēda gloria patrię cele-
ſtis aderat. Proinde neceſſe eſt fratres mei ut ad ꝓmiſſam nobis patriā
tota mētis deuotiōe tēdamus: ſemp recordātes qa & ſi anguſta eſt uia q̄
ingredimur: beata eſt tn̄ māſio: ad quā feſtinamus. Felicius qppe eſt per
Felicius eſt ꝑ aſperū iter ire ad celū q̄ per planum ad ſuplicium aſpe⁊ iter ad regnū: quā per amenū & planū ad ſupliciū duci. Felici⁹ eſt
cōtinencia carnis tpali gaudiū perēne mereri: quā ꝑ laſciuia patui tēpo
ris eternā luere uindictā: ecce ieiuniū quadrageſimale dn̄o auxiliāte iā
plurima ex parte cōpleuimus. Teſtis eſt unicuiq; cōſciētia ſua: quia quā
to diſtrictius ſe ſanctis his diebus dn̄o mancipaſſe meminit tanto amplī
us gaudens ſanctū dn̄ice reſurrectiōis tēpus expectat. At ſi qua forte ad
huc cōſcientia min⁹ pfecte caſtigata accuſat: nulli dubiū quin pauidus
& tremens tāte ſolēnitatis p̄ſtolatur aduentū. Nec tn̄ hic talis de ſalute
diffidat: ne aliqua ſuo⁊ numeroſitate uel enormitate ſcelerum confu-
Pro.xviij.a ſus: barathrū deſperatiōis incidat iuxta illud ſalomonis. Impius quum
uenerit in ꝓfundū malorū: cōtēnit. Sed ſollicite ppendat qa ſi tēpus an
nuę feſtiuitatis. (qua de autoris noſtri reſurrectiōe lętamur) tanto uel
gaudio caſtos: uel ipuros metu & cōfuſione afficit: multo magis in tpe
diſtricti examinis: qn̄ generalis oīm reſurrectio celebratur. Et iā audita
iudicis ſententia hos cōſcientia mūda excuſans lętificat: illos noxia ac-
cuſans imppetuū dānat. Quicūq; ergo fratres dilectiſſimi cōtinentię
armis accicti ab initio iā quadrageſimę cū tēratore ſupbo certare cepe-
runt: uideāt caute ne cepta deſerant: priuſq̄ hoſte proſtrato miniſteriis
donētur angelicis. Qui uero hactenus armaturā uirtutum non induit
uel hodie incipiat: hodie cum turbis illis fidelibus fidei opera aſſumat:
imploret pietate eius: qui in noīe pr̄is adueniens bn̄dictionem mūdo at
tulit: & Oſanna in altiſſimis proclamans ſaluari ſe ſuperna in patria ſla

gitet. Stetnat ueſtimenta ſua in uia. i. mēbra ſui corporis humiliet in pſenti: ut exaltet ea deus in futuro memor illius. Dauid dicit. Quia exultabunt oſſa hūiliata. Ramos de arboribus cędat: & ſibi ſternat in uia. i. ſctōrum ſcripta ſedulus ad memoriā reuocet: qbus ſtātes ne cadant roborātur. Lapſi ne diutius iaceant hortātur: reſurgētes ut uirtutib⁹ exercceantur inſtruūtur. Exercitati in uirtutibus premia in celis ut ſperēt erigguntur: biſq̧ greſſus ſue actionis: ne in lapidē offenſionis & petrā ſcandali offendāt premuniat: ac ſi etiā ipſe cum ceteris fidelibus redēptoris ueſtigia ſequatur: paſſioniſq̧ ac reſurrectionis eius myſteria digna mētis puritate ueneretur: qui electis oībus mēbris uidelicet ſuis in remediū uulnerum ſimul & cęleſtiū gaudiorum pignus dare dignatus eſt Ieſus xp̄s dn̄s noſter: qui uiuit & regnat cum patre in unitate ſp̄us ſancti deus per omnia ſecula ſeculorū. Amen. Pſal. L.

❧Segmentum ex euangelio Marci. xvi. capi. A. quod canitur in die ſancto paſche reſurretionis.

IN illo tpe. Maria magdalene & maria iacobi & ſalome emerūt aromata ut uenientes ungerent ieſum. Et ualde maneuna ſabbatorum ueniunt ad monumentū: orto iam ſole. Et dicebant ad inuicem. Quis reuoluet nobis lapidē ab oſtio monumenti? Et reſpicientes uiderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus ualde. Et introeūtes in monumētū uiderunt iuuenē ſedentē in dextris coopertū ſtola cādida & obſtupuerunt. Qui dixit illis. Nolite expaueſcere. Ieſum quē queritis nazarenum crucifixum. Surrexit nō eſt hic. Ecce locus ubi poſuerunt eum. Sed ite & dicite diſcipulis eius & petro: quia pcedet uos in galileā: ibi eum uidebitis: ſicut dixit uobis.

❧Homilia beati gregorii pape de eadem lectione: habita ad populū in baſilica beate marie die ſancto paſche.

MVltis uobis lectiōib⁹ fratres chariſſimi p dictatū loq cōſueui: ſed qa laceſſente ſtomacho ea q̄ dictauerā legere ipſe nō poſſū: & quoſdā ueſtrū min⁹ libēter audiētes intueor: unde nūc a me ipſo exigere cōtra morē uolo: ut itra ſacra miſſarū ſolēnia lectionē ſctī euāgelii nō dictādo ſed colloquēdo edſſerā. Sicq̧ excipiatur ut loqmur: qa collocutiōis uox corda torpētia pluſq̄ ſermo lectiōis excitat: & q̄ſi quadā manu ſollicitudinis ut euigilēt pulſat. Et q dē ad hoc opus me ſufficere poſſe nō uideo: ſed tn̄ uires q̄s iperitia denegat: charitas adminiſtrat. Scio nāq̧ q dixit. Aperi os tuū & ego adiplebo illud: bonū ergo opus nobis ſi uolūtate fit. Nā ex diuino adiutorio erit i pfectiōe. Dat loquēdi auſū ipa etiā reſurrectiōis dn̄ice tāta ſolēnitas: qa & idignum ualde eſt ut eo die laudes debitas taceat lĩgua carnis quo uidelicet die caro reſurrexit autoris. Audiſtis fratres chariſſimi q ſancte mulieres q̄ dominum fuerant ſecute: cum aromatibus ad monu

Vox plus excitat quam lectio.

Pſal. lxxx.

mentum uenerunt:& ei quem uiuentem dilexerant:etiam mortuo ſtu
dio hũanitatis obſequuntur. Sed res geſta aliquid in ſctã eccleſia ſignat
gerendũ:ſic quippe neceſſe eſt ut audiamus q̃ facta ſunt: q̃tinus cogite
mus etiã q̃ nobis ſint ex eo⸗ imitatiõe facienda. Et nos ergo in eum qui
eſt mortuus credentes: ſi odore uirtutum refecti cum opiniõe bonorũ
Mulieres do | ope⸗ dñm querimus:ad monumentũ ꝑfecto illius cum aromatibꝰ ue
minum vide | nimus. Ille aũt mulieres angelos uidẽt:q̃ cum aromatibus uenerũt:qa
rũt que cũ a | uidelicet ille mẽtes ſupnos ciues aſpiciunt:q̃ cum uirtutum odoribꝰ ad
romatibus | deũ p ſctã deſideria ꝓficiſcuntur. Notãdum uero nobis eſt quid nã ſit:
venerunt. | quod in dextris ſedere angelus cernitur. Quid nãq; p ſiniſtrã niſi uita ꝑ
Canti.ij.b. | ſens? Quid uero p dexterã niſi ꝑpetua uita ſignatur? Vnde in cãticis cã
ticoꝝ ſcriptum eſt. Leua eiꝰ ſub capite meo: & dextera illius amplexa
bitur me. Quia igitur redẽptor noſter iam ꝑ̃ſentis uite corruptionem
trãſierat:recte angelus q nunciare perennem eius uitã uenerat:in dexte
Reſurrectio | ra ſedebat qui ſtola cãdida indutus apparuit: quia feſtiuitatis nr̃e gau
redẽptoris fu | dia nunciauit. Cãdor etenim ueſtis ſplendorem nr̃e denunciat ſolẽni
it feſtiuitas | tatis. Noſtre dicamus: an ſue? Sed ut fateamur uerius:& ſue dicamus&
xpianoꝝ: et | noſtre illa qppe redẽptoris noſtri reſurrectio & noſtra feſtiuitas fuit: qa
angeloꝝ. | nos ad imortalitatem reduxit: & angeloꝝ feſtiuitas extitit: quia nos re
uocãdo ad celeſtia eoꝝ numeꝝ impleuit:in ſua ergo ac nr̃a feſtiuitate an
gelus albis ueſtibꝰ apparuit: qa dũ nos p reſurrectiõnẽ dominicã ad ſu
pna reducimur:celeſtis patrie dãna reparãtur. Sed quid aduenientes fe
minas angelus affatur audiamus. (Nolite expaueſcere) ac ſi aptẽ dicat
paueãt illi qui nõ amãt aduentũ ſupnoꝝ ciuiũ pertimeſcãt q a carnali
bus deſideriis ꝑ̃ſſi:ad eoꝝ ſocietatẽ ꝑtingere ſe poſſe deſpãt uos autem
cur pertimeſcitis q̃ ur̃os cõciues uidetis? Vnde & mattheus angelũ appa
Ma.xxviij.a | ruiſſe deſcribẽs ait. Erat aũt aſpectus eius ſicut fulgur: & ueſtimenta eiꝰ
candida ſicut nix. In fulgure eteni terror timoris ẽ:in niue ãt blandimẽ
tum candoris. Quia uero oĩpotens deus & terribilis eſt peccatoribus &
blãdus iuſtis:recte teſtis reſurrectiõis eiꝰ ãgelus & i fulgure uultꝰ & in cã
dore habitꝰ demõſtratur:ut ipe ſua ſpecie & terrere repbos & mulceret
Exo.xiij.d | pios Vñ recte quoq; ppl̃m deſerta gradiẽtẽ & colũna ignis i nocte & co
Colũna ig | lũna nubis i die ꝑ̃ibat. In igne eteni terror eſt: in nube aũt uiſiõis lene
nis et nubis | blãdimẽtũ. Dies uero uita iuſti & nox accipitur uita peccatoris. Vñ & cõ
populũ iſrae | uerſus peccatoribus paulus dicit. Fuiſtis aliqñ tenebre:nunc aũt lux in
litic̃ꝑ̃ ꝑ̃ibat |
Ad ephe.v.b | dño. In die ergo p nubẽ colũna demõſtrata eſt:& in nocte p ignẽ qa oĩ
potẽs deus & blandus iuſtis:& terribilis:apparebit in iuſtis. Iſtos in iudi
cio ueniẽs p lenitatis mãſuetudinẽ demulcet:illos uero p iuſticie diſtri
ctionẽ terret. Sed iã qd angelus ſubiũgit audiamus. (Ieſum q̃ritis naza
Ieſus ſalua | renũ) ieſus latino eloquio ſalutaris. (i. ſaluator) interꝑ̃tatur. At uero
tor īterꝑ̃taẽ. | multi hoc noĩe tunc ieſu dici poterãt: nõ tñ ſubſtantialiter ſed nuncu

patiue. Ideo & locus ſubiungiť. ut de quo ieſu dictū ſit manifeſteť. Na-
zarenū. Et cauſam ꝑtinꝰ ſubdidit. Crucifixum. Atq̧ addidit. (Surrexit Deus vbiq̧
nō eſt hic:) Nō eſt hic dicitur p̄ p̄ſentiā carnis: qui tñ nuſquā deerat p̄ p̄ eſt per p̄ſen-
ſentiā maieſtatis. (Sed ite diſcite diſcipulis eius & petro quia p̄cedet uos tias maieſta
in galileā) Querēdū nobis eſt cur noīatis diſcipulis: petrus deſignatur tis.
ex nomine. Sed ſi hūc angelus noīatim non exprimeret q̄ magiſtrū ne
gauerat: uenire inter diſcipulos non auderet. Vocatur ergo ex nomi-
ne: ne deſperaret ex negatione. Qua in re conſiderādum nobis eſt cur Petrus q̄re
omnipotēs deus eum quē cuncte eccleſie preferēdum diſpoſuerat ancil pmiſſus eſt
le uocē ptimeſcere & ſeipſum negare pmiſit. Quod nimirum magne ſeſū negare.
actum eſſe pietatis diſpenſatione cognoſcimus: ut is qui futurꝰ erat pa
ſtor eccleſie: in ſua culpa diſceret q̄liter aliis miſereri debuiſſet. Priꝰ ita
q̧ eū oſtēdit ſibi & tūc ꝑpoſuit ceteris: ut ex ſua infirmitate cognoſcet q̄
miſericorditer aliena infirma tolleraret. Bñ aūt de redēptore nr̄o dici-
tur. (Precedet uos in galileā: ibi eū uidebitis ſicut dixit uobis.) Galilea Galilea trāſ
nāq̧ tranſmigratio facta interpretatur. Iā quippe redēptor noſter a paſ migratio in
ſione ad reſurrectionē: a morte ad uitā: a pena ad gloriā: corruptiōe: ad terpretatur.
incorrūptionē tranſmigrauerat. Et prius poſt reſurrectionē in galilea
bene a diſcipulis uidetur: quia reſurrectiōis eius gloriā poſt leti uidebi-
mus: ſi modo a uitiis ad uirtutū celſitudinē tranſmigremus. Qui ergo
in ſepulchro nūciatur: in tranſmigratione oſtēditur. quia is qui in mor
tificatione carnis agnoſciť: in trāſmigratione mentis uidetur. Hec ete-
nim frēs chariſſimi pro tāta diei ſolēnitate de lectionis euāgelice expo-
ſitione trācurrimus: ſed libet ut de hac eadem ſolēnitate aliqd ſubtiliꝰ
loquamur. Due etem̄ uite erāt. Quaꝝ unam nouimus: alterā neſcieba
mus. Vna quippe mortalis eſt: altera īmortalis. Vna corruptiōis: alte-
ra incorruptiōis. Vna mortis: altera reſurrectiōis. Sed uenit mediator I. Thim. ij. a.
dei & hoīm homo xp̄s ieſus: ſuſcepitq̧ unā & oſtēdit alterā. Vnā pertu-
lit moriēdo: & oſtēdit alteram reſurgēdo. Si ergo nobis mortalē uitam
ſcientibus reſurrectionē promitteret carnis: & tñ hanc uiſibiliter nō exi
beret: qs eius ꝑmiſſionibus crederet? Factus itaq̧ homo apparuit ī car-
ne: mori dignatus eſt ex uolūtate: ſed reſurrexit ex poteſtate: & oſtēdit
exēplo quod nobis ꝑmiſit in p̄mio. Sed fortaſſe aliquis dicat. Iure ille
ſurrexit qui cū deus eſſet: teneri a morte nō potuit. Ad inſtruēdam er-
go ignorantiam noſtrā: ad roborandā infirmitatem noſtrā ſue tantū
reſurrectionis exemplū nobis ſufficere uoluit: ſolus in tp̄e illo mortu-
us eſt: & tamē ſolus minime reſurrexit. Nam ſcriptū eſt. Multa corpo- Mat. xxvij. f
ra ſanctoꝝ qui dormierant: reſurrexerunt. Ablata ergo ſunt omnia ar
gumenta p̄fidie. Ne quis eī̄ dicat ſparare de ſe nō debet homo: quod ī
carne ſua exibuit deus hō. Ecce cū deo hoīes reſurrexiſſe cognoſcimus
& quos pueros hoīes fuiſſe nō dubitamus. Si ergo membra noſtri redē

IN illo tempore. Cum ſero eſſet die illa una ſabbatorum & fores eſſent clauſe ubi erant diſcipuli congregati propter metũ iudeorum: uenit ieſus & ſtetit in medio: & dixit eis. Pax uobis. Et cũ hec dixiſſet oſtendit eis manus & latus. Gauiſi ſunt ergo diſcipuli uiſo domino. Dixit ergo eis iterum. Pax uobis. Sicut miſit me pater: & ego mitto uos. Hec cum dixiſſet inſufflauit & dixit eis. Accipite ſpiritũ ſanctum. Quorum remiſeritis peccata remittũtur eis: & quorum retinueritis retenta ſunt. Thomas autem unus de duodecim qui dicitur didimus non erat cum eis quando uenit Ieſus. Dixerunt ergo & alii diſcipuli: uidimus dominum. Ille autem dixit eis. Niſi uidero in manibus eius fixuram clauorum: & mittam digitum meum in locum clauorum & mittam manum meam in latus eius: non credam. Et poſt dies octo iterum erant diſcipuli eius intus: & thomas cum eis. Venit Ieſus ianuis clauſis: & ſtetit in medio: & dixit eis. Pax uobis. Deinde dicit thome. Infer digitum tuum huc: & uide manus meas: & affer manum tuam & mitte in latus meũ: & noli eſſe incredulus ſed fidelis. Rñdit thomas: & dixit ei. Dñs meus: & deus meus. Dixit ei ieſus. Quia uidiſti me thoma: credidiſti. Beati qui non uiderunt: & crediderunt. Multa quidem & alia ſigna fecit ieſus in conſpectu diſcipulorum ſuorum: que non ſunt ſcripta in libro hoc. Hec autem ſcripta ſunt ut credatis: quia ieſus eſt fili⁹ dei. Et ut credentes uitam habeatis in nomine eius.

Homilia beati gregorii pape de eadem lectione. Habita ad populum in baſilica ſancti ioannis que dicitur conſtantiniana in octa. paſche.

PRima lectionis huius euãgelice queſtio animũ pulſat. quomodo poſt reſurrectionem corpus dominicum uerum fuit quod clauſis ianuis ad diſcipulos igredi potuit. Sed ſciendũ nobis eſt qđ diuina opatio ſi ratione cõphenditur nõ eſt admirabilis. Nec fides habet meritũ cui humana ratio pbet expimentũ. Sed hec ipſa nr̃i redemptoris opa q̃ ex ſemetipſis cõprehendi nequaq̃ poſſunt: ex alia eius opatione penſanda ſunt: ut rebus mirabilibus fidem pbeãt facta mirabiliora. Illud enim corpus domini intrauit ad diſcipulos ianuis clauſis: quod uidelicet ad humanos oculos per natiuitatem ſuã clauſo exit utero uirginis. Quid ergo mirum ſi clauſis ianuis poſt reſurrectionem ſuam in eternum iam uicturus intrauit qui moriturus ueniens non aperto utero uirginis exiuit? Sed quia ad illud corpus quod uideri poterat fides intuentium dubitabat: oſtendit eis protinus manus & latus: palpandam carnem prebuit: quam clauſis ianuis introduxit. Qua in re duo mira & iuxta humanam rationem ſibi ualde contraria oſtendit: dum poſt reſurrectionem corpus ſuum & incorruptibile: & tamen palpabile demonſtrauit. Nam & corrumpi neceſſe eſt

Fides nõ habet meritum cui humana ratio prebet experimẽtũ.

Corpus dñi quomõ potuit intrare ad diſcipl'os ianuis clauſis.

quod palpaſ: & palpari nõ poteſt quod nõ corrũpiſ. Sed miro modo atq; inextimabili redẽptor noſter: & incorruptibile poſt reſurrectionẽ & palpabile corp⁹ exhibuit: ut mõſtrando incorruptibile iuitaret ad p̃miũ: & p̃bendo palpabile formaret ad fidẽ. Et incorruptibilẽ ſe ergo & palpabilẽ demonſtrauit: ut pfecto eſſe poſt reſurrectionẽ oſtẽderet corpus ſuum & eiuſdẽ nature: & alterius glorie. dicit eis. (Pax uobis. Sicut miſit me pater: & ego mitto uos.) ideſt ſicut miſit me pater deus deũ: & ego mitto uos homo hoies. pater filiũ miſit: qui hũc pro redẽptione generis humani incarnari cõſtituit. Quẽ uidelicet in mundum uenire ad paſſionẽ uoluit: ſed tñ amauit eum quẽ ad paſſionem miſit. Electos uero apl'os dñs non ad mundi gaudia: ſed ſicut ipſe miſſus eſt ad paſſionẽ in mundũ mittit. Quia ergo & filius amatur a patre & tñ ad paſſionẽ mittitur: ita & diſcipuli a dño amãtur: qui tñ ad paſſionem mittuntur i mũdũ. Itaq; recte dicit. Sicut miſit me pater. & ego mitto uos. i. ea uos charitate diligo: cũ inter ſcãdala pſecutorũ mitto: qua me charitate p̃r diligit: quem uenire ad tolerandas paſſiones fecit. Quãuis mitti etiam iuxta naturã diuinitatis poſſit intelligi. Eo enim modo ipſe a patre fili⁹ mitti dicit quo a patre gñatur. Nã ſpm ſanctũ qui cũ ſit coequalis patri & filio nõ tñ incarnatus eſt: idem ſe filius mittere phibet: dicens. Cũ ueNerit paraclitus quem ego mittã uobis a patre. Si eñ mitti ſolũmodo incarnari deberet intelligi: ſanctus proculdubio ſpũs nullo modo diceretur mitti: qui nequaquã incarnatus eſt. Sed eius miſſio ipſa pceſſio eſt: qua de patre pcedit & filio. ſicut itaq; ſpũs mitti dicitur quia pcedit: ita & filius nõ incõgrue mitti dicitur: quia generaſ. Hęc cũ dixiſſet inſufflauit & dixit eis. (Accipite ſpũm ſanctũ.) Querẽdũ nobis eſt: quid eſt quod ſpũm ſanctũ dominus noſter & ſemel dedit in terra conſiſtẽs: & ſemel in cęlo p̃ſidẽs. Neq; enim alio in loco datus eſſe ſpiritus ſanctus aperte monſtratur: niſi nunc cum p inſufflationem pcipitur: & poſtmodum cum de cęlo ueniens in linguis uariis demonſtratur. Cur ergo prius in terra diſcipulis datur: poſtmodum de cęlo mittitur: niſi quod duo ſunt p̃cepta charitatis: dilectio uidelicet dei & dilectio proximi? In terra datur ſpiritus ut diligatur proximus. datur e cęlo ſpiritus: ut diligaſ deus. ſicut enim una eſt charitas & duo p̃cepta: ita unus ſpũs & duo data. prius a domino conſiſtente in terra: poſtmodum e cęlo: quia in proximi amore diſcitur qualiter pueniri debeat ad amorem dei. Vnde & idem ioannes dicit. Qui non diligit fratrem ſuum quem uidet: deum quem non uidit quomodo poteſt diligere? Et ante quidem diſcipulorum mentibus idem ſpiritus inerat ad fidem: ſed tamen manifeſta datione non niſi poſt reſurrectionem datus eſt. Vnde & ſcriptum eſt. Nõdum erat ſpiritus datus: quia ieſus nondum fuerat glorificatus. Vnde etiam p moyſen dicitur. Suxerunt mel de petra: oleumq; de firma pe-

Margin notes: Ioan. xv. d. — Spũm ſctũ quare dedit dñs ſemel in terra conſiſtens & ſemel in cęlo pſidens. — I. Ioan. iiij. d — Ioan. vij. f. — Deu. xxxij. b

tra. Neq̃ẽm tale q̃cq̃uam iuxta hiſtoriam legit: ſi tota teſtamẽti ueteris ſeries recẽſeatur. Nuſquam de petra mel: nuſquã oleũ ille populus ſuxit. Sed q̃a iuxta pauli uocẽ: petra erat chriſtus. Mel de petra ſuxerũt: q̃ eiuſdẽ redẽptoris noſtri facta & miracula uiderũt. Oleum uero de firma petra ſuxerũt q̃a effuſione ſc̃i ſpũs poſt reſurrectionẽ eius ungi meruerunt. Quaſi ergo in firma petra mel dedit: quando adhuc mortalis dñs miraculorum ſuorum dulcedinem diſcipulis oſtendit. Sed firma petra oleum fudit q̃a poſt reſurrectionẽ ſuam factus iam impaſſibilis: ꝑ afflationem ſpũs donum ſancte unctionis emanauit. De hoc oleo ꝑ prophetam dicitur. Cõputreſcet iugum a facie olei. Sub iugo quippe tenebamur demoniace dñatiõis: ſed uncti ſumus oleo ſpũs ſancti. Et q̃a nos grã libertatis unxit: demoniace dñationis iugũ putruit. paulo atteſtante q̃ ait. Vbi ſpũs dñi ibi libertas. Sciendum uero eſt q̃d hi qui prius ſpũm ſanctum habuerunt: ut & ipſi innocẽter uiuerent & in predicatione quibuſdam prodeſſent. Icc irco hũc poſt reſurrectionẽ dñi patenter acceperunt: ut prodeſſe non paucis ſed pluribus poſſent. Vnde & i hac ipſa datione ſpũs dicitur. (Quoꝝ remiſeritis pc̃ã remittuntur eis. Et quoꝝ retinueritis retẽnta ſunt.) Libet intueri illi diſcipuli ad tanta onera humilitatis uocati: ad quãtum culmẽ glorie ſint ꝑducti. Ecce nõ ſolum de ſemetipſis ſecuri fiunt: ſed etiã aliene obligationis poteſtatẽ relaxationis accipiũt. Pricipatumq̃ ſuperni iudicii ſortiũtur: ut uice dei q̃buſdam pc̃ã retineant quibuſdam relaxent. Sic eos a deo decebat erigi: q̃ tantum pro deo conſenſerant humiliari. Ecce qui diſtrictũ dei iudicium metuunt: animarum iudices fiunt. Et alios dãnant uel liberant qui ſemetipſos damnare metuebãt. Horũ profecto nũc in eccleſia ep̃i locum tenẽt. Soluẽdi ac ligandi poteſtatẽ ſuſcipiunt: qui gradũ regiminis ſortiunt. Grandis honor ſed graue pondus iſtius eſt honoris. Durũ quippe eſt ut qui neſcit teneri moderamine uite ſue: iudex uite fiat aliene. Et plerũq̃ contigit ut hic iudicii locũ teneat: cui ad locũ uita minime cõcordat. Ac proinde ſepe agitur ut uel damnet imeritos: uel alios ipſe ligatus ſoluat ſepe in ſoluẽdis ac ligandis ſubditis ſue uoluntatis motus: non autẽ cauſarum merita ſequitur. Vnde fit ut ipſa ligandi & ſoluẽdi poteſtate ſe ꝑuet: qui hanc pro ſuis uoluptatibus & non ꝓ ſubditorum moribus exercet. Sepe fit ut erga quemlibet proximum odio uel gratia moueatur paſtor. Iudicare autem digne de ſubditis nequeũt qui in ſoluendis ac ligandis ſubditis ſua uel odio uel gratia ſequuntur. Vnde recte per prophetam dicitur. Mortificabant animas que nõ moriuntur: & uiuificabant animas que non uiuunt. Non moriẽtem quippe mortificat qui iuſtum damnat. Et non uicturum uiuificare nititur: qui reum abſoluere ſupplicio conatur. Cauſe ergo penſande ſingulorum ſunt: & tunc ligandi atq̃ ſoluendi poteſtas exercenda. Videndum

i. Corin. x. a.

Eſai. x. f.

ij. Cor. iij. d.

Diſcipuloꝝ xpi mirabilis dignitas

Epiſcopatus grãdis eſt honor ſed grauẽ põdus huius honoris.

Eze. xiij. d.

eſt que culpa:& quę ſit penitentia ſecuta poſt culpā.ut quos omnipotēs
deus per cōpunctionis gratiam uiſitat:illos paſtoris ſentētia abſoluat.
Abſolutio qñ dr vera. Tunc enim uera eſt abſolutio pręſidentis:cū ętetni arbitrium ſequitur
iudicis. Quod bñ quatriduani lazari reſuſcitatio illa ſignificat quæ ui
delicet demonſtrat:quod prius dominū mortuum uocauit:& uiuifica-
uit dicens. Lazare ueni foras:& poſtmodū is qui uiuens egreſſus fuerat
Ioan.xi.c. a diſcipulis eſt ſolutus. Sicut ſcriptū eſt. Cūq; egreſſus eſſet qui fuerat li
gatus inſtitis:tūc dixit diſcipulis ſuis. Soluite eum & ſinite abire. Ecce
diſcipuli illum iā uiuentē ſoluunt: quē magiſteriā reſuſcitauerat mor-
tuum. Si eñ diſcipuli lazarum mortuum ſoluerēt:fetorem magis oſtē
derent quā uirtutem. Ex qua conſideratione intuēdum eſt: quod illos
nos debemus per paſtoralem auctoritatem ſoluere :quos auctorem no
ſtrum cognoſcimus per ſuſcitantem gratiam uiuificare. Que nimirū
uiuificatio ante operationem rectitudinis:in ipſa iam cognoſcitur con
feſſione peccati. Vnde & huic ipſi mortuo lazaro nequaq̄ dicitur reui-
uiſce:ſed ueni foras. Omnis quippe peccator dum culpam ſuam intra
cōſcientiam abſcondit introrſus latet:quia in ſuis penetralibus occul-
Peccatori vt lazaro diçendū eſt veni foras. tatur. Sed mortuus uenit foras cū peccator nequitias ſuas ſponte confi
tetur. Lazaro ergo dicitur ueni foras. Ac ſi aperte cuilibet mortuo i cul
pa diceretur. Cur reatū tuum intra conſcientiā abſcondis? Foras iā per
confeſſionē egredere qui apud te interius p negationem lates. Veniat
itaq; mortuus foras.i.culpam ſuā confiteatur peccator. Venientem ue
ro foras ſoluant diſcipuli ut paſtores eccl'ie ei penam debeant ammoue
re quam meruit:qui non erubuit confiteri quod fecit. Hēc de ſolutiōis
ordine breuiter dixerim:ut ſub magno moderamine paſtores eccleſie
Sñtentia paſtoris iuſta ſiue iniuſta timenda eſt. uel ſoluere ſtudeant uel ligare. Sed utrū iuſte an iniuſte obliget paſtor:
paſtoris tamen ſententia a grege timenda eſt :ne is qui ſubeſt:& cum in
iuſte forſitan ligatur:ipſam obligationis ſue ſententiā ex alia culpa me
reatur. Paſtor ergo uel abſoluere indiſcrete timeat uel ligare. is autem
q ſub manu paſtoris eſt ligati timeat iuſte uel iniuſte nec paſtoris ſui iu-
dicium temere reprehendat. ne & ſi iniuſte ligatus eſt :ex ipſa tumide re
prehenſionis ſuperbia culpa que non erat:fiat. Sed quia hec breuiter p
exceſſum diximus:ad expoſitionis ordinem redeamus. ¶ Thomas autē
unus ex duodecim qui dicitur didimus:nō erat cū eis q̄ndo uenit jeſus
Iſte unus diſcipulus defuit:reuerſus quod geſtū eſt audiuit. audita crede
re renuit. Venit iterū dominus:& non credenti diſcipulo latus palpan
dum prebuit:manus oſtendit:& oſtenſa ſuorum cicatrice uulnerum i-
fidelitatis illius uulnus ſanauit. Quid fratres chariſſimi. quid inter hec
animaduertitis? Nunquid caſu geſtum creditis:ut electus ille diſcipu-
lus tunc deeſſet: poſt autem ueniens audiret: audiens dubitaret : dubi-
tans palparet:palpans crederet. Non hoc caſu ſed diuina diſpenſatiōe

geſtū eſt. Egit nāq; miro modo ſuperna clementiā: ut diſcipulus ille dubitans: dum in magiſtro ſuo uulnera palparet carnis: in nobis uulnera ſanaret infidelitatis. Plus enim nobis thome infidelitas ad fidem: quā fides credentium diſcipulorum profuit. Quia dum ille ad fidem palpādo reducitur: noſtra mens (omni dubitatione poſtpoſita) in fide ſolidatur. Sic quippe diſcipulum dn̄s poſt reſurrectionem ſuam dubitare permiſit: nec tamen in dubitatione deſeruit ſicut ante natiuitatem ſuā habere mariam ſponſum uoluit: qui tamen ad eius nuptias nō peruenit. Nam ita factus eſt diſcipulus dubitans & palpans teſtis uere reſurrectionis: ſicut ſponſus marie fuerat cuſtos integerrime uirginitatis. Palpauit autem & exclamauit. (Dn̄s meus & deus meus. Dicit ei ieſus. Quia uidiſti me thoma crediditi.) Cū paulus apoſtolus dicat. Eſt aūt fides ſperandarum ſubſtantia rerum: argumentum non apparētium: profecto liquet: quia fides illarum rerum argumentū eſt: que apparere non poſſunt. Que etenim apparent iam fidem non habent: ſed agnitionē. Dū ergo uidit thomas: dum palpauit: cur ei dicitur quia uidiſti me crediditi? Sed aliud uidit: & aliud credidit. A mortali quippe hōie diuinitas uideri nō potuit. Hominem ergo uidit: & deum confeſſus eſt: dicēs. (Dominus meus & deus meus.) Videndo ergo credidit quia conſiderando uerum hominem hunc deum quem uidere non poterat: exclamauit. Letificat ualde quod ſequitur. (Beati qui non uiderunt & crediderunt) In qua nimirum ſententia nos ſpecialiter ſignati ſumus: qui eum quē carne non uidimus: mente retinemus. Nos ſignati ſumus: ſed ſi fidem noſtram operibus ſequimur. Ille etenim uere credit: qui exercet operādo quod credit. Quo contra de his qui fidem nomine tenus retinent: paulus dicit confitentur ſe noſſe deum factis autem negant. hinc iacobus ait. Fides ſine operibus mortua eſt.

Thome incredulitas uulnera infidelitatis ſanauit

Marie ſponſus ad eiꝰ nuptias nō peruenit.

Ad hebr.xi. Fides quid.

Ad tim.i.d.

Iaco.ij.d.

Segmentū ex euangelio Ioannis.x.cap.B.qđ canit̄ dominica ſecūda poſt reſurrectionem. Hiſtoria facta eſt anno chriſti.xxxiii.vi.kalendas octobris in ſabbato.

IN illo tp̄e. Dixit dn̄s ieſus diſcipulis ſuis. Ego ſum paſtor bonus. Bonus paſtor aīam ſuam ponit ꝓ ouibꝰ ſuis. Mercenariꝰ aūt & q nō eſt paſtor cuiꝰ non ſunt oues ꝓprie: uidit lupū uenientē: & dimittit oues & fugit: & lupꝰ rapit & diſpergit oues. Mercenariꝰ autem fugit: qa mercenariꝰ eſt & non pertinet ad eū de ouibꝰ. Ego ſū paſtor bonꝰ: & cognoſco oues meas & cognoſcunt me mee. Sicut nouit me pater: & ego agnoſco patrē & animam meam pono pro ouibꝰ meis. Et alias oues habeo q̄ non ſunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere. & uocem meam audient: & fiet unū ouile: & unus paſtor.

Nō pertinet ad eū de ouibus. Valla. dicendū erat non eſt ei cure de ouibꝰ. Itē fiet vnū ouile & vnus grex & nō paſtor.

Homilia beati gregorii pape de eadē lectiōe. Habita ad populū in baſilica ſcti petri apoſtoli dn̄ica.i.poſt octa.paſ.

Audiſtis frēs chariſſimi ex lectióne euangelica eruditionēm ueſtram. Audiſtis piculum nr̄m. Ecce em̄ is qui nō ex accidēti dono: ſed eſſentialiter bonꝰ eſt dicit. (Ego ſum paſtor bonus.) Atq; eiuſdem bonitatis formā quā nos imitemur adiūgit dicens. (Bonus paſtor aiam ſuā ponit ꝓ ouibꝰ ſuis.) Fecit qđ monuit: oſtendit qđ iuſſit. Bonꝰ paſtor ꝓ ouibꝰ ſuis aiam ſuā poſuit: ut in ſacramentū nr̄m corpus ſuū & ſanguinē uerteret: & oues qs redemerat carnis ſue alimento ſaciaret. Oſtēſa nobis eſt de cōtemptu mortis uia q̄ ſeq̄mur appoſita eſt forma cui iprimamur. Primū nobis eſt exteriora nr̄a miſericorditer ouibꝰ eiꝰ ipēdere. poſtremū uero (ſi neceſſe ſit) etiā mortem nr̄am ꝓ eiſdem ouibꝰ miniſtrare. A primo aūt hoc minimo peruenitur ad poſtremū maiꝰ. Sed cū incōparabiliter lōge melior ſit aia q̄ uiuimus: terrena ſubſtantia q̄ exteriꝰ poſſidemꝰ. q nō dat ꝓ ouibus ſuis ſubſtantiā ſuam quō pro his daturus eſt aiam ſuā? Et ſunt nonnulli q dum plus terrenā ſubſtantiā q̄ oues diligūt merito nomen paſtoris pdūt. De qbus ꝓtinus ſubdit. (Mercenarius aūt & q nō eſt paſtor cuius nō ſunt oues ꝓprie: uidet lupū uenientē & dimittit oues & fugit.) Nō paſtor ſed mercenariꝰ uocat q nō ꝓ amore itimo oues dn̄icas: ſed ad tpales mercedes paſcit. Mercenariꝰ qppe eſt: q locum qdē paſtoris tenet: ſed lucra aiaꝝ nō q̄rit: terrenis cōmodis inhiat: honore ꝑlatiōis gaudet: tpalibꝰ lucris paſcit: ipēſa ſibi ab hoibus reuerentia letat. Iſte ſunt etenī mercedes mercenarii. ut ꝓ eo ipſo qđ in regimine laborat: hic qđ q̄rit inueniat: & ab hereditate gregis in poſterū alienus exiſtat. Utrū uero paſtor ſit an mercenarius cognoſci ueraciter non pōt: ſi ocaſio neceſſitatis deeſt. Tranquillitatis enim tpe plerumq; ad gregis cuſtodiam ſicut uerus paſtor: ſic etiam mercenarius ſtat. Sed lupus ueniens indicat: quo quiſq; animo ſup gregis cuſtodiam ſtabat. Lupus etenim ſuper oues uenit: cū quilibet iniuſtus & raptor fideles quoſq; atq; humiles opprimit. Sed is qui paſtor eſſe uidebatur & nō erat: relinquit oues & fugit. Quia dū ſibi ab eo periculum ingeri metuit: reſiſtere eius iniuſtitie nō preſumit. Fugit autem non mutando locum ſed ſubtrahēdo ſolatiū. Fugit quia iniuſticiam uidit & tacuit. Fugit quia ſe ſub ſilētio abſcōdit. Quibꝰ bn̄ p prophetam dicitur. Non aſcendiſtis ex aduerſo: neq; oppoſuiſtis murum pro domo iſrael ut ſtaretis in prelio in die domini. Ex aduerſo q ꝑpe aſcēdere eſt: quibuſlibet poteſtatibus praue agentibus: rationis libera uoce cōtraire. Et in die domini pro domo iſrael in ꝑlio magno ſtamus ac murum opponimus: ſi fideles inocentes cōtra pueſorum iniuſticiam ex iuſticie auctoritate uindicamus. Quod quia mercenariꝰ nō facit: cum uenientem lupum uiderit: fugit. Sed eſt alius lupus qui ſine ceſſatione quotidie non corpora ſed mentes dilaniat. Malignus uidelicet ſpiritus qui caulas fidelium inſidians circuit: & mortes animarum

Paſtor bonus duo pro ouibus ipendere debet.

Oues paſcēſ ꝑ tpali mercede non eſt paſtor.

Lupus quādo d'ſuper oues venire.

Ezech. xiij. a

Diabolus eſt alius lupꝰ mētes dilaniās.

querit: de quo lupo mox ſubditur. (Et lupus rapit & diſpergit oues.) Lu-
pus uenit & mercenarius fugit: quia malignus ſpiritus mentes fidelium
in tentatione dilaniat: & is qui locum paſtoris tenet curam ſollicitudi-
nis non habet. Anime pereunt: & ipſe de terrenis cõmodis letatur. Lu-
pus rapit & diſpergit oues. Cum alium ad luxuriam pertrahit alium in a-
uaritiam aſcendit: aliũ in ſupbiam erigit: alium per iracundiam diuidit
Hunc inuidia ſtimulat: illum fallacia ſupplãtat. Quaſi ergo gregem
lupus diſſipat cum fideliũ populũ diabolus per tẽtationes necat. Sed cõ-
tra hec mercenarius nullo zelo accẽditur: nullo feruore dilectionis ex-
citatur. Quid dum ſola exteriora cõmoda requirit: interiora gregis
dãna negligẽter patitur. Vnde & mox adiungitur. Mercenarius autẽ
fugit: quia mercenarius eſt: & non pertinet ad eum de ouibus. Sola er-
go cauſa eſt ut mercenarius fugiat: quia mercenarius eſt. Ac ſi aperte di-
ceretur. Stare in periculo ouium non poteſt: qui in eo quod ouibus pre-
eſt non oues diligit ſed lucrũ terrenum querit. Dum eni honorẽ ample-
ctitur: dum tẽporalibus cõmodis letatur: opponere ſe cõtra periculum
trepidat: ne hoc quod diligit amittat. Sed qa redẽptor noſter culpas fi-
cti paſtoris innotuit: iterum formam cui debeamus imprimi oſtendit
dicens. (Ego ſum paſtor bonus.) Atq; ſubiungit. (Et cognoſco oues
meas hoc eſt diligo & cognoſcunt me mee.) Ac ſi patenter dicat. Dilig-
tes obſequuntur. Qui eni ueritatẽ non diligit adhuc minime cogno-
uit: quia ergo audiſtis fratres chariſſimi periculum noſtrũ: pẽſate in uer-
bis dominicis etiã periculum ueſtrum. Videte ſi oues eius eſtis: uidete ſi
eũ cognoſcitis: uidete ſi lumẽ ueritatis ſcitis. Scitis aũt dico non per fidẽ
ſed per amorẽ. Scitis dico nõ ex crudelitate: ſed ex operatione. Nã idẽ
ipſe qui hec loquitur Ioannes euãgeliſta teſtatur dicẽs. Qui dicit ſe noſ-
ſe deum & mãdata eius nõ cuſtodit mẽdax eſt. Vnde & hoc in loco dñs
protinus ſubdidit. (Sicut nouit me pater & ego agnoſco patrem: & ani-
mã meã pono pro ouibus meis.) Ac ſi aperte dicat. In hoc cõſtat quia
& ego agnoſco patrẽ & cognoſcor a patre: quia animã meã pono pro
ouibus meis id eſt ea charitate qua pro ouibus morior: quantum patrẽ
diligam oſtendo. Quia uero non ſolam iudeam ſed etiam gentilitatẽ
redimere uenerat. Adiungit. (Et alias oues habeo que nõ ſunt ex hoc
ouili. Et illas oportet me adducere & uocem meam audiẽt. Et fiet unũ
ouile & unus paſtor.) Redemptionem noſtram q ex gentili populo ue-
nimus dñs aſpexerat: cum ſe adducere & alias oues dicebat. Hoc quo-
tidie fieri fratres chariſſimi aſpicitis: hoc reconciliatis gentibus factum
hodie uidetis. Hodie quaſi ex duobus gregibus efficit unum ouile quia
iudaycum & gentilem populum ĩ ſuã fide coniungit. Paulo atteſtante
q ait. Ipſe eſt pax noſtra q fecit utraq; unum. Dum eni ad eternam uitã
ex utraq; natione ſimplices elegit: ad ouile proprium oues deducit. De

Mercenariꝰ nõ ſtare ipericulo ouiũ: nõ poteſt

i. Ioã. ij.

Iudeã et gẽtilitatẽ venerat deus redimere.

Ad ephe. ij.

quibus profecto ouibus rurſum dicit.(Oues mee uocem meam audiet & ego agnoſco eas & ſequuntur me:& ego uitam eternam do eis)De q bus & paulo ſuperius dicit.(Per me ſi quis introierit ſaluabitur. Et igre dietur & egredietur:& paſcua inueniet.) Ingredietur quippe ad fidem Egredietur a fide ad ſpē:a credulitate ad cōtēplationē. Paſcua aūt in ueniet i illa eterna refectione. Oues ergo eius paſcua iuenient: qa quiſ quis illum corde ſimplici ſeqtur:eterne uiriditatis paſcuo nutritur. Que autem ſunt iſtarū ouium paſcua niſi interna gaudia ſempiterne uirētis paradiſi? Paſcua namq electorū ſunt uultus preſens dei. Qui dum ſine defectu conſpicitur ſine fine menſuite cibo ſatiatur. In iſtis paſcuis de eternitatis ſacietate letati ſunt: q iam laqueos uoluptuoſe temporalita tis euaſerūt. Ibi hymnidici angelorum chori. Ibi ſocietas ſupnorum ciuiū. Ibi dulcis ſolēnitas a peregrinationis huius triſti labore redeuntiū. Ibi prouidi prophetarū chori. Ibi iudex duodecim apoſtolorum numerus. Ibi innumerabilium martyrū uictor exercitus: tanto illic letior: quāto hic durius afflictus. Ibi cōfeſſorum conſtātia premii ſui perceptione cōſolata. Ibi fideles uiri quos a uirilitatis ſue robore uolūptas ſeculi emollire nō potuit. Ibi ſancte mulieres q cum ſeculo & ſexum uicerunt. Ibi pueri q hic annos ſuos moribus tranſcēderunt. Ibi ſenes quos hic & etas debi les reddidit:& uirtus operis nō reliquit. Queramus ergo fratres chariſ ſimi hec paſcua in qbus cū tantorū ciuium ſolēnitate gaudeamus. Ipſa nos letantiū feſtiuitas inuitet. Certe ſicubi populus nundinas celebraret ſi ad alicuius eccleſie dedicationē denunciata ſolēnitate uel feſtiuitate cō curreret: feſtinaremus oēs ſimul iueniri intereſſe tante ſolēnitati unuſqſ qs ſatageret: graui ſe dāno afflictum crederet: ſi ſolēnitatem cōmunis letitie non uideret. Ecce in celeſtibus electorum ciuium letitia agitur: uiciſſim de ſe omnes in ſuo conuētu gratulantur:& tamen nos ab amo re eternitatis tepidi nullo deſiderio ardemus: inter eſſe tante ſolemni tati non querimus. Priuamur gaudiis & leti ſumus. Accendamus ergo animum fratres: recaleſcat fides in id quod credidit: inardeſcant ad ſu perna noſtra deſideria:& ſic amare iam ire eſt. Ab interne ſolemnitatis gaudio nulla uos aduerſitas reuocet: quia & ſi quis ad locum propoſitū ire deſiderat: eius deſiderium quelibet uie aſperitas non imutat. Nulla uos proſperitas blandiēs ſeducat: quia ſtultus uiator eſt qui in itinere a mena prata conſpiciens obliuiſcitur ire quo tenebat. Toto ergo deſide rio ad ſupernam patriam animus anhelet: nihil in hoc mundo appetat quod conſtat quia citius relinquitur. Vt ſi celeſtis paſtoris ueraciter o ues ſumus: quia in uie delectatione non figimur: eternis paſcuis in per uētione faciemur. Preſtante dño noſtro ieſu xp̄o qui uiuit & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Paſcua ouium xp̄i que ſunt.

Populus ad nūdinas & ſo lēnitates libē ter pgit

Uiatoris ſtul ti condicio

Segmentum ex euangelio Ioannis. xvi. capite litte

ra. C. quod canitur dominica tertia poſt reſurrectionem.
Hyſtoria facta eſt: anno chriſti . xxxiii. nono Kalendas a/
prilis. Feria quinta:

IN illo tempore. Dixit dñs Ieſus diſcipulis ſuis. Modicum & iam non uidebitis me: & iterũ modicum & uidebitis me: quia uado ad patrẽ. Dixerunt ergo ex diſcipulis eius ad inuicem. Quid eſt hoc quod dicit nobis: modicum & non uidebitis me: & iterũ modicũ & uidebitis me: qa uado ad patrẽ? Dicebant ergo. Quid eſt hoc: quod dicit modicũ? Neſcimus quid loqtur. Cognouit aũt Ieſus qa uolebant eũ iterrogare & dixit eis. De hoc queritis iter uos: quia dixi modicũ & nõ uidebitis me: & iterũ modicũ & uidebitis me. Amẽ amen dico uobis quia plorabitis & flebitis uos: mũdus aũt gaudebit. Vos autẽ cõtriſtabimini: ſed triſticia uſ̃a uertetur i gaudiũ. Mulier cũ parit triſticiã habet: qa uenit hora eius. Cum aũt peperit puerũ: iam nõ meminit preſſure ,ppter gaudiũ qa natus eſt homo i mundũ. Et uos igitur nũc qdem triſticiã habetis. Iterũ aũt uidebo uos: & gaudebit cor ueſtrum: & gaudiũ ueſtrum nemo tollet a uobis.

Hora eſt poſt tũc eſt ,p hora ſua inqt laurẽtius.

Homilia uenerabilis bedę preſbyteri.

LEta dñi & ſaluatoris nr̃i promiſſa fratres chariſſimi lęto cor dis auditu pcipere debemus: ſedulaq; irẽtione pſiſtere: quatinus ad hec pringere mereamur. Quid eſt eni quod merito lętius audiatur: quã peruenire poſſe ad gaudiũ: quod nũq̃ poſſit auferri? Notandũ aũt quia tota lectiõis huius ſeries illis cõuenit: qui eã pſentes audierũt a dño. Pars aũt illius etiã nobis: qui poſt paſſionem ſuã & reſurrectionẽ dñicam ad fidẽ uenimus: aptiſſime cõgruit. Quod aũt ait. (Modicũ & nõ uidebitis me: & iterũ modicũ & uidebitis me: qa uado ad patrẽ) Ad illos ſpecialiter ptinet: q eius diſciplina tui pdicantis in carne adheſere: & poſt triſticiã paſſionis uiſa reſurrectiõe & aſcẽſione eius letificari meruerũt. Modicũ eteni fuit ab illa hora illius noctis qua traditus eſt i hora paſſionis ſue quo eũ diſcipuli carnaliter nõ uiderunt. Et iterum modicũ fuit quod clauſus i ſepulchro: tertia die reſurrecturus iacuit: & illoꝝ aſpectibus uideri nõ potuit. Hoc uero quod ait. Modicũ & nõ uidebitis me. Significat poſt reſurrectionẽ: qa cum diſcipulis conuerſatus eſt: & illis multi moda oſtẽſione apparuit: uſq; dum i celũ illis uidẽtibus aſcẽdit. Vt in euangelio & actibus apoſtolorum legitur. Et hoc eſt quod ait. (Quia uado ad patrẽ.) Ac ſi paterer dicat. quia poſt modicũ deſtructo mortis imperio uobis ituẽdus appareo: quia tẽpus eſt ut expleta aſſumptione aſſumpte mortalitatis cum reſurrectionis triũpho iam reuertar ad patrẽ. Hec uero uerba domini ſpecialiter his qui eius reſurrectionẽ uidere potuerũt cõueniũt: q apoſtoli tũc tẽporis non potuerunt intelligere. Et hanc illorum ignorantiam pius ma/

giſter intelligens ſubſequenter ſecundum illorum dubitationem reſpõ
dit quaſi expoſiturus quid eſſet: quod dixit. (Modicũ & non uidebitis
me: & iterũ modicum & uidebitis me. Amen amẽ dico uobis quia plo-
rabitis & flebitis uos: mundus aũt gaudebit: uos aũt contriſtamini: ſed
triſtitia ueſtra uertetur in gaudiũ.) Et ipſorũ & totius eccleſie ſtatui cõ-
gruit. Plorabãt quippe & flebant amatores xp̃i cum illũ comprehẽdi
ab hoſtibus: ligati: ad conſilium duci: dãnari: crucifigi: mori & ſepeliri
uiderunt. Gaudebãt mundi amatores quos ob infimas cogitatiões mũ-
dum uocat dñs: cum morte turpiſſima condẽnarent illum: qui grauis
erat eis etiam ad uidẽdum. Cõtriſtabãtur diſcipuli poſito in morte dño.
ſed agnita eius reſurrectione triſticia illoꝝ uerſa eſt in gaudiũ. Viſa aſcẽ-
ſionis potẽtia iam maiori gaudio ſubleuati laudabant & benedicebant
Luce. xxiiij. g — dñm. Vt lucas euãgeliſta teſtatur. Sed & cũctis fidelibus hic dñi ſermo
cõuenit: qui p lachrymas preſſuraſq; p̃ſentes ad gaudia ęterna puenire
Pſal. cxxv — contendunt: ut qui ſeminãt in lachrymis in gaudio metãt. Sicut ſcrip-
tũ eſt euntes ibant & flebãt. Quatinus in eterna beatitudine laboris ſui
mercedẽ recipiant. Mũdus aũt. i. mundi amatores gaudebunt: qui ad
eterna gaudia ſe properãte p lachrymas & afflictiones deſpiciunt. Illis
aũt ideſt iuſtis cõuenit. Cõtriſtabimini per labores & preſſuras. Sed tri-
ſticia ueſtra uertetur in eterne beatitudinis letitiam. (Sequitur mulier
Mulierẽ di- cit ſanctam eccleſiã. — cũ parit triſtitiã habet qa uenit hora eius) Mulierẽ dicit ſanctã eccleſiã
propter fecũditatem bonoꝝ operũ: & quia ſpirituales deo filios gigne-
re nunq̃ deſinit. Hec mulier cum parit triſtitiã habet quia uenit hora
eius. (Cũ aũt peperit puerũ iam nõ meminit preſſure propter gaudium
quia natus eſt homo in mũdum.) Quia nimirũ ſancta eccleſia quãdiu
in mundo ſpiritualiũ uirtutũ profectibus inſiſtit: nunq̃ mundi tentatio-
nibus exerceri deſiſtit. At quum deuicto laborum certamine ad palmã
peruenerit: iam nõ meminit preſſurę pręcedentis propter gaudiũ percę-
ptę retributionis. Non ſunt enim condigne paſſiones huius tẽporis ad
Roma. viij. d — ſuperuenturã gloriam: q̃ reuelabitur in nobis (Nõ meminit inquit preſ-
ſure propter gaudium: quia natus eſt homo in mundũ.) Sicut eni mu-
lier nato in hoc mundo homine letatur: ita eccleſia nato in uitam futu-
ram fidelium populo digna exultatione repletur: pro qua eius natiuita-
te multum laborans & gemẽs in preſenti quaſi parturiẽs dolet. Nec no-
uum debet cui quã uideri: ſi natus dicatur: qui ex hac uita migrauerit.
Quomodo eni conſuete naſci dicitur cũ qs de utero matris pcedẽs hãc
in lucẽ egreditur: ita etiã rectiſſime põt natus appellari q ſolutus a uĩcu-
Quare nata- les dies ap- pellamus qñ moriũtur ſan- cti. — lus carnis ad lucẽ ſublimatur eternã. Vnde mos obtinuit eccleſiaſticus
ut dies beatorũ martyrũ ſiue cõfeſſorũ xp̃i: qbus de ſeculo trãſierũt na-
tales uocitem᷑: eorũq; ſolẽnia nõ funebria: ſed natalicia dicantur. Seq-
tur: dominus exponens ipſe paradigma: quod de muliere poſuit. (Et

nos igitur nūc quidē triſtitiā habetis. Iteꝝ aūt uidebo uos: & gaudebit cor ueſtrū:& gaudiū ueſtrū nemo tollet a uobis.) Quod de ipſis quidē diſcipulis facile itelligitur qa triſtitiā habuerūt paſſo ac ſepulto dn̄o ſed facta reſurrectiōis gloria gauiſi ſunt uiſo dn̄o:& gaudiū eoꝝ nemo tulit ab eis. Quia & ſi poſtmodū pſecutiōes ꝑ xp̄i noīe ac tormenta paſſi ſunt:ſpe tn̄ reſurrectiōis & uiſiōis illius accēſi libēter queq; aduerſa fere bant:imo oē gaudiū exiſtimabāt cū in tētatiōes uarias icideret. Deniq; cęſi a pricipib⁹ ſacerdotū:ut ſcriptū eſt:ibāt gaudētes a cōſpectu cōcilii quoniā digni habiti ſunt ꝑ noīe ieſu cōtumeliā pati. Gaudiū eoꝝ nemo tulit ab eis qa talia patiēdo ꝑ xp̄o:meruerūt regnare ſine fine cum xp̄o. Sed & oīs eccleſia p huius uite labores & anguſtias ad ęterna cęleſtiū tē dit pm̄ia gaudioꝝ:atteſtante ap̄lo:quia p multas tribulationes oportet nos itroire in regnū dei. quod aūt ait.(Iteꝝ uidebo uos & gaudebit cor ur̄m) uidebo uos dixit :eripiā uos ab aduerſariis coronabo uos uictores me uos decertātes ſemp uidiſſe ꝓbabo. Quādo eni nō uideret ſuos ma xime pſſuris circūuētos cū qb⁹ ſe ipſe oībus dieb⁹ ſeculi manere ꝓmiſit. ſed moriētib⁹ iter tormēta fidelib⁹ arbitratur eos tortores diuino carere pſidio dicētes.! Vbi eſt deus eoꝝ. Vnde qdā ex his circūſeptus erūnis aie bat. Vide dn̄e afflictionē meā:qm̄ erectus eſt inimicus. Quod eſt aper te dicere. Qm̄ inimicus inſequēs ceruicē ſupbie cōtra tuos humiles at tollit:tuo nos auxilio cōditor noſter oīpotēs ſubleua. te uictis ac repul ſis hoſtibus nr̄os ſemp agones uidiſſe tibi hos placuiſſe cōproba. Videt itaq; electos poſt triſtitiā dn̄s: quū eoꝝ patientiā dānato ipugnatore re munerat. Poteſt & ita itelligi quod ait.(Iteꝝ aūt uidebo uos) quaſi dice ret. Iteꝝ uobis uidentibus appareo: quomō dixit abrahę. Nūc cogno uiq; timeas dn̄m:ꝓ eo ut diceret. Nūc cognoſcere hoīes feci quod time as dn̄m:q hactenus neſciebāt quod a pud me certū ſemp habui. Si ergo fratres chariſſimi ſalubri nūc triſticia afficimur:ſi iuxta hortamenta a poſtoli ſpe gaudētes in tribulatiōe exiſtimus patientes. Si nr̄a errata. Si miſerias ꝓximoꝝ debita lamentatiōe deflemus: uidebit nos iteꝝ dn̄s. i. uidendū ſe nobis oſtēdet in futuro: qui quōdā nos uidere fidei ſuę nobis agnitionē largiēdo: dignatus eſt. Videbit ut coronet: qui quondā uidit ut uocaret.(Videbit & gaudebit cor ueſtrū:& gaudiū ueſtrū nemo tol let a uobis) qa hec eſt uera & unica merces eoꝝ: qui ſecūdū deū cōtriſtā tur: de ppetua eius uiſione gaudere. Quā ꝑfecto mercedē ꝓmiſit ipſe ſublimiter cū ait. Bt̄i mūdo corde: qm̄ ipſi deū uidebūt. Quā deſidera bat ardēter ꝓpheta cū dicebat. Sitiuit aīa mea ad deū uiuū: qn̄ ueniā & apparebo ante faciē dei? Quā ſe apoſtolus cū ſuis ſimilibus acceptur eſſe gratulatur: qui certaminū ſuoꝝ cōſcius cōfidenter ꝓteſtatur dicēs. Videmus nunc pſpeculum in enigmate: tunc aūt facie ad faciē. Quā nos quoq; & fideliter quęrere & ueraciter apprehendere donet ipſe cer

Actuū.v.g.
Actuū.xiiii.d
Matthei. xxviii.d
Treno.i.c
Gene.xxii.c
Roma.xi.d
Mat.v.a
Psal.xli.
i.Cor.xiii.d

tantium auxiliator & innocẽtium remunerator ieſus xp̃s dominus noſter: qui uiuit & regnat cum patre. &c.

Segmẽtum ex euangelio ioannis. xvi. capite. B. quod canitur dominica quarta poſt paſcha.

IN illo tẽpore. Dixit dñs ieſus diſcipulis ſuis. Vado ad eum qui miſit me: & nemo ex uobis interrogat me quo uadis. Sed quia hec locutus ſum uobis: triſtitia ĩplebit cor ueſtrum. Sed ego ueritatẽ dico uobis expedit uobis ut ego uadã. Si eñi nõ abiero paraclitus nõ ueniet ad uos. Si aũt abiero mittã eũ ad uos. Et cũ uenerit ille arguet mũdum de peccato & de iuſticia & de iudicio. De peccato quidẽ qa nõ crediderũt ĩ me. De iuſticia uero qa ad patrẽ uado: & iã nõ uidebitis me De iudicio aũt qa prĩceps huius mũdi iã iudicatus eſt. Adhuc multa habeo uobis dicere: ſed nõ poteſtis portare modo. Cũ aũt uenerit ille ſpũs ueritatis: docebit uos omnẽ ueritatẽ. Nõ eñi loq̃tur a ſemetipſo ſed q̃cũq; audiet loq̃tur: & q̃ uẽtura ſunt annũciabit uobis: ille me clarificabit: qa de meo accipiet & annũciabit uobis. Oĩa q̃cũq; habet pater mea ſunt: propterea dixi qa de meo accipiet & annũciabit uobis.

Ex dictis ſcti auguſtini epiſcopi de uerbis dñi.

SIgnificat ſic ſe iturũ ad eum q̃ miſit illum: ut nullus iterrogaret quod palã fieri uiſu corporis cernerẽt. Nã ſupius interrogauerãt eum quo eſſet iturus: dum ad paſſionẽ propauit. Et reſpõdit eo ſe iturum: quo illi tunc ſeq̃ nõ poſſent: nunc aũt ſic ſe dicit iturũ ut nullus quo uadit iterroget: nubes eñi ſuſcepit eum quãdo aſcẽdit ab eis: & euntẽ in cęlum nõ uerbis queſierunt: ſed oculis uiderũt. (Sed qa hec locutus ſum uobis inq̃t triſtitia ĩpleuit cor ueſtrũ) Videbat utiq; q̃d illa ſua uerba in eoꝝ cordibus agerẽt: ſpũalem q̃ppe nõdum habẽtes interius cõſolationẽ: quã p̃ ſpũm ſanctũ fuerãt habituri: id quod exterius in xp̃o uidebãt: amittere metuebãt (Sed ego ueritatẽ dico uobis expedit uobis ut ego uadã) Ac ſi apte diceret. Expedit ut forma ſerui ũriſ ſubtrahatur aſpectibus: quatinus amor diuinitatis aptius ueſtris infigatur mẽtibus. Expedit ut notã uobis formã cęlo inferã quatinus p̃ hoc maiori deſiderio illuc ſuſpiretis. (Si eñi nõ abiero paraclytus nõ ueniet ad uos.

Ioã. xx. c. Si aũt abiero mittã eũ ad uos.) Nõ qa nõ poterat ipſe in terra poſitꝰ dare ſpũm diſcipulis. Hec loq̃tur cũ apte legitur: qa poſt reſurrectionẽ apparens eis ĩſufflauit & dixit eis. Accipite ſpũm ſanctũ. Sed ipſo in terra poſito & corporaliter cõuerſante cum eis non ualebãt ad illum erigere mentẽ ad ſitienda munera gratie celeſtis. Aſcendẽte aũt illo ad cęlos & illi pariter omne deſiderium ſuum ĩn illum transferebant. Ideo capaces

Spm ſanctũ cur paraclitũ appellauit. ſpiritus ſancti iam facti erant: non ultra de morte eius contriſtati ſed p̃miſſionis eius munere letati. Patet autem nec laborioſa expoſitione indiget: cur eundem ſpiritum paraclytum ideſt conſolatorem cognomi-

nauerit. Quia nimirum corda diſcipulorum que receſſus ipſius meſta reddidiſſet: huius conſolaretur & recrearet aduẽtus. Non quod antea ſpiritus ſanctus non eſſet in cordibus diſcipulorum uel etiam antiquorum ſanctorum: ſed manifeſta plenitudine ante ſic nõ fuit dactus quomodo poſt aſcẽſionem die decimo in cẽtum uiginti homines tranſmiſſus legitur. Sed in nullo opere cuiuſlibet pſona patris: uel ſpũs ſancti totiuſq̄ ſancte trinitatis opatio defuit. Sed oportebat ita inſinuari trinitatem ut quis nulla eſſet diuerſitas ſubſtãtie: ſingillatim tñ cõmendaretur diſtinctio pſonarum. (Et cũ uenerit ille arguet mundũ.) Quid eſt quod dixit cũ uenerit ille arguet mundũ? Nũqd x̄ps dũ eſſet in mũdo nõ arguit mũdũ de his oĩbus q̄ ſequuntur? Sed x̄ps ſolã iudeorum gentẽ arguit. ſpiritus uero ſanctus in diſcipulis eius toto orbe diffuſis: nõ unã gentẽ intelligitur arguiſſe: ſed mundum. In quo arguit: in eo p ſpũm ſanctum charitas diffuſa eſt in cordibus eorum que foras mittit timorẽ: ut non meruerent mundũ. i. amatores mundi arguere de peccato: & de iuſticia: & de iudicio. Quã ſetẽtiã ipſe x̄ps expoſuit dicẽs. (De peccato: qa non credunt in me.) Peccatum icredulitatis quaſi ſpeciale poſuit. Quia ſicut fides origo uirtutum: ita ſolidamẽtum eſt uitiorum i incredulitate pſiſtere Dño terribiliter atteſtante qui ait. Qui autẽ nõ credit iã iudicatus eſt: quia non credit in nomine unigeniti filii dei.

Charitas foras mittit timorem.

Fides origo virtutũ. &c. Joã. iij. c.

Segmẽtum ex euanglio Ioannis. xvi. capite
E. quod canitur dominica quinta poſt paſcha.
hyſtoria huius euãgelii facta eſt anno x̄pi. xxxiii.
nono kalẽdas aprilis. feria quinta in cena dñi.

IN illo tempore dixit dominus Ieſus diſcipulis ſuis. Si quid petieritis patrem in nomine meo dabit uobis. Uſq̄ modo non petiſtis quicquam in nomine meo. Petite & accipietis ut gaudium ueſtrum ſit plenum. Hec in prouerbiis locutus ſum uobis. Veniet hora cum iam non in prouerbiis loquar uobis: ſed palam de patre meo annunciabo uobis. In illo die in nomine meo petetis. Et nunc dico uobis quia amaſtis & crediditis quia a deo exiui. Exiui a patre & ueni in mundum. Iterum relinquo mundum: & uado ad patrem. Dicunt ei diſcipuli eius. Ecce nunc palam loqueris & prouerbium nullum dicis nunc ſcimus quia ſcis omnia: & non eſt opus tibi ut quis te interroget. In hoc credimus quia a deo exiſti.

Homilia beati auguſtini epiſcopi.

DVobus modis intelligi poteſt. Vel quia in nomine meo nõ petiſtis: quod nomen non ſicut cognoſcendum eſt cognouiſtis: uel non petiſtis quicquã: quoniã in comparatione rerum quas petere debuiſtis pro nihilo habendum eſt quod pe

Qui nō pe-tit q̄ ad ſem-piternā ſalu-tē pertinent nil petit

tiſtis: quia qui petit quod ad ſempiternam ſalutem & gaudium eternū nō pertinet nihil petere uidetur ad cōparationē illius petitionis: quā pe tere debuit. (Vſq; modo nō petiſtis quicq̄ in noīe meo.) Vel ita intelli gendū eſt nō petierūt eatenus in noīe ſaluatoris qui dum ipſius ſaluato ris uiſibili preſentia cōplerentur: minus ad inuiſibilia ſalutis dona men tis ituitum erexerant. Qui uero cōtra rationē ſalutis ſue petit nō petit in noīe ieſu. Hinc dn̄s ſeq̄nter ait. (Petite & accipietis ut gaudiū ueſtrū ſit plenū.) Significans quid ſit nobis petēdum .i. ut plenū ſi gaudium ue ſtrum. Vnde ait. (& accipietis.) Si illa petimus q̄ ad plenitudinē eterno rum pertineāt gaudiorum accipiemus. Plenum ergo gaudiū beatitudinē perpetue pacis appellat. Ait itaq;. (Petite & accipietis: ut gaudiū ueſtrū ſit plenū.) Ac ſi patenter dicat. Nō fluxa ſeculi gaudia q̄ & merore ſunt permixta: & dolore finienda ſunt: ſed illud ſingulare gaudium a patre petite cuius plenitudo nullo cuiuſlibet inquietudinis attactu minuatur nullo unq̄ termino diſſoluatur. (Hec in prouerbiis locutus ſum uobis: uenit hora cum iam nō in prouerbiis loquar uobis ſed palam de patre annunciabo uobis.) Nā paruuli fuerant & necdum intelligere potue rant quomodo pater eſſet in filio: & filius in patre & cetera q̄ ad profun dam miſteriorum diuinitatē pertinebāt: necdū ſcire potuerāt: ideo in pro uerbiis quaſi in enigmate loqui illis uidebatur dn̄s: ſed promittit illam horā in qua palā illis de patre loqueretur. Illā nimirum horā ſignificabat qua eis peracta ſua paſſione ac reſurrectiōe ſpūs ſancti erat grām datu rus. Tunc eteni ſpū aliter intus inſtructi ſpūali dilectione ſuccēſi: quo per fectus oīa q̄ de agnitione diuinitatis mortalibus erāt capiēda cepe runt eo ardentius ſola q̄ ad eius uiſionē promerendā iuuarent petere ac deſiderare curauerunt. (In illa die in noīe meo peretis.) ideſt q̄ ad ſalutē tantūmodo aīarum ueſtrarum: & q̄ ad gaudia eterna pertinere uidētur pe tere incipietis: & maxime ut intelligatis quod dixi. Ego & pater unum ſu mus: uel quomodo pater ſit in me & ego in patre. Tūc in eius noīe pe tunt qui dicuntur petere: quia in ſancto eius noīe nō aliud quā res ipſa eſt q̄ hoc noīe uocatur intelligunt. Hi poſſunt utrūq; cogitare dn̄m no ſtrum ieſum xp̄m inquātum homo eſt pro nobis interpellare patrē. In quātum deus eſt: nos exaudire cum patre quod eū ſignificaſſe arbitror ubi ait (Et nō dico uobis qa ego rogabo patrē de uobis) Poteſt enī non inconueniēter accipi quod ait. Et non dico uobis quia ego rogabo pa trē de uobis: quia nō de p̄ſenti rogo ſed de futuro poſuit rogabo quod ſanctis ad internam pacē receptis: nō opus ſit iā aliquid rogare de illis qa nimirum tāta btitudine donādi ſint q̄ amplior eē non poſſit.

Plenū gau-diū beatitu-do pacis eſt.

Joā. x. f

Pro ſanctis nō opus ē ro gare.

Segmētū ex euāgelio Marci. xvi. cap. C. quod canitur in die aſcēſionis dn̄i. Hyſtoria ipſo die facta ē aſcēſionis ſcili cet feria quinta. iii. nonas iunii anno xp̄i. xxxiii.

IN illo tpe. Recũbentibus undecim diſcipulis apparuit illis ieſus: & exprobrauit incredulitatẽ illoꝝ & duriciã cordis quia his qui ui derant eũ reſurrexiſſe nõ crediderunt & dixit eis. Euntes in mũdũ uniuerſum: p̃dicate euangeliũ omni creature. Qui crediderit & baptizatus fuerit: ſaluus erit. Qui uero nõ crediderit: cõdemnabit̃. Si/gna aũt eos qui crediderint hec ſequent̃. In noie meo demonia eiiciẽt: linguis loquẽtur nouis: ſerpentes tollent. Et ſi mortiferũ quid biberint non eis nocebit. Super egros manus imponẽt: & bene habebũt. Et do/minus quidem ieſus poſtq̃ locutus eſt eis: aſſumptus eſt in celum: & ſe/det a dextris dei. Illi autem profecti prædicauerunt ubiq; : domino co/operante: & ſermonem confirmante: ſequentibus ſignis.

Homilia beati gregorii pape de eadẽ lectiõe. Habita ad populum in baſilica beati petri in aſſumptione domini.

QVod reſurrectionẽ dñicam diſcipuli tarde crediderunt non tã illoꝝ infirmitas q̃ noſtra (ut ita dicã) futura firmitas fuit. Ipſa nãq; reſurrectio illis dubitantibus per multa argumen/ta mõſtrata eſt. Que dũ nos legẽtes agnoſcimus quid aliud q̃ de illoꝝ dubitatione ſolidamur. Minus enĩ mihi maria magdalena p̃ſtitit q̃ citius credidit: q̃ thomas qui diu dubitauit. Ille etenĩ dubitãdo uulnerũ cicatrices tetigit. & de noſtro pectore dubitationis uulnus am putauit. Ad inſinuãdã quoq; ueritatẽ dñice reſurrectionis notandũ no/bis eſt quid lucas referat dicens. Conueſcẽs p̃cepit eis ab ieroſolymis ne diſcederent. Et poſt pauca. Videntibus illis eleuatus eſt: & nubes ſuſce/pit eum ab oculis eoꝝ. Notate uerba: ſignate myſteria. Conueſcẽs ele/uatus eſt: comedit: & aſcendit: ut uidelicet p effectũ comeſtionis: ueri/tas pateſceret carnis. Marcus uero priuſq̃ celũ dñs aſcendat: eũ de cor/dis atq; infidelitatis duricia increpaſſe diſcipulos memorat. Qua in re quid cõſiderandũ eſt: niſi quod iccirco dominus tunc diſcipulos incre/pauit cum eos corporaliter reliquit: ut uerba que recedẽs diceret: i cor/de audientium arctius impreſſa remanerent. Increpata igitur eorũ du ritia quid ammonẽdo dicat audiamus. (Euntes in mundũ uniuerſum: predicate euangelium omni creature.) Nunquid fratres mei ſctm̃ euã gelium uel inſenſatis rebus uel brutis animalibus fuerat predicãdum: ut de eo diſcipulis dicatur. Predicate euangelium omni creature? Sed omnis creature nomine ſignatur homo. Sunt nãq; lapides: ſed nec ui/uunt nec ſentiunt. Sunt herbe & arbuſta: uiuunt quidem ſed non ſenti unt. Viuunt dico: nõ p animã ſed per uiriditatẽ. Quia & paulus dicit. Inſipiens tu quod ſeminas non uiuificatur niſi prius moriatur. Viuit er go quod moritur ut uiuificetur. Lapides itaq; ſunt: ſed non uiuunt. Ar/buſta autem ſunt: uiuunt: ſed non ſentiunt. Bruta uero animalia ſunt: uiuunt ſentiunt ſed non diſcernunt. Angeli ſunt: uiuunt ſentiunt & di

Magdalena cito credens minus nobis p̃ſtitit quã Thomas qui diu dubita uit.

Actuum. ſ. a.
Ibidem.

Verba ultia recedẽtiũ alti us remanent fixa corde au dientium.

Euãgeliũ qli ter poteſt p̃dicari omni creature.

j. Corin. xv. c

Homo põtoſci omĩs creatura.

ſcernũt. Omnis aũt creaturẽ aliquid habet homo. Habet namq̃ commune eſſe cũ lapidibus. uiuere cũ arboribus. ſentire cũ animalibus: intelligere cum angelis. Si igitur cõmune habet aliquid cũ omni creatura homo: iuxta aliquid ois creatura eſt homo. Omni ergo creature predicatur euangeliũ: cum ſoli homini predicat: quia ille uidelicet docet propter quem in terra cuncta creata ſunt: & a quo oia per quandã ſimilitudinẽ aliena non ſunt. Poteſt etiã omnis creature noie omnis natio gẽtium deſignari. Ante etenim dictũ fuerat. In uiam gentiũ ne abieritis.

Mat. x. a.

Nũc aũt dicitur. Omni creature p̃dicare ut. ſ. prius a iudea apoſtolorũ repulſa predicatio: tunc nobis in adiutoriũ fieret: cũ hãc illa ad dãnationis ſue teſtimonium ſuperba repuliſſet. Sed cũ diſcipulos ad p̃dicandũ ueritas mittit: quid aliud in mundo facit niſi grana ſeminis ſpargit? Et pauca grana mittit in ſemine: ut multarũ meſſium fruges recipiat ex noſtra fide. Neq̃ etenim in uniuerſo mundo tanta fidelium meſſis exurgeret: ſi de manu dñi ſuper rationalem terram illa electa grana p̃dicantium non ueniſſent. Sequitur. (Qui crediderit & baptizatus fuerit ſaluus erit. Qui uero non crediderit condẽnabitur.)

Que ſit vera fides.

Fortaſſe unuſquiſq̃ apud ſemetipſum dicat. Ego iam credidi ſaluus ero. Verum dicit ſi fidẽ operibus tenet. Vera etenim fides eſt que in hoc quod uerbis dicit: opibus nõ contradicit. Hinc etenim eſt quod de quibuſdã falſis fidelibus paulus dicit. Qui cõfitentur ſe noſſe deum: factis aũt negant.

Ad tim. x. d.
j. Joan. ij. a.

Hinc ioãnes ait. Qui dicit ſe noſſe deũ & mandata eius nõ cuſtodit mẽdax eſt. Quod cũ ita ſit: fidei noſtre ueritatẽ in uite noſtre conſideratione debemus agnoſcere.

Fideles veraciter ſunt qui operibus cõplent qđ verbis promittunt.

Tunc enim ueraciter fideles ſum⁹: ſi quod uerbis promittimus: operibus complemus. In die quippe baptiſmatis omnibus nos antiqui hoſtis operibus atq̃ omnibus pompis abrenunciare promiſimus. Itaq̃ unuſquiſq̃ ueſtrum ad conſideratione ſuam mentis oculos reducat & ſi ſeruat poſt baptiſmum quod ante baptiſmum ſpopondit: certus iam (quia fidelis eſt) gaudeat. Sed ecce ſi quod promiſit minime ſeruauit: ſi ad exercẽda praua opera: ad concupiſcendas mundi põpas dilapſus eſt: uideamus ſi iã ſcit plãgere quod errauit. Apud nã q̃ miſericordem iudicẽ nec ille fallax habebitur: qui ad ueritatẽ reuertitur etiam poſtq̃ mentit. Quia omnipotẽs deus dũ libenter noſtrã penitentiã ſuſcipit: ipſe ſuo iudicio hoc quod errauimus abſcondit. Sequitur. (Signa aũt eos qui crediderint hec ſequent. In noie meo demonia eiiciẽt. linguis loquẽtur nouis. ſerpentes tollent. Et ſi mortiferum quid biberint: non eis nocebit. Super egros manus imponent: & bene habebunt.)

Miracula fuerunt in exordio eccl'ie neceſſaria.

Nũquid iam fratres mei quia iſta ſigna non facitis: minime creditis? Sed hec neceſſaria in exordio eccleſie fuerunt. Vt enim fides creſceret miraculis fuerat nutrienda: Quia & nos cum arbuſta plãtamus tãdiu eis aquã fundimus: quouſq̃ ea in terra iam cõualuiſſe uideamus.

At ſi ſemel radicē fixerint irrigatio ceſſabit. Hic eſt enī quod paulus dicit. Lingue in ſignū ſunt nō fidelibus ſed infidelibus. Habemus de his ſignis atq͂ uirtutibus q̄ adhuc ſubtilius conſiderare debeamus. Sancta quippe eccleſia quotidie ſpūaliter facit: quod tūc p apoſtolos corporaliter faciebat. Nā ſacerdotes eius cū p exorciſmi gratiā manū credentibus imponūt: & habitare malignos ſpūs in eorū mēte contradicūt: qd aliud faciūt niſi demonia eiiciūt? Et fideles quiq͂ qui iam uite ueteris ſecularia uerba dereliquūt: ſancta aūt myſteria inſonāt: cōditoris ſue laudes & potētiam quantū p̄ualent: narrant: quid aliud faciūt niſi nouis linguis loquuntur. Qui dum bonis ſuis exhortatiōibus malitiam de alienis cordibus auferunt: ſerpētes tollunt. Et dum peſtiferas ſuaſiones audiunt: ſed tamē ad opationē prauam minime ptrahunt: mortiferū quidē eſt qd bibūt ſed nō eis nocebit. Qui quotiēs proximos ſuos in bono ope infirmari cōſpiciūt. dū eis tota uirtute cōcurrunt: & exēplo ſue operationis illoꝝ uitā roborāt: qd aliud faciūt niſi ſup egros manus imponūt ut bn̄ habeāt? Que nimiꝝ miracula. tāto maiora ſunt quāto ſpiritalia. tanto maiora ſunt q̄nto p hec nō corpora: ſed aīe ſuſcitātur. Hec itaq͂ ſigna frēs chariſſimi auctore deo ſi uultis uos facitis. (Ex illis. n. exterioribꝰ ſignis obtineri uita ab hec opantibus nō ualet. Nā corporalia illa miracula oſdūt aliquando ſanctitatē: non aūt faciūt. Hec uero ſpiritalia q̄ aguntur in mēte: uirtutē uite non oſtēdunt ſed faciūt. Illa habere & mali poſſunt: iſtis aūt pfrui niſi boni non poſſunt. Vnde de quibuſdam ueritas dicit. Multi mihi dicēt in die illa. Dn̄e domine nōne in nomine tuo prophetauimus: & in tuo nomine demonia eiecimꝰ? & in noīe tuo uirtutes multas fecimꝰ. Et tūc cōfitebor illis quia nō noui uos diſcedite a me q̄ opamini iniquitatē. Nolite ergo frēs chariſſimi amare ſigna q̄ poſſunt cū reprobis haberi cōia: ſed hec q̄ modo dixímꝰ: charitatis atq͂ pietatis miracula amate: q̄ tāto ſecuriora ſunt quāto & occulta: & de qbꝰ apud dn̄m eo maior fit retributio: quo apud hoīes minor eſt glīa. Seqtur. (Et dn̄s qdē ieſus poſtq̄ locutus eſt eis: aſſumptꝰ eſt i coelū: & ſedet a dextris dei.) In ueteri teſtamēto cognouimus qd helias ſit raptus in coelū. Sed aliud eſt coelū ęthereū: aliud aereū. Coelū q͂ppe aereū terre eſt p̄ximū. Vnde & aues coeli dicimꝰ: qa eas uolitare ī aere uidemꝰ. In coelū itaq͂ aereū helyas ſubleuatꝰ eſt: ut in ſecretā quādā terre regionē repēte duceret: ubi i magna iā carnis & ſpūs qete uiueret quouſq͂ ad finē mundi redeat & mortis debitum ſoluat. Ille etenim mortē diſtulit: nō euaſit. Redemptor autē noſter quia nō diſtulit ſupauit: eāq͂ reſurgēdo cōſumpſit: & reſurrectiōis ſue gloriā aſcendēdo declarauit. Notandum quoq͂ eſt q͂ helias in curru legitur aſcendiſſe: ut uidelicet aperte demonſtraretur: quia homo purus adiutorio indigebat alieno. Per angelos quippe facta illa & oſtenſa ſunt adiumenta: quia nec ad

Sacerdotes etiā hodie demonia poſſunt eiicere.

Miracula ſanctitatē oſtendunt ſed non faciunt.

Mat. vij. c.

Pſalm. vj.

iiij. regū. ij. b. Celum eſt ethereū & aereum.

iiij. regū. ij. b.

cęlum quidē aereum p ſe aſcendere poterat: quę naturę ſue infirmitas grauabat. Redemptor aūt noſter nō curru nō angelis ſubleuatus legi
Ecli.xxxvij.f. tur: quia qui fecerat omnia: nimirum ſuper oia ſua uirtute ferebatur. Il
Gene.v.d. lo etenim reuertebaf ubi erat: & inde redibat ubi remanebat. Quia cū
Aſcenſionis ſue dñs prenūcios habuit. per humanitatē aſcenderet in cęlum: per diuinitatem ſuam & terrā pa/ riter continebat & cęlum. Sicut autem ioſeph a fratribus uenditus uen
Geneſis.v. ditionem redemptoris noſtre figurauit. Sic enoch tranſlatus: atq; ad cę lum aereum helyas ſubleuatus: aſcenſionem dominicam deſignauit. Aſcenſionis ergo ſue dñs & prenūcios & teſtes habuit. Vnū ante legē. alium ſub legē. ut quandoq; ueniret ipſe qui ueraciter cęlos penetrare potuiſſet. Vnde & ipſe ordo in eorum quoq; utrorūq; ſubleuatione per
Enoch in cęlū tranſlatus uxorem & filios habuit. qdam incremēta diſtinguitur. Nā enoch tranſlatus: helyas uero ad cę lū tranſuectus eſſe memoraf: ut ueniret poſtmodū qui nec tranſlatus nec tranſuectus cęlum ętheteum ſua uirtute penetraret. Qui nobis in ſe credentibus: quia carnis ſue quoq; mūdiciam largiref: & ſub eo per incrementa tempoꝝ uirt⁹ caſtitatis excreſceret: in ipſa quoq; eoꝝ trāſ latiōe: q aſcenſionē dñicam ut uidelicet famuli deſignauerūt: & in ſe ipſo: qui ad celū aſcendit: dñs oſtendit. Nā enoch quidē uxorem & fili os habuit. Helias uero neq; uxorē neq; filios legitur habuiſſe. Penſate ergo quomodo p incrementa creuerit mūditia ſanctitatis: quod & p tranſlatos famulos: & per aſcēdētis dñi pſonam patēter oſtēditur. Trā ſlatus nāq; eſt enoch & p coitū genit⁹ & per coitū generans. Raptus eſt helyas per coitū genitus: ſed non iam per coitū generans. Aſſumptus uero eſt dñs neq; per coitū generans: neq; per coitū generat⁹. Conſide randū nobis eſt: qd eſt quod marcus ait. Sedet a dextris dei: & ſtephan⁹
Mar.xvj.d. dicit. Video celos aptos & filium hominis ſtantem a dextris dei. Quid
Act.vij.g. eſt quod hunc marcus ſedentem: ſtephan⁹ uero ſtantem ſe uidere teſta tur. Sed ſcitis fratres quia ſedere iudicantis eſt: ſtare uero pugnantis uel
Redēptor q̄ re deſcribitur ſedēs a marco: quē tamē ſtantē ſtephanus teſtat⁹ ē. adiuuantis. Quia ergo redemptor noſter aſſumptus in cęlum: & nunc omnia iudicat: & ad extremum iudex omnium ueniet: hūc poſt aſſum ptionē marcus ſedere deſcribit: quia poſt aſſumptionis ſue gloriam iu dex in fine uidebitur. Stephanus uero hunc in labore certaminis poſi tus ſtantē uidit quem adiutorē habuit: quia ut iſte in terra perſecutorū infidelitatē uinceret: pro illo de coelo illius gratia pugnauit. Sequitur. (Illi autē profecti pdicauerunt ubiq; dño coopante & ſermonē confir mante ſeqntibus ſignis.) Quid in his conſiderandum eſt: quid memo riæ comēdandum? Niſi quod præceptum obedientiam uero ſigna ſe cuta ſunt?

Segmētum ex euangelio ioannis cap. xiiii. C. quod ca nitur die ſancto pēthecoſtes. Hiſtoria facta eſt anno chriſti xxxiii. ix. kls aprilis feria. v. cene domini.

IN illo tpe.d.i.d.ſ.Si qs diligit me ſermonē meum ſeruabit. Et pa
ter meus diliget eū:& ad eum ueniemus: & manſionē apud eū fa-
ciemus. Qui non diligit me ſermones meos nō ſeruat. Et ſermo-
nem quem audiſtis non eſt meus ſed eius qui miſit me patris. Hęc
locutus ſum uobis apud uos manens: paraclytus autē ſpūs ſanctus quē
mittet pater in nomine meo ille uos docebit omnia: & ſuggeret uobis
omnia quecunq; dixero uobis. Pacem relinquo uobis: pacē meam do
uobis. Non quomodo mūdus dat: ego do uobis. Non turbetur cor ue
ſtrum neq; formidet. Audiſtis qa ego dixi uobis: uado & uenio ad uos.
Si diligeretis me gauderetis utiq; quia uado ad patrem: quia pater ma-
ior me eſt. Et nunc dixi uobis priuſquam fiat: ut cum factum fuerit cre-
datis. Iam non multa loquar uobiſcum. Venit enī princeps mundi hu-
ius:& in me non habet quicquam. Sed ut cognoſcat mundus quia dili
go patrem:& ſicut mandatum dedit mihi pater ſic facio.

Homilia beati gregorii papæ de eadem lectione. Habi
ta ad populū in baſilica ſcti petri die ſancto penthecoſtes.

LIbet frēs chariſſimi euāgelice uerba lectiōis ſub breuitate tranſ
currere: ut poſt diutius liceat in cōtēplatione tante ſolēnitatis i
morari. Hodie nāq; ſpūs ſctūs repentino ſonitu ſup diſcipulos
uenit: mēteſq; carnaliū in ſui amorē pmutauit. Et foris apparē
tibꝰ linguis igneis intus facta ſunt corda flāmātia: quia dum deū in ig-
nis uiſiōe ſuſceperūt: p amorem ſuauiter arſerūt. Ipſe nāq; ſpūs ſctūs a-
mor eſt. Vnde & ioānes dicit. Deus charitas eſt. Qui ergo mēte itegra
deū deſiderat: profecto iam habet quem amat. Neq; enī quiſquā poſſet
deū diligere: ſi eum quē diligit nō haberet. Sed ecce ſi unuſqſq; noſtrū
requirat: an diligat deū: tota fiducia & ſecura mēte rñdet: diligo. In ip
ſo autē lectionis exordio audiſtis quid ueritas dixit.(Si qs diligit me ſer
monē meum ſeruabit.) Probatio ergo dilectionis exhibitio eſt operis.
hinc i epiſtola ſua idem ioannes dicit. Qui dicit diligo deum & manda
ta eius nō cuſtodit mēdax eſt. Vere enī diligimus: ſi ad mandata eius a
nr̄is nos uoluptatibus coarctamur. Nam q adhuc per illicita deſideria
diſſluit profecto deum non amat: quia ei in ſua uoluntate contradicit.
(Et pater meus diliget eum: & ad eum ueniemus & manſionem apud
eū faciemus.) Pēſate fratres chariſſimi quanta ſit iſta ſolēnitas habere
i cordis hoſpitio aduentum dei. Certe ſi domum noſtram quiſquā di-
ues aut prepotens amicus itraret: omni feſtinantia domus tota mun-
daretur: ne quid fortaſſe eſſet quod oculos amici itrantis offenderet.
Tergat ergo ſordes praui opis qui deo preparat domum mētis. Sed ui-
dete quid ueritas dicat.(Veniemus & manſionē apud eum faciemus.)
In quorūdam etenī corda uenit: & manſionem non facit: quia per cō-
punctionem quidem dei reſpectū pcipiūt: ſed tentationis tpe hoc ipm

Sermonem quē. non credit laurē. Irā tū errorē puenisse iterptē ut diceret ſermonē ſed ſermo q2 ſic eſt apō grecos: & ipſe teſtat̄ vidiſſe vetuſtos codices in quibꝰ erat ſermo. Paracitus ſubſtātiuū eſt et ut indt laur. dicendū erat paraclitꝰ aūt ſctūs ſpūs ene iſigerent duo ſubſtātiua p cipue q2 apō grecos neutrū eſt & ē peculiare nomē ſcti ſpūs habetq; accētū i antepe. contra regulā latini ſermōis q2 penul ē lōga eratq; ſcribēdū p. e. paraclet⁹ q2 p.i ſignificat aliud. ſed iā p.i cōiter ſcribitur a doctoribus vt ego i expoſitione hymnorū dixi. Neq; dicitur grece qcū qs dixero vobis ſed q̄ dixi vob q2 ad uētāte obitu nō locutus erat cū apoſtolis multa. ſ. Joā. iiij. d.

Probatio dilectiõis eſt exhibitio operis.

J. Joan. iiij. d

Domũ mentis pparet q dñs digne recipere velet.

Amor dei nunq̃ eſt ocioſus.

quo cõpuncti fuerãt: obliuiſcunť. Sicq; ad ppetranda pctá redeunt: ac ſi hec minime planxiſſent. Qui ergo deũ uere diligit: q eius mãdata cuſtodit: in eius corde dñs & uenit & mãſioné facit. quia ſic eũ diuinitatis amor penetrat: ut ab hoc amore tẽtationis tpe nõ recedat. Ille ergo uere amat: cuius uidelicet menté delectatio praua ex cõſenſu nõ ſuperat. Nã tanto quiſq; a ſuperno amore diſiungiť: quãto inferius delectatur. Vnde & adhuc ſubditur. (Qui nõ diligit me ſermões meos nõ ſeruat) Ad uoſmetipſos ergo fratres chariſſimi itrorſus redite: ſi deũ uere amatis: exquirite. Nec tñ ſibi aliquis credat: qcqd ſibi animus ſine opis atteſtatione rñderit: de dilectione cõditoris lingua mens & uita requirant. Nunquã eſt dei amor ocioſus. Operatur eñ magna ſi eſt: ſi uero opari renuit: amor nõ eſt. (Et ſermonem qué audiſtis nõ eſt meus: ſed eius q miſit me patris.) Scitis fratres chariſſimi quia ipſe qui loquitur unigenitus filius uerbũ patris eſt: & qui a ſeipſo nõ loquiť. Ideo ſermo qué loquitur filius: nõ eſt filii: ſed patris: quia ipſe filius uerbũ eſt patris. (Hec locutus ſum uobis apud uos manẽs.) Quãdo nõ maneret apud eos: q aſcenſurus celũ promittit dicẽs.

Mat. xxviij. d

Ecce ego uobiſcũ ſum oĩbus diebus uſq; ad cõſumationem ſeculi. Sed uerbũ incarnatũ & manet: & recedit. Recedit corpore: manet diuinitate. Apud eos ergo tunc ſe manſiſſe phibet: quia is qui inuiſibili ſemper poteſtate preſens erat: corporali iam uiſione recedebat. (Paraclitus aũt ſpũs ſanctus quem mittet pater in nomine meo: ille uos docebit oĩa: & ſuggeret uobis omnia quecunq; dixero uobis.) Noſtis plurimum fratres mei q; græca locutione paraclitus: latine aduocatus dicitur uel conſolator. Qui idcirco aduocatus dicitur: quia pro errore delinquentium apud iuſticiam patris interuenit. Qui unius ſubſtãtiæ cũ patre & filio exorare p delinquẽtibus perhibeť: quia eos quos repleuerit exorantes facit.

Ad Ro. viij

Vnde & paulus dicit. Ipſe enim ſpiritus poſtulat pro uobis gemitibus inenarrabilibus. Sed diceret quis. Minor eſt qui poſtulat q̃ qui poſtulatur: quomodo ergo ſpũs poſtulare dicitur: q minor nõ eſt? Sed ipſe ſpũs poſtulat: quia ad poſtulãdum eos quos repleuerit inflãmat.

Spũs ſctũs uocatur conſolator.

Cõſolator autem idem ſpirit⁹ uocatur: quia de peccati perpetratione merentibus dum ſpem uenie preparat: ab afflictione triſtitie mentem leuat. De quo recte promittitur. (Ipſe uos docebit omnia.) Quia niſi idẽ ſpiritus cordi aſſit audiẽtis: ocioſus eſt ſermo doctoris. Nemo ergo docenti homini tribuat quod ex ore decẽtis intelligit.

Doctoris lingua in vacuum laborat niſi intus ſit qui doceat.

Quia niſi itus ſit q doceat: doctoris lingua exterius in uacuũ laborat. Ecce unã loquẽtis uocem oẽs pariter auditis nec tñ pariter ſenſum audite uocis pcipitis. Cũ ergo uox diſpar nõ ſit: cur in cordibus ueſtris diſpar eſt uocis inteligẽtia: niſi qa p hoc quod uox loquẽtis cõiter admonet: eſt magiſter interior q de uocis inteligẽtia quoſdã ſpecialiter docet. De hac unctiõe ſpũs rurſus per ioannẽ dicitur. Sicut unctio eius

docet uos de oībus. Per uocē ergo nō inſtruitur: qñ mēs per ſpm̃ nō un- ſ.Joã.ij.d.
gitur. Sed cur iſta de doctrina hoim loquimur: qñ & ipſe conditor non
ad eruditionē hominis loquitur: ſi eidē homini per unctionē ſpirit⁹ nō
loquatur? Certe caym priuſq̃ fratricidiū opere perpetraret: audiuit: pec Gene.iiij.b.
caſti. quieſce. (Sed quia culpis ſuis exigentibus uoce eſt admonitus non
unctione: audire uerba dei potuit: ſed ſeruare contempſit.) Requirēdū
uero nobis eſt: cur de eodem ſpiritu dicatur: ſuggeret uobis omnia: cū
ſuggerere ſoleat eſſe minoris? Sed quia ſuggerere aliqñ dicim⁹ ſubmi
niſtrare: inuiſibiliter ſpūs ſuggerere dicitur nō q̧ nobis ſcientiā ab imo
inferat: ſed ab occulto. (Pacē relinquo uobis: pacem meā do uobis.)
Hic relinquo: illic do. Sequentibus relinquo: peruenientibus do.

Segmētū ex euāgelio ioānis. iii. capite. A. quod canitur dñica
in trinitate. hiſtoria facta eſt anno xp̄i. xxxi. xvi. kl's maii. feria. iiii.

IN illo tpe. Erat homo ex fariſeis nicodemus nomine princeps iu
deorum. Hic uenit ad ieſum nocte & dixit ei. Rabi: ſcimus quia a
deo ueniſti magiſter. Nemo enim poteſt hec ſigna facere que tu
facis: niſi fuerit deus cum eo. Reſpōdit ieſus & dixit ei. Amē amē Niſi quis renatus fuerit. Lau
dico tibi: niſi quis renatus fuerit denuo non poteſt uidere regnum dei. rētius rā gre
Dicit ad eum nicodemus. Quomodo poteſt homo naſci cū ſit ſenex? coꝝ rōnē ſe
Nunquid poteſt in uentrem matris ſue iterato introire & renaſci? Re- quutus quã
ſpondit ieſus. Amen amen dico tibi. Niſi quis renatus fuerit ex aqua & verbi naturã
ſpū ſancto nō poteſt introire in regnum dei. Quod natum eſt ex carne dicit ſi de ge
caro eſt. & quod natū eſt ex ſpū ſpiritus eſt. Non mireris quia dixi tibi: nitus fuerit.
oportet uos naſci denuo. Spūs ubi uult ſpirat: & uocem eius audis: ſed et quomodo
neſcis unde ueniat aut quo uadat. Sic eſt omnis qui natus eſt ex ſpiritu. poteſt homo
Reſpondit nicodemus & dixit ei. Quomodo poſſunt hec fieri? Reſpō gigni ꝛ ita d incepe.
dit ieſus & dixit ei tu es magiſter in iſrael & hec ignoras? Amen amē di- Item ſpirit⁹
co tibi: quia qd ſcimus loquimur. & quod uidim⁹ teſtamur: & teſtimo quomō vult
niū noſtrū nō accipitis. Si terrena dixi uobis & non creditis quomodo ſpirat et. tu ē
ſi dixero uobis celeſtia credetis? Et nemo aſcendit in celum niſi qui de- magiſter iſ-
ſcendit de celo: filius hominis qui eſt in celo. Et ſicut moyſes exaltauit rael hoc ē iſ-
ſerpentem in deſerto: ita exaltari oportet filiū hominis: ut omnis qui raelis et non
credit in ipſum non pereat ſed habeat uitam eternam. Sic enim deus di in iſrael.
lexit mundum ut filium ſuum unigenitum daret: ut omnis qui credit ī Nume. xxi. c.
eum non pereat ſed habeat uitam eternam.

Homilia uenerabilis bedę preſbyteri.

SIcut ex lectiōe ſancti euangelii fratres chariſſimi audiſtis prin-
ceps iudeorum uenit ad dominum ieſum nocte cupiens ſecre-
ta eius allocutione plenius inſtrui: diſcere miſteria fidei: cuius
aperta oſtēſione ſignoꝝ aliquatenus iam rudimenta perceperat.
Qui quoniam prudenter ea q̄ ab illo fieri uidebat intelligere curauit:

ſublimiter ea q̄ ab illo querebat inueſtigare promeruit. (Rabi inq̄t ſci-
mus qa a deo ueniſti magiſter. Nemo em̄ poteſt hec ſigna facere q̄ tu fa-
cis niſi fuerit deus cū eo.) A deo igitur ieſum ueniſſe ad magiſteriū cele-
ſte mūdo adhibēdū cōfeſſus eſt. Deū cum illo fuiſſe miraculis ꝓdētib⁹
intellexit: necdum tn̄ ipſum deum eſſe cognouit. Sed qa quē magiſtrū
nouerat ueritatis: eū pfecte docendus adiit merito ad agnitionē uerita-
tis eius pfecte docendus ſubiit: merito utriuſq; natiuitatis eius diuinita-
tis. ſ. & humanitatis: ſed & paſſionis atq; aſcenſionis ipſius archana pce
pit: necnō etiā modum ſecūde regenerationis ingreſſum regni celeſtis
aliaq; p plura doctrine euangelice ſacramenta dn̄o reuelante didicit.
(Reſpōdit ei ieſus & dixit.) Amē amen dico tibi niſi quis renatus fuerit
denuo nō poteſt uidere regnū dei. Que ſentētia tāto aptius lucet cūctis

Sine baptiſmate nemo accipiet remiſſionē peccatorum.

fidelib⁹ q̄ntō cōſtat quia ſine huius luce fideles eſſe nequeūt. Quis etē-
nim ſine lauacro regeneratiōis remiſſionē peccatoꝝ cōſequi & regnū
ualeat intrare celoꝝ? Sed nicodemus qui uenit nocte ad dn̄m necdum
lucis miſteria capere nouerat. Nā & nox in qua uenit ipſam eius q̄ p̄me

Ephe.v.c.

batur ignorantiam deſignat. Necdum em̄ eoꝝ numero ſociatus erat.
Quibus ait apl's. fuiſtis aliquādo tenebre: nunc autē lux in dn̄o. Sed in-

Eſa.lx.a.

ter eos potius remanebat. Quibus loquebatur eſaias. Surge illumina-
re Ieruſalē quia uenit lumē tuū: & gloria dn̄i ſup te orta eſt. Reſpondit
ergo & ait. (Quō poteſt homo naſci cū ſit ſenex? Nunqd poteſt in uen-
trem matris ſue iterato itroire & renaſci?) Quia em̄ ſecūde natiuitatis
adhuc neſcius pſeuerabat: de ſalute aūt ſua iā ſollicitus extiterat neceſ-
ſario de una quā nouerat natiuitate an poſſet iterari: uel quo ordine re-
generatio poſſit ipleri q̄rebat: ne huius expers remanendo uite celeſtis
particeps eſſe neq̄ret. Notandū autem qa quod de carnali dixit. hoc ēt
de ſpūali eſt regeneratiōe ſciendū: nequaq̄ uidelicet ea poſtq̄ ſemel ex-

Baptiſm⁹ a quocūq; fiat non valet reiterari.

pleta fuerit poſſe repeti. Siue em̄ hereticus ſiue ſciſmaticus ſiue facino-
roſus quiſq; in confeſſione ſancte trinitatis baptizet non ualet ille q ita
baptizatus eſt: a bonis catholicis rebaptizari: nec confeſſio uel inuoca-
tio tanti nōis uideatur annullari. Et quia nicodemus ad primam dn̄i re-
ſponſionem ſollicitus quomodo ſit itelligenda diligenter iquirit. me-
retur iam pleni⁹ iſtrui. Et qa ſecunda natiuitas nō carnalis eſt: ſed ſpūa-
lis: meretur audire. (Amen amē dico tibi niſi quis renatus fuerit ex aq̄
& ſpū ſancto: nō poteſt itroire i regnum dei.) Cuius natiuitatis modū
ſubſeq̄nter exponēs: prorſuſq; a carnali diſtiguēs ait. (quod natum eſt

Spūs ⁊ carnis diuerſa natura.

ex carne caro eſt: & quod natum eſt ex ſpiritu ſpiritus eſt.) natura ſpiri-
tus inuiſibilis: carnis eſt uiſibilis. Et ideo carnalis generatio uiſibiliter
amminiſtratur uiſibilibus incrementis. Qui in carne naſcitur per era-
tum momenta proficit. Spiritalis autem generatio tota inuiſibiliter a-
gitur. Nam uidetur quidem qui baptizatur in fontem deſcendere: ui-

detur aquis intinctus aſcendere. Quid aũt lauacrũ in illũ regeneratio-
nis egerit minime poteſt uideri. Sola aũt fidelium pietas nouit: qa pec-
cator in fonté deſcédit ſed purificatus aſcédit. Filius aũt mortis deſcen-
dit: ſed filius reſurrectionis aſcédit. Filius preuaricationis deſcédit: ſed
filius dei aſcédit. Filius ire deſcédit: ſed filius miſericordie aſcédit: ſola
eccleſia mater q̃ generat nouit. Ceterũ oculis inſipientium uidetur talis
exire de fonte qualis intrauit: totũq; iocus eſſe quod agitur. Vnde in fi-
ne uidétes gloriam ſanctorũ dicét geméntes in torméntis. Hic ſunt quos
aliquando habuimus in deriſum: & in ſimilitudine improperii. Quo-
modo ergo computati ſunt inter filios dei? Ait apoſtolus ioánes. Cha-
riſſimi inquit nunc dei filii ſumus: & nondum apparuit quid erimus.
(Quod ergo natũ eſt ex ſpiritu ſpũs eſt:) quia ex aqua & ſpiritu regene-
ratus inuiſibiliter in nouũ mutatur hominé & de carnali efficitur ſpũa-
lis. Qui ideo recte nõ ſolũ ſpiritualis: ſed etiam ſpũalis ſpũs uocatur:
quia ſicut ſubſtantia ſpiritus inuiſibilis eſt noſtris aſpectibus: ita is q per
gratiam dei renouatur inuiſibiliter ſit ſpũalis & dei filius: cũ uiſibiliter
hominibus caro & filius hominis appareat. Sequitur. Non mireris qa
dixit tibi oportet uos naſci denuo (Spiritus ubi uult ſpirat & uocem eius
audis & nõ ſcis unde ueniat aut quo uadat. Sic eſt oĩs qui natus eſt ex ſpi-
ritu.) Spiritus ubi uul ſpirat: quia ipſe habet poteſtaté cuiuſcũq; quẽ gra-
tia ſue uiſitationis illuſtret: & uocem eius audis dũ te preſente loquitur
is: q ſpũ ſancto repletus eſt: (ſed non ſcis unde ueniat aut quo uadat.) qa
etia ſi te preſente quépiã ad horã repleuerit non põt uidere quomodo
intrauerit uel quomodo redierit: quia natura eſt inuiſibilis. Sic eſt oĩs q
natus eſt ex ſpũ. Et ipſe eni inuiſibiliter agéte ſpũ incipit eſſe quod non
erat: ita ut infideles neſciant unde ueniat & quo uadat qa gr̃a regenera-
tionis uenit in adoptioné filiorum dei: & uadit in p̃ceptioné regni cele-
ſtis. Querete adhuc nicodemo quomodo poſſint hec fieri reſpõdit Ie-
ſus & dixit ei. Tu es magiſter in iſrael & hec ignoras? Non quaſi inſul-
tare uolés ei q magiſter uocetur cum ſit ignarus celeſtiũ ſacramétorum
ſed ad humilitaté illũ prouocans ſine qua ianua celeſtis non põt iueniri
Amé amé dico tibi qa quod ſcimus loquimur: & quod uidimus teſta-
mur & teſtimoniũ noſtrum non accipitis. (Si terrena dixi uobis & non
creditis: quomodo ſi dixero uobis celeſtia credetis?) Terrena dixit illis
ut i ſuperiori lectione iuenimus: cum de paſſione & reſurrectiõe ſui cor-
poris quod de terra aſſumpſerat loq̃retur dicés. Soluite templum hoc &
i tribus diebus excitabo illud: non tamé credebant uerbo quod dixit.
Sed ne hoc q̃dem itelligere ualebant: qa non de alio quam de téplo cor-
poris ſui diceret. Qui ergo terrena audiétes non capiebant: quãto ma-
gis ad celeſtia. i. ad diuine generationis capiéda myſteria non ſufficiũt
Addit aũt adhuc dñs de celeſtibus ſacramentis & de terrenis iſtruere eũ

Sola fideliũ pietas nouit effectũ baptiſmatis.

Sapiẽ. v. a

i. Ioã. iii

Ioã. ii. d.

quem uidit ſapienter & diligenter hiſq́ audit intendere. Celeſtis nãq́ aſceſio eius ad uitam ſempiternam: terrena uero exaltatio eius ad mortem temporalem. Dicit ergo de celeſtibus. (Et nemo aſcendit in celum niſi qui deſcẽdit de celo. Filius hominis q in celo ẽ) Merito aũt queritur quomodo filius hominis uel deſcẽdiſſet de celo: uel eo tẽpore quo hec in terra loquebatur iam fuiſſet in celo. Nota eſt namq; confeſſio fidei catholice: qa deſcendens de cęlo filius dei filium hoĩs in utero uirginis aſſumpſit eumq; completa diſpenſatiõe paſſionis ſue reſuſcitauit a mortuis: & aſſumpſit in celum. Non ergo caro chriſti deſcẽdit de cęlo: neq; ante tẽpus aſcẽſionis erat in cęlo. Et qua ratione dicitur. Niſi qui deſcendit de cęlo filius hominis: qui eſt in celo: niſi qa una chriſti perſona eſt in duabus exiſtens naturis: atq; ideo filius hoĩs recte dicitur & deſcendiſſe de cęlo: & ante paſſionem fuiſſe in cęlo. Quia quod in ſua natura habere non potuit: hoc in filio dei a quo aſſumptus eſt habui. Sed & hoc querẽdum quomodo dictũ ſit. (& nemo aſcẽdit in cęlũ niſi qui deſcendit de celo.) cum oẽs electi ſe ueraciter confidunt aſcẽſuros in cęlũ promittente ſibi dño. Quia ego ubi ſum: illic & miniſter meus erit. Cuius
Ioã.xij.d tamẽ nodũ queſtiones apertiſſima ratio ſoluit: quia uidelicet mediator
Xp̃s electorũ caput eſt dei & hominũ homo xp̃s ieſus electorum omniũ caput eſt. Itẽq; oẽs ele
Ad ephe.i.d cti eiuſdem capitis mẽbra ſunt dicente apoſtolo. Et ipſum dedit caput
i.Corin.xij.d ſuper oẽm eccleſiam. Et rurſum. Vos enim eſtis corpus xp̃i & mẽbra de
Corpus xp̃i eſt eccleſia membro. Nemo aſcẽdit in cęlum niſi xp̃s in corpore ſuo quod eſt eccleſia: qui in ſeipſo primum cernẽtibus apoſtolis eminẽtioribus nimirum mẽbris ſuis aſcẽdit: & exinde mẽbris ſuis quotidie aſcendẽtibus ſe colligit in celum. Quiſquis in celum aſcendere deſiderat ei qui de cęlo deſcendit: & eſt in cęlo ſe uera fide & dilectionis unitate coniungat: aperte
Ioã.xiiij intelligens quia nullo ordine niſi per eum qui deſcendit de celo: poteſt aſcendere in cęlum. Vnde alias ipſe dicit: nemo uenit ad patrem: niſi per me. (Et ſicut moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto: ita exaltari oportet filium hoĩs.) Mira magiſterii celeſtis arte dñs magiſtro legis moſayce ad ſpũalem legis eiuſdem ſenſum inducit: recordans hyſtorię ueteris: & hanc in figuram ſue paſſionis atq; humane ſalutationis factã ediſ
Nu.xxiij a. ſerens. Narrat quippe liber numerorũ quia percuſſus in heremo populus iſrael itineris longi ac laboris tedio murmurauit cõtra dñm & moyſen. Ideoq; miſerit dñs in illum ignitos ſerpentes ad quorum plagas & mortes plurimorum: cum clamarent ad moyſen & ille oraret iuſſit eũ dñs facere ſerpentẽ ęneum & ponere pro ſigno. Qui percuſſus inquit aſpexerit eum uiuet. Et ita factum eſt. Plage igitur ſerpentium ignitorum: uenena ſunt & incentiua uitiorum que animam quam tangunt ſpirituali morte perimunt. Et bene murmurans contra dominum populus: ſerpentium morſibus ſternebatur ut ex ordine flagelli exterio

ris agnoſceret quantam intus perniciem murmurando pateretur. Exal- Exaltatio ſerpētis enei paſſio eſt xpi.
tatio aūt ſerpentis ęnei quem dum percuſſi aſpicerent ſanabantur. Paſ-
ſio eſt enim noſtri redemptoris in cruce: in cuius ſolum fide regnū mor- Per ſerpentes quid deſignatur
tis & peccati ſuperatur. Recte etenim per ſerpentes peccata que animā
ſimul & corpus ad interitum trahunt: exprimuntur: non ſolum quia
igniti: quia uirulenti: quia ad perimendum ſunt: uerum etiam quia per
ſerpentem primi parentes noſtri ad peccandum perſuaſi: ac de immortali
bus ſunt peccando mortales effecti. Recte per ſerpentē ęneum dñs oſtē
ditur qui uenit in ſimilitudinem carnis peccati. Quia ſicut ęneus ſerpēs
effigiem quidem ignitis ſerpentibus ſimilem: ſed nullū proſus in ſuis
membris habens ardorem ueneni percuſſus a ſerpētibus ſua exaltatio-
ne ſanabat. Sic nimirum redemptor humani generis non carnem pec-
cati ſed ſimilitudinem induit carnis peccati in qua mortem crucis patiē- Xp̄s in ſimilitudine carnis peccati ſed nō in peccato uenit
do credentes in ſe ab omni peccato & ab ipſa etiam morte liberaret. (Vt
omnis qui credit in ipſo non pereat ſed habeat uitam eternam.) Cuius
quidem uerbi patet ſenſus quia qui credit in Ieſum non ſolum perditio- Quid inter figurā & veritatē diſtat
nem euadit penarum ſed & uitam percipit eternam. Et hoc inter figu-
ram diſtat & ueritatem. quia per illam uitā elongatur temporalis. Per
hanc uita donatur ſine fine manſura. Sed curandum ſollerterē: ut quod
intellectus bene ſentit: operatio cōdigna ꝑficiat: quatinus confeſſio re-
cte noſtre fidei pie & ſobrie conuerſando ad perfectionē promiſſe no-
bis uite mereatur attingere. Verū qa hec de filio hoīe dicuntur q exal-
tari in cruce & mortē uoluit pati: ne putaret Nicodemus filium tantum
hominis eum eſſe a quo uita eſſet expectanda perpetua. Curauit ei do-
minus etiam diuinitatis ſue pate facere archanum: unumq; & eundem
filium hominis mundi oſtenderet eſſe ſaluatorem. Nam ſequitur. (Sic
enim deus dilexit mundum: ut filium ſuum unigenitum daret: ut om-
nis qui credit in eum: non pereat: ſed habeat uitam eternam) Vnde no-
tandum ꝙ eadē de filio dei unigenito replicat. que de filio hoīs in cruce
exaltato pmiſerat dicēs: (ut oīs qui credit in eū: nō pereat ſed habeat ui-
tam eternā.) qa ꝑfecto idē redēptor nr̄ filius dei ante ſecula exiſtēs fili-
hoīs factus eſt in fine ſeculorū: ut q per diuinitatis ſue potētiā nos crea-
uerat ad pfruendā uite btitudinem perennis: ipſe per fragilitatem hūa
nitati nr̄e nos reſtauraret ad recipiēdā quā pdidimus uitā. Vnde nobis
ſatagendū eſt fratres chariſſimi ut diuinis bñficiis uicem rependentes di
ligamus toto corde: tota anima: tota uirtute deū patrem: qui nos tan-
to amore prior dilexit: ut proprio filio ſuo non parceret: ſed pro nobis
omnibus traderet illum. Diligamus ipſum filiū qui cum in forma dei
eſſet: noſtre libertatis & uite grā formam dei accepit factuſq; eſt obedi- Philipp.ij.
ens uſq; ad mortem: mortem aūt crucis. Et ſicut de eo dicit ioannes a-
poſtolus: qui dilexit nos & lauit nos a pecatis nr̄is in ſanguine ſuo. Di- Apoca.j.

ſigamus ſanctum eiuſdē pr̄is & filii ſpūm: in cuius unctione ſignati ſumus in die redēptionis qui ubi uult ſpirat: & ubicūq; ſpirat continuo flāmam eiuſdem diuine dilectionis accendit. Credamus ipſum patrem & filiū & ſpūm ſanctū unum eſſe deū: & dn̄m noſtrum. Ac debitis laudibus exaltemus nomē eius inuicē: cui eſt gloria imperium & poteſtas ante ſecula ſeculorum. Amen.

Segmentum ex euangelio luce. xvi. capite. D. quod canitur dominica prima poſt trinitatem.

IN illo tempore. Dixit dominus Ieſus diſcipulis ſuis parabolam hanc. Homo quidā erat diues q induebatur purpura & byſſo: & epulabatur quotidie ſplēdide. Et erat quidam mēdicus nomine Lazarus: q iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus: cupiens ſaturari de micis q̄ cadebant de mēſa diuitis: & nemo illi dabat. Sed & canes ueniebant: & lingebant ulcera eius. Factum eſt aūt ut moreretur mēdicus & portaretur ab angelis in ſinū abrahe. Mortuus eſt aūt & diues & ſepultus eſt in inferno. Eleuans aūt oculos ſuos cū eſſet in tormētis uidit abraam a longe & lazarū in ſinu eius: & ipſe clamans dixit. Pater abraam miſerere mei: & mitte lazarū ut intingat extremum digitum in aquam: ut refrigeret linguā meam: q̄a crucior in hac flāma. Et dixit illi abraam. Fili recordare: quia recepiſti bona in uita tua: & lazarus ſimiliter mala. Nūc aūt hic conſolatur: tu uero cruciaris. Et in his omnibus inter nos & uos chaos magnum firmatum eſt: ut hi qui uolūt hinc tranſire ad uos non poſſint: neq; inde huc trāſmeare. Et ait. Rogo ergo te pater ut mittas eū in domū patris mei. Habeo enim quinq; fratres ut teſtetur illis ne & ipſi ueniāt in hūc locū tormētorū. Et ait illi abraam. Habēt moyſen & pphetas audiāt illos. At ille dixit. Nō pater abraā ſed ſi quis ex mortuis ierit ad eos: penitētiā agēt. Ait aūt illi. Si moyſen & pphetas nō audiūt: neq; ſi quis ex mortuis ſurrexerit credēt.

Mēdicus penultimam acuit.
Mortuus aūt diues i greco eſt.
Mortuus ē autē & diues ſepultusq; & in inferno eleuās oculos ſuos &c.
Itē fili recordare q: accepiſti tu bona tua i uita tua
Itē in his oībus &c. ſic trāſferendū dicit laurētius. Et ſup hec oīa inter nos & vos vorago magna firmata ē vt hi q̄ voliīt trāſire hic ad vos nō poſſīt neq; q̄ iſtinc ad nos tranſfretent q̄ chaos nō legitur greco. Fides edificatur p allegoriā.

Homilia b̄ti gregorii pape de eadē lectiōe habita ad populum in baſilica b̄ti laurētii martyris dn̄ica. i. poſt trinitatē.

IN uerbis ſacri eloquii fratres chariſſimi: prius ſeruanda eſt ueritas hyſtorie: & poſtmodum requirenda ſpiritualis intelligentia allegorie. Tunc namq; allegorie fructus ſuauiter carpitur: cum prius per hyſtoriam in ueritatis radice ſolidatur. Sed quia nonnunq̄ allegoria fidem edificat. Et hyſtoria mortalitatem nos quia auctore deo iam fidelibus loquimur: non ab re credimus ſi ipſum loquendi ordinem poſtponamus: quatinus qui fidem iam firmam tenetis prius de allegoria: aliquid breuiter audire debeatis. Et quod nobis de mortalitate hyſtorie ualde eſt neceſſarium: hoc in expoſitionis noſtre ordine ſeruetur extremum. Quia ea plerumq; ſolent melius recoli que contingit poſtmodum audiri. Senſus ergo alle/

goricos ſub breuitate tranſcurrimus: ut ad mortalitatis latitudinem ci tius uenire ualeamus.(Homo quidam erat diues & induebatur purpu ra & byſſo & epulabatur quotidie ſplẽdide.) Quẽ fratres chariſſimi quẽ diues ille qui induebatur purpura & byſſo & epulabatur quotidie ſplen dide: niſi iudaicũ populum deſignat: q cultũ uite exterius habuit: q ac cepte legis delitijs ad nitorẽ uſus eſt non ad utilitatẽ: Quẽ uero lazarus ulceribus plenus niſi gentilem populũ figuraliter exprimit: Qui dum cõuerſus ad dñm peccata ſua nõ erubuit cõfiteri: huic uulnus in cute fu it. In cutis quippe uulnere uirus a uiſceribus trahitur & foris erumpit. Quid eſt ergo peccatorũ confeſſio niſi quedã uulnerum ruptio: q peccati uirus ſalubriter aperitur in cõfeſſione quod peſtifere latebat in mẽ te: Vulnera etenim cutis in ſupficiẽ trahunt humorẽ putredinis. Et confi tẽdo peccata quid aliud agimus niſi malũ quod in nobis latebat aperi mus: Sed lazarus uulneratus cupiebat ſaturari de micis q̃ cadebant de mẽſa diuitis & nemo illi dabat: quia gentilem quẽq ad cognitionẽ le gis admittere ſupbus ille populus deſpiciebat. Qui dũ doctrinam legis nõ ad charitatẽ habuit ſed ad elationẽ quaſi de acceptis operib' timuit. Et quia ei uerba defluebãt de ſcientia: quaſi mice cadebãt de menſa. At cõtra iacentis pauperis uulnera lingebãt canes. Nõnunq̃ ſolent i ſacro eloquio p canes pdicatores intelligi. Canũ etenim ligua uulnus dum lin git curat: q & doctores ſcti dũ in cõfeſſiõe peccati nři nos inſtruũt qua ſi uulnus mẽtis p linguã tangũt. Et quia nos loquẽdo a peccatis eripiũt quaſi tangẽdo uulnera ad ſalutẽ reducũt. Quia eni canũ nomine predi catorũ lingua ſignatur dũ per pſalmiſtã dicitur. Ligua canũ tuorũ ex ini micis ab ipſo. Ex iudeis quippe in fidelibus ſcti predicatores electi ſunt: qui in aſſertione ueritatis cõtra fures latroneſq uenientes: magnos pro dño (ut ita dicam) latratus dederunt. Quod cõtra de quorũdam rep batione dicitur. Canes muti nõ ualẽtes latrare: quia igitur pdicatores ſancti peccata dãnant: cõfeſſionem uero peccatorũ approbant dicẽtes Confitemini alterutrũ peccata ueſtra: & orate pro inuicẽ ut ſaluemini. Vlcera lazari canes lingũt. Sancti etenim doctores dũ gentiliũ cõfeſſio nes accipiũt: mẽtium uulnera ſaluti reſtituũt. Vnde & bene lazarus in terptatur adiutus: quia & ipſi hũc ad ereptionẽ iuuãt: qui eius uulnera per lingue correptionẽ curant. Poteſt etiã p linctionẽ canũ lata adulã tiũ ligua ſignari. Adulantib' etenim uulnera nřa ligere eſt: (quod plerũ q ſolẽt etiam ipſa mala q̃ nos in nobis reprehendim') in probo fauore laudare. Contingit uero ut uterq moreretur. Diues q induebatur pur pura & byſſo ſepultus eſt in inferno: in ſinũ uero abrahe lazarus ab an gelis ductus eſt. Quid abrahe ſin' niſi ſecretã requiẽ ſignificat patrum: De qua ueritas dicit. Multi inquit ab oriẽte & occidente uenient & recũ bent cũ abraã & yſaac & iacob in regno celorum. Filii aũt regni eiicientur

Diues mal' iudaicũ populum repre ſentat.

Cõfeſſio ape rit uuln' pec cati.

Predicato res dicuntur canes.

Pſal.lxvii.

Eſaie.lvi.c.

Iacobi.v.d.

Lazarus ad iutus inter pretatur. Adulatores ſignãtur per canes lingẽtes.

Mat.viii.a.

in tenebras exteriores. Qui enim purpura & byſſo inductus dicitur re/ cte regni filius uocatur. Qui de longinquo ad uidēdū lazarū oculos le uat: qa dū per dānationis ſue ſuplicia infideles inimo ſunt: fideles quos que ante diem extremi iudicii ſup ſe in requiē attēdunt quorum poſt gaudia contēplari nullatenus poſſunt. Lōge uero eſt quod cōſpiciūt quia illuc per meritū non attingūt. In lingua aūt amplius ardere oſtēditur: cum dicitur. (Mitte lazarum ut intingat extremū digiti ſui in aquā ut refrige/ ret liguam meā: qa crucior in hac flāma.) Infidelis populus uerba legis in ore tenuit: q̄ opere ſeruare contēpſit: ibi ergo amplius ardebat: ubi ſe oſtendit ſcire quod facere noluit. Qua propter bene de doctis & negli/ gētibus per ſalomonē dicitur. Omnis labor hominis in ore eius: ſed a/ nima illius non implebitur. Quia quiſquis ad hoc ſolūmodo laborat ut ſciat quod loqui debeat: ab ipſa refectione ſue ſciētie mente uacua ie iunat: ab extremo digito ſe tangi deſiderat: quia ęternis ſupliciis datus optat operatione iuſtorum uel ultima participari. Cui reſpondetur: quod in hac uita bona receperit: quia omne ſuum gaudium felicitatem tran ſitoriam putauerit. Habere hic eteni poſſunt & iuſti bona nec tamē hec recōpenſatione recipere quia dum meliora .i. eterna appetunt eorum iudi cio quelibet bona affuerint: cū ſanctis deſideriis ęſtuant bona minime uidētur. Vnde dauid propheta q̄ regni diuitiis multiſque obſequiis fulcie batur quamuis & hec ad neceſſitatē bona eſſe cōſpiceret: uni tamē ſin gulariter bono inhianter eſtuabat dicens. Mihi aūt adherere deo bonū eſt. Inter hec uero notandū eſt quod ei dicitur. (Memēto fili.) Ecce cū abraam filium uocat. que tamē a tormento non liberat. Quoniā huius infidelis populi precedētes patres fideles: quia multos a ſua fide deuiaſſe conſiderant. eos nulla compaſſione a tormentis eripiunt: quos tamen per carnem filios reconoſcūt. In tormentis aūt diues poſitus quinque fra tres habere ſe perhibet: quia ſupbus idem iudaicus populus qui es mag/ na iam parte damnatus eſt: ſequaces ſuos quos ſup terram reliquit qui que libris moyſi carnaliter intellectis uel quinque ſenſibus corporis dedito s nouit. Quinario ergo numero fratres quos reliquerat exprimit: quia eos ad ſpūalem intelligētiam non aſſurgere in inferno poſitus gemit. Petit ut ad eos lazarus mittatur: cui quia moyſen & prophetas habeāt dicitur. Sed ait quia non credēt (niſi quis ex mortuis reſurrexerit.) cui p tinus reſpondet. (Si moyſen & prophetas non audiunt: nec ſi quis ex mortuis reſurrexerit credent ei.) Certe de moyſe ueritas dicit. Si crede/ retis moyſi crederetis utique & mihi. De me enim ille ſcripſit: impletur er go quod per abrahę reſponſionem dicitur. Ex mortuis enim dominus reſurrexit: ſed iudaicus ille populus: quia moyſi credere noluit ei etiam qui reſurrexit ex mortuis: credere contēpſit. Cumque moyſi uerba ſpiri/ tualiter intelligere contempſit: ad eum de quo Moyſes locutus fuerat

Lingua mali diuitis quare dicitur plus ardere ceteriſ mēbris

Ecdeſia. vi.c

Pſal. lxxij

Diues mal' dicitur habu iſſe quinque fra tres.

Iudaicuſ po puluſ magna ex parte dam natus eſt.

Ioan. v.g

non peruenit. Hec nos fratres chariſſimi pro indagandis alegorie miſteriis ſuccincte trancurriſſe ſufficiat: nunc ad intuendam latius rei geſte mortalitaté animis recurrat. (Homo quidam erat diues: & induabatur purpura & byſſo: & epulabatur quotidie ſplédide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus: qui iacebat ante ianuam diuitis ulceribus plenus.) Nonnulli putant precepta ueteris teſtamenti diſtrictiora eſſe quam noui ſed hi nimirum improuida conſideratione falluntur. In illo etenim nõ tenatia: ſed rapina mulctatur. Ibi rex iniuſte ſublata: quadrupli reſtitutione ponitur. Hic aũt diues nõ aliena abſtuliſſe reprehéditur: ſed propria nõ dediſſe. Nec diciturqa ui quépiam oppreſſerit: ſed quia in acceptis rebus ſe extullit. Hic ergo hic ſummopere colligendũ eſt qua pena multandus ſit: qui aliena diripit: ſi in inferno dãnatione p̲cutitur: qui p̲pria non largitur. Nemo ergo ſecurũ ſe extimet dicens. Ecce aliena non rapio: ſed conceſſis licite rebus fruor quia diues iſte non iccirco punitus eſt quoniã aliena abſtulit ſed quia acceptis rebus ſemetipſum male dereliquit. Hoc quoq; fuit quod hunc inferno tradidit: qa in ſua felicitate timidus non fuit: quia precepta dona ad uſum arrogãtie inflexit: quia uiſcera pietatis ignorauit: quia peccata ſua redimere etiã cũ ſibi abundare p̃ciũ: noluit. Et ſunt nonnulli qui cultũ ſubtilium precioſarũq; ueſtiũ nõ putant eſſe peccatũ. Quod ſi uidelicet culpa nõ eſſet: nequaquã ſermo dei tam uigilanter exprimeret: quod diues qui torquetur apud inferos byſſo & purpura indutus fuiſſet. Nemo quippe ueſtimenta precipua niſi ad inané gloriam querit uidelicet ut honorabilior ceteri: eſſe uideatur. Nam qa pro ſola inani gloria ueſtimétum queritur: res ipſa teſtatur: quod nemo uult ibi p̃cioſis ueſtibus indui ubi ab aliis non poſſit uideri. Quã culpã poſſumus melius etiam ex diuerſo colligere quia ſi abiectio uilis indumẽti uirtus non eſſet euangeliſta uigilanter de ioanne non diceret. Erat indutus pillis camelorũ. Sed notandum nobis eſt magnopere in ore ueritatis de ſupbo diuite & humile paupere: quãtus ſit ordo narrationis. (homo quidam erat diues) Et p̲tinus ſub infertur. Et erat quidam médicus nomine lazarus. (Certe in populo plus ſolent nomina diuitum quam pauperum ſciri). Quid eſt ergo quod dominus de paupere: & diuite uerbum faciens: nomé pauperis dicit & nomen diuitis non dicit: niſi quod deus humiles nouit atq; aprobat & ſuperbos ignorat. Vnde & qbuſdam de miraculorũ uirtute ſuperbiétibus in fine dictur⁹ eſt. Neſcio uos unde ſitis: diſcedite a me omnes q operamini iniquitaté. At contra moyſi dicitur. Noui te ex nomine. Ait ergo & de diuite: homo qdam. Ait de paupere. Egenus noie lazarus. Ac ſi apertè dicat. Pauperé humilé ſcio ſuperbũ diuité neſcio. Illũ cognitum per approbationé héo. Hunc per iudiciũ reprobationis ignoro. Péſandũ nobis eſt etiã quãta cõditor noſtre oia conſideratio-

Teſtamenti noui precepta ſũt facilio ra quam veteris

Bona p̲pria nõ largiẽs dãnari poteſt

Veſtes p̃cioſas ferre ãſt peccatum.

Veſtimẽta p̃cioſa nemo niſi ad inanẽ gloriã querit

Mat. ſ. a.

Mat. iij. a.

Diuitũ noīa plus ſolẽt ſciri quã pauperum.

Mat. vij. d

Exo. xxxiij. d

ne diſpenſat. Vna etenim res non pro una re agitur: nam ecce plenus ulceribus mendicus lazarus ante ianuam diuitis iacet. Quia de re una dñs iudicia duo expleuit: habuiſſet etenim fortaſſe aliquam excuſationem diues: ſi lazarus pauper & ulceroſus ante eius ianuam non iacuiſſet: ſi remotus fuiſſet ſi eius inopia nō eſſet oculis importuna. Rurſus ſi longe eſſet diues ab oculis ulceroſi pauperis minorem toleraſſet in animo tentationem pauper. Sed dum egenum & uulneratū ante ianuā diuitis & deliciis affluētis poſuit: in una eadēq; re: & ex uiſione pauperis non miserēdi diuiti cumulum dānationis intulit & rurſus ex uiſione diuitis tērandū quotidie pauperē probauit. Quantas nāq; hunc egenum & uulneribus obſeſſum tentationes creditis in ſua cogitatione tolleraſſe: cū ipſe egeret pane & non haberet etiā ſalutē atq; ante ſe diuitem cerneret ſalutē & dilicias habere cū uoluptate ſe dolore & frigore affici: illū gaudere cōſpiceret: byſſo & purpura ueſtiri: ſe deprimi uulneribus illū defluere acceptis rebus: ſe egere: illū nolle largiri. Quātus putamus fratres chariſſimi tūc in corde pauperis tumultus tētationis fuit: cui certe poterat ad penam ſufficere paupertas etiam ſi ſanus eſſet? Rurſus ſufficiſſet egritudo etiā ſi ſubſidiū adeſſet. Sed ut ꝓbaretur amplius pauper ſimul hūc & paupertas & egritudo tabefecit: atq; inſup uidebat procedentē diuitē obſequētibus cū eis circūfulciri: & ſe infirmitate & inopia a nullo uiſitari. Nam qa nemo ei ad uiſitandū aderat: teſtātur canes

Ex vna re iudicia duo deus exhibuit

qui licenter uulnera lingebāt. Ex una ergo re oīpotēs deus duo iudicia exhibuit: dū lazarū pauperem ante ianuam diuitis iacere pmiſit: ut & diues impius dānationis ſibi augeret ultionem & tentatus paup creſceret ad remunerationē. Cōſpiciebat ille quotidie cui non miſereretur. uidebat iſte de quo ꝓbaretur. Duo inferius corda: ſed unus deſup inſpector quia & hūc tētando exercebat ad gloriam & illū tollerādo expectabat ad penā. Nam ſequitur. (Factū eſt aūt ut moreretur lazarus & portaretur ab angelis in ſinū abrahe. Mortuus eſt aūt & diues & ſepultus eſt in inferno.) Quia nimirū diues eū cui in hac uita miſereri non uoluit in ſuo iam ſupplicio poſitus patronū querit. Nam ecce ſubiūgitur. (quia eleuans oculos cū eſſet in tormētis: uidit abraam a longe & lazarū in ſinu ei⁹: & ipſe clamās dixit. Pater abraam miſerere mei: & mitte lazarū ut intingat extremū digiti ſui in aquam ut refrigeret linguā meam: qa crucior in hac flāma.) O quanta eſt ſubtilitas iudicioꝝ dei. O quam diſtricte agitur bonoꝝ actuū: malorūq; retributio. Certe ſuperi⁹ dictū eſt qa in hac uita lazar⁹ cadētes micas de mēſa diuitis q̄rebat & nemo illi dabat. Nunc de ſuplicio diuitis dicitur: qa de extremo digito Lazari diſtillari aquam in ore ſuo concupiſcit. Hinc ergo hinc fratres chariſſimi colligite quanta ſit diſtrictio ſeueritatis dei. Diues enim iſte q uulnerato pauperi mēſe ſue uel minima dare noluit: in inferno poſit⁹ uſq;

Actuū bonorū & malorū retributio diſtrictiſſime agitur

ad minima querēda puenit. Nā & guttā aque petiit qui micas panis ne
gauit. Sed notādū ualde eſt quid ſit: quod diues in igne poſitus linguā
ſuā refrigerari petiit. Mos qppe eſt ſacri eloquii: ut & aliquādo aliud di
cat: ſed ex eodē dicto aliud innuat. Superius aūt hunc ſupbū diuitē dñs
nō loquacitati uacantem dixerat: ſed ſuperflue conuiuantē. Neq; hūc
de loquacitate notauit: ſed cū elatione & tenacia de edacitate peccaſ/ Cõuiuia ſũt
ſe. Sed quia abundare in conuiuiis loquacitas ſolet is qui hic male con plena loqua
uiuatus dicitur: apud infernum grauius in lingua ardere perhibet. Pri citatis.
mū namq; male conuiuantibus famulatur culpa loquacitatis. poſt lo/
quacitatē uero ludendi leuitas ſequit. Nā q edacitatem luſus ſequatur
teſtatur ſcriptura diuina q̃ ait. Sedit ppl's māducare & bibere: & ſurrexe Exo. xxxij.b.
rūt ludere. Sed priuſq̃ ad luſum moueatur corpꝰ: ad iocos & uerba ina Diues malꝰ
nia mouetur lingua. Quid ergo eſt quod innuitur: qa in tormētis poſi quare atrociꝰ in lingua
tus diues linguā ſuam refrigerari poſtulat: niſi quod is qui cōuiuando ardebat.
magis de loquacitate peccauerat: p retributionis iuſtitiā in lingua atro
cius ardebat. Sed cū graui ualde eſt pauore penſandū: hoc quod ei per
abrahe rñſionem dicit. (Fili recordare quia recepiſti bona in uita tua:
& lazarꝰ ſilr mala. Nūc hic cōſolatur: tu uero cruciaris.) Iſta frēs charif
ſimi ſentētia pauore potius indiget quā expoſitiōe. Nā ſi qui eſtis: qui in Bonũ ẽ q̃d
hoc mūdo exterioris boni aliqd accepiſtis: ipſum (ut ita dicā) exterius a deo habea
donū pertimeſcere debetis: ne uobis pro quorūdā ueſtroꝝ actuū recō/ mꝰ pertimeſcamus.
pēſatione ſit darū: ne iudex qui hic bona exteriora reſtituit a retributio/
ne boni intimi uos repellat: ne honor hic uel diuitie nō ad augmētū uir
tutis ſed remuneratio ſit laboris. Ecce enim dū dicitur. (Recepiſti bona
in uita tua) idicat & diues iſte boni aliqd habuiſſe ex quo in hac uita bo
na recepit. Rurſumq; dū de lazaro dicitur quia recepit mala: profecto Malorũ la
mōſtratur & lazarū habuiſſe malū aliquid quod purgaretur. Sed mala zari ⁊ bono
lazari purgauit ignis inopie. & bona diuitis remunerauit felicitas trāſ/ rum diuitis
euntis uite. Illum paupertas afflixit & terſit: iſtū abundantia remunera q̃ fuit remũe
uit & repulit. quicunq; ergo bona in hoc ſeculo habetis: cum uos bona ratio.
egiſſe recolitis ualde de ipſis ptimeſcite: ne cōceſſa uobis proſpitas eo/
rūdē remuneratio ſit bonoꝝ. Et cū quoſlibet pauperes nonnulla repre
hēſibilia ppetraſſe cōſpicitis: nolite deſpicere: nolite deſpare: qa fortaſ
ſe quos ſupfluitas tenuiſſime prauitatis inquinat: caminus paupertatis
purgat. De uobis oīno pertimeſcite: quia nōnulla etiā male acta ꝓſpe/
ra uita ſecuta eſt. De illis uero ſollicite penſate: quia eorum uitam ma/
giſtra pauptas cruciat quouſq; ad uite rectitudinē perducat. Sequitur.
(Et in his oibus inter nos & uos chaos magnum firmatum eſt ut hi qui Dānati an
uolūt ad nos trāſire: non poſſint: nec inde huc trāſmeare.) Qua ī re ual velint tranſi
de q̃rēdū eſt: quomodo dicat hi qui uolūt ad nos tranſire non poſſint. re ad ſalua
Quia em hi qui in inferno ſunt: ad beatoꝝ ſortē trāſire cupiant: dubium tos ⁊ ecōtra.

nō eſt. Qui uero iā in btitudinis ſorte ſuſcepti ſunt: quo pacto dicit̃: qa
trāſire ad eosq; in inferno crucianť uolūt? Sed ſicut tranſire reprobi ad
electos cupiūt. i. a ſupliciorꝝ ſuorꝝ afflictiōe migrare: ita ad afflictos at
q; in tormētis poſitos trāſire iuſtorꝝ: eſt mēte ire p miam: eoſq; uelle libe
rare. Sed q uolūt de btōrꝝ ſorte ad afflictos atq; in tormētis poſitos trā
ſire nō poſſunt: qa iuſtorū aie quāuis in ſue nature bonitate miam ha
beant. Iā tn̄ auctoris ſui iuſtitie cōiūcte rāta rectitudine cōſtringunt̃: ut
nulla ad reprobos cōpaſſione moueant̃. Ipſe qppe iudici cōcordāt: cui
inherēt: & eis quos eripere nō poſſunt: nec ex mia cōdecēdūt: quia tm̄ il
los tūc a ſe uidebunt extraneos: q̄ntū ab eo quē diligunt auctore ſuo cō
ſpiciūt eſſe repulſos. Nec iniuſti ergo ad btōrꝝ ſortē trāſeunt: qa dāna
tiōe ppetua cōſtringunt̃. Neq; iuſti trāſire ad reprobos poſſunt: qa ere
cti iā p iuſticiā iudicii eis nullo modo ex aliq̄ cōpaſſione miſerent̃. Sed
poſtq̄ ardenti diuiti de ſe ſpes tollitur: eius animus ad propinquos quos
reliq̄rat recurrit: qa reproborꝝ mentē pena ſua qn̄q; inutiliter erudit ad
charitatē: ut iam tūc etiā ſuos ſpūaliter diligāt: q hic dū pctā diligerent
nec ſe amabāt. Vnde nūc ſubdit̃. (Rogo te ergo pr̄: ut mittas eū in do
mū pr̄is mei: habeo em̄ quinq; fratres: ut teſtetur illis ne & ipſi ueniant in
hūc locū tormētorꝝ.) Qua in re notādū eſt: ardēti diuiti q̄nta ad ſuplici
um cumulant̃: ad penā nāq; ſuā ei & cognitio ſeruat̃ & memoria. Cog
noſcit em̄ lazarū: quē deſpexit. fratrū quoq; ſuorꝝ meminit: quos relin
quit. Perfecta qppe ei ultio de paupe nō eſſet ſi hūc in retributiōe nō re
cognoſceret. & pfecta pena in igne nō eſſet: ſi nō hoc qd̄ ipſe parit̃ etiā
ſuis timeret. Vt ergo pctōres in ſupplicio ampli⁹ puniātur: & eorum ui
dent gl̄iam quos cōtēpſerūt: & de illorꝝ etiā pena torquent̃: quos inuti
liter amauerūt. Credēdū uero eſt: qd̄ ante retributionē extremi iudicii
iniuſti in requiē quoſdā iuſtos cōſpiciūt: ut eos uidētes in gaudio nō ſo
lū de ſuo ſupplicio: ſed etiā de illorū bono crucietur. Iuſti uero i tormē
tis ſemp ītuent̃ iniuſtos ut hinc eorꝝ gaudiū creſcat. qa malū cōſpiciūt:
qd̄ miſericorditer euaſerūt: tātoq; maiores creatori ſuo grās referunt:
q̄nto uidēt in aliis qd̄ ipſi ppeti (ſi eſſent relicti) potuerūt. Nec illā tante
btitudinis claritatē apud iuſtorꝝ aīm fuſcat aſpecta pena reproborꝝ: qa
ubi iā cōpaſſio miſerie nō erit: minui pculdubio btōrū letitia non uale
bit. Quid aūt mirū ſi dū iuſti iniuſtorū tormēta cōſpiciūt: hoc eis eueni
at in obſequio gaudiorū: qn̄ & in pictura niger color ſubſternit̃ ut alb⁹
uel rubēs clarior uideat̃ ſicut dictū eſt. Tāto bōis ſua gaudia excreſcūt:
q̄nto eorū oculis dānatorꝝ mala ſubteriacēt: q̄ euaſerūt. Et q̄uis eis ſua
gaudia ad pfruēdū plene ſufficiāt: mala tn̄ reproborꝝ abſq; dubio ſemp
aſpiciūt: qa qui creatoris ſui claritatē uidēt: nil in creatura agit̃ qd uide
re nō poſſint. Petēti aūt diuiti ut lazar⁹ mittat̃: ab abraā protinus rn̄de
tur (habēt moyſen & pphetas: audiant illos.) Sed qui dei uerba deſpe

Dānati quā
doq; vident
ſaluatos in
augmentum
ſupplicii.

Iuſti iniuſto
rū tormenta
cōſpicere poſ
ſunt.

xerat: hec audire nõ poſſe ſuos ſeq̃ces eſtimabat. Vnde & rñdit diues: (Nõ pater mi: ſed ſi quis ex mortuis ierit ad eos: penitentiã agent.) Cui mox ueraci ſnia dicit.(ſi moyſen & ,pphetas non audiunt: nec ſi quis ex mortuis reſurrexerit credẽt.) Quia nimirũ qui uerba legis deſpiciũt: redẽptoris pcepta qui ex mortuis reſurrexit: q̃nto ſubtiliora ſunt tãto hec difficilius iplebunt. Minus eſt em̃ quicquid p legem dicitur quã hoc qd p dñm iubetur. Illa em̃ dari decimas pcepit: redẽptor uero noſter ab his qui pfectionem ſequunt oia dimitti iubet. Illa peccata carnis reſecat: redemptor uero noſter illicitas cogitatiões etiã damnat. (Si ergo moyſen & ,pphetas nõ audiunt: nec ſi quis ex mortuis reſurrexerit credent.) quia hi qui uiliora legis precepta implere negligunt: ſaluatoris noſtri mandatis altioribus obedire quando conualeſcunt. Et nimirũ conſtat quia cuius implere dicta renuũt: ei proculdubio credere recuſant. Hec nos de ipſa rei geſte cõſideratione dixiſſe ſufficiat.

Precepta redẽptoris ſũt ſubtiliora pceptis legis.

❧ Segmẽtũ ex euãgelio Luce. xiiii. cap. D. qd' canitur dñica. ii. poſt trinitatẽ. hiſtoria facta eſt anno xpi. xxxii. v. kl's octo. dñica.

IN illo tpe. Dixit dñs ieſus diſcipulis ſuis ſilitudinẽ hanc. Homo quidã fecit cenã magnã: & uocauit multos. Et miſit ſeruũ ſuũ hora cene dicere inuitatis ut uenirent: quia iam parata ſunt omnia. Et ceperũt oẽs ſimul excuſare. primus dixit ei. Villam emi: & neceſſe habeo exire & uidere illam. Rogo te: habe me excuſatum. Et alter dixit. iuga boum emi quinq;: & eo probare illa. Rogo te: habe me excuſatum. Et alius dixit. uxorem duxi: & ideo non poſſum uenire. Et reuerſus ſeruus nunciauit hec domino ſuo. Tunc iratus paterfamilias dixit ſeruo ſuo. Exi cito in plateas & uicos ciuitatis: & pauperes ac debiles cecos & claudos introduc huc. Et ait ſeruus. domine factum eſt ut imperaſti: & adhuc locus eſt. Et ait dominus ſeruo. Exi in uias & ſepes & compelle intrare: ut impleatur domus mea. Dico autem uobis q nemo uirorum illorum qui uocati ſunt: guſtabit cenam meam.

❧ Homilia beati gregorii pape de eadem lectione habita ad populum in baſilica beatorum apoſtolorum philippi & iacobi dominica. ii. poſt trinitatem.

Corporis et cordis delitie plurimũ inter eſſe dicitur.

HOc diſtare fratres chariſſimi inter delitias corporis & cordis ſolet: quod corporales delitie cum non habentur graue in ſe deſiderium accendunt cum uero habite eduntur: comedentem protinus in faſtidium per ſacietatem uertunt. At cõtra ſpirituales delitie cum non habentur in faſtidio ſunt: cũ uero habentur: in deſiderio. Tantoq; a comedẽte amplius eſuriuntur: quanto & ab eſuriente amplius comedũtur. In illis appetitus placet: experientia diſplicet. In iſtis appetitus uilis eſt: & experientia magis placet. In illis appetitus ſaturitatem: ſaturitas faſtidium generat. In iſtis autẽ appetitus

ſaturitatē & ſaturitas appetitū parit. Augēt enī ſpūales delitie deſideriū in mēte dū ſaciāt: qa quātomagis eaꝝ ſapor pcipif: eo amplius cognoſcit quo auidi⁹ ametur. Et iccirco nō habite amari nō poſſunt: qa earū ſapor ignorat. Quis enī amare ualeat qđ ignorat? Proinde pſalmiſta nos ammonet cū dicit. Guſtate & uidete qm̄ ſuauis eſt dn̄s. Ac ſi apte dicat. Suauitatē eius nō cognoſcitis ſi hāc minime guſtatis. Sed cibū uite ex palato cordis tāgite: ut pbātes eius dulcedinem amare ualeatis. Has aūt delicias homo tūc amiſit: cū in paradyſo peccauit. Extract⁹ enim a cibo eternæ dulcedinis os clauſit. Vnde nos quoqȝ nati in huius pegrinatiōis erūna huc faſtidio ſi uenietes: neſcim⁹ quid deſiderare debem⁹. Tantoqȝ ſe amplius faſtidii noſtri morbus exaggerat: quātomagis ab eſu illius dulcedinis animus elongatur. Et eo iā internas delitias nō appetit: quo eas comedere diu longeqȝ diſſueuit. Faſtidio ergo noſtro tabeſcimus: & lōga inedie peſte fatigamur. Et quia guſtare intus nolum⁹ paratā dulcedinē: amamus foris miſeri famē noſtrā. Sed ſupna nos pietas nec deſerētes ſe deſerit. Cōtentas enī illas delitias ad memorie noſtre oculos reuocat: eaſqȝ nobis proponit: in promiſſione torporē excutit: atqȝ ut faſtidiū noſtrū repellere debeam⁹ inuitat. ait namqȝ. (Homo qdā fecit cenā magnam & uocauit multos.) Quis iſte hō eſt niſi ille de quo p prophetā dicitur. Et homo eſt: & qs cognouit eū? Qui fecit cenā magnā: quia ſacietatē nobis iterne dulcedinis pparauit. Qui uocauit multos ſed pauci ueniūt: quia nōnunqȝ ipſiq per fidē ei ſubiecti ſunt eterno eius cōuiuio male uiuēdo cōtradicūt. ſequitur. (Miſit aūt ſeruū ſuū hora cene dicere inuitatis ut uenirent.) Quid hora cene niſi finis eſt mundi? In quo nimiꝝ nos ſumus: ſicut iam dudū paulus teſtatur dicēs. Nos ſumus in quo fines ſeculoꝝ deuenerūt. Si ergo hora iā cene eſt cū uocamur: tāto minus debemus excuſare a cōuiuio dei: quanto appropinquaſſe iam cernim⁹ finē ſeculi. Quo enī pēſamus: qa nihil eſt quod reſtat: eo debem⁹ ptimeſcere: ne tps gratie qđ preſto eſt pereat. Iccirco aūt hoc cōuiuiū dei nō prandiū ſed cena noiatur: quia poſt prandium cena reſtat. Poſt cenam uero conuiuiū nullū reſtat. Et quia eternū dei cōuiuiū nobis extremū pparabitur: rectū fuit ut hoc nō prandiū ſed cena uocaretur. Sed quis per hūc ſeruū qui a patrefamilias mittitur ad inuitandum: niſi predicatoꝝ ordo ſignatur. De quo uidelicet ordine quāuis adhuc indigni exiſtimus. quis peccatorum noſtrorū ponderib⁹ grauamur: & nos tamē in iſtis diebus ſumus: & cū de edificatione ueſtra uobis aliquid loquor: hoc eſt quod ago. Seruus enim ſum ſummi patriſfamilias. Cum uos ammoneo ad cōtemptum ſeculi: inuitare uos uenio ad cenam dei. Nemo me propter me hoc in loco deſpiciat. Et ſi ad inuitandum nequaqȝ dignus appareo: ſed tamen magne ſunt delitie quas promitto. Sepe fratres mei ſolet euenire quod dico: ut perſona poten

Pſal. xxxiij.

Multi ſunt qui neſciunt qđ dſiderare debeant.

Ezech. viij. Cenā magnā fecit dñs.

j. Corint. x. c.

Cena facta nullū reſtat conuiuium.

famulū habeat deſpectū: cūq; per eū ſuis forte uel extraneis aliquod re-ſpōſum mādat: nō deſpicitur pſona loquētis ſerui: quia ſeruatur in cor-de reuerentia mittentis dñi. Nec penſant qui audiūt per quē: ſed qd uel a quo audiāt. Ita ergo fratres ita uos agite. & ſi nos forſitā digne deſpi-citis: in mente tñ ueſtra uocātis dñi reuerētiā ſeruate. Cōuiue fieri ſum-mi patrisfamilias libēter obedite. Corda ueſtra diſcutite atq; ex eis mor-tale faſtidiū pellite. Ad repellēdū nāq; faſtidiū ueſtrū: iā parata ſunt oīa. Sed ſi adhuc carnales eſtis fortaſſe epulas carnales inquiritis. Ecce ipſe carnales epule in ſpūali uobis alimēto cōuerſe ſunt. Ad abſtergendum nāq; mētis ueſtre faſtidiū: in cena dñi ille uobis ſingularis agnus occi-ſus eſt. Sed quid agimus: qui hoc quod ſubiūgitur adhuc fieri a multis ſepe uidem⁹? (Et ceperūt ſimul oēs excuſare.) Offert deus quod rogari debuerat: nō rogatus dare uult quod uix ſperari poterat: ut dignaretur largiri poſtulatus: & tñ cōtēnitur. Cōtentoribus uero paratas delitias refectionis ęterne denūciat: & tñ ſimul oēs excuſant. Ponam⁹ ante ocu-los mentis minima: ut poſſimus digne penſare maiora. Si quiſpiam po-tens ad inuitandū quēlibet pauperē mitteret: quid fratres rogo: qd pau-p ille faceret: niſi de eadē ſua inuitatione gauderet? reſpōſum humilem redderet: ueſtē mutaret: ire quātotius feſtinaret: ne prior ſe ad potentis cōuiuiū alter occurreret? Hō ergo diues inuitat: & paup occurrere fe-ſtinat. Ad dei cōuiuiū inuitamur & excuſamus. Sed ecce inter hoc exti-mare poſſum: qd ſibi corda ueſtra rñdeāt. Occultis em̄ fortaſſe ſibimet cogitatiōibus dicūt excuſare nolum⁹. Ad illud em̄ ſupne refectiōis cō-uiuiū & uocari & puenire gratulamur. Loqntes uobis talia mentes uſe-ue ꝑ dicūt: ſi nō plus terrena quā cęleſtia diligūt. Si nō amplius reb⁹ cor-poralibus q̃ ſpūalibus occupātur. Vnde hic quoq; ipſa excuſantiū cau-ſa ſubiūgit: cū ꝑtinus ſubinfertur: (Prim⁹ dixit. uillā emi & neceſſe ha-beo exire & uidere illā. Rogo te habe me excuſatum.) Quid p uillā niſi terrena ſubſtātia deſignatur. Exiit ergo uidere uillā: qui ſola exteriora cogitat ꝑpter ſubſtantiā. (Alter dixit. Iuga boū emi quinq; & eo ꝓbare illa. rogo te habe me excuſatū.) Quid in quinq; iugis boum niſi quin-q; corporis ſenſus accipimus? Qui recte quoq; iuga boum uocati ſunt: quia in utroq; ſexu geminātur. Qui uidelicet corporales ſenſus qa in-terna cōprehēdere neſciūt: ſed ſola exteriora cognoſcūt: & deſerentes intima: ea que extra ſunt tangūt: recte per eos curioſitas deſignat: q̃ dū alienā q̃rit uitā diſcutere: ſemp ſua intima neſciens ſtudet exteriora co-gitare. Graue nāq; curioſitatis eſt uitiū: q̃ dum cuiuſlibet mentē ad inue-ſtigandū uitā proximi exterius duci: ſemp ei ſua intima abſcondit: ut aliena ſciens ſe neſciat. Et curioſi animus quāto perit⁹ fuerit alieni me-riti: tāto fiat ignarus ſui. Propter hoc nāq; & de eiſdem quiq; iugis boū dicit. (Eo ꝓbare illa. rogo te habe me excuſatum.) Ipſa em̄ excuſantis

Deſpecti nūtiī verba non propter ipm ſed ꝑpter reuerētiā mittentis nō deſpiciuntur.

Villa terrenam ſubſtātiam ſignificat.

Boum quinq; iuga quinq; ſenſus repſentant.

uerba a uitii ſui ſignificatiõe nõ diſcrepant: dũ dicit. Eo pbare illa: q̃a uidelicet aliq̃n pertinere probatio ad curioſitatẽ ſolet. Sed notãdũ eſt: quod & is qui ꝓpter uillã: & eis qui propter probãda iuga boum a cena ſui inuitatoris ſe excuſat: humilitatis uerba premiſit dicens. (Rogo te habe me excuſatũ.) Dum enim dicit rogo te & uenire contemnit: humilitas ſonat in uoce: ſuperbia in actione. Et ecce hec diiudicat praua quiſq̃ cũ audit: nec tamen ea que diiudicat: agere deſiſtit. Nã dum cuilibet peruerſe agenti dicimus conuertere: deũ ſequere: mundũ relinque: ubi hunc niſi ad dñicam cenam uocamus? licet dũ reſpondet: ora pro me quia peccator ſum: hoc facere nõ poſſum: quid aliud agit: niſi & rogat & excuſat? Dicens nãq̃ quia peccator ſum: humilitatẽ inſinuat: ſubiungens autem conuerti nõ poſſum: ſuperbiam demõſtrat. Rogando igitur excuſat quia & humillitatẽ ſuperducit in uoce & ſupbiã

Coniugium bonum eſt.

exercet in actione. (Alius aũt dixit: uxorem duxi & ideo nõ poſſum uenire.) Quid per uxorem niſi uoluptas carnis accipitur? Nam quãuis bonũ ſit cõiugiũ atq̃ ad propagandam ſobolem prouidentia diuina conſtitutũ. Nõnulli tñ nõ per hoc fecunditatẽ prolis: ſed deſideria expectũ

Auaritie curioſitas et uoluptas ꝓuãt hoĩes a cena domini.

uoluptatis: & idcirco per rem iuſtã ſignificari poteſt nõ incõgrue res iniuſta. Ad cenã ergo nos ęterni conuiuii ſummus paterfamilias inuitat: ſed dũ alius auaritie: alius curioſitati: alius uoluptati carnis eſt deditus: nimirũ reprobi ſimul oẽs excuſant: dũ hunc terrena cura occupat: illũ alieni actus ſagax cogitatio deuaſtat: alterius etiã mentẽ uoluptas carnalis inquinat: faſtidioſus quiſq̃ ad eterne uite epulas nõ feſtinat. Sequitur. (Reuerſus ſeruus nunciauit hec dño ſuo. Tunc iratus paterfamilias dixit ſeruo ſuo. Exi cito in plateas & uicos ciuitatis: & pauperes debiles cecos & claudos introduc huc.) Ecce qui terrene ſubſtantiæ plus iuſto incumbit: uenire ad dominicã cenã recuſat: qui labori curioſitatis iſudat: preparata uite alimenta faſtidit: qui carnalibus deſideriis inſeruit: ſpũalis conuiuii epulas reſpuit. Quia ergo uenire ſuperbi renuunt:

j. Corin. j. d.
Pauperes et debiles q̃ dicuntur.

pauperes eligũtur. Cur hoc eſt? Quia iuxta pauli uocẽ īfirma mũdi eligit deus: ut cõfundat fortia. Sed notãdũ nobis eſt quomodo deſcribantur qui ad cenã uocãtur: & ueniũt. Pauperes & debiles dicũtur qui iudicio ſuo apud ſemetipſos infirmi ſunt. Nã pauperes & q̃ſi fortes ſunt: q & poſiti in paupertate ſuperbiunt. Ceci uero ſunt qui nullum ingenii lumen habent. Claudi quoq̃ ſunt: qui rectos greſſos in opatione non habent. Sed dũ moꝝ uitia in mẽbroꝝ debilitate ſignãtur: ꝓfecto liq̃t: quia ſicut illi peccatores fuerũt: qui uocati uenire noluerunt: ita hi quo

Deus eligit quos mũd' deſpicit.
Luce. xu. d.

q̃ pctõres ſunt: qui inuitãtur: & ueniũt. Sed pctõres ſuperbi reſpuũtur: ut peccatores humiles eligant. Hos itaq̃ eligit deus quos deſpicit mundus: quia plerũq̃ ipſa deſpectio hominẽ reuocat ad ſemetipſum. Is enĩ qui patrẽ reliquit: & patrẽ ſubſtãtiæ quã perceperat prodige expendit:

poſtq̃ exurire cepit:in ſe reuerſus dixit. Quāti mercenarii in domo pris mei abūdāt panibus? Longe quippe a ſe diſceſſerat: quando peccabat. Et ſi nō eſuriiſſet:in ſemetipſum minime rediiſſet. Quia poſtq̃ terrenis rebus indiguit:tūc cogitare cepit quid de ſpūalibus amiſit. Pauperes er go & debiles ceci & claudi uocātur & ueniūt quia infirmi quiq; : atq; in hoc mūdo deſpecti plerūq; tāto celerius uocē dei audiūt:quāto & i hoc mūdo nō habēt ubi delectent. Quod bene amalechitarum puer ille egy ptius deſignat:qui a malechitis predātibus adq; currētibus eger reman ſit in uia:& fame ſitiq; aruit. quem cū dauid inuenit:ei cibum potumq; prebuit: qui illico conualeſcens dux dauid factus eſt. Conuiuantes a malechitas reperit:& eos qui ſe debilem reliquerant: cum magna for titudine proſtrauit. Amalechita quippe populus lambens uocatur. Et quid per lābentem populū niſi mentes ſeculariū deſignantur: qui terre na cuncta ambiendo quaſi lambūt:dū ſolis tpalibus delectant? Qua ſi em̄ populus lambēs predā facit:dum terrena diligentes lucra de alie nis dānis exaggerāt. Sed puer egyptius eger in uia relinquitur quia pec cator quiſq; dum infirmari ab huius mūdi ſtatu ceperit: mox ſeculari bus mētibus in deſpectū uenit. Quē tñ dauid inuenit: eiq; cibū & potū præbet:quia manu fortis dñs abiecta mundi non deſpicit:& plerumq; eos qui ſequi mundū minime ualentes:quaſi in uia remanent : ad amo ris ſui gratiā cōuertit:eiſq; uerbi ſui cibum potūq; porrigit: & q̃ſi duces ſibi in uia eligit:dū ſuos etiā predicatores facit. Dum em̄ chriſtū pecca torū cordibus inferunt:quaſi dauid ſuper hoſtes ducunt. Qui cōuiuan tes amalechitas uelut dauid gladio feriunt.quia ſuperbos quoſq; qui ſe in mundo deſpexerant:dñi uirtute proſternūt. Puer ergo egyptius qui in uia remāſerat:amalechitas interfecit : quia plerumq; ipſi mentes ſe cularium predicando ſuperant : qui prius cum ſecularibus currere in hoc mundo non ualebant. Sed deductis ad cenam pauperib9 quid pu er ſubiungat audiamus.(Domine factum eſt ut imperaſti: & adhuc lo cus eſt.) Multi tales ad cenā dñicam ex iudea collecti ſunt : ſed multitu do que ex iſraelitico populo credidit:locum ſuperni conuiuii non im pleuit. Intrauit iam frequentia iudeorum. Sed adhuc locus uacat in re gno:ubi ſuſcipi debeat numeroſitas gentium. Vnde & eidem ſeruo di citur.(Exi in uias & ſepes:& cōpelle intrare ut impleatur domus mea.) Cum de uicis & plateis ad cenā quoſdam dñs inuitat: illū uidelicet po pulum deſignat: qui tenere legem ſub urbana cōuerſatione nouerat. Cum uero conuiuas ſuos colligi ex uiis & ſepibus precipit:nimirum ag greſtem populū colligere.i.gentilē querit: de cuius ſignificatione per pſalmiſtā dicit. Tunc exultabūt oia ligna ſiluarū ante faciem dñi qm̄ uenit. Ligna enim ſilue gētes uocate ſunt: quia in infidelitate ſua torte & infructuoſe ſemper fuerunt. Qui ergo ex illo aggreſti uſu conuerſi

Margin notes: i.regū. xxx.c — Amalechita populus lābēs vocatur.

ſunt ad cenam dn̄icam quaſi ex ſepibus uenerunt. Notandum uero eſt quod in hac inuitatiōe tertia nō dicit̃ inuita ſed cōpelle intrare. Alii em̄ uocant̃ & uenire cōtēnunt. Alii uocātur & ueniūt. Alii aūt nequaq̄ dicit̃ quia uocant̃: ſed cōpellūtur ut intrēt. Vocātur & uenire cōtēnunt: qui domū quidē intellectus accipiūt. ſed eundē intellectū opibus nō ſequūtur. Vocātur & ueniūt: qui acceptā intellectus grām opando ꝑficiunt. Quidā uero ſic uocant̃ ut etiā cōpellant̃. Nā ſunt nōnulli q̄ bona faciēda intelligūt: ſed hec facere deſiſtūt. Vidēt q̄ agere debeāt: ſed hec ex deſiderio nō ſequunt̃. His plerūq; (ut ſupius diximꝰ) cōtingit ut eos in carnalibus deſideriis ſuis mūdi huius aduerſitas feriat: apphēdere tēporalē gloriā conētur: & nequeant: & dū per alta pelagi quaſi ad grandiores curas huius ſeculi nauigare ꝑponūt: ſemp aduerſis flatibꝰ ad deiectionis ſue littora repellātur. Cūq; ſe frāgi in deſideriis ſuis aduerſante mūdo cōſpiciūt: quid de ſe auctori ſuo debeāt cōmemorāt: ita ut ad eū erubeſcētes redeant: qui eū ſuperbiētes pro mundi amore deſerebāt.

Gloriam tēporalē multi conātur appħendere & nequeunt.

Sepe nāq; nōnulli ad temporalē gloriā proficere nolētes aut lōga egritudine tabeſcūt: ut afflicti iniuriis cōcidunt: aut pcuſſi grauibus dānis affligunt̃: & in mūdi dolore uident: quia nihil cōfidere de eius uoluptate debuerūt: ſeq; ipſos in ſuis deſideriis rep̄hendentes: ad deū corda conuertunt. De his quippe dn̄s per prophetā dicit. Ecce ego ſepiam uiā tuam ſpinis: & ſepiam eam maceria: & ſemitas ſuas nō inueniet: & ſeq̄tur amatores ſuos: & nō apprehēdet eos: q̄ret & nō iueniet eos: & dicet. Vadā & reuertar ad uirū meū priorem: quia bene mihi erat tunc magis q̄ nunc.

Oſee. ij. b.

Vir uniuſcuiuſq; fidelis anime deꝰ eſt: quia hec uidelicet ei eſt cōiuncta per fidem. Sed illa que cōiuncta deo fuerat aīa amatores ſuos ſequitur: qn̄ mens que iā credidit per fidē: adhuc ſe imūdis ſpiritibus i operatione ſubſternit: mūdi gloriā querit: carnali delectatiōe paſcitur: exquiſitis uoluptatibus nutritur. Sed plerūq; oīpotens deus talem animā miſericorditer reſpicit: & eius uoluptatibus amaritudines pmiſcet. Vnde dicit. Ecce ego ſepiam uias tuas ſpinis. Vie etem̄ noſtre ſpinis ſepte ſunt: qm̄ in hoc quod male cupimus: dolorū compūctiones inuenimꝰ.

Vir cuiuſq; fidelis vir deus eſt.

Oſe. ij. b.

Et ſepiā eos maceria: & ſemitas ſuas non inueniet. Viæ noſtre maceria ſepiunt̃: cū deſideriis noſtris dure in hoc mūdo obiectiones reſiſtunt. Et ſemitas noſtras inuenire non poſſumus: quia hoc quod male querimꝰ adipiſci prohibemur. Et ſequetur amatores ſuos: & non apprehendet eos: queret & non inueniet eos: quia malignos ſpiritus quibus ſe in ſuis deſideriis anima ſubdidit: ad deſideriorum ſuorū effectū minime cōprehendit. Sed ex hac ſalubri aduerſitate quanta utilitas naſcatur: adiūgit cum ſubditur: & dicit. Vadam & reuertar ad uirum meum priorem: quia bene mihi erat tunc magis quam nunc. Poſtq̄ ergo uias ſuas ſpinis ſeptas iuenit: poſtq̄ amatores ſuos apprehēdere nō ualet: ad amo

Vie noſtre maceria ſepiuntur.

rem uiri prioris redit: quia plerũq; poſtquam in hoc mundo nõ poſſumus obtinere q̃ uolumus: poſtq̃ in terrenis deſideriis de impoſſibilitate laſſamur: tũc ad mentẽ deũ reducimus: tũc placere incipit quod diſplicebat: & is cuius nobis amara fuerãt precepta: repẽte dulceſſit in memoria & peccatrix aĩa q̃ adultera conata eſt eẽ: nec tñ apto ope potuit: decernit eſſe fidelis cõiũx. Qui ergo huius mũdi aduerſitatib⁹ facti ad dei amorẽ redeũt atq; a p̃ſentis uite deſideriis corrigũtur: qd iſti frẽs mei niſi cõpellũtur ut intrẽt. Sed ualde eſt tremẽda ſentẽtia: q̃ ptinus ſubinfertur: intenta hãc cordis aure pcipite frẽs: & dñi mei (inquãtũ peccatores frẽs mei: inquãtũ iuſti dñi mei) intẽta hãc aure pcipite: ut tãto eã minus ſentiatis in examine: quãto nũc auditis formidoloſius in predicatione aiteni. (Dico eni uobis qa nemo uiro℞ illo℞ q uocati ſunt: gũſtabit cenã meã.) Ecce uocat per ſe. uocat p angelos. uocat p patres. uocat p prophetas. uocat p apoſtolos. uocat p paſtores. uocat etiã p nos. uocat plerũq; p miracula. uocat plerũq; p flagella. uocat aliqñ p huius mũdi proſpera. uocat aliqñ p aduerſa. Nemo cõtẽnat: ne dũ uocatus excuſet: cũ uoluerit intrare nõ ualeat. Audite qd ſapiẽtia per ſalomonẽ dicat. Tũc inuocabũt me & nõ exaudiã: mane cõſurgẽt & nõ inuenient me. Hĩc eſt quod fatue uirgines tarde ueniẽtes clamãt dicẽtes. Dñe dñe aperi nobis. Sed iã tñ aditũ querẽtibus dicitur. Amen dico uobis: neſcio uos. Quid iter hec frẽs chariſſimi niſi relinq̃re oĩa debem⁹? curas mũdi poſt ponere? ſolis deſideriis eternis inhiare? Et ſi cũcta hui⁹ mũdi relinquere nõ poteſtis: ſic tenete q̃ huius mũdi ſũt: ut tñ per ea nõ teneamini in mũdo: ut terrena res poſſideatur & non poſſideat.

Deus nos uocat multipliciter

Prouer. j. d.

Mat. xxv. a.

Bona mũdi qualiter ſunt tenenda.

¶ Segmẽtũ ex euãgelio luce. xv. cap̃. A qd canitur dñica. iii. poſt trinitatẽ. hyſtoria facta eſt ãno xp̃i. xxxii. vi. kl's ſeptẽbris. feria quinta.

IN illo tpe. Acceſſerũt ad dñm Ieſum publicani & peccatores: ut audirẽt illũ. Et murmurabãt phariſei & ſcribe dicẽtes. Quia hic peccatores recipit & mãducat cũ illis. Et ait ad illos parabolam iſtam dicẽs. Quis ex uobis hõ q habet cẽtũ oues & ſi pdiderit unã ex illis: nõne dimittit nonaginta nouẽ in deſerto & uadit ad illã q̃ perierat donec inueniat eã? & cũ inuenerit eã: ĩponit in humeros ſuos gaudẽs & ueniẽs domũ cõuocat amicos & uicinos dicẽs illis. Cõgratulamini mihi qa inueni ouẽ meã q̃ pierat. Dico uobis: quod ita gaudiũ erit in celo ſup uno peccatore penitẽtiã agẽte: q̃ ſupra nonaginta nouẽ iuſtis q nõ indigẽt penitẽtia. Aut q̃ mulier habẽs dragmas decẽ ſi perdiderit dragmã unã nõne accẽdit lucernam & euertit domũ & querit diligẽter donec

ESti͏uum tēpus quod corpori meo ualde contrarium eſt: loqui
me diu de expoſitione euangelii lōga mora interueniēte ꝓhibuit
ſed non quia lingua tacuit: ardere charitas ceſſauit. Hoc eteni
dico quod apud ſe unuſqſq; ur̄m cognoſcit. Plerūq; charitas
quibuſdam occupationib⁹ prepedita: & integra flagrat in corde: & tn̄
non mōſtratur in opere. Quia & ſol cū nube tegitur nō uidetur in ter-
ra & tn̄ ardet in celo. Sic eſſe occupata charitas ſolet: & itus uim ſui ar-
doris exercet: & foris flāmas operis nō oſtendit. Sed qa nunc ad loquen
dum tēpus rediit ueſtra me ſtudia accendāt ut mihi tāto ampli⁹ loq libe
at quāto hoc ueſtre mentes deſiderabilius expectant. Audiſtis in lectiōe
euangelica fratres mei. (qa pctōres & publicani acceſſerūt ad redemp-
torē noſtrū.) & nō ſolū ad colloquendū ſed etiā ad cōueſcendū recepti
ſunt. (Quod uidentes phariſei dedignati ſunt.) Ex qua recolligitur qa
uera iuſticia cōpaſſionē habet: falſa iuſticia dedignationem q̄uis & iuſti
ſoleāt recte pctōribus dedignari. Sed aliud eſt quod agitur typo ſupbie
aliud quod zelo diſcipline: dedignantur eteni ſed nō dedignantes. Deſ
perant: ſed nō deſperātes. Perſecutionē cōmouent ſed amantes qa & ſi
foris icrepatiōes p diſciplinam exaggerant itus tn̄ dulcedinem p chari
tatem ſeruant. Preponūt ſibi in aīo ipſos: plerūq; quos corrigūt melio-
res exiſtimant eos quoq; quos iudicant. Quod uidelicet agentes & p diſ
ciplinā arguūt ſubditos & p hūilitatē cuſtodiūt ſemetipſos. At cōtra hi
q de falſa iuſticia ſupbire ſolent ceteros quos deſpiciūt nulla ifirmitati-
b⁹ mīa cōdeſcendūt. Et q ſe pctōres eſſe nō credūt: eo deterius pctōres
fiūt. De quoꝝ ꝑfecto numero: phariſei extiterant: q diiudicantes dn̄m
quod pctōres ſuſcipet: atenti corde ipm̄ fontē mīe rep̄hendebant. Sed
qa egri erāt: ita ut egros ſe eſſe neſcirēt: q̄tinus quod erant agnoſcerēt:
celeſtis eos medicus blādis fomētis curat. Benignū paradigma obiicit.
& in eoꝝ corde uulneris tumorē ꝓmit. Ait nāq;. (Quis ex uobis hō qui
habet cētū oues: & ſi pdiderit unam ex illis hōne dimittit nonagita no-
uē in deſerto & uadit ad illā q̄ perierat?) Ecce mira diſpēſatiōe pietatis
ſimilitudinē ueritas dedit: quam & in ſe hō ipe recognoſceret. Et tn̄ hec
ſpecialiter ad ipm̄ auctorē hoim ptineret. Quia eni centenarius nume
rus pfectus eſt: ipſe centū oues habuit cū ſctōꝝ angeloꝝ ſubſtātiam &
hoim poſſedit. Sed una ouis tūc periit qn̄ peccādo hō paſcua uite dere
liqt. Dimiſit aūt nonaginta nouē oues in deſerto qa illos ſummos an-
geloꝝ choros reliquit in celo. Cū aūt celū deſertū uocatur: niſi quod
deſertum uocatur derelictū. Tūc aūt celū hō deſeruit cum peccauit. In
deſerto aūt nonaginta nouē oues remanſerant qn̄ in terra dn̄s unam q̄
rebat. Quia rōnabilis creature numerus angeloꝝ uidelicet & hoim: q
ad uidendum dn̄m cōdit⁹ fuerat pereunte hoie erat iminutus. Et ut p-
fecta ſuma ouiū ad integraretur in celo homo perditus querebatur in

Charitatis i pedite ꝓprie tas ſub cōpa ratione ſolis mōſtratur

Uera iuſticia cōpaſſionē habet falſa dedignationem.

Cur celū uocatur deſertū Rōnalis creatura ad uidēdū dn̄m fuit creata.

terra. Nam quod hic euangeliſta dicit in deſerto alius dicit in mōtibus Mat.xviij.
ut ſignificet in excelſis: quia nimirū oues que non perierant in ſublimi-
bus ſtabant. Et cū inuenerit ouē īponit in humeros ſuos gaudens ouem
in humeris ſuis ipoſuit: quia humanam naturam ſuſcipiens peccata no-
ſtra in ſe portauit. Et ueniens domum conuocat amicos & uicinos di-
cens. (Congratulamini mihi quia inueni ouem que perierat.) Inuen-
ta oue ad domum redit quia paſtor noſter reparato homine ad regnū
celeſte rediit: ibi amicos & uicinos inuenit. Illos uidelicet angelorū cho
ros qui amici eius ſunt: quia uoluntatem eius continue in ſua ſtabilita
te cuſtodiunt. Vicini quoq; eius ſunt quia claritate uiſionis illius ſua aſ- Amici dei &
ſiduitate perfruuntur. Et notandum quod non dicit congratulamini vicini q̄ ſunt
inuente oui: ſed mihi quia uidelicet eius eſt gaudium uita noſtra & cum Uita noſtra
nos ad celum reducimur ſolemnitatem letitie illius implemus. (Dico gaudiū ē xpi.
uobis quod ita gaudium erit in celo ſuper uno peccatore penitentiam
agente: quam ſupra nonaginta nouem iuſtos qui non indigent peni-
tentia.) Conſiderandum nobis eſt fratres mei. Cur dominus plus de cō Cur de cōuer
uerſis peccatoribus: quam de ſtantibus iuſtis in cęlo gaudium eſſe fa- ſo pctōre pl'
teatur unde hoc: niſi quod ipſi per quotidianum uiſionis experimen- eſt gaudium
tum nouimus? Quia plerumq; hi qui nullis ſe oppreſſos peccatorum in celo quã
molibus ſciunt: ſtant quidem in uia iuſticie nulla illicita perpetrant: ſed de iuſtis.
tamen ad celeſtem patriam anxie non anhelant. Tantoq; ſibi in rebus
licitis uſum prebent quanto ſe perpetraſſe illicita nulla meminerunt.
Et plerumq; pigri remanent ad exercenda bona precipua: quia ualde
ſibi ſecuti ſunt quod nulla commiſſerunt mala grauiora. At contra
nonnunquam hi qui ſe aliqua illicita egiſſe meminerunt: ex ipſo ſuo
dolore compuncti inardeſcunt in amorem dei: ſeſeq; in magnis uirtu-
tibus exercent. Cuncta difficilia ſancti certaminis appetunt omnia
mundi derelinquunt. Honores fugiunt: acceptis contumeliis letantur:
flagrant deſiderio: ad celeſtem patriam anhelant. Et quia ſe erraſſe a
deo conſiderant: damna precedentia. Lucris ſequentibus recompen-
ſant. Maius ergo de peccatore conuerſo quam de ſtante iuſto gaudi-
um ſit in celo: quia & dux in prelio plus eum militem diligit qui poſt
fugam reuerſus hoſtem fortiter premit: quam illum qui nunquam ter
ga prebuit: & nunquam aliquid fortiter geſſit. Sic agricola illam am-
plius terram amat que poſt ſpinas uberes fruges profert: quam eam q̄
nunquam ſpinas habuit & nunquam fertilem meſſem ꝓduxit. Sed iter

guntur. Licere ſibi nolūt omne quod licet. bona ſibi amputant etiā cō
ceſſa: contemnūt uiſibilia: inuiſibilibus accēdūtur. Lamētis gaudēt: in
cunctis ſemetipſos humiliāt. Et ſicut nōnulli peccata operū: ſic ipſi pec/
cata deplorāt cogitationū. Quid itaq; iſtos niſi iuſtos dixerim & penitē
tes q ſe & in penitētia de peccato cogitatiōes humiliāt: & recti ſemper
in opere pſeuerant? Hinc ergo colligendū eſt quātū deo gaudiū faciat:
qn̄ humiliter plāgit iuſtus: ſi facit in celo gaudiū qn̄ hoc quod male geſ
ſit: per penitētiā dānat iniuſtus. Sequitur (aut q̄ mulier habens dragmas
decē: & ſi pdiderit dragmā unā nonne accendit lucernā: & euertit do/
mū & querit diligēter donec inueniat. &c.) Qui ſignatur p paſtorē ipe
& per mulierē: ipſe enī deus ipſe & dei ſapiētia. Et qa imago exprimitur
in dragma: mulier dragma perdidit: qn̄ ſcilicet homo q cōdit⁹ ad ima/
ginē dei fuerat: peccādo a ſimilitudine ſui cōditoris receſſit. Sed accen/
dit mulier lucernā: qa dei ſapientia apparuit in hūanitate. Lucerna qp/
Lumē inteſta diuinitas in carne eſt. — pe lumen inteſta eſt. Lumen uero inteſta eſt diuinitas in carne. De qua
uidelicet teſta ſui corporis dicit ipſa ſapientia. Exaruit uelut teſta uirtus
Pſal. xxi — mea. Quia enī teſta in igne ſolidatur: eius uirtus ſicut teſta exaruit: qa
aſſumptam carnē ad reſurrectionis gloriā ex paſſionis tribulatione ro
Domū euerti quid ſit — borauit. (Accenſa aūt lucerna euertit domū:) qa mox ut eius diuinitas
per carnem claruit: oīs ſe noſtra cōſcientia cōcuſſit. Domus nāq; euerti
tur cū cōſideratione ſui reatus humana conſcientia perturbatur. Qui
euerſionis ſermo nō diſcrepat ab eo quod in aliis codicib⁹ legitur: emū
dat: qa nimirū praua mens ſi nō prius per timorem euertitur: ab aſſūe/
tis uitiis non emundatur. Euerſa ergo domo inuenitur dragma: quia
cum perturbatur conſcientia hominis reparatur in homine ſimilitudo
conditoris. (Et cum inuenerit: conuocat amicas & uicinas ſuas dicens.
Congratulamini mihi oēs quia inueni dragmam meā q̄ perdideram.)
Que amice uel uicinę niſi ille poteſtates cęlorū ſunt iam ſupernis dedi
te que tanto ſuperne ſapientię iuxta ſunt: quanto ęi per gratiam conti/
nue uiſionis appropinquant.

¶ Laus deo.

¶ Explicitur homilię diuerſorum authorum in ſegmenta
ex quattuor euangeliſtis excerpta que diebus dominicis per
annum cantantur de nouo emendatę: auctę: annotate & nu
per impreſſę Hiſpali opulentiſſima ac nobiliſſima Hiſpa/
niarum urbe per Ioannem uarela. Anno ex quo uerbum ca
ro factum eſt & habitauit in nobis. M. D. XXXI. XX. die
menſis aprilis.

AD CANDIDAM ET IMMACV lata m dei genitricem Mariam eiuſdem. P. nuñez del gado preſbyteri carmen pientiſſime dicatum

Candida uerbigenę genitrix ſanctiſſima prolis.
  Que es ſuper angelicis glorificata thronis.
Candida que ſuperas ebur & criſtalla nitore.
  Intus & exterius candida tota uigens.
Candida quę uincis niueo candore columbas.
  Et ſpecioſa nimis: & pia mater aue.
Candida nos meritos tibi nunc celebramus honores.
  Accipe ſollicitas corde gemente preces.
Candida tu primum concepta es mente creantis:
  Poſtmodo labe carens carnis origo tuę.
Candida tunc forma ſtellas ſuperabat eoas.
  Oraqꝫ tunc prima candidiora niue.
Candida cui brachia: & frons candida: candida ceruix.
  Albentes pluſq̄ lilia canaqꝫ genę.
Candida candentes uicit pueritia flores.
  Cum teneris annis membra tenella forent.
Candida creſcentis fuerat reuerentia uultus.
  Clarus & in toto corpore candor erat.
Candida te grauitas tenuit iuuenilibus annis.
  Angelici mores: mens humiliſqꝫ pudor.
Candida plus multo tunc facta es: flammine dante:
  Cum chriſtus carnes induit ipſe tuas.
Candida ſic reliquos uixiſti nobilis annos:
  Quod tibi terra parem: nec dabit uſqꝫ polus.
Candida nam dextram nati ſine fine beati:
  Intemerata tenes uirgo benigna tui.
Candida purpureos ſuccendit titani amictus:
  Stringit & auratam gemme azona togam.
Candida biſſenis frontem pręcingeris aſtris.
  Suſtinet albentes clara diana pedes.
Candida: candidior: iam candentiſſima rerum.

Ante per eſtiferos undoſi tethyos amnes
Dirige tu in tutos naufraga membra ſinus.
Attamen interea fragilis miſerere clientis.
Alma parens uotis annue queſo meis.

TABVLA AD PROMPTIVS INVENIENdum euangelia & homilias quę in hoc libro continentur ſecundum numerum foliorum ordine alphabetico.

ANno quito decimo iperii.
Homilia bti gregorii. fo. ix.
Aſcendente ieſu in nauiculā
Homilia origenis fo. xxix.
Aſſumpſit aūt ieſus duodecī diſci.
Homilia bti gregorii. fo. xxxvi.
Abiit ieſus trans mare galilee.
Homilia uenerabi. be. fo. xliii.
Acceſſerūt ad. d. ieſū pu. & pha.
Homilia bti clemē. fo. lxix.
Cū audiſſet ioānes in uinculis.
Homilia beati gregorii. fo. v.
Cū natus eſſet ieſus in bethleē.
Homilia bti gregorii. fo. xviii.
Cū factus eſſet dn̄s ieſus annoꝝ.
Homilia uenerabi. be. fo. xx.
Cū deſcēdiſſet ieſus de monte.
Homilia origenis. fo. xxvi.
Cum turba plurima conueniret.
Homilia bti gregorii. fo. xxxv.
Cū appropinquaſſet. d. i. Ieroſo.
Homilia uenera. bede. fo. xlv.
Cum ſero eſſet die illā una ſabba.
Homilia beati gregorii. fo. liii.
Ductus eſt ieſus in deſertum.
Homilia bti grego. fo. xxxviii.
Erūt ſigna in ſole & luna & ſtel.
Homilia bti gregorii, fo. iiii.
Exultauit ieſus in ſpū ſancto.
Homilia bti augu. fo. xxxii.
Egreſſus inde ieſus ſeceſſit in par.
Homilia uenerabi. be. fo. xl.
Erat ieſus eiiciens demonium.
Homilia uenera. bede. fo. xli.
Ego ſū paſ. bo. Ho. be. gre. fo. lii.
Erat hō ex pha. ni. ho. ue. be. lx.
Homo quidā erat diues q in.
Homilia beati gregorii. fo. lxii.
Homo quidā fecit cenam mag.
Homilia bti gregorii. fo. lxvi.
In pricipio erat uerbū & uerbū.
Homilia bti auguſtini. fo. xiii.
Miſerunt iudei ad Ieroſolymā.
Homilia beati gregorii. fo. vii.
Maria magdalene & maria iaco.
Homilia bti gregorii. fo. xlviii
Modicū & iam non uidebitis.
Homilia uenerab. be. fo. liiii.
Nuptie facte ſunt in cana gali.
Homilia uenerabi. be. fo. xxii.
Poſtq̄ conſumati ſunt dies.
Homilia uenerabi. be. fo. xvi.
Quis es uobis arguet me de.
Homilia bti gregorii. fo. xliiii.
Recūbentibus undeci diſcipu.
Homilia beati gregorii. fo. lvii
Siſe factū eſt reg. ce. hoi q ſemi.
Homilia bti auguſtini. fo. xxxi.
Siſe factū eſt reg. celoꝝ hoi patri.
Homilia beati grego. fo. xxxiii.
Siquis diligit me ſermonē meū.
Homilia beati gregorii. fo. lix.
Si quid petieritis patrē in nomine.
Homilia beati auguſtini. fo. lvi.
Vado ad eum qui miſit me &.
Homilia beati auguſtini. fo. lv.

a❦ LVDOVICVS LINARES RONDENSIS artis grammatice profeſſor. Candida uerbigine geni hoc carmen elegiacum non minus lepidum & decorum: quam quod ab elegiacis ſcribi ſolet: tam facile eſt: ut explanationis non egeat: nec tamen nihil dicam interdum uocabula explanabo. In quo carmine Petrus nuñez delgado cathedraticus deiparam uirginem poſt innumeras laudes alloquitur. primo ut preces noſtras accipere dignetur. deinde ne genus humanum in tantis periculis conſtitutum perire uelit quandoquidem ob cauſam illius genitricem dei fuiſſe conſtat. poſtremo ut ſuis uotis: que ſanctiſſima credimus eſſe faueat. Candida. candidus dicitur qui omnia bono oculo aſpicit: nulliq; inuidet aut detrahit. thronis. thronus grece: latine proprie regis dicitur ſedes. ebur. dens elephantis hoc ſolũ eſt ebur. Candida. ideſt ſine macula. columbas. columbę dictę quod colla earum ad ſingulas conuerſiones colores mutant. octonis annis uiuunt ſecundum Plinium. pia. ideſt miſericors iuxta illudo clemens o pia. Aue. ſalutandi uerbum eſt defectiuum. Aue grece dicitur chere. hebraice ſalalach. ideſt pax tecum. concepta eſt mente creantis. prouerbiorum. viii. necdum erant abyſſi & ego iam concepta eram. mens eſt qua uiuimus. animus quo ſumus homines quod terra nec polus dabit parem. Sedulius in. ii. Nec primam uiſa es nec ſimilem habere ſequentem. polus. ſumitas ſpherę. interea. ideſt dum hoc geritur ut dirigas & reliqua nam interea particula prętérita negotia coniungit futuris. plura erant ſed nos his contenti exoptatum portum intramus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE